HOLLANDS LEEUW ONTWAAKT.

HOLLANDS LEEUW ONTWAAKT.

TAFEREELEN EN HERINNERINGEN

UIT DE DAGEN VAN DEN BELGISCHEN OPSTAND

in 1830.

Opgedragen aan

De Verdedigers van 't Vaderland.

De liefde tot het Vaderland kent geene perken; overal, waar dezelve bestaat, verrigt zy wonderen.

Graaf DE SÉGUR.

J. C. Bendorp, inv. del. et sculp.

Te 'S GRAVENHAGE, bij
J. IMMERZEEL, JUNIOR.
MDCCCXXXI.

VOORBERIGT.

De titel van Hollands leeuw ontwaakt *duidt genoegzaam de aard en ſtrekking van dit boek aan; en het bijvoegſel, dat het beſtaat uit* tafereelen *en* fragmenten *uit het tijdperk van den Belgiſchen opſtand, doet tevens zien, dat het geen volledig geſchiedkundig geheel uitmaakt. Men zal er nogtans in voorgeſteld vinden vele merkwaardige gebeurtenisſen, en vele plaatſelijke en perſoonlijke bijzonderhe-*

den, die verdienen in gedachtenis gehouden te worden. De form is romantisch; maar niet alle de brieven zijn verdicht: er zijn er hier en daar in het werk ingelascht, die in zin en ſubſtantie door bekende perſonen alzoo geſchreven zijn.

De ſtof, tot het zamenſtellen van een werk als dit, was overvloedig, misſchien te overvloedig voorhanden, dan dat men zich zou durven vleijen, geene zaken ſtilzwijgend voorbij gegaan te zijn, die vermelding verdiend hadden. Misſchien ook zal men te weinig gezegd vinden omtrent gewigtige gebeurtenisſen, die eene breedere uitweiding waardig geweest waren.

Daarentegen zal men, vermoedelijk, aanmerken, dat men weder aangaande an-

dere voorvallen en zaken te wijdloopig geweest is.

De ſchrijver, verzamelaar of uitgever (hoe men den perſoon gelieft te noemen, aan wien dit boek zijn aanwezen verſchuldigd is) belijdt openlijk, dat hij zonder eenige de minſte aanmatiging niet alleen, maar zelfs met de grootſte ſchroomvalligheid, hetzelve in het licht zendt; en daartoe geenszins beſloten zou hebben, indien hij niet had gemeend te mogen hopen, dat bevoegde beoordeelaren het moeijelijke der taak bevroeden, en dus het geheele boek niet veroordeelen zouden, omdat er ten opzigte van eenige leemten, uitlatingen en overtolligheden welligt de gegrondſte aanmerkingen kunnen gemaakt worden.

De beoordeelingen van zaken en perſonen

blijven in allen gevalle voor rekening der wezenlijke of veronderſtelde briefſchrijvers, zonder dat de auteur van het werk zich perſoonlijk verantwoordelijk rekent omtrent al wat door hen in vertrouwelijke briefwisſeling verhandeld is; iets, dat trouwens eene ongerijmdheid wezen zou, daar de briefſchrijvers zelven menigvuldigmaal onderling verſchillen, en men hem dus niet voor het pro *en* contra *beiden ter verantwoording roepen kan. Maar dit durft hij ſtoutmoedig verzekeren, verantwoorden en verdedigen, dat de geest van het geheele boek in volkomen overeenſtemming is met die zuivere liefde voor Vaderland en Koning, van welke* Oud-Nederlands *eerbiedwaardige bevolking in de critieke dagen, die wij beleefd hebben en nog beleven, door de treffe-*

lijkste opofferingen van goed en bloed, zoo ondubbelzinnig aan den dag gelegd heeft. Hij heeft naar zijn vermogen getracht, de bewijzen dier vaderlandlievende verknochtheid en geestdrift in een beknopt bestek te vereenigen, en daardoor een klein gedenkteeken op te rigten ter eere van een Volk, dat, sedert eeuwen door heldenmoed en handeltrouw beroemd, niet van zijne roemrijke herkomst ontaard is, maar zich op het loffelijkst onderscheidt door alle die burgerlijke deugden, welke door de vreemde volken met verwondering en eerbied toegejuicht worden, en die alleen miskend kunnen worden door lieden, die aan de vrijheidspest of den oproerkanker laboreren.

Mogt dit werk zoo veel goedkeuring vinden (waarmede men vooral in deze dagen zich

niet durft vleijen) dat aan een' herdruk van hetzelve kon gedacht worden, zou men daarin gaarne zoodanige veranderingen, verbeteringen en toevoegſelen brengen, als men aan den ondergeteekenden portvrij *zou gelieven op te geven; immers zou men van deze teregtwijzende opgaven, dankbaar, een zoodanig gebruik maken, als men zou begrijpen dat eene meerdere waarde aan het werk zoude kunnen bijzetten.*

'*s Gravenhage*, 14 *Augustus* 1831.

J. IMMERZEEL, JUNIOR.

EERSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 13 September 1830.

Vriend!

Gij hebt het gezegd: „ niets is pijnlijker in een' tijd van criſis dan onzekerheid." Ik zeg er *amen* op, en een ieder met mij. Sedert het uitbersten van den verwenschten opſtand in onze zuidelijke gewesten moet onze nieuwsgierigheid ter markt gaan bij Franſche, Duitſche en Engelſche dagbladſchrijvers, om althans iets te vernemen van hetgeen er voorvalt. Hetgeen er tot heden van wegen ons Gouvernement is medegedeeld, heeft weinig te beduiden. Dat hetzelve nogtans van al wat er in de oproerige ſtreken van dag tot dag, van uur tot uur, omgaat, naauwkeurig onderrigt wordt, lijdt wel geen twijfel. In gewone tijden laat ik zulk eene ſtilzwijgendheid gelden: het publiek, ieder individu heeft er geen dadelijk, althans geen *pressant* belang bij; men laat het beleid der zaken

met vertrouwen over aan degenen, die de teugels van het bewind in handen hebben. Maar in de oogenblikken, die wij thans beleven, waarin alles wat in de wereld ons dierbaar is op het ſpel ſtaat, is deze terughouding van het Gouvernement, op het zachtst uitgedrukt, onſtaatkundig. Courier op courier zien wij de reſidentie binnenſnellen; groepsgewijze ſcholen de ingezetenen van alle rangen en ſtanden, in ſocieteiten en koffijhuizen, zelfs op ſtraat, te zamen, ſteken de hoofden bijeen, vragen, gisſen, en verdeelen met ophalende ſchouderen zich weder, altijd gemarteld door de oude onzekerheid. En waarom die onmenschkundige *taktiek* gevolgd? Begrijpt men dan niet, dat, naar mate er minder uitlekt, er te meer nadeeligs vermoed wordt? Of wordt men door vrees terug gehouden? Eilieve! wat, en wie is er te vreezen? Trekken wij niet ééne lijn? Zijn wij niet vuur en vlam voor den Koning en de zijnen? Heeft het gedrag der opſtandelingen ons niet allen met de diepſte verontwaardiging vervuld? hebben wij niet allen goed en bloed veil voor Vorst en Land? zou iemand onder ons het durven wagen om een woord, een zucht te ſlaken, die ten voordeele van de zaak der muiters zou kunnen uitgelegd worden?

Meent men misfchien door eene ongunftige tijding ons te zullen nederflaan? Dwaasheid! onze geestdrift zal met de gevaren klimmen. — Maar genoeg hiervan. Ik zie u, dunkt mij, de pen reeds aanpunten, om mij fchamper toe te voegen: de wijste ftuurlieden ftaan aan wal. Nu, ik gun u al vooraf dan de zelfvoldoening om mij dit afgefleten fpreekwoord onder den neus te duwen.

Ondertusfchen kan ik u verzekeren, dat de dag van heden de eerfte is, federt het bekend worden van het uitgebroken oproer, dat ik *tant soit peu* in mijn fchik ben. Heden heeft de Koning gefproken in de buitengewoon zamengeroepen vergadering der Staten-Generaal, en ons verteld hoe het met 's Lands zaken gefteld is. Nu zijn wij op de hoogte der omftandigheden, en hebben voor het oogenblik ten minfte een rustpunt.

Gij hadt het moeten zien, Ferdinand! dat vertrek van den Koning uit zijn paleis en dat aankomen op het Binnenhof! Het was een triomphale optogt. Duizenden waren uit alle wijken der ftad, uit omliggende fteden en dorpen, toegeftroomd, niet om den Vorst in zijne heerlijkheid, in zijne met acht paarden befpannen ftaatfiekoets, door eenen weidfchen ftoet omgeven, te befchouwen,

neen! om eenen teedergeliefden Vader op de hartelijkste wijze te doen blijken hoe hoog zij hem waarderen. Aan borst en hoed schitterde in de volle zon, die den gewigtigen dag gunstig was, het geliefkoosd oranje. Uit duizend keelen verhief zich de juichkreet der opregtste hulde. Men verdrong zich om den miskenden, den schandelijk verguisden Monarch te naderen, als ware het om hem in zijn lijden op te beuren, hem te bemoedigen. Welk een dag voor hem! zulk een dag heeft hij in het ondankbaar Brussel niet beleefd. Toen neuriede ik werktuiglijk:

Où peut on être mieux qu'au sein de sa famille?

Misschien klonk er de echo van in 's Konings ziel, — neen niet misschien, — zeker, zeker! ik zag het: hij was getroffen; het was hem zoo wél; hij stak de hand uit naar zijne kinderen, die ze om strijd drukten en kusten.

Terwijl dit waarlijk roerend schouwspel zich aan mijne met tranen volgewelde oogen vertoonde, slopen verscheiden der Volksvertegenwoordigers uit de oproerige gewesten met van angst kloppende harten naar de vergaderzaal. De helft van hunne aangezigten hadden zij in de hoog opgeslagen man-

telflippen en jaskragen verborgen, om, zoo mogelijk, onkenbaar te blijven. Zij bleven nogtans niet onopgemerkt; maar men liet hen, met hunne misdadige oogmerken en hunne knagende gewetens, ongemoeid hunnen weg vervolgen. Intusfchen moesten zij het uitbundig vreugdegejuich, dat den Vorftelijken optogt omringde, ter hunner befchaming, hooren.

Onder de leden der Tweede Kamer van de Staten-Generaal trokken meer bijzonder de opmerkzaamheid de twee oud-prefecten DE STASSART en DE CELLES, booswichten, die de Koning, de Natie nooit in de eereplaatfen van 's Lands befchreven Vaderen had moeten dulden; DE BROUCKÈRE en LE HON, die met zoo veel nadruk het begeerd herftel van grieven, die niet beftonden, onderfteunden; DE GERLACHE, SURLET DE CHOKIER en andere voorvechters der even gezochte als ftrafschuldige oppofitie in ons zuidelijk Nederland.

De leden der beide Kamers van de Staten-Generaal waren ten twaalf ure in de gewone vergaderzaal bijeen gekomen. De vergadering werd geopend door den Prins C. A. DE GAVRE, die een Koninklijk befluit deed voorlezen, bij hetwelk hij tot voorzitter der Eerfte Kamer benoemd werd. 's Ko-

nings Ministers en de leden van den Raad van State zich tegen een ure in de vergadering begeven hebbende, werd Zijne Majesteit, vergezeld van Z. K. H. den Prins van Oranje, benevens Hoogstdeszelfs gevolg, door de daartoe benoemde Commisfie van zestien leden de zaal binnengeleid. Zijne Majesteit plaatfte zich op den troon, en deed de aanfpraak, die ik u met dezen doe toekomen. De Koning fprak met eene heldere ftem; met waardigheid, maar ook met gevoel. Hij was getroffen, maar niet bezweken; zijn hart leed, maar zijne geestkracht verhief zich onafhankelijk boven zijn lot. Er heerschte eene diepe, eene aandoenlijke ftilte in de vergadering. Welk een oogenblik ook! Geplaatst tusfchen een bedroevend verleden en eene donkere toekomst, fmachtte men naar troost en licht; — ik fpreek hier van de gemoedsgefteldheid van regtfchapen Nederlanders, geenszins van die der aanleggers en voorftanders van den misdadigen afval; — maar, mag ik het zeggen? 's Konings aanfpraak was te gematigd. Waarom niet het kind bij zijn' naam genoemd? De Koning had niet moeten zeggen, *vis à vis* van een gedeelte der bevolking, met moorddolken en fakkels tegen hem opgeftaan, dat hij aan *billijke*

wenſchen zou te gemoet komen, al wordt er dan ook door het bijvoegſel, *dat hij nooit aan partijgeest toegeven zou*, een kleurtje aan gegeven. Geen wettig Gouvernement kan of mag met zijne oproerig geworden onderdanen onderhandelen, dan nadat zij binnen de grenzen van orde en pligt terug gekeerd zijn, en ſchuldige boete gedaan hebben. Misſchien vergis ik mij, Ferdinand! maar er had, naar mijn begrip, eene fermer taal van den troon behooren geſproken te worden. Wij zullen nu moeten afwachten, welke bepaalde voorſtellen van wegen Zijne Majesteit zullen gedaan worden, en inmiddels ons oordeel moeten opſchorten.

De terugtogt van Zijne Majesteit naar zijn paleis was in alles de herhaling van hetgeen ik u boven beſchreven heb. De bevolking was uitgelaten van vreugde. Er is geen twijfel aan, of de Koning zal de zedelijke waardij van *zulke* onderdanen weten te ſchatten.

Aan u en de uwen den vriendſchappelijken groet van mij en de mijnen!

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

EDEL MOGENDE HEEREN!

De buitengewone vergadering van U Edel Mogenden, welke ik heden opene, is, door den drang van droevige gebeurtenisſen, gebiedend noodzakelijk geworden.

In vrede en vriendſchap met alle volken van ons werelddeel, zag Nederland ook onlangs den oorlog in de overzeeſche bezittingen gelukkig geëindigd. Rustig bloeide hetzelve door orde, handel en nijverheid. Ik hield mij bezig met de zorg, om de lasten van het volk te verligten, en allengskens in het binnenlandsch beſtuur de verbeteringen in te voeren, die de ondervinding had aangewezen, toen eensklaps te Brusſel, en, naar dat voorbeeld, weldra ook in ſommige andere plaatſen des Rijks, een oproer uitberstte, gekenmerkt door tooneelen van brandſtichting en plundering, waarvan de voorſtelling aan deze vergadering voor mijn hart, voor het nationaal gevoel en voor de menschheid te bedroevend zijn zou.

In afwachting der medewerking van U Edel Mogenden, welker zamenwerking mijne eerſte gedachte is geweest, zijn onverwijld alle maatregelen genomen, die van mij afhingen, om den voortgang van het kwaad te ſtuiten, de welmeenenden tegen de ſlechtgezinden te beſchermen, en de ramp des burgeroorlogs van Nederland af te wenden.

Tot den aard en oorſprong van het gebeurde door te dringen, het doel en de gevolgen daarvan met U Edel Mogenden te doorgronden, is in het belang des Vaderlands, op dit oogenblik, minder noodig, dan wel de middelen te onderzoeken, door welke de rust en orde, het gezag en de wet, niet alleen tijdelijk herſteld, maar veelmeer duurzaam zullen kunnen gevestigd worden.

Intusfchen, Edel Mogende Heeren! is het bij den ftrijd der meeningen, bij het woelen der hartstogten en het beftaan van verfchillende drijfveeren en bedoelingen, eene hoogst moeijelijke taak mijne zucht voor het welzijn van al mijne onderdanen te vereenigen met de pligten, die ik aan allen verfchuldigd ben en voor allen heb bezworen.

Daarom roep ik uwe wijsheid, uwe bedaardheid en uwe ftandvastigheid in, ten einde, gefterkt door overeenftemming met de vertegenwoordigers van het volk, met gemeen overleg, te bepalen, wat in deze treurige omftandigheden, voor het welzijn van Nederland, behoort gedaan te worden.

Van vele zijden wordt gemeend, dat het heil van den Staat door eene herziening der grondwet, en zelfs door eene fcheiding van gewesten, welke door verbonden en grondwet vereenigd zijn, zou bevorderd worden.

Maar zulk een vraagpunt is alleen voor overweging vatbaar langs den weg, door diezelfde grondwet, aan welker voorfchriften wij allen door plegtigen eed verbonden zijn, voorgefchreven.

Die gewigtige vraag zal het voorname onderwerp uwer beraadflagingen uitmaken.

Ik verlang daarover de denkwijze en befchouwing van uwe vergadering te kennen, met die openheid en kalmte, welke het groot belang der zaak zoo bijzonder vordert, terwijl ik, van mijne zijde, boven alles wenfchende het geluk der Nederlanders, wier belangen door de Goddelijke Voorzienigheid aan mijne zorgen zijn toevertrouwd, te bevorderen, volkomen bereid ben met uwe vergadering mede te werken tot de maatregelen, die daartoe leiden kunnen.

Daarenboven ftrekt deze buitengewone bijeenkomst, om aan U Ed. Mog. kennis te geven, dat de belangen des Rijks, te midden van alles wat plaats heeft, het zamenblijven der militie, boven den tijd voor de gewone wapenoefeningen, bij de grondwet bepaald, thans gebiedend vorderen.

De voorziening in de geldelijke benoodigdheden, daaruit, en uit vele andere noodlottige gevolgen van het oproer voortvloeijende, kan voorloopig uit de geopende crediten plaats hebben, doch zal de nadere regeling derzelve in de aanftaande gewone vergadering een onderwerp uwer overwegingen moeten uitmaken.

Edel Mogende Heeren! ik reken op uwe trouw en vaderlandsliefde. Gedachtig aan den ftorm der omwentelingen, welke ook over mijn hoofd heeft gewoed, zal ik den moed, de liefde en de trouw, welke het geweld afgefchud, het volksaanwezen gevestigd en den fchepter in mijne hand gefteld hebben, evenmin vergeten als de dapperheid, welke op het oorlogsveld den troon gefchraagd en de onafhankelijkheid van het vaderland heeft verzekerd.

Volkomen bereid om aan billijke wenfchen te gemoet te komen, zal ik nooit aan partijgeest toegeven, noch met maatregelen inftemmen, welke de belangen en welvaart der Natie aan de driften of het geweld zouden opofferen.

Al de belangen zoo mogelijk te vereenigen is de wensch van mijn hart.

TWEEDE BRIEF.

De Heer EGBERT MEERMANS, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amfterdam, 15 September 1830.

Lieve Schat!

Dat de nikker in 't Belgenland, vooral onder het zwartjesgoed, godsgruwelijk den baas fpeelt, is eene uitgemaakte zaak voor ieder mensch met gezonde herfens in 't hoofd; maar dat hij in onze gewesten, in onze ftad, in ons huis ook de horens opfteekt, zal u vreemd klinken, en het is toch, helaas! maar al te waar. Ik ftampvoet van boosheid. Alles, alles loopt mij tegen. Onze boekhouder, een oude podagrist, zit met zijn regterbeen in een kusfen; onze commies moet met een dikke, in doeken gebakerde linkerkoon zijne kamer houden; Papa is den halven dag in Doctrina, om couranten te lezen en tijdingen te hooren; en dus, kindlief! draai ik voor alle kantoorzaken nagenoeg alleen op. In plaats dus van u morgen,

lippen aan lippen, den eed van eeuwige liefde te komen herhalen, moet ik u dezen epistel ſturen; en, daar één ongeluk nooit alleen komt, moet ik dadelijk afbreken, omdat ik verpligt ben te gaan exerceren. Vat nu, bid ik u, al deze tegenſpoeden eens te zamen, en zeg mij voor de vuist, of gij met mij niet gelooft, dat de vorst der duisternis het danig op mij geladen heeft.

Adieu, lieve Jet!

Uw getrouwe

EGBERT.

DERDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amsterdam.*

's Gravenhage, 15 September 1830.

Vriend!

Als een bijvoegfel tot den mijnen van eergisteren, moet ik u nog melden, dat bij de Tweede Kamer is ontvangen eene Koninklijke boodfchap, van dezen inhoud:

EDEL MOGENDE HEEREN!

Naar aanleiding van hetgeen door Ons, bij de opening uwer tegenwoordige buitengewone bijeenkomst, aan uwe vergadering, en vroeger, bij Onze proclamatie van den 5den dezer, aan alle Nederlanders is te kennen gegeven, verlangen Wij dat door U Edel Mogenden, onverwijld, in bepaalde en zorgvuldige overweging genomen worde:

1°. Of de ondervinding de noodzakelijkheid heeft aangetoond, om de nationale inftellingen te wijzigen?

2°. Of, in dat geval, de betrekkingen, door de traktaten en door de grondwet, tusſchen de twee groote afdeelingen van het Koningrijk gevestigd, tot bevordering van het gemeenſchappelijk belang, in vorm of aard, zouden behooren te worden veranderd?

Het zal Ons aangenaam zijn over die gewigtige vraagpunten, zoo ſpoedig als de aard der zaak het toelaat, de vrije en openhartige mededeeling van het gevoelen der Vertegenwoordigers van het Nederlandſche volk te ontvangen, ten einde vervolgens, naar bevind, met Hun Edel Mogenden de maatregelen te kunnen beramen, die tot het verwezenlijken hunner meening zouden moeten genomen worden.

En hiermede enz.

(*get.*) WILLEM.

's Hage, 13 *Sept.* 1830.

In de vergadering van heden heeft de waardige Volksvertegenwoordiger, DONKER CURTIUS, eene redevoering gehouden, die veel geestdrift verwekt heeft. Hij wil, zeide hij, zich geenszins verzetten tegen het voorſtel van den voorzitter; maar de boodſchap des Konings naar de Sectien te ver-

zenden is in de gegevene omſtandigheden niet voldoende. Men wil het gevoelen kennen der Kamer, en met wat oogmerk? Wat bedoeling heeft de Regering bij de voorſtelling der bekende vraagpunten? Zeker geen ander, dan zich door de uitſpraak der vergadering in ſtaat te ſtellen, om met te meer ſpoed en nadruk alle ongeregeldheden te doen ophouden, de rust te herſtellen en de vastheid onzer inſtellingen voor het vervolg te verzekeren. Om daartoe te geraken, vervolgde hij, moeten wij onderzoeken of er al dan niet redenen beſtaan voor eene verandering in de grondwet. Dit onderzoek moet plaats hebben, maar met bedaardheid en orde, langs den grondwettigen weg, niet anders dan overeenkomſtig art. 229 en 230, waarvan de ſpreker de bedoeling kort en bondig uiteen zet.

Dit onderzoek is uit zijnen aard aan velerlei zwarigheden onderhevig, want zoo er eene verandering wierd raadzaam geoordeeld, en er eene Kamer in dubbelen getale bijeen kwam, dan is de zaak voorzeker binnen de drie maanden niet te regelen, ook dan niet, al had er gemeen overleg, en, als het ware, de grootſte eensgezindheid bij plaats. — En hoe ver zijn wij van die eensgezindheid niet af? — Reeds ſedert eenen geruimen tijd is men over de

zoogenaamde grieven verdeeld, thans ſlaat een der welvarendſte ſteden, zonder de minſte aanleiding, plotſeling tot muiterij over.

Op eens wordt de kreet gehoord om afſcheiding van regering tusſchen Noord en Zuid, bij behoud van het regerend Koninklijke Huis.

Hij zal voor alsnog niet onderzoeken, in welken ongrondwettigen vorm die kreet zich heeft doen hooren, ook van ſommige dergenen, die gezworen hebben de grondwet te zullen handhaven, noch hoe zij zich bevoegd en gemagtigd geoordeeld hebben, om zich als het voorgewend orgaan der volkskreet voor te doen. (Onwillekeurig zag het publiek naar eenige ledige zitplaatſen, maar hield zich evenwel beſcheiden ſtil.) — Hij zal niet aanduiden de onbegrijpelijke ligtvaardigheid, waarvan zij het kenmerk draagt, noch de moeijelijkheden, die zich moeten opdoen bij haar onderzoek, hetzij in verhouding tot de finantiële aangelegenheden van het vereenigd Rijk, hetzij in verhouding tot de verdediging van het grondgebied, hetzij in opzigt tot de onderſcheidene bronnen van beſtaan der onderſcheidene partijen. Maar altijd zal het waar zijn, vervolgt de Heer DONKER CURTIUS, dat wij allen, zoo velen als wij hier zijn, ons die onder-

ſcheiden onderwerpen voor den geest brengende, zullen moeten overtuigd zijn, dat zich hier eene complicatie opdoet, zoo moeijelijk om op te losſen, dat die oplosſing niet zal kunnen geſchieden, dan na rijp en diep beraad, en dat de aanneming of verwerping, en, ingeval van verwerping, de wijzigingen in de grondwet te maken, zijn onderworpen aan vormen en onderhandelingen, die altijd een meer of minder lang tijdsverloop zullen vorderen, en dat het niet is door eene enkele Koninklijke verklaring, die men ſtoutelijk geëischt heeft, doch die inderdaad een waarachtig *coup d'état* zou zijn, dat men tot hare oplosſing kan geraken.

Nogtans ſchijnt de Regering geneigd te zijn, om ons op den weg dier vormen te brengen, en ik weiger niet om mede te werken tot dit doel, met zoo veel ſpoed, als die vormen toelaten.

Maar, in dit alles zie ik niets, dan de *toekomst*, en op zijn hoogſte (hetgeen God behage!) een middel van behoud en van rust in de *toekomst*; maar eene toekomst, die wij niet kunnen ſcheppen door eenen tooverſlag en als door bezwering; en nogtans, indien wij ons daarbij bepalen, dan wordt intusſchen een deel des Rijks ten prooi gelaten aan regeringloosheid, plundering, roof, brandſtichting,

openbare geweldenarij, verarming en algeheelen ondergang, indien de wettige orde er niet onverwijld wordt herfteld, en wij mogen op ons toepasfen: „ *deliberante principe, perit patria,*" terwijl wij raadplegen, gaat het land te gronde.

Indien de volksmenners en opftokers van den tweeden rang voortgaan met den ftroom te voeden, en de dammen te breken, ten einde in het verbolgen water te beter te visfchen, welke zal dan niet de ontzettende uitflag worden, vooral bij het naderen van eenen winter, die ons, na eenen onvoordeeligen oogst, niet dan ellende op ellende voorfpelt! Dan voorwaar zijn de bewoners dier ongelukkige ftreken blootgefteld aan ontelbare en onuitfprekelijke verfchrikkingen.

Welk moet dan het eenig krachtig middel zijn, om dien ftroom te ftuiten, eer hij alles verwoest, en allen, welligt de aanftokers het eerst, in den afgrond wegfleept?

Ziedaar, dunkt mij, de *voorname en eerfte* vraag, die ons moet bezig houden.

Ik zie geen uitweg, dan de wettig aangevoerde kracht der wapenen; maar ik beflisfe de vraag niet ligtvaardig — nogtans eischt zij beflisfing; en om er toe te geraken, ftel ik voor, altijd appuijeeren-

de het verzenden der Koninklijke boodfchap aan de Sectien, om eene Commisfie van *tien* leden te benoemen, genomen half uit de Zuidelijke, half uit de Noordelijke afgevaardigden, om te overleggen en aan de vergadering voor te dragen, zoodanige maatregelen als, in overeenftemming met de attributen der Kamer, kunnen genomen worden, om de ingezetenen der plaatfen, waar de wettige orde is gefchonden, tot dezelve terug te brengen, en alzoo het grondwettig gezag, en de kracht der grondwet, die ook wij gezworen hebben *te handhaven*, te herftellen.

Ik zie ook de mogelijkheid van nuttige wetgevende bepalingen in dit opzigt in, en het fchijnt mij toe, dat niemand de medewerking kan weigeren, indien hij niet openlijk wil verklaren, de voortduring der regeringloosheid te kiezen boven de wettige orde, en dat wij door dit middel de Regering des Konings zullen omringen van eene zedelijke kracht, welke den eerbied moet inboezemen, zonder welke alle regering onmogelijk wordt.

De Kamer heeft op een en ander befloten, eerst de Koninklijke boodfchap naar de Afdeelingen te

verzenden, en daarna het voorſtel van den Heer DONKER CURTIUS.

Het is opmerkelijk, dat er reeds eene niet onbeduidende deſertie onder de Leden plaats had: verſcheiden hadden hunn' hoefſlag verlaten. De *ex-prefecten*, DE BROUCKÈRE, DE GERLACHE, SURLET DE CHOKIER, LE HON, DE SÉCUS enz. waren niet opgekomen. Men wil dat ſommigen hunner de Reſidentie reeds verlaten hebben, en verſcheiden anderen op het punt zijn zulks te doen. Dergelijke mannen uit het Zuiden hadden gewild en gewacht, dat er van wege Zijne Majesteit al dadelijk bepaalde voorſlagen in het voorgewend belang hunner gewesten zouden zijn gedaan geworden; of nemen, nog waarſchijnlijker, zulks tot voorwendſel, om zich van verdere deelneming aan de beraadſlagingen over 's Lands teedere belangen te onttrekken, en naar Bruſſel terug te keeren, om te helpen voltooijen hetgeen aldaar, zoo niet met hunne medewerking, dan zeker met hunne voorkennis en goedkeuring, begonnen is. Dat zij gaan! Waartoe zou hunne medewerking toch kunnen ſtrekken? ſlechts tot verlamming, tot vertraging of verijdeling der krachtdadige maatregelen, die van Gouvernementswege *behooren*, en (God

geve het!) *zullen* genomen worden, om den revolutiekanker meester te worden, door het affnijden van het daardoor aangetast lid. En zal het, bij het meest mogelijk befpoedigen der beraadflaging over, en het volvoeren van afdoende maatregelen, wel eens meer mogelijk zijn om de befmetting van andere ftreken af te weren? Ik vrees, Ferdinand! ik vrees. De dagbladen doen ons zien, welk een geest er onder de bevolking van Luik, Leuven, Brugge, Namen, Mons en andere plaatfen heerscht, en hoe daar alles eene oproerige uitbersting als op handen fchijnt aan te kondigen. Ik vrees, ik vrees! Jammer dat de kostelijke tijd in voorftellen en deliberatien verloren moet gaan. Intusfchen kan de opftand zich zeer op zijn gemak uitbreiden en organiferen. En als wij eindelijk met welbeklonken befluiten op de proppen zullen komen, zal het kalf verdronken zijn. Waarom niet handen uit de mouw geftoken toen het tijd was? Waarom althans nu de oproerige ftad niet buiten de wet gefteld? . . . . Enfin, er zal onderzocht en gedelibereerd worden. . . . . Mijn hart bloedt.

Hartelijk de uwe.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

VIERDE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* EGBERT MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 16 September 1830.

Malle Jongen!

Primo moet ik u zeggen, dat ik niet aan den duivel geloof, omdat mijn vader, die een verſtandig man is, er niet aan gelooft. Of dit nu wel puur orthodox is, daaraan twijfel ik, omdat mijne moeder, die eene brave vrouw is, er aan twijfelt. Maar hieruit moet gij, die een vitter in uw hart zijt, niet opmaken, alsof ik mijne goede moeder niet voor verſtandig, en mijn verſtandigen vader niet voor braaf houden zou. Het tegendeel is waar. Dat ik in dit nikkerachtig punt de meening van den oudenheer bij voorkeuze toevalle, is, opregt geſproken, omdat ik eenen zekeren afkeer heb van zwarte perſoonaadjes, daaronder zelfs ſchoorſteenvegers, bidders en doodgravers begre-

pen. Ik ben er dus eenige nederlandſche ellen van af, om hetgeen gij tegenſpoeden noemt op rekening der dadelijke bemoeijing van den booze te ſtellen. Als gij derhalve bij mij aanſpraak wilt blijven maken op gezond verſtand, en mij geen akelige droomen op het lijf jagen, kik mij dan nooit meer van nikker of nikkersgelijke. Nu dit eerſte artikel afgehandeld is, zullen wij verder gaan.

Het is ook mij eene erge teleurſtelling geweest, dat gij niet over hebt kunnen komen; maar wat zal ik u zeggen, wij leven thans in een' tijd, die van teleurſtellingen zamenhangt. Het is zeker de ſchuld niet van die lieve Brusſelſche broertjes, dat uw boekhouder de jicht en uw klerk een dikke koon heeft; maar wel dat papa geen rust te huis heeft en gij zoo drok exerceren moet. Het is hier ook een *rage*. Geen ander discours, van dat onze oogen open gaan tot dat wij het ſuf gebabbeld hoofd in de veren leggen, dan het nieuws van den dag, — neen, van het oogenblik; en liegen dat ze doen, o! het is dan regt goddeloos. De waarheid ziet er al leelijk genoeg uit. Zoo werd gisteren hier verzekerd, dat er te Amſterdam een oproer was uitgebersten. Daar er uw

brief geen melding van maakt, is dit zeker ook al weêr een knapuil. Ik denk voor het naast, dat, om het gemeen in beweging te brengen, zulke fabeltjes worden verbreid door die Brabandsche kerels, die hier nog rondzwalken, en er zoo barsch uit zien als schoppenboer. Zoudt gij het gelooven, dat men het aan 't gelaat en de houding van bijna al die wezens, welke uit 's Lands kas bezoldigd worden, kan zien, dat zij er trotsch op zijn tot de familje der muiters te behooren? Dat *zij* daarin eere stellen, zal geen één Hollander hun benijden; maar dat *wij* zulke gezigten nog op iederen voetstap voor onze oogen dulden moeten, is onverdraaglijk. Men spreekt nog altijd van bijleggen; maar ik voor mij denk dat er zoo lang over bijleggen zal geleuterd worden, tot wij het spel *codille* kwijt zijn. Nu, de Koning is oud en wijs genoeg om te weten wat hij doen moet, en hij zal zeker bij geen nuf van zeventien jaren om raad komen vragen.

Onze Dirk is zoo nijdig als een spin op dat Brabandsch gespuis, zoo als hij het noemt. Zijn vuisten jeuken er naar om eens met hen te plukhairen. Het geweer is niet uit zijne handen; als hij er niet de deur meê uit is naar wacht of exer-

citie, oefent hij zich zelven op zijne kamer, en maakt somtijds eene beweging en geschreeuw, alsof hij al in 't vuur was. Zoo mag ik het hebben! Wanneer hij zoo aangaat, vliegt onze kat, aan dien omslag ongewoon en er niets van begrijpende, als bezeten door het huis heen. Alleen wenschte ik maar, dat de borst wat minder onachtzaam op zijne wapenrusting was. Ik moet den heelen dag in de weer zijn om dezelve bijeen te houden; hier staat zijn geweer, daar hangt zijn sabel, ginter ligt zijn patroontasch, somtijds in drie vertrekken verspreid. En daarenboven dwingt hij mij, hem te helpen om zijne bandelieren te witten. Ik getroost het mij, niet zoo zeer omdat hij mijn broeder is, maar omdat hij zijn Vaderland en Koning hartstogtelijk bemint. Daar roept hij mij alweêr om hem in de wapens te helpen. . . . . Ja, ja, mijnheer de schutter! zoo haastig niet. . . . . Nu, Bert! gij komt zoo spoedig mogelijk toch eens over bij

Uwe minnares,

HENRIETTE.

VIJFDE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amſterdam, 18 September 1830.

Waarde Vriend!

Het is als of ik betooverd ben. Mijn geheel phyſiek en moreel aanwezen zijn van aard en gedaante veranderd. Ik ben dezelfde man niet meer, dien ik voor zes weken was. Aan kantoorzaken kan ik naauwlijks denken. Is het omdat mijn bijzonder belang in dat van het algemeen bedolven ligt? De ſlaap ontwijkt mij, al ga ik ook eerst laat ter ruste; en 's morgens ben ik weêr vroeg bij der hand, al heb ik ook een onrustigen nacht doorgebragt. Heb ik ooit aan zenuwen gedacht? En thans affecteert mij alles; telkens voel ik mijne oogen vochtig. Ik wil mij dan ſomtijds wel kras houden, maar het gevoel ſchijnt zich geen geweld te willen laten aandoen: een afbiggelende traan bewijst mij dan, hoe veel ſterker de natuur is dan

onze rede. Wat moet onze goede Koning niet lijden, voor zich zelven, voor de zijnen, voor al zijne onderdanen, die hij als zijne kinderen bemint! Er behoort eene ongemeene zielskracht toe, eene fterking van Hooger hand, om den last der nu loodzwaar geworden kroon moedig te blijven torfchen. Frans! laten wij hem niet hard vallen, als hij in zulk een' toeftand aarzelt, of verkeerd handelt: wij weten toch dat hij het wel meent met het Vaderland.

De aanfpraak, met welke hij de buitengewone vergadering der Staten-Generaal geopend heeft, kenmerkt zich door een geest van gematigdheid, die hem vereert. De vraagpunten, door hem aan Hun Hoog Mogenden ter beantwoording voorgefteld, getuigen mede van zijne bezorgde omzigtigheid. Er zijn gevallen, waarin men door overijling en geweld alles verliezen, door bezadigdheid en zachtheid alles behouden kan.

Lees, bid ik u, 's Konings proclamatie van den 5den dezer, waarin met zoo vele woorden gezegd wordt: „ Onze beminde Zonen, de Prins *van Oranje*, en Prins FREDERIK *der Nederlanden* zijn door Ons belast geworden zich naar die gewesten te begeven, welke met tallooze rampen bezocht

zijn of daarmede bedreigd worden, en zulks zoowel om met de middelen, daartoe te hunner beschikking gesteld, de personen en eigendommen te beschermen, als om zich te verzekeren van den waren staat van zaken, en Ons, tot bedaring der gemoederen, de meest geschikte middelen voor te dragen. — Deze zending, welke volbragt is met eene menschlievendheid en edelmoedigheid, die door de Natie hoog gewaardeerd zal worden, heeft Ons bevestigd in de overtuiging, dat zelfs dáár, waar zich de meeste onrust vertoont, de gehechtheid aan Ons Stamhuis en aan de nationale onafhankelijkheid blijft verzekerd en wordt verkondigd; en, hoe bedroevend ook voor Ons hart de omstandigheden zijn, die ter Onzer kennis zijn gekomen, Wij missen de hoop niet, dat het Ons, met den bijstand van den Almagtigen God, wiens hulp Wij, in deze ernstige en treurige gesteldheid van zaken, afsmeeken, en door de medewerking van alle welgezinde en goede burgers in de onderscheidene gedeelten van het Rijk, zal mogen gelukken de orde terug te brengen, en de werking der wettige magten, mitsgaders de kracht der wetten te herstellen."

Zie daar de hoop, die, ten gevolge van 's Ko-

nings voorloopige befchikkingen, zich toen opdeed, dat zich alles nog ten beste en verder in der minne fchikken zou! Laten wij God bidden, dat die hoop door de medewerking van 's Lands Staten vervuld worde!

Het is intusfchen bedroevend, dat eenige Leden der Tweede Kamer uit de Zuidelijke provincien zich aan alle medewerking fchijnen te onttrekken. En waarom toch? Men dringt van die zijde aan op eene fcheiding van de twee groote deelen des Rijks, met behoud nogtans van de regerende dynastie; de Prins *van Oranje*, aan wien deze hoofdbedoelingen der onrustige lieden te Brusfel, door Commisfien uit de burgerij en de gewapende burgermagt (*), zoo te Vilvoorden, als naderhand

---

(*) De eerst gezondene Commisfie beftond uit den Baron D'HOOGVORST, den Majoor VAN DER SMISSEN, Onderbevelhebber der burgerwacht, den Heer HOTTON, den gewezen Maire ROUPPE, en den Advocaat VAN DE WEIJER. De nader gezondene Commisfie was zamengefteld uit de Heeren DE SÉCUS, Lid van de Tweede Kamer, VAN DER SMISSEN, HOTTON, Hertog VAN AREMBERG, Prins DE LIGNE, DELFOSSE, MICHIELS en den Ingenieur TEICHMANN; terwijl de Commisfie, door den Prins *van Oranje* naderhand te Brusfel benoemd, beftond uit den Hertog VAN URZEL (Prefident), den Gouverneur VAN DER FOSSE, den Burgemeester WELLENS, den Commandant D'HOOGVORST, den Generaal D'AUBREMÉ, het Regeringslid KOEKAERT, den Hertog VAN AREMBERG, en het Regeringslid STEVENS, als Secretaris.

te Brusfel, zijn medegedeeld, heeft zich immers gaarne belast, om deze verklaarde begeerte aan zijnen Doorluchtigen Vader bekend te maken, en er is immers fchijn noch blijk dat Zijne Majesteit zich daartegen verzetten zal? Begrijpt men dan niet, dat de Koning aan de grondwet en de overeenkomften met de groote Mogendheden verbonden is, en dat hij dus geen anderen weg heeft kunnen inflaan, dan hij met zoo veel wijsheid gedaan heeft? Men behoort dan immers geduld te hebben, en met bezadigdheid en verftand mede te werken, om eene uitkomst te verkrijgen, die met de wezenlijke behoeften en belangen der beide deelen des Rijks ftrookt, in plaats van afwezig te blijven? Ik denk nog al, dat die Heeren fpoedig hunne dwaling inzien en in de Kamer terug keeren zullen, om gezamenlijk met hunne ambtgenooten alles te overleggen en voor te bereiden, wat in

---

De beruchte *Courier* heeft den Prins DE LIGNE, bij gelegenheid dat hij als lid der tweede Commisfie bij den Prins *van Oranje* te Vilvoorden ten gehoor was, doen zeggen, dat de Koninklijke troepen niet dan over zijn lijk Brusfel zouden kunnen binnen trekken. Het is zeker, dat de Prins zich aan een der monarchale bladen te Parijs heeft gewend, met verzoek, om aan te kondigen, dat hij alleen zijnen perfoon had aangeboden als waarborg voor de veiligheid van den Vorst.

eene zaak van zoo veel gewigt vereischt mag worden. Het zou mij zeer bevreemden, indien de begeerde affcheiding van de zijde onzer Afgevaardigden tegenkanting van belang ontmoette. In het beginfel, althans, zullen zij gereedelijk toeftemmen, als bewust van de voordeelen, die zulks den Hollanderen zal aanbrengen; maar de *wijze hoe* zal veel tijd en moeite kosten; gezwegen nu nog van de meening der Mogendheden, die den cirkel der Nederlanden aan onzen Koning voorgetrokken hebben, en zonder welker bewilliging die evenmin uitgebreid als vernaauwd worden mag.

Dat er onder de Belgifche Afgevaardigden lieden gevonden worden, die heimelijk met de oproermakers heulen, kan ik niet tegenfpreken, maar ik hou mij nogtans overtuigd, dat velen hunner ter goeder trouw handelen en naar het fpoedig herftel van orde en rust, door wettige middelen, verlangen. Wat toch zou er van hun Land moeten worden, indien het graauw aldaar den baas bleef fpelen? Het zou immers eindelijk moeten uitloopen op een' oorlog van het fchamel janhagel tegen allen, die wat te verliezen hebben? Of veronderftelt men beginfelen bij het gemeen? Waant men

dat het uit zich zelve zal ophouden, wanneer het alles overwonnen heeft wat, volgens die beginfelen, zich tegen hetzelve aankantte? Men moet dan wel zeer onnoozel en een volflagen vreemdeling in de gefchiedenis zijn. Neen! eenmaal los van allen teugel en zeker geworden van ftraffeloosheid, holt het onverzadigbaar voort, en plundert en rooft, zonder aanzien van perfonen, al wat onder zijn bereik valt. Laat men toch niet dweepen met moraliteit: zonder tuchthuis en galg is geene orde en veiligheid in de maatfchappij denkbaar. Waar de onderdanen de wetten trotferen, is een land digt bij zijn' val. Elk gezag, dat, in plaats van wet, het geweld tot fteunpunt heeft, vernietigt eindelijk zich zelven. De partijfchappen brengen meest altijd diegenen om hals, welke dezelve hebben doen ontftaan. Men gedenke aan de Franfche omwenteling van 1789! Te regt zegt de Graaf DE SÉGUR: „de fakkel der gefchiedenis vertoont beftendiglijk de regtvaardigheid, omringd van den vrede, de liefde en de achting; terwijl de eerzucht, de dweeperij, de muitzucht en de dwingelandij altijd geftraft worden met langdurige rampen, en gefchandvlekt door de onverbiddelijke uitfpraken der nakomelingfchap."

Wilde men die lesfen der ondervinding toch behartigen eer het te laat is!

Wees hartelijk gegroet van

Uwen vriend,

FERDINAND MEERMANS.

P. S. Tot een bewijs, dat het ook onder de Belgifche officieren onzer armée niet aan braven mangelt, kan ik u als zeker melden, dat de kapitein L. LA PORTE, bij de 16de afdeeling te Yperen in garnizoen, aan den fchrijver van den *Catholique* dezen brief gefchreven heeft:

13 Sept. 1830. Lage bedrieger, fchaamtelooze lasteraar, uw rijk zal weldra uit zijn. Wat! uw helsch dagblad, dat alle dagen met leugens opgevuld is, durft zeggen, dat men bij het 16de regement aan de foldaten, alsmede aan de muzijk, verboden heeft om Vaderlandfche liederen te zingen of uit te voeren. Verneem, zot, dat ons regement gisteren, bij het terugkeeren van de manoeuvres, luidkeels gezongen heeft: *Leve Nasfau! leve de Koning!* en wij op het eerfte woord gereed zijn om den laatften droppel bloeds voor het Huis van Oranje te ftorten.

ZESDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 20 September 1830.

Beste Vriend!

Offchoon ik geenszins verzot ben op mijne eigen meeningen, begrijp ik toch als eerlijk man te moeten zeggen wat ik denk. Het mag aan mijne wijze van zien liggen als ik den bal misſla, maar het is noch aan vooringenomenheid met een aangenomen begrip, noch aan halstarrigheid om van een ander, en het minst van u, te willen verſchillen, toe te ſchrijven, wanneer ik meen mijne goedkeuring niet te mogen hechten aan den gang van het Gouvernement, noch iets loffelijks te verwachten van de masſa der Afgevaardigden uit het Zuiden.

Behalve den Heer SANDELIN, dien ik voor braaf en goedgezind houde, en wiens huis men te Brugge eerst geplunderd en toen verbrand heeft, zeker

omdat men hem daar ter ſtede voor ſlecht en kwalijkgezind hield (eene den man vereerende opinie!), behalve dezen achtingswaardigen Volksvertegenwoordiger en nog eenige anderen, beſchouw ik het restantje van de Leden der Tweede Kamer uit het Zuidelijk Nederland als een bende deugnieten, die bedekte oogmerken hebben, en zoo niet zelven de aanleggers en raddraaijers van den Belgiſchen opſtand, dan ontwijfelbaar de apostelen er van zijn. Die guiten (ik volg hierin BOILEAU, en zeg met hem:

J'appelle un chat un chat, et Rolet un fripon.)

die guiten dan hebben al jaar en dag zwanger gegaan van het ontwerp, om hunne gewesten van de onze af te ſcheuren; ik durf zelfs verder gaan, en ſtaande houden, dat daarmede de toeleg verbonden was om zich onafhankelijk van het Huis van Oranje te maken. Ik laat in 't midden, welk aandeel de Roomsch-Katholijke Geestelijkheid en de hooge Adel primitief aan dit plan gehad hebben; maar dat het lang al beſtond, lijdt geen twijfel. Om eene zoo groote gebeurtenis voor te bereiden, moest men het volk, dat volop werk en brood had, weten te beduiden dat het verdrukt werd op het punt der

vrijheid enz. Dit kon best door de paters gedaan worden, die zich dan ook onvermoeid bezig hielden met het opwekken van het dom gepeupel, om te klagen over verfcheiden zaken, die men grieven noemde, en in welke men redres begeerde. Gij herinnert u dat dol gefchreeuw om meerder vrijheid in het onderwijs, om eene ministeriële verantwoordelijkheid, om regtspleging door gezworenen, om verandering in 't middel van 't gemaal, en wat niet al meer. Hierdoor werd aan 't volk tegen het Gouvernement een geest van wrevel, onwil, haat en afkeer ingeboezemd, om, als de ure zou gekomen zijn, de lont in 't alzoo gereed gemaakte kruid met vrucht te kunnen werpen. Zij zijn bekend, de mannen, die deze *quafi*-grieven in de Tweede Kamer gecommentarieerd en voor het fpoedig redres derzelve zich in de bres gefteld hebben. Zoek hunne namen maar eens op in de beraadflagingen der Kamer, en zie of die kampioenen anderen zijn, dan die thans eene rol fpelen, en verder, ftuks- of hoopsgewijze, van achter de fchermen voor den dag zullen komen fchieten. Het is een jezuïtifche hypocritenboêl, geloof mij, die de Hollanders en al wat hollandsch is van ganfcher harte haten, maar, naar gelang van zaken,

zich van allerlei maskers bedienen om te bedriegen, vertrouwen te winnen, te misleiden en de tusfchenbedrijven tot de groote ontknooping van het treurfpel aan te vullen; — regte Januskoppen.

Deze factie, wier perfoneel zich grootendeels fchuil gehouden heeft, bezat federt lang in den *Courier*, den *Belge*, den *Catholique* (*) en andere fchandbladen bezoldigde trompetters, die met eene voorbeeldelooze ftoutmoedigheid het Gouvernement braveerden, en den reeds opgewonden publieken geest in nog laaijer gloed zetteden. O toppunt van onbefchaamdheid! men befchuldigde de Regering van de vrijheid aan banden te leggen, terwijl zij zelven een zoo vermetel misbruik van die vrijheid maakten, alsof er geene wetten beftonden, die haar binnen betamelijke grenzen beperkten . . . en dit deden zij ftraffeloos!!

Gij hebt zeker gelezen een bij BREST VAN KEMPEN, te Brusfel, uitgekomen werkje, getiteld: *Procès porté devant la cour d'asfifes du Brabant méridional contre L. de Potter, F. Tielemans,*

(*) Van deze drie journalen, van welke de twee eerfte te Brusfel, het laatfte te Gend in het licht kwamen, waren redacteurs DUCPETIAUX, LEVAE en BARTHELS. De fchrijver van *La ville rebelle* noemt den *Belge*: *l'ordure des ordures.*

A. Barthels, J. J.-Cochemommens, E. Vanderſtraeten, et J.-B. de Nève, accuſés d'avoir excité directement à un complot ou attentat ayant pour but de changer ou de détruire le Gouvernement du Royaume des Pays-Bas. In het onderzoek, bij dit regtsgeding plaats gehad hebbende, zijn de draden van geheel dit ſchelmencomplot in handen der Regering gekomen. De verbloemde namen, in de correspondentie tusſchen DE POTTER en TIELEMANS doorgaans voorkomende, zijn van a tot z verklapt (*), zoodat men niet te gisſen, maar ſlechts te grijpen had, — indien men namelijk had *willen* grijpen. En nu, die aangeklaagden, ſchuldig aan de misdaad van zamenzwering tegen den Staat, zijn die opgehangen of, iets fatſoenlijker, ſlechts onthoofd? Het is u bekend, Ferdinand! men heeft

(*) Ik herinner mij daarin aangeduid te vinden:

DE BROUCKÈRE, door den bijnaam van *l'homme aux certificats de capacité*, of *Girouette.*
DE STASSART, —— *Lockman*, of *l'homme de Namur.*
DE SÉCUS, —— *Vecchio.*
Advocaat JOTRAND, —— *Socrate.*
CORNET DE GREZ, —— *le remplaçant.*
DE CELLES, —— *l'asperge*, of *l'homme aux asperges.*
VAN BOMMEL, —— *Melchiſedeck.*
DUCPETIAUX, —— *la ducheſſe.*
TIELEMANS, —— *la femme de 60 ans* enz.

DE POTTER, TIELEMANS, BARTHELS en DE NÈVE voor eenige jaren gebannen. Ten gevolge van dit vonnis werd onze grond van dit garnaalsgreepje onkruid gezuiverd, maar hetgeen de masſa der mannen van de Unie in het getal hierdoor leed, werd hun honderdvoudig vergoed door eene verbazende aanwinst van ſtoutmoedigheid, daar zij eenſtemmig begrepen, dat hunne vrienden DE POTTER C. S. er wel afgekomen waren. Men berekende, met alle regt, dat zij t'avond of morgen, als men zegt, bij het gelukken van het groote plan, weêr op de koord konden komen, dat, zonder mirakel, geen plaats had kunnen hebben, indien een galgenkoord hun daartoe de pas afgeſneden had. De nieuwsbladen hebben ons reeds doen zien, dat DE POTTER, TIELEMANS en BARTHELS, te Parijs aangekomen, aldaar een bezoek ontvangen hebben van verſcheiden officieren, onderofficieren en grenadiers van het 1ſte legioen der nationale garde, om hen geluk te wenſchen wegens den moed, dien zij aan den dag gelegd hebben in de verdediging eener zaak, die in Frankrijk bereids gezegevierd heeft en zich over geheel Europa gaat uitbreiden. Eerlang zouden de Belgen, die zich te Parijs bevinden, hun een grooten maaltijd geven,

die door een dito van wege de nationale garde ſtond gevolgd te worden. Men meende dat WALLEZ de honneurs van de eerſte tafel zou doen. Men ziet geen uilen bij bontekraaijen.

De zaken ſtaan in Braband nu bijzonder gunſtig voor die uitgeworpen handvol ſchorremorrie. Men zal daar die vuiligheid wel weêr verorberen. Let er maar op!

En nu, die Bruſſelſche opſtand, den 25ſten Augustus laatstleden begonnen met de vertooning in den ſchouwburg van de *Muette de Portici*, voortgezet met het plunderen en verbranden van het hôtel van den Minister van justitie, en het verwoesten van het huisraad van den Heer DE KNYFF, directeur van de policie, van LIBRY BAGNANO, hoofdredacteur van den *National*, enz., onder de kreten van: *à bas le Roi! à bas la Hollande! vive la France!* en zoo vervolgens zoetjesaan geklutst, geknepen, gefatſoeneerd, opgeflikt en een zeker ordenlijk aanzien gegeven; — die opſtand nu, zeg ik, duidt die in zijn aanleg, rigting en loop, kortom in zijn geheel karakter niet op het klaarblijkelijkst aan, dat men afkeerig is van den Koning?

Men heeft, ja, den 29ſten Augustus, eene Com-

missie, bestaande uit de Heeren J. D'HOOGVORST, DE MERODE, DE SÉCUS *den zoon*, GENDEBIEN en PALMAERT, benevens S. VAN DE WEIJER als secretaris, naar hier gezonden, om aan Zijne Majesteit de redenen van het misnoegen der Brusselaren open te leggen en op het onverwijld doen ophouden derzelve aan te dringen; welke Commissie, te Brussel terug gekomen, den 2den dezer rapport van haar wedervaren gedaan, en in het begin daarvan gezegd heeft: dat zij door den Koning met *welwillendheid* was ontvangen, en Hoogstdezelve *geene bedenking had gemaakt tegen het karakter, waarin zij voor hem verscheen;* terwijl zij vervolgens overging om den loop der gehouden conferentie mede te deelen; ook hebben den volgenden dag eenige Leden van de Tweede Kamer, toen te Brussel tegenwoordig, eene proclamatie gedaan, inhoudende: „ dat zij bij Z. K. H. den Prins *van Oranje* waren geroepen geworden, en de eer hadden gehad Hoogstdenzelven met den stand der zaken en de stemming der gemoederen opregtelijk en in gemoede bekend te maken; dat zij zich gemagtigd hadden gerekend, om aan den Kroonprins voor te stellen, dat het de vurigste wensch van Belgie was, dat de Zuidelijke en Noor-

delijke provincien volkomen wierden afgefcheiden, zoodat geen punt van aanraking tusfchen dezelve befta, dan alleen het regerende Stamhuis; dat zij Z. K. H. hebben voorgehouden, dat, terwijl de gemoederen geheel werden weggefleept, het *Huis van Oranje* geen oogenblik heeft opgehouden de *eenparige* wensch der Belgen te zijn; dat, bij het ophouden der moeijelijkheden van den ftand van zaken, en van de onmogelijkheid om de onvereenigbare gevoelens, de zeden en belangen met elkander overeen te brengen, het Huis van Oranje, zich voortaan vrijelijk met der Belgen wenfchen kunnende vereenigen, op de gehechtheid en getrouwheid van allen konde rekenen; dat deze voorftellingen, gelijk ook die van onderfcheidene bijzondere Commisfien, gunftig waren opgenomen, en de Kroonprins reeds in perfoon de uitdrukking hunner wenfchen aan zijnen Doorluchtigen Vader was gaan overbrengen; dat zij, overtuigd zijnde van de tolken der gezindheden van hunne landgenooten geweest te zijn, en dat zij als goede en regtfchapen Belgen gehandeld hadden, dit hun gedrag ter kennisfe hunner landgenooten bragten; en in hunne hoofdftad met vertrouwen den uitflag der pogingen van de Belgen en van zich zelven zouden

afwachten." Deze proclamatie was geteekend door den graaf DE CELLES, den baron DE SÉCUS, BARTHÉLÉMY, DE LANGHE, DE BROUCKÈRE en graaf CORNET DE GREZ.

Maar, mijn vriend! alle deze manoeuvres hebben geen ander doelwit gehad, dan om tijd te winnen. Intusschen dat deze smaldeelen van den troep tooneelspelers heen en weêr trokken, proponeerden, smeekten, beloofden, verzekerden, zwoeren (misschien wel met tranen in hunne oogen), waren hunne medeacteurs drok in de weer om de burgerij te wapenen, toevoer van personeel en materieel van buiten in te nemen, den opstand te verbreiden en aan te hitsen, en den volslagen afval van het regerend Stamhuis voor te bereiden. Laten wij ons toch niet verblinden omtrent de misdadige bedoelingen van het helsch complot, maar de tartuffen mistrouwen, die het op de voorposten zendt, want *zij bedenken bedriegelijke zaken tegen de stillen in den lande.* Psalm XXXV. vs. 20. Is er, om zelfs den hardnekkigsten THOMAS de oogen te openen, iets meer noodig dan naar waarheid te weten, hoedanig men met den Prins *van Oranje* te Brussel gehandeld heeft? Heeft men hem, in weêrwil van

zijne ftellige order, niet gedwongen om het dragen der oude brabandfche kleuren, en dus de oproerleus, te dulden? heeft men hem niet allerlei hindernisfen in den weg gelegd, toen hij binnen reed? heeft men hem niet naar het raadhuis gedrongen, zeker met een bedekt oogmerk? heeft hij, om zich te redden, niet over barricades met zijn paard moeten fpringen? heeft men hem geen fteenen nageworpen, geen oproerkreten in zijne nabijheid aangeheven? Dit alles, en denkelijk nog erger, ga er op aan, was in den geheimen raad der factie alzoo overlegd en verordend.

In welk eene ftemming zij het gepeupel aldaar weet te houden, blijkt op nieuw uit het met zekere plegtigheid verfcheuren en verbranden der aanfpraak, met welke Zijne Majesteit de buitengewone vergadering der Staten geopend heeft. Men had daarin de voordragt van een beflisfenden maatregel gewacht en gewenscht. In dit punt kom ik met het Brusfelsch *canaille* overeen, offchoon ik zeker in den aard der verlangde maatregelen met hetzelve hemelsbreed verfchild zou hebben.

Nu leg ik de pen neder, om eens naar de groote focieteit te gaan. Verneem ik nog een of

ander, dat ik begrijp van eenig belang voor u te zijn, dan schrijf ik u morgen nader.

Vaarwel! en geloof mij steeds

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

P. S. Volgens de laatste, hier ontvangen tijdingen, heerscht in Luik, even als in Brussel, eene volslagen regeringloosheid. Den 13den reeds had de volksmenigte, die thans den souverainen schepter zwaait, zich geweldaadig verzet tegen de afzending van geweren, die voor Zuid-Amerika bestemd waren. Men meende dat die naar Holland zouden gezonden worden. Den 15den heeft het graauw met de gewapende burgers slaags geweest, en zulks niet zonder bloedstorting.

ZEVENDE BRIEF.

Mejufvrouw CORNELIA VAN KLARENDONK, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Rotterdam, 22 September 1830.

Beste Vriendin!

Ik heb te lang uitgefteld om u eens te fchrijven. Hoe dikwijls heb ik al bepaald voornemens geweest zulks te doen! maar telkens kwam er eenig beletfel, dat mij dwong de opgenomen pen weêr neder te leggen. Dat mij dit fmartelijk viel en mij wel eens gemelijk maakte, behoef ik u niet te verzekeren: gij weet dat het mijne lievelingsuitfpanning is mij fchriftelijk met u te onderhouden, daar het balfturig lot, hetwelk geene zelfde woonplaats aan ons heeft gelieven te vergunnen, ons verhindert zulks mondeling te doen. Maar ook, welk een tijd, welk een drokken, welk een benaauwden tijd beleven wij! ons huis is een half koffijhuis geworden. Gij zijt wel voor geen klein,

geruchtje vervaard, maar ik geloof waarlijk dat, even zoo als gij, te voren bij mij logerende, wel eens klaagde over de eentoonige ſtilte van ons huishouden, gij nu integendeel het al te drok en woelig vinden zoudt. De boêl is den geheelen dag overhoop. Papa is veel uit; die goede man heeft rust noch duur. Mijn broêrs loopen uit en in; de oudſte, die onder de ſchutterij is, brengt telkens vrienden mede; en mama, die anders in 't geheel niet op dat gewoel geſteld was, vindt daarin thans een ongemeen behagen, omdat het voor haar eene wezenlijke behoefte geworden is over ſtaatszaken te ſpreken. De tafel is geſtadig overdekt met couranten, nacouranten, proclamaties, blaauwboekjes, versjes en liedjes, die beurtelings door de handen gaan, overluid gelezen en beoordeeld worden. Particuliere tijdingen, die met posten en diligences ieder oogenblik aankomen, leveren almede overvloedige ſtof tot geſprek op. Dat zich daaronder vele onwaarheden vermengen, ondervinden wij dagelijks, en het is en blijft toch maar zeer moeijelijk om er genoegzaam tegen op zijne hoede te zijn. Mijne lieve moeder verontrust zich dikwijls over bedroevende nieuwstijdingen, die de oudeheer dan naderhand verzekert en

bewijst dat ſtout verzonnen logens zijn. Hoe kunnen de menſchen toch zoo ſlecht zijn, om de akeligheid van deze dagen door allerlei verzinſelen nog te verergeren? Vader ſtelt er vele van op rekening van ſpeculanten, die den ſtaat der zaken in een verkeerd licht zoeken te plaatſen, om er voordeel uit te trekken; en dit laat zich hooren.

Gisteren zijn wij in de gelegenheid geweest om zeer naauwkeurig te vernemen, hoe het den 25ſten en 26ſten Augustus zich te Brusſel heeft toegedragen. Mijn oudſte broêr had in 't Leesmuſeum een' Heer aangetroffen, die in gezegde ſtad een ambt had bekleed en ooggetuige van een en ander was geweest. Hij had mijn broeder naar onze woning verzeld. Gij kunt begrijpen, dat wij hem met vragen als overſtelpt hebben. Voor moeder vooral was het een kostelijk uurtje, — zoo alles uit de eerſte hand! Ook ik kwam ooren te kort, ik, die het anders zoo naar vind heel den dag over het politique te hooren ſpreken. Die Heer verzekerde, dat het gemeene volk, hetwelk zoo vele misdaden gepleegd heeft, gedeeltelijk uit lieden beſtond, die in Brusſel niet te huis hoorden, maar door de aanleggers tegen een zeker daggeld geronſeld waren. Deze vooral moeten er verſchrik-

kelijk uitgezien hebben. Men hield ze grootendeels voor arbeiders uit de Luikfche kolenmijnen. Doch iedere troep van het plunderend en brandftichtend gemeen had zijne aanvoerders (*), waaronder men verfcheiden welgekleede en zeer bekende Brusfelaren onderfcheiden heeft. Er heerschte onder al die oploop en woestaardij dus eene zekere regelmatigheid, die men eene ordelijke wanorde zou kunnen noemen. De flagtoffers waren aangewezen; de punten van aanval waren bepaald. Men wist naauwkeurig waar men wezen moest en hoe ver men gaan kon. En terwijl het *canaille* alzoo fchrik en verwoesting aanrigtte, bleef de krijgsmagt nagenoeg werkeloos. De policie had in den aanvang wel beproefd om den losbrekenden ftroom te beteugelen, maar wat vermogt deze zonder de krachtdadige onderfteuning van den fterken arm? Het geraas en getier van het graauw, waaronder (begrijp!) niet weinig vrouwen met loshangende hairen en ook van wapentuig voorzien, was allerverfchrikkelijkst; daaronder hoorde men allerlei

(*) Zeven en dertig van dezelve zouden reeds bekend zijn, en daaronder negen Franfchen (kale jakhalzen) en een engelfche jood zich bevinden.

kreten; het meest van: *vive la liberté!* God beware alle menfchen voor zulk eene vrijheid! De Koninklijke wapens werden overal vernield, waar men die uit voorzorg niet weggenomen had. Er werden oude Brabandfche kleuren, tot verkenningsteekenen, door de brandftichters en plunderaars gedragen en aan ftokken rondgevoerd. En zoudt gij het gelooven, lieve Jet! dat zelfs twee jonge jufvrouwen zich in het gedrang begaven, en hare zakdoeken genat zouden hebben in het bloed, dat zij in den gang van het uitgeplunderd huis van den braven Heer DE KNYFF, wiens echtgenoote men ook mishandeld heeft, zagen liggen? De woede dezer furien zou zelfs zoo ver gegaan zijn, dat zij gezegd zouden hebben, dat, indien zij het bloed van den Heer DE KNYFF hadden kunnen bekomen, zij er gaarne een teug van gedronken zouden hebben! Ik heb wel eens van kannibalen of menfcheneters gelezen, nooit van menfcheneetfters. In die jonge dames, welke beiden tot welbekende familjes te Brusfel zouden behooren, fchijnt dus een verfijnd kannibalismus aanvang te nemen. Van waar toch die haat, die verbittering? Heeft de Koning het dan zoo flecht in Brusfel aangelegd? Ik kan het niet denken. Gij, die in de refidentie

woont, en dus in de gelegenheid zijt om veel te hooren, moet hiervan toch wel wat ftelligs weten. Daar ik altijd de partij van den Koning opneem, is het mij geenszins onverfchillig om deswegens iets naders te vernemen. Maar al was de Koning ook een geweldenaar, dan nog is het een fchandaal dat vrouwen zich als harpijen gedragen. Zouden het misfchien verkleede Walen geweest zijn? van dat flag van volk, van hetwelk, het eene jaar door het andere, in Holland een zeker bepaald getal, om moord en huisbraak, opgehangen plagt te worden? Kon ik het, voor de eer van onze kunne, gelooven! Helaas! de verzekeringen zijn zoo ftellig; die dames zijn zoo met naam en toenaam genoemd. . . . . Men huivert er van.

Er heeft tusfchen onze meiden een zwaar *querel* plaats gehad. Ten gevolge daarvan heeft onze keukenmeid, die eene brabandfche is, het huis moeten verlaten. Ik heb nu den tijd niet om er u de bijzonderheden van te verhalen. Misfchien doe ik dit nader. Intusfchen, waardfte! wensch ik u 's Hemels beste zegeningen toe, en teeken mij, met de meeste verkleefdheid,

Uwe vriendin,

CORNELIA.

ACHTSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amsterdam.*

's Gravenhage, 22 September 1830.

Mijn Waarde!

Het is dopjesspel met die Brabanders, niets anders. In Brussel was de factie doodelijk ongerust, dat de Afgevaardigden uit ons Zuidelijk halfrond deel zouden nemen aan de deliberatien van de Tweede Kamer over de Koninklijke boodschap. Er werd dus eene vergadering op het stadhuis belegd, die veel van een Poolschen rijksdag moet gehad hebben. Een enkel verstandig en braaf man heeft het gewaagd, bij die gelegenheid, gezonde taal te spreken, maar dit heeft niet belet dat het besluit is doorgedreven, om een adres aan *hunne* Afgevaardigden (zoo als men die welligt wat te openhartig noemde) af te zenden, waarin men in zin en substantie hun heeft beduid, dat zij behooren te bewerken, dat de troepen, welke zich in

die provincie bevinden, onmiddellijk naar hunne garnizoenen terug keeren, opdat de rust fpoedig herfteld worde en de vrees voor burgeroorlog verdwijne; met uitnoodiging om, zoo dit niet lukken wilde, dan geen deel aan de vergadering der Kamer te nemen, maar terug te komen. Zekere VLEMINCKX (*) en NICOLAÏ, de laatfte zich noemende fecretaris van den raad der burgerwacht, zijn met het overbrengen van dit adres belast geworden. Maar, hier aangekomen, moeten zij geen gunftig onthaal gevonden hebben. Men heeft hun weten te beduiden, dat zij, veiligheidshalve, zeer wijs zouden doen van onverwijld den Haag weêr te verlaten, en dit hebben zij zich geen tweemaal laten zeggen; zelfs moeten zij zich naauwlijks den tijd gegund hebben, om het benoodigde tot onderhoud hunner brabandfche tabernakels te gebruiken, en niet zonder nu en dan bezorgd om te zien naar de deur der kamer, als de knecht der herberg binnen kwam. Nu dit ziet men meer van voorname helden, als ze op een verloren post ftaan. Maar gij vat toch wel, wat de reden was dat dit koppel gedeputeerden zoo kaal van de reis

(*) Een geneesheer, die ook volks- of janhagelliedjes maakt.

kwam? Zoo als ik u in mijnen vorigen breeder heb aangetoond, hebben eenigen dier zuidelijke afgezanten dubbele aangezigten, *à la janus.* Dat gedeelte, hetwelk noordwaarts gekeerd is, duidt eigenlijk den farizeeuwſchen kant aan; maar dat, hetwelk naar de andere zijde uitkijkt, is de onbewimpelde afdruk van hetgeen er in hunne zielen (zoo ze die hebben) omgaat. Het is een baan om met zulk een tweeſlachtig gezigt zich altijd goed te houden. Er moeten volſtrekt geen extraordinaire gevallen tusſchen beiden komen, of er is een *eminent* gevaar dat het wonderhoofd omgedraaid wordt, en dan waren zij voor de *pretenſe* groote zaak verloren. Daar kwamen me nu die twee kereltjes uit Brusſel aanzetten met een adres uit den boezem van eene muitersvergadering, om te reclameren. . . . . Dit was te in 't oogloopend; dit was hen verklappen, verraden, aan de kaak zetten; dit was hunne deelneming aan, ja, hunne afhankelijkheid van de factie aan den dag leggen. Dan was immers hunne rol hier volkomen uitgeſpeeld! Kortom, VLEMINCKX en NICOLAÏ werden bang gemaakt, en hals over kop haastten deze zich weder op hunne voetſtappen terug, den Hemel dankende, toen zij den Moerdijk weêr achter den rug hadden.

Sedert dien tijd is het in Brusſel een ander Babel geworden: men verſtaat, men begrijpt elkander niet meer. De commisſie van zekerheid, door de ſtedelijke regering vroeger benoemd, beſtaande uit de Heeren DE MÉRODE, GENDEBIEN, ROUPPE, MEEUS en VAN DE WEIJER (*), ſchijnt het vertrouwen van de chefs der partij niet meer te bezitten; want de club of centrale vereeniging beſchouwt de *zekerheid* uit een ander oogpunt, dan de commisſie, welke daarvoor, volgens hare inſtelling, behoort te zorgen. De leiders van den opſtand houden voor het wezenlijkst punt van zekerheid hunne eigene veiligheid, zonder zich over andere belangen veel te bekommeren. Tegen die perſonele veiligheid achten zij regelregt aandruisſchende, dat er eenige beweging onder de Koninklijke troepen plaats hebbe, en deze, niet ver van Brusſel, in aantal ſchijnen toe te nemen: en deze berekening is vooral niet van de domſte ſoort. De club heeft het honorair lidmaatſchap aangeboden aan den baron DE STASSART, die, onder voorwendſel dat zijne vrouw bedenkelijk ziek was, van hier zijne biezen gepakt

(*) De hertog VAN URSEL, de prins DE LIGNE en de heer S. DE SÉCUS, die mede tot deze commisſie benoemd geweest waren, hadden zich van de aanneming verſchoond.

heeft. Inmiddels heeft men het gemeen weêr aangehitst, en hebben eenige lieden besloten om aan twee zijden een gewapenden uitval te wagen; eenen naar de zijde van Vilvoorden, om, zoo het heette, te zien, hoedanig de zaken aldaar geschapen stonden; den anderen naar Tervueren (*), om aldaar eene afdeeling ruiterij te overvallen, die zich, gelijk men wilde weten, daar ter plaatse had vertoond. Van de eerste expeditie is niet veel uitgelekt. De andere divisie is met vier paarden terug gekomen, die zij van de maréchausſée had afhandig gemaakt. Deze heldhaftige uitvallen hebben plaats gehad buiten toestemming van den commandant der burgerwacht, die er zich ook niet tegen verzet heeft, of er zich niet tegen heeft kunnen verzetten. De commissie van zekerheid heeft het gewaagd die uitvallen bij eene proclamatie af te keuren en het terugzenden der gestolen paarden begeerd; tevens sprekende van het instellen eener militaire commissie, ten einde degenen, welke zich

---

(*) De jonge en vlugge Rotterdamsche dichter A. VAN DER HOOP, JR. heeft op dezen uittogt eene satire vervaardigd, onder den titel van: *De togt naar Tervueren; heldendicht. Opgedragen aan Sylvanus van de Weijer.* Er komen, wat de fictie betreft, vele waarlijk gelukkige en geestige passages in voor.

aan dergelijke daden van ongehoorzaamheid mogten ſchuldig maken, naar krijgsgebruik te tuchtigen. Dit was te erg: in plaats van lauwerkranſen zoo'n bokking te krijgen, en dat zoo kort al na het veroveren der vrijheid! Het gemeen kwam op de been, verbrandde die onbeleefde proclamatie en eischte wapenen. De bevelhebber der vrijwilligers voorzag al vast eenigen, die den grootſten haast maakten, van de wapenen zijner manſchap. 's Anderen daags brak men met geweld in het ſtadhuis, en roofde er de geweren uit weg, die er nog voorhanden waren. Spoedig was nu het gezag der commisſie van zekerheid geheel vervallen, en een proviſioneel gouvernement benoemd, beſtaande, naar men wil, uit de heeren F. DE MÉRODE, GENDEBIEN, DE STASSART, D'OULTREMONT, RAIKEM, DE POTTER en VAN DE WEIJER (*), — waaronder namen, die klinken als klokken!

Ongelukkige ſtad, overgegeven aan eene volkomen regeringloosheid! beklaaglijke ingezetenen, die geen deel hebt genomen aan den verfoeijelijken opſtand! welk eene toekomst opent zich voor u!

(*) Men verzekert dat de graaf D'OULTREMONT en de heer RAIKEM zich deze benoeming geenszins laten welgevallen.

Inwendig beroerd door eene onbedwingbare bende van berooid graauw, plunderend en roovend naar lust; van buiten bedreigd door de Koninklijke troepen, die, offchoon komende om perfonen en eigendommen te befchermen, dit loffelijk doel zeker niet zonder bloedftorting en vernieling zullen kunnen bereiken. Stokers van den opftand, ziet daar het rampzalig lot, dat gij aan eene der fraaifte en bloeijendfte fteden van Europa berokkend hebt, — en gij durft den gewijden naam der vrijheid van uwe onreine tongen laten glippen!

In dezen benarden toeftand van zaken vlugt al wat nog vlugten kán, en redt men wat nog redbaar is. Eene menigte Brusfelaren, tot den fatfoenlijken ftand behoorende, komt Z. K. H. Prins FREDERIK, thans aan de fpits van 't leger ftaande, fmeeken om de ftad zoo fpoedig mogelijk in te trekken. Zoo op het oogenblik ontvang ik de proclamatie, door Z. K. H. werkelijk uitgevaardigd, om aan dat verlangen te voldoen. Ik fluit een affchrift van dit voor de gefchiedenis hoogstbelangrijk ftuk hierbij in. Zij doet den jongen Vorst eer aan. Zóó moest zij juist zijn. Eene edelmoedige vergetelheid zal de misflagen en de onordenlijke maatregelen bedekken, welke de om-

ſtandigheden hebben doen geboren worden; maar de hoofdmuiters zullen ſtrengelijk geſtraft worden; juist! Te regt zegt daarom vader VONDEL, in zijn *Staetwekker:*

> Genadigh zijn, is ongenade
> In ſtaetsbelang. Hij ſpaert geen bloet,
> Die ſchelmen ſpaert. Men recht te ſpade,
> Daar ſtaetrecht voortgang eischt, en ſpoet.

De Hemel bekroone deze kloeke onderneming met eenen gezegenden uitſlag!

Welmeenend gegroet van uwen vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

PROCLAMATIE.

WIJ FREDERIK, PRINS DER NEDERLANDEN, aan de ingezetenen van Brusſel.

Ingezetenen!

De Koning, Onze Doorluchtige Vader, is, gezamenlijk met de Vertegenwoordigers der Natie, en op de eenige met hunnen eed beſtaanbare wijze bezig met een naauwkeurig onderzoek van de door u geuite wenſchen.

Intusſchen blijft de orde voortdurend binnen uwe muren geſtoord; terwijl gij met eene boven allen lof verheven ijver en volharding waakzaam zijt voor de verdediging van publiek en particulier eigendom, ziet men een gering getal onder u verſcholen muitelingen het gemeen tot plundering,

de bevolking tot oproer, het leger tot oneer opruijen; de Koninklijke bedoelingen worden verdraaid, de overheid is magteloos, de vrijheid wordt verdrukt.

Overeenkomftig 's Konings bevel, komen Wij dien ftaat van zaken, waardoor uwe ftad te gronde gaat, en die voor de Koninklijke refidentie al meer en meer de mogelijkheid verwijdert, om het verblijf van den Vorst en van den Troonsopvolger te zijn, verhelpen door het eenige ware en krachtige middel, namelijk het herftel der wettige orde.

De nationale krijgsbenden zullen de ftad binnenrukken in naam der wetten en op verzoek van het beter gedeelte der ingezetenen, ten einde hen te ontheffen van eene lastige dienst en hun hulp en befcherming te verleenen.

Die onder den ftandaard der eer en des vaderlands vereenigde officieren en foldaten zijn uwe medeburgers, uwe vrienden, uwe broeders. Zij komen u geenszins reactie of wraak, maar orde en rust terugbrengen. Eene grootmoedige vergetelheid zal de misflagen en de onordelijke maatregelen bedekken, welke de omftandigheden hebben doen geboren worden.

De hoofdaanleggers van bedrijven, welke te misdadig zijn, dan dat zij aan de geftrengheid der wetten zouden mogen ontgaan, — vreemdelingen, die, van de gastvrijheid misbruik makende, wanorde in uw midden zijn komen ftoken, zullen alleen en naar eisch geftraft worden; hunne zaak heeft niets gemeens met de uwe.

Dien ten gevolge hebben Wij, krachtens de Ons opgedragen magt, bevolen, gelijk Wij bevelen als volgt:

Art. 1. 's Lands troepen zullen weder binnen Brusfel rukken.

Art. 2. Alle beletfelen tegen hunnen intogt zullen door

de zorg der municipale overheid, door de ſtedelijke wacht, de commisſie van veiligheid en door alle goede ingezetenen worden weggeruimd.

Art. 3. De door de ſtedelijke wacht bezette posten zullen achtereenvolgend aan 's Lands troepen worden overgeleverd.

Wij zullen nader omtrent de wijze van dienstverrigting van gezegde wacht het noodige bepalen.

Art. 4. Alle gewapende, aan de ſtad vreemde perſonen, zullen ongewapend ten hunnent wederkeeren. Alle gewapende benden, tot andere gemeenten behoorende, die zich naar Brusſel mogten begeven, zullen aangemaand worden om terug te trekken, en, ingeval van weigering, uiteen gedreven worden.

Art. 5. De door een gedeelte der ſtedelijke wacht als onderſcheidingteeken aangenomen kleuren zullen afgelegd worden.

Wij behouden Ons voor om later te bepalen, welke de herkenningsteekenen zijn zullen, die zij wettiglijk zal mogen voeren.

Art. 6. Het municipale beſtuur, het committé van veiligheid, de raad en de chefs der ſtedelijke wacht zullen zorgen voor de uitvoering der bovenſtaande verordeningen, voor zoo ver elk betreft, gelijk ook voor de handhaving der orde, totdat de troepen hunnen intogt zullen gedaan hebben.

Art. 7. De leden van die ligchamen van beſtuur zijn, van den dag der bekendwording dezer af aan, verantwoordelijk voor allen tegenſtand, dien men de publieke magt mogt willen bieden, gelijk ook voor het onwettig gebruik der *gelden*, *wapenen* en *amunitie van ſtaat of ſtad.*

Art. 8. Het garnizoen zal zoo ſpoedig mogelijk der-

wijze gekazerneerd of gekampeerd worden, dat het niet ten laste van de ingezetenen ſtrekke; de troepen zullen de ſtiptſte krijgstucht in acht nemen.

Alle tegenſtand zal met kracht van wapenen worden afgeſlagen, en zij, die aan dezen wederſtand ſchuldig zijn en in handen vallen van de publieke magt, zullen aan den bevoegden regter worden overgeleverd, om crimineel te worden vervolgd.

Gedaan in Ons hoofdkwartier te *Antwerpen*, den 21ſten September 1830.

NEGENDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amsterdam.*

's Gravenhage, 23 September 1830.

Vriend!

Men brengt mij op het oogenblik een affchrift van het adres van H. H. Mog. de Staten-Generaal, in antwoord op de aanfpraak des Konings, bij de opening der tegenwoordige buitengewone zitting. Ik meen, mijn vriend! u dienst te doen u hetzelve dadelijk toe te zenden, als onzeker of het morgen nog wel in de couranten zal voorkomen. Maar met dit, zonder meer, moet gij u nu te vreden houden, want er is geen tijd, wil ik de post niet misfen, om u verder iets anders te fchrijven, dan dat ik met beftendige hoogachting blijf

Uw vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

SIRE!

Tot eene buitengewone vergadering door Uwe Majesteit opgeroepen, hebben de leden der Staten-Generaal zich

beijverd om zich derwaarts te begeven. Zij worden gedrongen om het diep gevoel hunner deelneming over de droevige gebeurtenisfen, welke tot die zamenroeping aanleiding gaven, aan Uwe Majesteit uit te drukken

Het oproer, te Brusfel en elders uitgebersten, te midden van vrede en bloeijende welvaart, de tooneelen van brandftichting en plundering, die hetzelve gekenmerkt en vergezeld hebben, moeten bij alle ware Nederlanders een niet minder diep gevoel van fmart en verontwaardiging verwekken.

Van deze gevoelens doordrongen, en zonder thans den oorfprong en het doel van het gebeurde te willen opfporen, overtuigd van Uwer Majesteits vurig verlangen om de belangen van al Zijne onderdanen te vereenigen en hun geluk te verzekeren, zullen de Staten-Generaal met bedaardheid en ftandvastigheid medewerken tot de maatregelen, die Uwe Majesteit Hun zal gelieven voor te dragen, en die tot heil des vaderlands gevorderd worden.

Indien zij, na een rijp beraad, vermeenen mogten, dat door eene herziening der grondwet, of zelfs door fcheiding van gewesten, welke door verbonden en grondwet vereenigd zijn, het heil van den Staat kan worden bevorderd, zoo zullen zij geenszins weigeren om zoodanige bepalingen langs den grondwettigen weg, welks bewandeling voor hen als voor Uwe Majesteit alleen zedelijk mogelijk is, te helpen daarftellen, en zij zullen niet aarzelen de uitdrukking hunner denkwijze en befchouwing deswege, met rondborstigheid aan Uwe Majesteit kenbaar te maken.

Eerbiedig ontvangen zij van Uwe Majesteit de kennisgeving, dat de belangen des Rijks het zamenblijven der nationale militie vorderen; doch uiten daarbij den wensch, dat die maatregel, welken te bepalen onder de voorregten

der kroon behoort, weldra overbodig zal kunnen worden geacht door de volkomen herſtelling der rust.

Met een bevredigend gevoel berusten zij in de verzekering van Uwe Majesteit, dat de voorziening in de geldelijke benoodigdheden, uit de noodlottige omſtandigheden voortvloeijende, voorloopig uit de geopende credieten kan plaats hebben, en de nadere regeling derzelve tot de aanſtaande gewone vergadering kan worden uitgeſteld.

En terwijl zij eindelijk aan Uwe Majesteit op nieuw de plegtige hulde brengen hunner trouw en gehechtheid en der gevoelens van zuivere vaderlandsliefde, welke hen bezielen, zoo zullen ook zij, gedachtig aan den ſtorm der omwentelingen, welke Europa en de Nederlanden meermalen heeft geteisterd, en waarvan zij getuigen waren, nimmer vergeten, hoe, na afgeſchud geweld van vreemde overheerſching, Nederlands volksbeſtaan en onafhankelijkheid onder den ſchepter van Uwe Majesteit is gebragt, en door de dapperheid op het oorlogsveld is bevestigd geworden, en hoe de belangen der Nederlanden en der dynastie van Oranje ten naauwſte aan elkander zijn verbonden.

Ja, Sire! zij durven het in naam des Nederlandſchen volks plegtig verklaren, dat geene opofferingen aan dat volk te zwaar zullen zijn, wanneer zij ſtrekken kunnen, om Uwen troon en dynastie te ſchragen, om orde en rust te herſtellen, de wetten te doen handhaven, een eigen grondwettig beſtaan te beſchermen en alle moedwillige aanvallen op hetzelve krachtdadig te beteugelen.

Volvaardig bereid om tot deze bedoelingen met ſtandvastigen moed mede te werken, huldigen zij de plegtige verklaring, door Uwe Majesteit afgelegd, van Hoogstdeszelfs bereidvaardigheid, om alle billijke wenſchen te gemoet te komen, zonder immer aan partijgeest toe te ge-

ven, noch in te ſtemmen met maatregelen, welke de belangen der Natie aan de driften of het geweld zouden opofferen; en ook zij hebben een diep beſef, Sire! van hunne dure verpligting, om meer dan immer te waken tegen die overdrijving der driften, en tegen de kracht dier gewelddadige aanrandingen des gezags, welke geene andere uitkomſten beloven, dan de ondermijning der ware vrijheid, die alleen onder de kracht der wetten beſcherming vindt.

Het volk, hetgeen wij geroepen zijn te vertegenwoordigen, tegen dusdanige gevolgen te behoeden, in dien zin voor het behoud der ware vrijheid te waken, en met die bedoelingen te trachten aller belangen te vereenigen, ziedaar, in overeenſtemming met den hartelijken wensch van Uwe Majesteit, het doel, waarnaar de Staten-Generaal der Nederlanden ſtreven moeten.

TIENDE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amſterdam, 24 September 1830.

Geachte Vriend!

De gewigtigſte gebeurtenisſen volgen zoo kort op elkanderen, dat men naauwlijks het oog er op houden kan. Ik weet inderdaad niet wat ik denken moet van hetgeen er tot hiertoe voorgevallen is, nog dagelijks voorvalt en ons verder voor de deur ſtaat; maar ik kan mij voor als nog niet vereenigen met de meeningen omtrent verſcheiden perſonen en zaken, vermeld in uwe brieven van den 20ſten en 22ſten dezer maand.

Dat er ſedert langen tijd onder de Belgen een geest van ontevredenheid en wrevel geheerscht heeft; dat er opruijingen, ook van de zijden van eenige domme geestelijken, hebben plaats gehad; dat zich allengskens eene zekere regelmatige en zamenhangende oppoſitie gevormd heeft, die hare

organen in de bekende publieke fchotfchriften had; dat de gepleegde gewelddadigheden voorbereid, betaald en beftuurd zijn geworden en nog worden; van dit alles houde ik mij volkomen overtuigd. Maar het is bij mij nog niet zoo uitgemaakt, dat men de fcheiding van de twee groote deelen des Rijks en de uitfluiting van het regerend Stamhuis als bepaalde hoofdpunten begeerd heeft. Ik ben meer geneigd te gelooven, dat men de gewelddadigheden heeft doen plegen, om fchrik aan te jagen en het Gouvernement te dwingen om een ander ftelfel aan te nemen, ten opzigte van de Zuidelijke provincien, dan hetzelve gemeend heeft tot hiertoe te moeten volgen. Zou het niet mogelijk zijn, dat de aanvoerders der partij berekend hebben, dat zij het graauw op een bepaald punt even zoo gemakkelijk konden bedwingen, als zij het door omkooping en aanhitfing in beweging gebragt hadden, en dat zij zich in deze berekening bedrogen hebben gevonden? Toen de opftand verwekt was, moesten noodwendig zich eenige aanleggers van denzelven vertoonen, om dien verder te leiden en in verband met het doel te houden. Daaruit ontftonden voor hen twee kapitale zwarigheden. De eerfte was, dat zij in magt te kort

fchoten, om het losgelaten gemeen in teugel te houden, en de andere, dat zij eene zeer gevaarlijke verantwoordelijkheid bij de wettige Regering op zich laadden. Eene derde, misfchien nog bedenkelijker zwarigheid, beftond daarin, dat zich intusfchen nieuwe fpeculanten opdeden, die, of vreemd aan het oorfpronkelijk plan waren, of perfoonlijke inzigten met hunne werkdadige deelneming verbonden. Intusfchen was eene verbazende verwarring ontftaan. De krijgsmagt van den Staat bleef werkeloos; het gezag der magistraatsperfonen was bezweken; de burgerij werd gewapend; deze en gene ftelde zich aan het hoofd van dezelve; uit Luik en andere Belgifche plaatfen ftroomden hulpbenden, vlugtelingen uit tuchthuizen, bannelingen, ftruikroovers, bedelaars en allerlei fchorremorrie Brusfels muren binnen; daarmede vermengden zich eene menigte Franfchen, grootendeels van dergelijken ftempel; de plundering, uit haren aard altijd met dieverij gepaard, had den rooflust bij duizenden opgewekt, die niets te verliezen, alles te winnen hadden. In dezen verwarden ftaat van zaken, in dezen toeftand van volflagen regeringloosheid, was niets natuurlijker, dan dat men op middelen bedacht was om tot

eenige uitkomst te geraken, en aan den opſtand den ſchijn te geven, als of het oogmerk van denzelven wezenlijk in de geestſtemming van de Belgen ontſtaan was. Eerst toen begon men van ſcheiding te ſpreken, zonder echter nog te kikken van het uitſluiten der Nasſaus.

De voorgeſlagen ſcheiding is dus, naar mijn inzien, meer aan te merken als een noodmiddel, in den hagchelijken ſtand van zaken aangegrepen, om de opgewonden gemoederen voorloopig te paaijen, en van buiten het oproer te bewimpelen, dan wel als het verkondigen van het eigenlijk doel der hoofdrebellen. Men wil dat daarom dan ook verſcheiden Afgevaardigden uit de Zuidelijke provincien in die afſcheiding geen heil voor hun Land zien, en er zich met kracht tegen verzetten.

Ondertusſchen geloof ik, dat deze punten van de grootſte aangelegenheid veeleer door de thans oppermagtige ſtem van het zich meer en meer wapenend graauw, dan wel door onze wettige Regering zullen beſlist worden. De zaak is, helaas! zoo heel ver, ja welligt te ver gekomen, om nog op eene regelmatige en bedaarde ontknooping te mogen hopen. Daarom is de poging van het Gouvernement, om met kracht van wapenen den op-

roerigen volkshoop te Brusfel te bedwingen, zeer loffelijk. Men had er wat vroeger moeten bij zijn. Maar dat ligt er toe. Er is één punt, Frans! dat mij intusfchen eenigzins ontrust, dit, namelijk, dat onze militairen van fcheiding hebbende hooren fpreken, die welligt als ophanden befchouwen, en dat derhalve de zoodanigen hunner, die in Belgie te huis hooren, wel eens op hun eigen houtje zouden kunnen anticiperen op eenen maatregel, dien zij vermoedelijk over het geheel verlangen. Dit zou bij den ondernomen inval wel eens tot ongelegenheden voor onze dappere Hollandfche krijgslieden aanleiding kunnen geven. Van de zijde der muitelingen, die op de middelen niet zien, als zij hunnen zin maar kunnen krijgen, zal men ontwijfelbaar op omkooping en verraad bedacht zijn. . . . Doch laten wij ons geen fchrikbeelden fcheppen, maar het beste van eene onderneming hopen, waarvan in de gevolgen onbegrensd veel afhangt. Ik heb er de beste verwachting van, omdat zij zoo tastbaar in het waarachtig belang is van al wat in Brusfel iets te verliezen heeft. De flechten kunnen voor een poos zegevieren, maar de onzigtbare Magt ftelt den grenspaal, waarop met vurige letteren gefchreven ftaat: *tot hiertoe en*

niet verder! De God der heirſcharen zij onze regtvaardige zaak gunſtig en beſchame de boozen!

Daar ik alle echte beſcheiden, tot den opſtand betrekkelijk, verzamel, zult gij mij altijd veel dienst doen met voort te blijven gaan, mij afſchriften te zenden van belangrijke ſtaats- en andere ſtukken. Daardoor zult gij ſteeds nieuwe aanſpraken krijgen op de beſtendige hoogachting en affectie van

Uwen vriend,

FERDINAND MEERMANS.

ELFDE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan Mejufvrouw* CORNELIA VAN KLARENDONK, *te Rotterdam.*

's Gravenhage, 25 September 1830.

Heele Lieve!

Uit uwe letteren van den 22sten dezer, die mij dan eens regt welkom waren, heb ik bespeurd, dat het bij u aan huis al geen hairbreed beter gesteld is dan bij mij. Die signoors rebellen hebben in onze huishoudens eene ware omwenteling te weeg gebragt. Papa spookt al vroeg door 't huis heen; mijn broêr komt later te huis dan hij gewoon is; Mama geeft in haren leuningstoel den halven dag audientie. Aan mij is de taak opgedragen om het nieuws van den dag voor te lezen, de keukenzaken te beheeren, de koffij en morgenwijn vóór te dienen en, tusschen de bedrijven, het oppassersbaantje bij mijn' broêr waar te nemen. Die weergasche jongen heeft zoo veel noten op zijn'

zang, nu hij ſchutter is, alsof hij thans wel tienmaal zoo veel beteekende dan van te voren. Hij heeft al ideetjes van ſnorren, die hem dan regt kluchtig ſtaan. Ik begin te gelooven dat er een krijgsman in den knaap ſteekt. Hij kan al zoo brutaal kijken; iedere ſtap is er één als hij inkomt of uitgaat; zijn ſpreken heeft veel van commanderen. Uit dit alles voorſpel ik, dat hij zich nog eens door heldenfeiten, zoo als de heeren van de lier dat noemen, onderſcheiden zal. Wie had het ooit gedacht van zoo'n popperig net jongetje, zoo'n ſaletpronkertje? En nogtans is het maar al te waar. Dat alles, kindlief! werkt de vaderlandsliefde in hem uit. En daarom hou ik thans veel meer van hem dan van te voren. Het is toch raar met dat patriottisme. De hoon, het ongelijk ons Land en onzen Koning aangedaan, heeft ons doen beſeffen, dat de liefde voor onzen geboortegrond en het daarop gevestigd wettig gezag al vrij onbegrensd is. Ik heb er voordezen weinig over gedacht, en had men mij er toen een ſermoen over gehouden, ik zou den ſpreker misſchien voor een dweeper uitgemaakt hebben. En dit is dan misſchien ook de reden, waarom ik onze BEILINGEN, HERMAN DE RUITERS, JAN VAN SCHAFFELAARS,

CLAESSENS enz. wel niet minder bewonder dan ik altijd gedaan heb, maar ze thans niet meer beschouw als eene soort van fabelwezens, als reuzen van zedelijke grootheid. Ik kan het nu zeer natuurlijk vinden, dat de vaderlandsliefde mirakelen van moed verrigt. Was ik een man . . . . maar zacht, Jet! waar dwalen uwe zinnen? weet gij niet, dat uw tijd beperkt is, en dat gij uwe Rotterdamsche vriendin nog te antwoorden hebt over een punt van groote aangelegenheid, — hare vraag namelijk, of onze goede WILLEM het somtijds erg bij de Brusselaren verkorven zou hebben? Verschoon mijne uitweiding, lieve Keetje! en geef wel acht op hetgeen ik u thans ten opzigte van dit kapittel ga vertellen.

Het is buiten mijn boekje, om u een tafereel op te hangen van al hetgeen Zijne Majesteit voor de noordelijke en zuidelijke Nederlanders, zoo te zamen genomen, als elke groote afdeeling afzonderlijk, gedaan en niet gedaan heeft, dit laat ik aan mannen over, die in de staatkunde gekonfijt zijn; alleen ter loops zeggende dat, naar veler meening, de Belgen *les enfans gâtés* van den Vader des vaderlands geweest zijn, en dat zij het dus ook als bedorven kinderen met Papa gemaakt

hebben. Maar als gij weten wilt, wat de Vorſtelijke familje bijzonder voor Brusſel gedaan heeft, ſpreek dan ſlechts met de winkeliers en de arbeidzame klasſe onzer ingezetenen. Dezen zullen u zeggen: wij hadden weinig aan het Hof te leveren, zelfs dan als het om het ander jaar zich in den Haag bevond; meubels en modeartikelen werden bij ſchepen en kisten vol uit Brusſel ontboden. Ik wil nu niet onderzoeken, of dat modegoedje en die ameublementen uit Brusſel niet fraaijer en goedkooper waren, dan men zulks hier verkrijgen kon; al evenmin, of een Hof op *goedkoop* mag zien, en of de deugdelijkheid van het Haagſche werk den hoogeren prijs van hetzelve welligt niet genoegzaam vergoedde; ook niet, of men, indien het volſtrekt Brusſelsch had moeten zijn, het dan niet hier uit de tweede hand had kunnen en moeten nemen, om de zoo zeer aan het Huis van Oranje verknochte, en, bij de afwezigheid van hetzelve, zoo heel veel lijdende ingezetenen, eenig voordeel toe te voegen; maar dit volgt er tastbaar uit, dat de zeer talrijke klasſe van fabrikanten, werkmeesters, werkmeesteresſen, winkeliers en modemaakſters enz. te Brusſel *bijzonder* door de Vorſtelijke familje zijn bevoor-

deeld geworden. Zoo ver is het er van af, dat de ingezetenen dier muiterſtad als ſtiefkinderen zouden zijn behandeld geworden. Men zou eerder kunnen zeggen, dat de broodkruimelen hen geſtoken hebben: want zij hadden het al te goed. Aan zulk een vertier, aan zulk een gewin, als hun onder Oranje ten deel gevallen was, waren zij niet gewoon, kenden zij naauwlijks bij naam; en gij weet dat er, om de weelde te dragen, ſterke beenen vereischt worden. Misſchien zult gij denken, dat deze klasſe der inwoners den opſtand met lede oogen gezien hebbe, maar ik ben van goeder hand onderrigt, dat velen derzelve gemeene zaak met de oproerlingen gemaakt en hen op allerlei wijzen behulpzaam geweest zijn. Daaronder zou ik perſonen kunnen noemen, die de grootſte verpligtingen aan het Vorſtelijk Huis hebben. Verfoeijelijke ondankbaarheid! Nu, de goddeloozen trappen op het wargaren, ſtaat er in de Heilige Schrift, en hunne ſtraffe is niet ver af, daar ik verneem dat Prins FREDERIK met een geducht leger op Brusſel aangerukt is.

Verzuim toch niet, beste! om mij van ſtukje tot beetje die kibbelpartij van uwe meiden meê te deelen. Wij moeten thans azen op ſtoffen,

die ons den lever doen ſchudden, anders hield, onder al die narigheid, een mensch het, zoo zondig, niet uit. Of kom anders een daagje over vliegen, en vertel dan alles wat gij weet aan

Uwe welmeenende vriendin,

HENRIETTE.

Nog één woordje! Heden vertelt men, dat de Brabandſche vlag op het gedenkteeken te Waterloo waaijen zou. Wat beduidt dit? Denken de oproervinken dan, dat die vlag *daarom* minder ſchandvlag, en het gedenkteeken *daarom* minder vereerend wezen zou voor ons Oranje, dat te dier plaatſe zijn bloed voor onze vrijheid geſtort heeft? Maar al vernielden de rebellen met hunnen franſchen naſleep ook het monument, de geſchiedboeken en onze harten bewaren de geheugenis van den roemruchtigen ſlag van Waterloo.

TWAALFDE BRIEF.

Mevrouw de Weduwe VAN DOMMELEN, *geboren* VAN LEEUWENHORST, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Sionsburg, bij *Haarlem*,
25 September 1830.

Mejufvrouw en waarde Nicht!

Ik hoop dat u deze in gezondheid mag aantreffen. Ik kan niet nalaten, Nichtje! u te feliciteren op uwen verjaardag; gij wordt nu morgen achttien jaren, als ik wel heb, want mijn memorie wordt mij al een beetje ontrouw. Ik had gemeend dat mijn dierbare man (zaliger!) uwen geboortedag vooraan in onzen famielje-Bijbel aangeteekend had, en nu ik het Woord opensla, vind ik er tittel noch jota van. Nu, de brave man had ook veel in zijn hoofd: zoo elke week toch twee predikaties te moeten doen; — hoe heeft hij het zoo lang kunnen uithouden! Ik wil maar zeggen,

Nichtje! dat ik ſlib vong, doch dat ik er niet boos om geworden ben. Maar om nu op uwen verjaardag, lieve Nicht! terug te komen, zoo moet gij dan weten, als dat ik voornemens geweest ben om u een goud knipje te koopen, maar dat ik dit heb moeten nalaten, omdat de tijdsomſtandigheden mij zoo droevig tegenloopen. Van den zomer heb ik, op raad van mijnen makelaar, een zoet partijtje werkelijke ſchuld à $2\frac{1}{2}$ per cent gekocht; ik had het tegen 63 per honderd guldens, en de makelaar zei mij dat ik er een koopje aan had. Thans zijn die effectjes wel 10 per 100 guldens minder, en al evenwel wil de makelaar hebben dat ik ze weêr afzetten zal, omdat hij berekent dat ze nog veel lager zakken zullen; maar, Nichtlief! dat kan ik immers niet doen? Zoo veel verlies te lijden! Neen, dat kan ik niet over mijn hart krijgen. Maar dit, lieve Nicht! is dan eigenlijk de reden, dat het knipje er nog niet af kan, maar dat ik u, in plaats daarvan, een trommeltje met verſche rooletters en halletjes zende, die ik hoop dat u ſmaken zullen; ze zijn uit den Olifant, daar ze kostelijk goed bakken, heel kort en fijn, en nooit met ſterke boter. Het trommeltje krijg ik bij gelegenheid wel eens terug.

Ja, lieve Nicht! zoo als ik zei: het ziet er dan donker uit. Kon mijn man uit den buik der aarde terug komen, hij zou als een andere JONAS wat te zeggen vinden. (Wat hield die vrome ziel ook van halletjes!) Want gij moet het maar gelooven, Nichtje! het is een oordeel over ons Land, om onze zonde. Ik wil niet hopen dat gij ook al van die wijde mouwen draagt, en uw vrijer ook een keurslijf; want die dingen doen het ons. Om den Mammon van de mode te dienen, worden er ellen ſtofs aan die onmetelijke mouwen vermorst, daar een arme bloed een jak voor zich zelve of een pakje voor haar kind uit zou kunnen laten maken. Op ſtemmig en net ben ik geſteld, dat wil ik weten. Maar zulk een opſtekende en zondige dragt is walgelijk in mijne oogen, en nog te meer, omdat die tot ons overgewaaid is uit Parijs, dat van God noch zijn gebod weet. En, lieve Nicht! kan er iets beſpottelijkers en ergerlijkers uitgedacht worden dan dat de mannen, om dunne lijfjes te hebben, keurslijven dragen? Toen ik jong was, ging er tegen de vrouwen, die dit deden, een kreet van afkeuring en beſpotting op, en de dichter BELLAMY heeft er toen nog een hekeldicht op gemaakt. Zag die ware vaderlander nog eens op,

Nichtje! hij zou wat afdoen van die dungeregen lijfjes van onze hedendaagſche modeheertjes! Dit nieuwe ſnuifje is afgekeken van de Engelſchen, die door de bank ſtijve Jan Claasſens zijn; maar dit was nog niet met al, als ze maar niet tevens zulke gruwelijke vrijgeesten waren. Ik zou bij deze ſtaaltjes, die de jonge luî aangaan, nog vele andere kunnen te berde brengen, die u zouden doen zien, hoe wij, helaas! al meer en meer afdwalen van den weg der zedigheid en nederigheid, en onze ziel vernielen en allerlei rampen over ons Land halen door onze hoogmoed en ijdelheid. Die Evangeliſche liederen hebben ons ook al veel kwaad berokkend. Sedert dat die in zwang zijn geraakt, hebben wij nog omtrent geen een eenigen aangenamen en vruchtbaren zomer gehad. In onze heilige kerk moest men zulke halfwereldſche liedjes niet aangeheven hebben. Dat ze den ouden Datheenſchen DAVID in vroegere dagen zoo wat verhanſeld hebben, kon er nog meê door; want in het nieuw gewaad bleef DAVID toch DAVID; maar om hem in de kerk heelemaal den voet te willen ligten, gaat te ver. Daartoe is DAVID een al te heilig man geweest. Ja, Nicht! op het ſtuk van DAVID en zijne pſalmen ben ik zoo vu-

rig, dat ik eens een kamenier de huur opgezegd heb, omdat ze van onze pſalmen zei, dat het lamentabele muzijk was op Joodſche gezangen. Die nuf hield meer van Franſche deuntjes en hoepmariannetjes. Maar ik heb ze handig het vierkante gat gewezen. En waar zijn onze dank-, vast- en bededagen gebleven? Ja, lieve Nicht! als ik alles zoo naga, dan moet ik hetgeen ons overkomt als eene regtvaardige ſtraf van den Hemel beſchouwen.

Dan moet gij weten, Nichtje! dat ik altijd ook een groote liefhebſter van onderzoek geweest ben, en altijd veel op de teekenen der tijden gelet heb. Viel er iets van belang voor, dan ſloeg ik LUDEMAN, NUSE en andere vermaarde astrologisten eens na, en dan ging er een groot licht voor mij op. Nu heb ik waargenomen, lieve Nicht! dat, als er heele groote beesten gevangen worden en veel beweging verwekken, er dan een kwade dobbel zal loopen over de landen waar dit voorvalt. Wat is er in Frankrijk onlangs niet gebeurd, daar ze zoo'n omſlag over de Giraffe gemaakt hebben? En was de Walvisch, die KESSELS heeft laten kijken, niet aan onze kusten gevischt? Ik ben er wel benaauwd voor geweest, vooral toen ik hoorde dat

ze in 't geraamte van dat dier gebanketteerd, gezongen en op violen gefpeeld hadden; ja, 't heeft mij op de leden gelegen dat er miferie voor de deur ftond. En daar hebben wij 't nu!

Die keizers en koningen hadden ook het prefent van dat roomfche Braband wel te huis mogen houden; dat heeft ons Hollandje zuur opgebroken. Den Koning wijt ik het niet: de man heeft genoeg zijn best gedaan; maar er was geen zalf aan dat volkje te ftrijken. Zal ook de moorman zijne huid veranderen, ofte het luipaard zijne vlekken? Al het goede bij hen te grabbelen gegooid, en met handenvol te grabbelen gegooid, was niet anders dan paarlen werpen voor de zwijnen, lieve Nicht! De Koning, die het wel met de Brabanders meende, wilde hen zachtjesaan verlichten, en begon, zeer leep, met de aankomende jongelingfchap, maar ja wel! daar kwamen de geestelijken tegen op, die, ook leep, begrepen, dat al dat verlichten bij flot van rekening nadeelig voor hen uitkomen zou. En nu, lieve Nicht! omdat de Brabanders blind en dom hebben willen blijven, moet ik zoo important op mijne effecten verliezen, krijgt gij lekkers in plaats van goud en verzinkt ons Land in de fchulden. Want wees er verzekerd van,

Nichtje! dat het de Roomſchen zijn, die onzen edelaardigen Koning dat kooltje ſtoven. En om het nu nog te ſchikken met die booze menſchen, zal bezwaarlijk gaan. Te regt zegt de wijste der koningen, Spreuken XXV. vs. 19: *Het vertrouwen op eenen trouwlooſen, ten dage der benaeuwtheyt, is als een gebroken tant, ende verſtuykte voet.*

Waarmede verblijve, waarde Nicht!

Uw liefhebbende tante,

Wed. VAN DOMMELEN,

Geb. VAN LEEUWENHORST.

P. S. Maak men compliment aan uwe brave ouders, en laatze eens proeven van het lekkers.

DERTIENDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 1 October 1830.

Waarde Ferdinand!

Wij hebben hier eenige zeer angſtige dagen doorgebragt. Het lang uitblijven van ſtellige tijdingen uit Bruſſel, of althans het niet bekendmaken derzelve, verwekte algemeen eene groote ongerustheid, en deed het ergst vermoeden. Wel hoorde men achtervolgens, dat 's Konings troepen Bruſſel ingetrokken waren, dat zij het bovenſte gedeelte der ſtad, het Park, de drie Paleizen, en de nabijgelegene pleinen en ſtraten bezet hadden, alsmede dat al de poorten en uitgangen in derzelver magt waren, maar tevens dat er nog beſtendig verwoed gevochten werd. Men begon dus hier bereids aan den gunſtigen uitſlag te twijfelen, omdat men, misſchien niet zonder grond, had begrepen, dat het intrekken en tot volkomen onderwerping brengen der oproerige ſtad in een zeer kort tijdsbeſtek

had moeten plaats hebben, of dat er anders weinig kans kon zijn om te ſlagen. Dat men hierin zich niet vergist had, bleek reeds den 28ſten September, toen de uit het hoofdkwartier van Z. K. H. Prins FREDERIK ontvangen berigten medebragten: dat de troepen den 26ſten, 's avonds, na zich ſedert den 23ſten, met uitſtekende dapperheid in derzelver ſtelling gehandhaafd te hebben, waren aangevallen geworden door eene masſa van opſtandelingen, die tevens brand in 's Konings paleis hadden geſticht, gelijk reeds vroeger in het paleis der Staten-Generaal had plaats gehad; dat men dien ten gevolge was verpligt geworden het paleis te ontruimen; zoodat de verdediging tot de Hertogſtraat in eene voor de troepen hoogst gevaarlijke poſitie was beperkt; uit welken hoofde men raadzaam geoordeeld had de ſtad vooreerst aan haar lot te moeten overlaten. De afmarsch was geregeld volbragt, en het hoofdkwartier te Dieghem, drie kwartier uurs van de ſtad af, gevestigd.

Uit het mislukken dezer onderneming kan men zien, dat de goedgezinde ingezetenen der ſtad volſtrekt geen magt gehad hebben om den euvelmoed der oproerlingen te beteugelen. Men wil, dat men niet alleen de verbreiding der proclamatie van Prins

FREDERIK belet heeft, maar het volk heeft diets gemaakt, dat aan 's Vorſten krijgsbenden tweemaal 24 uren vrije plundering beloofd was, om alzoo de gemoederen te beangſtigen en aan te zetten tot wederſtand; en het is wel zeker, dat deze ſchelmachtige list den belhamels maar al te wel gelukt is.

De Luikenaars ſnoeven er op, dat de eere aan hen toekomt van het redden der ſtad, zoo als zij dat noemen. Er ſchijnt geen twijfel aan, of den 25ſten hebben de rebellen veel verſterking uit onderſcheidene gemeenten van Zuid-Braband ontvangen, en 's anderendaags moet er een aantal zoogenaamde *Borains* of mijnwerkers van de Zuidelijke grensdistricten zijn binnengerukt. Vroeger hadden zich eene menigte Franſchen, en daaronder afgedankte ſoldaten van de franſche koninklijke garde, en zelfs ook officieren, naar Brusſel begeven. Men telde onder de Franſchen, die wakker deel genomen hadden in den ſtrijd, zekeren MELLINET, die eenige jaren te Brusſel woonde.

Er moet met verbittering gevochten zijn. De verdedigers hadden niet alleen vele barricades opgeworpen, maar zich ook in verſcheiden huizen genesteld, wier ſtandplaats hen gunſtig was, om uit dezelve de troepen te beſtoken. Bovendien

hadden zij, door het openbreken van zijmuren, eene communicatie tusschen eene menigte huizen bewerkstelligd, waardoor het uiterst bezwaarlijk was hen meester te worden. Uit kelders en ramen werd geschoten, en met steenen, sterkwater en kalkwater geworpen en gespoten. Ook vrouwen en kinderen hebben deel genomen aan den tegenstand. Het verlies aan onze zijde wordt op omtrent zeshonderd, zoo dooden en gekwetsten, als gevangen genomenen, berekend. Er zijn verscheiden hoofdofficieren gekwetst; enkele anderen in handen der muiters gevallen. Het verlies aan de zijde van den vijand, — want zoo moeten wij de oproermakers noemen, — moet zeer aanmerkelijk zijn. Ik voeg bij dezen brief, als bijlage, een verslag van het voorgevallene te Brussel, dat alle geloof schijnt te verdienen.

Hoe vele famieljes nu in onzekerheid! hoe velen reeds in rouw! hoe velen gevallen, die hunnen ouders zoo dierbaar waren als de appel hunner oogen! hoe velen verminkt, wier lust en vermaak bestond in de uitoefening van werkzaamheden, die zij thans niet meer volbrengen kunnen! hoe vele moeders van haren steun, hoe vele vrouwen en maagden van hare lievelingen beroofd! En op wien

komt het bloed van zoo vele onfchuldige flagtoffers? Alleen op u, aanleggers van den misdadigen opftand tegen den besten Koning, tegen de zachtfte en regtvaardigfte regering, tegen de bloei en welvaart van uw eigen Land! Moogt gij, in den voor ons dikwijls duisteren weg der Voorzienigheid, nog verfchoond blijven van de kwijting der bloedfchuld, waarvoor gij hier boven aangefchreven ftaat, — de dag der vereffening zal eenmaal voor u aanbreken, en wee dan uwer!

Intusfchen blijven wij onze reeds zoo dikwijls gedane vragen herhalen: *Waarom* en *voor wien* dat bloedvergieten en vernielen?

Er bevindt zich nu te Brusfel een provifioneel Gouvernement, beftaande uit de heeren baron VAN DER LINDEN D'HOOGVORST, CH. ROGIER, advocaat van Luik, de graaf FELIX DE MÉRODE, GENDEBIEN, VAN DE WEIJER, JOLLY, oud-kapitein der artillerie, VAN DER LINDEN, penningmeester, en NICOLAÏ, fecretaris. De gewapende magt ftaat onder het bevel van don JUAN VAN HALEN, gewezen adjudant van den generaal MINA en fchrijver van een werk over den Spaanfchen oorlog.

In deze gefteldheid van zaken, vrees ik, waarde vriend! dat de vijand het provifioneel terugtrekken

onzer krijgsbenden zal aanmerken als een bewijs of van lafhartigheid of van onmagt, daar het tastbaar moet worden toegefchreven aan de menschlievendheid van onzen beminden FREDERIK, wien het niet van 't hart kon om met geweld zich te handhaven, en dus welligt de halve of heele ftad in een puinhoop te verkeeren, waartoe Zijn Hoogheid de magt in handen had. De roervinken zullen van dit voorval, dat ik voor zeer fataal houde, een nog fataler gebruik maken. Zij zullen zich verhoovaardigen op eenen triomf, dien zij enkel aan de edelmoedigheid van onzen jongen Vorst te danken hebben, — eenen triomf, die der oproerige ftad de bloedigfte fchatting gekost heeft. Eene logenachtige faam, wier trompet beftuurd wordt door de dagbladfchrijvers der helfche factie, zal den heldenmoed der opftandelingen van ftad tot ftad, van dorp tot dorp, door geheel Braband en Vlaanderen verbreiden. Dit zal alomme het noodlottig fein wezen, om gezamenlijk tegen de krijgsmagt en de wettige Regering op te ftaan, den ftandaard des oproers met onbedwingbare ftoutmoedigheid te planten, ook dáár, waar men tot hiertoe nog altijd overblijffelen van ontzag en trouw befpeurd heeft. De eene plaats zal na de andere

afvallen, en ſpoedig zal 's Konings ſchepter zich niet verder dan over oud-Nederlandsch grondgebied uitſtrekken. Mogt ik de toekomst met een al te zwaarmoedig oog inzien!

De beruchte bandiet DE POTTER is den 27ſten September in Brusſel aangekomen, en dadelijk aan het proviſioneel Gouvernement toegevoegd. De Belgiſche ſoldaten zijn door hetzelve van den eed aan den Koning ontſlagen. Welk eene vermetelheid! Deze proviſionele regering ſchijnt zich alzoo geconſtitueerd te hebben als het centraal bewind van Belgie, en zelfs reeds ſtaatsambtenaren benoemd te hebben.

Gij zult zeker bereids vernomen hebben, dat H. H. Mog. de Staten-Generaal de beide vraagpunten, in 's Konings boodſchap van den 13den September vervat, bevestigend beantwoord hebben.

Ik verneem op het oogenblik, dat heden een veertigtal Leden van de Eerſte en Tweede Kamer der Staten-Generaal bij request aan Zijne Majesteit verzocht zouden hebben, dat Z. K. H. den Prins *van Oranje* zich naar eene der Zuidelijke ſteden mogt begeven, ten einde aldaar met eenige notabelen te confereren, nopens de middelen, die bij

der hand zouden kunnen worden genomen, om de rust te herſtellen.

Waar zal het heen met het publiek krediet, met onzen handel, onze effecten? God beware ons zoo onverdiend geſchokt en geteisterd Vaderland!

Ontvang met mijnen hartelijken groet, de verzekering der opregtſte achting van

Uwen vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

RELAAS.

De omſtandigheden van het gebeurde te Brusſel worden thans, van beide kanten, vollediger bekend. In eenen particulieren brief, geſchreven te Schaerbeek den 27ſten dezer, leest men het navolgende:

„ Na vier bloedige dagen, waarin vermoeijenis, ontbering en levensgevaar aan de orde van den dag waren, breekt een nog onaangenamer dag voor ons aan . . . , het leger trekt terug!! . . . Eene beſchrijving van de bloedige tooneelen te geven, waarvan ik vier dagen lang ooggetuige was, is mij voor dit oogenblik ondoenlijk; ſlechts eene korte ſchets mede te deelen is mij mogelijk.

„ Vol moed trok het leger, ſterk 7 à 8000 man, op Donderdag, den 23ſten, op de omliggende hoogte van Dieghem, den Leuvenſchen ſtraatweg, in drie colonnes te zamen, en ongeveer ten zes ure gingen deze colonnes op Brusſel in aanmarsch, toen Prins FREDERIK was aangekomen.

„ Met levendig gejuich werd Z. K. H. op de hoogte van Dieghem ontvangen, en vrolijk en ftatig gingen de colonnes voorwaarts. In de dorpen Stever en Schaerbeek, die men doortrok, werden de troepen door derzelver bewoners vriendelijk begroet, en alles duidde aan, dat de armée te Brusfel met open armen ontvangen zou worden. In de voorftad aan de Schaerbeker poort verhaalde men zelfs, dat er geene de minfte voorzorgen genomen waren, zoodat men waarfchijnlijk geen tegenweer te duchten had. Eene kleine groep van officieren ging daarop voorwaarts, om zich bij de poort te overtuigen, dat er geene tegenkantingen zouden beftaan. Alles was kalm en geen mensch vertoonde zich aan de poorten der ftad, noch op de Boulevards, noch in de *Rue Royale.*

„ Deze ftilte werd alleen aan de vrees voor de troepen toegefchreven, zoodat men zich gereed maakte, om vredelievend bezit van de poort te nemen, toen een verraderlijk vuur uit al de omringende huizen der poort en Boulevards, op ongeveer 100 pasfen, op de reeds genoemde groep van officieren gemaakt werd, zonder dat men de *helden* zelfs te zien kon krijgen. De colonnes infanterie rukten daarop verder door, terwijl er twee ftukken rijdende artillerie, onder een' regen van kogels, het hek der poort deden openfpringen. Weldra was dit kleine plekje met dooden en gekwetften bezaaid, waarop eene halte volgde, die aan het wankelmoedig voorwaarts gaan van het hoofd der colonne was toe te fchrijven. De twee bovengenoemde ftukken rijdende artillerie trokken echter in galop de poort binnen, deden eenige fchoten in de Rue Royale, en vlogen over de zwakke barricades heen naar het Park, alwaar zij zich in batterij ftelden en in een oogenblik de Place Royale zuiverden. Alleen

zijnde, zonder door infanterie gedekt te worden, werden deze ſtukken, waarbij in eens de majoor KRAMER, acht man en veertien paarden gedood werden, door vijanden beſchoten, die men niet te zien kon krijgen. De grenadiers, die intusſchen met den ſtormpas de Rue Royale waren doorgetrokken, bezetten daarop het Park, dat van alle kanten werd beſchoten, en waarbij zij vele officieren en manſchappen verloren. Ook de Leuvenſche poort werd ingenomen, de Boulevard tusſchen beide genoemde poorten bezet, en met het kanon der rijdende artillerie beplant. Doch alle aangewende moeite, om het moorddadig vuur uit alle huizen tot zwijgen te brengen, was vruchteloos: uit kelders, eerſte en tweede verdiepingen werd aanhoudend geſchoten, tot dat eindelijk de avond er een einde aan maakte.

„ Vier dagen achtereen hielden de troepen deze poorten bezet, leden daarbij verſchrikkelijk, zonder dat men veld kon winnen, tot dat eindelijk de geledene vermoeijenisſen, verliezen en de gedurige verſterkingen, welke het Brusſelsch gemeen ontving, eenen kortſtondigen terugtogt noodzakelijk maakten, om de troepen een weinig te herſtellen. Thans ſtaat het leger *à cheval*, op den Schaerbeker weg, tusſchen Stever en Vilvoorden, gebivouacqueerd en gekantonneerd, zoodat de voorhoede nog een half uur van de Schaerbeker poort ſtaat. In de ſtad zelve is op onderſcheidene plaatſen brand ontſtaan, hetwelk gedeeltelijk is toe te ſchrijven aan de granaten, die men in de ſtad geworpen had, en gedeeltelijk door het gemeen zelf werd geſticht. Het paleis van Prins FREDERIK is heden avond, door het gemeen, moedwillig aangeſtoken en half in asch verkeerd.

„ De bovenſtad is bijna verwoest, en, wat hunne ver-

liezen aan dooden en gekwetſten aangaat, dit kan men niet vast bepalen, aangezien er weinige gezien zijn; naar het wel gedirigeerde kanonvuur op de huizen gerekend, moet het groot zijn."

Uit de berigten, van de zijde der opſtandelingen bekend gemaakt, blijkt, dat op den eerſten dag van den intogt der troepen binnen Brusſel, eene groote verwarring in die ſtad geheerscht heeft; dat bijna al de hoofden hunne posten verlaten hadden, uitgenomen de heer D'HOOGVORST, en dat de mismoedigheid der burgers zoo groot was, dat de tegenweer alstoen bijna alleenlijk aan de Luikenaren en andere vreemdelingen is overgelaten. In den nacht van Vrijdag begon de moed onder de opſtandelingen te herleven, welke vermeerderd werd door de aankomst van verſterkingen uit de nabij gelegen dorpen en plaatſen. Nu begonnen de muiters aanvallenderwijs te werk te gaan, en maakten zich meester van onderſcheidene huizen langs het Park. Nieuwe verſterking uit Halle, Gosſelies, Uccle, Anderlecht, Braine, Lalleud, Waterloo, Genappe en andere plaatſen kwamen aan, die het getal der ſtrijders aan de zijde der opſtandelingen zeer vermeerderde. De Koninklijke troepen, van alle zijden uit de huizen beſtookt, werden thans genoodzaakt, de Place Royale te verlaten en in het Park te blijven. Op dezen dag werd de navolgende proclamatie door de leden van het proviſioneel beſtuur gedaan:

PROCLAMATIE.

Dappere Patriotten!

„ Gij zijt de ware kinderen van Belgie. Gisteren en heden hebt gij aan Europa getoond, dat gij ook der vrij-

heid waardig zijt. Drie dagen van ftrijd hebben de Parijfche bevolking onfterfelijk gemaakt; Brusfel, door hare vrienden en bondgenooten uit de andere fteden bijgeftaan, is niet beneden eenen zoo fchoonen roem gebleven.

„ Nog eenige moedige infpanningen en de overwinning behoort ons voor altijd. De bevolking der omliggende gemeenten komen, brandende van ijver om het Belgifche bloed te wreken, en de zege der vrijheid te voltooijen. Het overwinnende Leuven zegt U zijne moedige en roemvolle burgers toe. Zijt dus vol vertrouwen. De mismoedigheid heerscht in het vijandelijke leger. De Voorzieheid heeft den moed ontnomen aan Belgifche foldaten, die zich niet fchamen hunne vanen met het zuivere bloed hunner broeders te befmetten.

„ Burgers van Brusfel, die de plundering van uwe huizen ducht, kent Gij de misdadige hoop, welke men niet vreest den foldaten in te blazen? *De plundering!* Neemt de ftad, zegt men hun, en *twee uren plundering zullen uwe infpanningen beloonen.* Burgers van Brusfel! verdubbelt dus uwe waakzaamheid; voegt bij uwe barricades, die fchrikbarende verfterkingen, nieuwe verfperringen.

„ Steenen, uit de vensters geworpen, hebben de helft der Parijfche omwenteling bewerkt. Gaat gij ook voort, met uwe ramen voorzien te houden van die fchrikverwekkende werktuigen, en dat de verpletterde vijand leere, wat het kost, eene bevolking, die vrij wil zijn, in haren eigen boezem te komen aantasten."

Brusfel, den 24ften September 1830.

De administrative commisfie,

(*Get.*) Baron VAN DER LINDEN D'HOOGVORST.
ROGIER, *advocaat van Luik.*
JOLLY, *oud-officier van de Genie.*

VEERTIENDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 5 October 1830.

Waarde Vriend!

Zijne Majesteit heeft, ten gevolge van het bevestigend antwoord, door de Staten-Generaal op de twee vraagpunten gegeven, bij beſluit van den 1ſten dezer het volgende bepaald:

„ Art. 1. Eene Staatscommisſie zal worden belast met het ontwerpen der wettelijke bepalingen, welke zullen noodig zijn, om in de grondwet en in de beſtaande betrekkingen tusſchen de twee groote afdeelingen van het Koningrijk, de veranderingen daar te ſtellen, welke de algemeene belangen, en die van elke der gezegde afdeelingen vorderen.

Art. 2. De gezegde Staatscommisſie zal zijn zamengeſteld uit de volgende Leden:

Jonkheer R. W. J. VAN PABST TOT BINGERDEN,
C. L. G. J. Baron VAN KEVERBERG VAN KESSEL,

Mr. A. J. BORRET, J. D'OLISLAGER, Leden van den Raad van State.

F. G. Baron VAN LIJNDEN VAN HEMMEN, J. Prins VAN CHIMAY, Jonkheer F. C. DE JONGE, Mr. P. F. NICOLAÏ, Leden van de Eerfte Kamer der Staten-Generaal.

Jonkheer P. J. M. G. HUYSMAN D'ANNECROIX, E. C. DE GERLACHE, Jonkheer J. VAN CROMBRUGGHE, C. LE HON, Jonkheer G. G. CLIFFORD, Mr. W. B. DONKER CURTIUS VAN TIENHOVEN, Mr. H. M. A. J. VAN ASCH VAN WYCK, Mr. P. T. SIJPKENS, Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Het voorzitterfchap zal zijn opgedragen aan den eerften in rang der Staatsraden, bij de deliberatien tegenwoordig.

De Commisfie zal worden geadfisteerd door de Heeren:

W. J. PIEPERS, referendaris van de 1fte klasse, en Jonkheer C. DE THYSEBAERT, referendaris van de 2de klasfe, bij den Raad van State; die belast zullen zijn met het opmaken der procesfen-verbaal van de zittingen.

Art. 3. Zij zal onverwijld te 's Gravenhage bijeenkomen, om hare werkzaamheden aan te vangen.

Art. 4. Zij zal Ons haren arbeid in den kortst mogelijken tijd doen toekomen, opdat Wij de door Ons goedgekeurde ontwerpen aan de Staten-Generaal, in de eerste dagen hunner aanstaande zitting zouden kunnen aanbieden, en vervolgens, zoodra doenlijk, overgaan tot de bijeenroeping der Provinciale Staten, overeenkomstig art. 230 der grondwet.

Art. 5. De Commissie zal bij alle hare overwegingen bestendiglijk in het oog houden, dat het Onze stellige begeerte is, de herziening der grondwet te doen strekken, om, wederkeeriglijk aan elke der groote afdeelingen van het Rijk de meest mogelijke waarborgen te verschaffen tegen allen overwegenden invloed van de andere."

Het zal er nu maar op aankomen, of al de benoemde Heeren zich deze Commissie zullen laten welgevallen, en, zoo ja, of de zaken in het Zuiden niet reeds eene rigting genomen hebben, die weinig hoop overlaat op eene geregelde en ordelijke behandeling en afdoening der gewigtige bepalingen, met het ontwerpen van dewelke de Staatscommissie belast is.

Er openbaart zich hier onder de jonge lieden van goeden huize eene vurige geestdrift om Land

en Koning in deze oogenblikken bij de krijgsmagt ter hulpe te fnellen, zonder zich echter op den gewonen voet voor zekere jaren te verbinden. Daar het Gouvernement dezen vaderlandfchen ijver in de hand wil werken, is op den 4den dezer alhier openbaar gemaakt de navolgende

BEKENDMAKING.

De Directeur-generaal van Oorlog, in aanmerking nemende, dat door een aanzienlijk getal jonge lieden, dezer dagen, het verlangen is aan den dag gelegd, om als vrijwilligers in de gelederen van het leger te worden opgenomen, ten einde in de omftandigheden, waarin zich het Rijk bevindt, tot heil van hetzelve te kunnen medewerken;

Willende dit loffelijk oogmerk zoo veel mogelijk bevorderen, en ruime gelegenheid openftellen voor hen, die wenfchen om in den krijgsdienst bewijzen van vaderlandsliefde aan den dag te leggen;

Brengt ter kennis van hen, die genegen mogten zijn, om, hetzij onder genot van foldij, hetzij op eigen kosten, bij 's Konings leger te dienen, dat zij zich daartoe zullen kunnen aanmelden bij de provinciale Kommandanten, refiderende in de hoofd-

plaatſen der provincien, die gemagtigd zijn, om hen, bijaldien zij voor de militaire dienst geſchikt worden bevonden, te dirigeren op zoodanig korps van het wapen der infanterie of kavalerie, als waarvan de belanghebbenden zouden wenſchen deel te maken.

Strekkende verder ter informatie van hen, die mogten wenſchen op eigen kosten te dienen, dat het hun zal worden vergund, om hunne uniform van onderofficiers laken te doen vervaardigen.

(*Get.*) DE EERENS.

Het is te verwachten, dat van deze geſtelde gelegenheid gebruik zal worden gemaakt door alle jongelingen, die zich in omſtandigheden bevinden, welke eene tijdelijke afwezigheid toelaten. Ik mag u echter mijne vrees niet verbergen, dat mijn zoon (gij weet ik heb er ſlechts één) zich door zijn enthuſiasme zal laten vervoeren om mede de wapens op te nemen. Als jong advocaat komt hij al zoetjes in eenige praktijk, en niets is natuurlijker, dan dat zijne clienten verloopen zullen, wanneer hij, welligt voor een geruimen tijd, in dienst treedt. En er is te minder reden voor, omdat hij, als ſchutter, reeds op eene voldoende

wijze eene vaderlandſche verpligting volbrengt. Daar gij zelf ook kinderen hebt, behoef ik er u niet meer van te zeggen. Bekommeringen van allerlei aard vermenigvuldigen zich ieder oogenblik; de toekomst wordt hoe langer hoe donkerer.

Ik voeg bij dezen twee beſluiten van Zijne Majesteit, die beiden, in deze momenten, van het hoogſte aanbelang zijn; het eene houdt verordeningen omtrent de ſchutterijen; bij het andere wordt Z. K. H. de Prins *van Oranje* belast met de tijdelijke waarneming van het Beſtuur over al die gedeelten der Zuidelijke provincien, waar het grondwettig gezag erkend wordt, enz.

Laat ik u verder, om eene afleiding te maken, vergasten op het verhaal der terugkomst van den doorluchtigen DE POTTER op den 27ſten September. Reeds op een' aanmerkelijken afſtand buiten Bruſſel was een gedeelte der bevolking hem te gemoet gegaan. Bij zijne intrede werden de paarden van zijn rijtuig afgeſpannen en door het woest gemeen vervangen; dit alles, zoo als zich laat begrijpen, onder een vreesſelijk getier en gebulk. Van achteren het ſtadhuis binnengetreden zijnde, vertoonde onze held zich, benevens zekere LA RIVIÈRE (er moet een pruikmaker van dien naam

zijn) aan de zamengevloeide, neen onstuimig zamengestormde menigte, aan welke hij, bij het storten van tranen (door het gejank van het sentimenteel graauw geaccompagneerd), eenige woorden toesprak, die van wegen de aandoening niet al te best zamenhingen; doch waaruit men evenwel bij combinatie had opgemaakt, dat hij nu nog een uur of wat moest uitblazen, maar 's anderendaags over de belangen van rijken en armen (elk wat van de stokvischvellen) BERAADSLAGEN zou. Toen zweeg, neen, toen verstomde de redenaar, en brullend berstte de kreet los van: *Leve de Potter! Leve de Vrijheid!* (die hooren bij malkaar, omdat DE POTTER niets zonder de vrijheid, en de vrijheid niets zonder DE POTTER is. Men zegge nu nog eens, dat een gemeen, vatbaar voor zulke verheven combinaties, een dom gemeen wezen zou!)

Zoo gezegd zoo gedaan (want ons Pottertje is een man van zijn woord). Den volgenden dag is hij aan 't *beraadslagen* gegaan, en heeft toen de navolgende zeer krasse proclamatie gedaan:

Mijne waarde Medeburgers!

„ Ziet daar mij in uw midden. (hoe kernachtig is dat MIJ hier!).

„ De wijs, waarop Gij mij ontvangen hebt, heeft mij diep getroffen ('k geloof het wel, als het ons aan 't huilen helpt); de herinnering hieraan zal nooit uit mijn geheugen gewischt worden. Ik zal alles doen (in dit ALLES ligt nog al zoo wat opgesloten), om mij Uwer (de waarde Medeburgers namelijk, die voor paarden gespeeld hebben, — de *bloem* der burgerij) en het Vaderland waardig te maken.

„ Dapper Belgisch volk! gij hebt roemrijk overwonnen (dat's wel waar); weet gebruik te maken van uwe overwinning. (Dat zal best gaan, zoolang er nog maar wat te stelen valt.)

„ Laten wij eendragtig zijn, mijne Medeburgers! en wij zullen onverwinbaar zijn. (Ja, mannen! daar zal nu zeker veel van afhangen.) Laten wij de orde onder ons bewaren (dat zal een baan zijn); dezelve is ons onmisbaar noodzakelijk, om onze onafhankelijkheid te bewaren. (Als de orde zoo volstrekt vereischt wordt, dan vrees ik, sieur DE POTTER, dat de onafhankelijkheid niet oud worden zal.)

„ *Vrijheid* voor allen! (dat's billijk) *Gelijkheid van allen voor de hooge magt*, *voor de Natie* (dat's plezierig, want dan heeft er een arm mensch

ook wat van); haar wil beſtaat in de Wet! (Als dit de *waarde* Medeburgers maar beter begrijpen, dan ik, wien het in 't geheel niet aangaat, is 't mij wel.)

„ Burgers! wat wij zijn, (wat klinkt dat WIJ Koninklijk!) zijn wij *door U* (dat's maar heilig waar); wat wij doen zullen, zullen wij *voor U* doen." (Daar zullen wij nu op letten.)

(*Get.*) DE POTTER.

Uit dit inhalen van onzen bandiet en zijne proclamatie kan men aan den eenen kant de geest van het Brusſelsch complot (van den eerſten belhamel tot den laatſten handlanger ingeſloten) proeven, en van den anderen kant zich een voldoend denkbeeld vormen van het karakter van DE POTTER, — zelfzucht en hoogmoed, zich verbergende, maar vrij plomp verbergende achter den glimp der volksgezindheid; en banieren ontrollende met groote woorden er op, naar de wijze der franſche omwentelaren van 1789. Het is opgewarmde kost van vroegere jaren, die nog berekent ſchijnt om het gehemelte te kittelen en de tanden waterig te maken van de bevolking, aan welke die walgelijke ſchotel voorgediend wordt. Of onze ſpeculant met

zijne ultra-republikeinfche plannen opgang bij den adel en de geestelijkheid maken zal, is niet te denken; maar misfchien zullen geestelijkheid en adel den ftaatkundigen kwakzalver nog een poosje van zijne ftellaadje laten peroreren, tot dat de triomf hunner inzigten verzekerd is.

Schrijf toch eens fpoedig wat gij over den ftand der zaken denkt aan

Uwen vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

WIJ WILLEM, *bij de gratie* GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG, enz., enz., enz.

In aanmerking nemende, dat de omftandigheden, waarin het Rijk zich bevindt, de noodzakelijkheid hebben doen ontftaan, om een gedeelte der fchutterijen buiten de gemeenten, waartoe dezelve behooren, militaire dienften te doen uitoefenen;

En tevens gebruik willende maken van de menigvuldige aanbiedingen, welke aan Ons zijn gedaan, om de fchutterijen door vrijwillige infchrijving te verfterken;

Gezien art. 214 der grondwet;

Gelet op art. 28 der wet op de fchutterijen, van den 11den April 1827 (*Staatsblad* n°. 17);

Op het rapport van Onzen Minister van binnenlandfche zaken, van den 3den dezer, lett. A;

Hebben befloten en befluiten:

Art. 1. In al de provincien of gedeelten van dezelve, waarin niet reeds maatregelen genomen zijn, om de dienst-

doende fchutterijen geheel of gedeeltelijk tot de dienst buiten de gemeenten dadelijk befchikbaar te maken, en waarin de Gouverneur zal oordeelen, dat zulks met vrucht en goed gevolg zal kunnen gefchieden, zullen de leden der dienstdoende fchutterijen, al de krachtens de artikelen 24, 86 en 87 der wet van den 11den April 1827 (*Staatsblad* n°. 17) voor de referve opgefchrevene hieronder begrepen, door of van wege de kommandanten der fchutterijen binnen den kortst mogelijken tijd worden zamengeroepen.

De fchutterijen of gedeelten derzelve, welke reeds onmiddellijk befchikbaar zijn, zullen onverwijld aan den Directeur-generaal van oorlog moeten worden opgegeven, en van dezen dadelijk eene beftemming ontvangen.

Op gelijke wijze zal, zoodra mogelijk, worden gehandeld ten aanzien van de mobiele fchutterijen, tot welker oprigting in fommige gemeenten reeds mogt zijn overgegaan.

Art. 2. Bij de zamenkomst, in het voorgaande artikel bedoeld, zal, naar aanleiding van art. 78 der voorfchreven wet, door of van wege den Kommandant, aan de aldaar aanwezige manfchappen worden afgevraagd, wie hunner zich vrijwillig aanbiedt, om, buiten de gemeente, hetzij in de vestingen of elders, militaire dienften uit te oefenen.

Art. 3. Vervolgens zal worden opgenomen het juiste getal van de ongehuwden en weduwenaars zonder kinderen onder de leden der fchutterij, de referve daaronder begrepen, die zich niet reeds als vrijwilligers mogten hebben aangegeven.

Art. 4. De in de beide voorfchrevene artikelen begrepen manfchappen zullen, naar gelang van derzelver getal, worden afgedeeld in kompagnien en fectien of escoua-

des, de kompagnien zoo na mogelijk ter ſterkte van 150 man.

Art. 5. De kaders der kompagnien zullen op dezelfde wijze worden geformeerd, als ten aanzien van het leger voorgeſchreven, en in den aan dit beſluit gehechten ſtaat is uitgedrukt.

Art. 6. Bijaldien onder de manſchappen, aan de bedoelde kompagnien toegevoegd, geen genoegzaam getal onderofficieren, korporaals of tamboers mogt gevonden worden, zal de Kommandant zorgen, dat dezelve dadelijk uit de meest daartoe geſchikte manſchappen worden benoemd.

Art. 7. Als officieren bij de kompagnien zullen worden ingedeeld:

1°. De officieren der ſchutterij, die hunne dienſten daartoe zullen aanbieden;

2°. Officieren op retraite, die zich, op de wijze bij art. 21 bepaald, mogten aangeboden hebben, om buiten de gemeente dienst te doen, en daartoe geſchikt zullen worden bevonden;

3°. De officieren der ſchutterij, die in de termen vallen van art. 3;

4°. Geſchikte perſonen uit de manſchappen, bij art. 2 en 3 vermeld, of uit degenen die zich, op de wijze bij art. 21 bepaald, tot het doen van dienst buiten de gemeente zullen hebben laten inſchrijven; zullende dezelven door het hoofd van het plaatſelijk beſtuur, op voorſtel van den Kommandant, voorloopig gedeſigneerd en vervolgens aan Ons, op de gewone wijze, ter benoeming worden voorgedragen.

Art. 8. Ingeval een te groot getal officieren, onder-

officieren, korporaals en tamboers mogt aanwezig zijn, zal, wanneer zulks niet door onderlinge fchikking mogt kunnen worden gevonden, door het lot worden bepaald, wie hunner bij de in de gemeente aanwezige kompagnien zal blijven behooren.

Art. 9. Bijaldien er in eene gemeente, hetzij door derzelver geringe bevolking, of om andere redenen, geen toereikend getal fchutters tot formatie van eene kompagnie mogt worden gevonden, zullen de manfchappen, naar gelang van derzelver aantal, in één of meer fectien of escouades worden afgedeeld, waarbij het noodig getal officieren of onderofficieren zal worden geplaatst, naarmate der fterkte.

Art. 10. De manfchappen, bepaaldelijk mede de zoodanigen, welke tot hiertoe voor de referve zijn opgefchreven geweest, zullen onverwijld gewapend, en, ingeval van onvermogen, ten fpoedigfte van de vereischte uniformkleeding worden voorzien, zonder vertraging intusfchen van hun vertrek naar de plaats van hunne beftemming.

Art. 11. De voorfchreven manfchappen zullen intusfchen in den wapenhandel worden geoefend op zoodanige wijze, als door den Kommandant der fchutterij meest doelmatig zal worden geoordeeld.

Art. 12. De plaatfelijke befturen zullen onverwijld aan den Gouverneur der provincie opgeven het getal der kompagnien, of, wanneer dit het geval niet mogt zijn, het getal der fectien of escouades in elke gemeente, uit de manfchappen, in de artikelen 2 en 3 vermeld, geformeerd, met globale aanduiding van derzelver respective fterkte.

Art. 13. De voorfchrevene opgave ontvangen zijnde,

zal de Gouverneur dadelijk overgaan tot de vereeniging van de voorschreven kompagnien, enz., tot één of meer bataljons of afdeelingen, zoo na mogelijk in overeenstemming met de formatie van de infanterie der armée, bij Ons besluit van den 7den Julij 1829, n°. 104, vastgesteld. Van welk een en ander onverwijld aan Ons, door tusschenkomst van het Departement van binnenlandsche zaken, mitsgaders aan het Departement van oorlog zal worden kennis gegeven.

Art. 14. De zamenstelling eener afdeeling zal, naar gelang van derzelver sterkte, bestaan uit twee of drie bataljons, die van een bataljon uit vier tot zes en voor een half bataljon uit twee of drie kompagnien.

Art. 15. Ten aanzien van de hoofd- of andere officieren, die bij de staven der bataljons of afdeelingen zullen behooren geplaatst te worden, zal worden gehandeld overeenkomstig de bepalingen van art. 7 en 8.

Terwijl de overige personen, den staf uitmakende, door het hoofd van het korps zullen worden gekozen.

Art. 16. Al de gemelde kompagnien, zonder onderscheid, zullen den naam voeren van keurkompagnien, en zullen mitsdien de daarbij geplaatste manschappen van de daarvoor bepaalde distinctive teekenen worden voorzien.

Art. 17. Het getal officieren en onderofficieren, aan de staven, in het 14de artikel vermeld, te verbinden, zullen zijn in voege zoo als in den aan dit besluit gehechten staat is uitgedrukt.

Art. 18. Aan diegenen, welke zulks mogten verlangen, zal het geoorloofd wezen, zich gedurende den tijd, dat de schutterij in de termen van dit besluit verkeert, te doen vervangen door eenen persoon, die den ouderdom van 24 jaren heeft bereikt en zijn 34ste jaar niet heeft

volbragt, mits zoodanig perfoon doe blijken, voor zich zelve, aan de nationale militie te hebben voldaan, en ook niet voor de dienst der fchutterij te zijn opgeroepen geworden.

Overigens zal de alzoo te ftellen plaatsvervanger dezelfde vereischten moeten bezitten, als van de plaatsvervangers bij de nationale militie bij de op dat ftuk beftaande wetgeving is gevorderd, en zal de geremplaceerde ook, in de gevallen daarbij omfchreven, voor denzelven verantwoordelijk zijn.

Art. 19. Hij, die verlangt een' plaatsvervanger te ftellen, zal verpligt zijn zich daartoe binnen drie dagen, nadat de in art. 1 vermelde zamenkomst zal zijn afgeloopen, bij den Kommandant der fchutterij te vervoegen, die den aangeboden plaatsvervanger door de aanwezige officieren van gezondheid zal doen onderzoeken, en, gefchikt bevonden zijnde, denzelven in ftede van den geremplaceerden zal doen inlijven.

Art. 20. Van en met den dag dat de leden der fchutterij zich op Onze bevelen van hunne woonplaatfen zullen hebben verwijderd, zullen deze manfchappen worden befchouwd een gedeelte der legermagt van het Rijk uit te maken en op denzelfden voet, des verlangende, bezoldigd, verpleegd en behandeld worden en onder gelijke verpligtingen ftaan.

Art. 21. Ten zelfden tijde, dat de oproeping der dienstdoende fchutterijen, in de artikelen 2 en 3 hiervoren vermeld, zal plaats hebben, zullen door de respective kollegien van dagelijksch beftuur, de ingezetenen der gemeente, welke niet tot de fchutterijen behooren, bij eene gepaste publicatie worden uitgenoodigd en aangefpoord, om zich, in daartoe open te ftellen registers, te doen in-

ſchrijven, met opgave of zij verkiezen als vrijwilligers, te gelijk met de hierboven bedoelde manſchappen, buiten de gemeente militaire dienſten te presteren; dan wel alleenlijk verlangen aan het nog overblijvende gedeelte der ſchutterij te worden toegevoegd, om met en benevens dezelve binnen de gemeente, of, in de gevallen bij art. 49 der wet uitgedrukt, tot handhaving van de inwendige rust mede te werken.

Voor zoo verre die toevoeging mogt plaats hebben bij wege van daarſtelling van op zich zelve ſtaande kompagnien, zullen de manſchappen, dezelve uitmakende, bevoegd zijn, hunne officieren aan den Kommandant voor te ſtellen, om daaromtrent alsdan verder te worden gehandeld, zoo als bij art. 7, § 4, bepaald is.

Art. 22. De op de voorſchreven registers ingeſchrevenen zullen elken dag aan den Kommandant der ſchutterij worden opgegeven, ten einde door denzelven over dat gedeelte, hetwelk zich voor de dienst binnen de gemeente mogt hebben aangeboden, en hetwelk daartoe door den Kommandant geſchikt zal worden geoordeeld, onverwijld zou kunnen worden beſchikt, terwijl de overige bij het mobile gedeelte der ſchutterij, wanneer hetzelve zich nog in de gemeente bevindt, zullen worden ingelijfd.

Art. 23. Bijaldien evenwel het mobile gedeelte der ſchutterij de gemeente alreeds mogt hebben verlaten, zullen de nadere zich daartoe aangeboden hebbende perſonen, naar gelang van derzelver aantal, daartoe voorloopig in escouades of ſectien worden vereenigd, ten einde vervolgens over dezelve, op gelijke wijze als in art. 12 en 13 is bepaald, te worden beſchikt.

Ingeval het getal der perſonen geene vereeniging in escouades of ſectien mogt toelaten, zullen zij afzonderlijk

of gezamenlijk worden gerigt naar de plaatfen, alwaar het mobiele gedeelte der fchutterij van de gemeente zich bevindt, ten einde bij dezelve te worden ingelijfd.

Art. 24. Van het getal der alzoo voor iedere beftemming ingefchrevenen, zal door het plaatfelijk beftuur, bij het einde van iedere week, aan den Gouverneur der provincie, en door dezen aan de Departementen van binnenlandfche zaken en van oorlog opgave worden gedaan.

Art. 25. Zij, die zich in voege voorfchreven voor het mobiele gedeelte der fchutterij hebben doen infchrijven, zullen, indien zij niet reeds genoegzaam geoefend zijn, tot aan hun vertrek naar de plaats, alwaar zich het mobiele gedeelte der fchutterij bevindt, te gelijk met de overige ongeoefende manfchappen der in de gemeente nog aanwezige kompagnien, in den wapenhandel worden geoefend, ten einde inmiddels te gelijk met hen ter uitoefening van dezelfde dienften te kunnen worden gebezigd.

Art. 26. Ingeval de bij eene dienstdoende fchutterij thans aanwezige voorraad van wapenen en ledergoed niet toereikend mogt zijn, om de referve en ook de vrijwilligers naar behooren te voorzien, zal op de eerfte aanvrage daartoe door het Departement van binnenlandfche zaken aan dat van oorlog de vereischte hoeveelheid dier onderfcheidene objecten dadelijk in 's Lands magazijnen van oorlog disponibel gefteld, en tevens naar de plaatfen van beftemming worden verzonden, over welk een en ander Onze Directeur-generaal van oorlog onverwijld met het Departement van den Grootmeester der artillerie in overleg zal treden.

Zullende intusfchen het mobiele gedeelte der fchutterij, om in deszelfs vertrek geene de minfte vertraging te ondervinden, van wapenen en ledergoed voorzien worden uit

den voorraad, bij de dienstdoende fchutterij aanwezig, welke voorraad vervolgens uit de verftrekking van het Departement van oorlog wederom zal worden aangevuld.

Art. 27. De bepalingen, in dit befluit vervat, zullen nader op de rustende fchutterijen worden toegepast, waartoe de Departementen van binnenlandfche zaken en van oorlog Ons ten fpoedigfte de noodige voordragt zullen aanbieden.

Onze Minister van binnenlandfche zaken, en de Directeur-generaal van oorlog, zijn, elk voor zoo veel hem betreft, belast met de uitvoering dezes, waarvan affchriften zullen worden gezonden aan Onze beminde Zonen den Prins *van Oranje*, Kolonel-Generaal der fchutterij, en den Admiraal en Kolonel-Generaal, aan Onzen Minister van Financien en aan de Algemeene Rekenkamer tot informatie en narigt, en welke in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den 4den October des jaars 1830, van Onze regering het *zeventiende.*

(*Get.*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*Get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

WIJ WILLEM, *bij de gratie* GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJÊ-NASSAU, GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG, enz., enz., enz.

In aanmerking nemende, dat de tegenwoordige toeftand der Zuidelijke provincien van het Rijk de werking van het algemeen beftuur in die gedeelten van dezelve, waar

de orde en de rust nog zijn bewaard gebleven, uit de residentie 's Gravenhage grootelijks belemmert;

Willende daarin voorzien en tevens de gelegenheid daarstellen, om de pogingen van welgezinde ingezetenen der bedoelde provincien tot herstel van orde en rust dáár, waar dezelve gestoord zijn, meer onmiddellijk te bevorderen;

Gezien het adres, Ons, den 1sten dezer, door een aantal notabele ingezetenen dier provincien aangeboden;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Aan Onzen beminden Zoon, den Prins *van Oranje*, wordt opgedragen de tijdelijke waarneming, in Onzen naam, van het Bestuur over al die gedeelten der Zuidelijke provincien, waar het grondwettig gezag erkend wordt.

Art. 2. Hij zal zijne residentie vestigen in de stad Antwerpen.

Art. 3. Hij zal de pogingen, welke door welgezinde ingezetenen mogten worden aangewend, om die gedeelten, waar de orde gestoord is, onder het wettig Bestuur terug te brengen, door middelen van bevrediging zoo veel mogelijk bevorderen en ondersteunen.

Art. 4. Onze Minister van Staat, Hertog VAN URSEL, en Onze Ministers voor de Waterstaat, de Nationale Nijverheid en de Kolonien en van Binnenlandsche zaken worden aan Onzen beminden Zoon, den Prins *van Oranje*, toegevoegd, ten einde hem, onder zijne bevelen, in dat tijdelijk Bestuur behulpzaam te zijn.

Art. 5. Onze Staatsraden: Baron D'ANETHAN, J. VAN TOERS, Jonkheer O. SULLIVAN DE GRASS, V. M. J. DU BOIS, L. A. REYPHINS, T. DOTRENGE, O. LE CLERCQ, zullen Onzen beminden Zoon, den Prins *van Oranje*, naar

Antwerpen volgen, om hem van raad te dienen in alle zaken, waaromtrent de Raad van State moet worden gehoord, of waarover hij zal verlangen met hen te raadplegen.

De Referendarisfen van de eerfte en tweede klasfe bij den Raad van State, Mr. C. HUUGHE en H. Graaf DE BAILLET, en de Commifen van Staat, Jonkheer E. H. N. DE CHERTRET DE HANEFFE en E. JOOS DE TER BEERT, zullen bij dien Raad werkzaam zijn.

Affchriften dezes zullen worden gezonden aan Onzen beminden Zoon den Prins *van Oranje*, aan Onzen beminden Zoon Prins FREDERIK *der Nederlanden*, Admiraal en Kolonel-Generaal, aan Onzen Minister van Staat en aan Onze Ministers voornoemd, aan Onze Staatsraden voornoemd, aan de Referendarisfen en Commifen van Staat voornoemd, en voorts aan de Hoofden der Departementen van Algemeen Beftuur en aan de Algemeene Rekenkamer, tot informatie en narigt.

Gegeven te 's Gravenhage, den 4den October 1830.

(*Get.*) WILLEM.

Van wege den Koning,

(*Get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

VIJFTIENDE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan Mejufvrouw* CORNELIA VAN KLARENDONK, *te Rotterdam.*

's Gravenhage, 6 October 1830.

Chere amie!

Groot nieuws! Dirk heeft zich in 's Lands dienst verbonden als vrijwillige jager, voor zoo lang als de onlusten duren. Daar ligt nu het *corpus juris* met zijn toebehooren! Heb ik het u niet voorſpelt dat er in dien kwant een hart van belang ſtak? Maar het zit hier danig op zij. De Oudeheer is regt knorrig, is boos zelfs, omdat mijn broêr tot dezen ſtap is overgegaan zonder er met hem over te raadplegen; doch Dirk, die meende te voorzien, dat Papa met eene volle ſcheepslading van zwarigheden tegen hem uitgevaren zou zijn, en die ſtellig beſloten had de muitelingen te gaan bevechten, begreep dat, als Papa vernemen zou dat hij zich reeds verbonden *had*, er in dat geval

geen opſommen van zwarigheden meer te pas kwam, en het bekende *de kogel is door de kerk* dan aan de begrippen en de gemoedsgeſteltenis van Papa de noodige afwending en troost verſchaffen zou. Had mijn Oudeheer zooveel geld niet opgeofferd, om den jongen te Leyden het maken van gevolgtrekkingen en andere advocatenſtreken te laten leeren, misſchien had hij het op eene andere wijze aangelegd, maar dan ook zeker geen jager geworden, of hij had jegens Papa moeten handelen als de Belgen jegens den Koning, dat is, kindlief! als een rebel. Zoodat dan eigenlijk de eene rebel tegen den anderen zou opgetrokken zijn. Mama is bitter bedroefd. Zij ſpreekt weinig. Ik geloof dat zij innerlijk haar Dirkje toejuicht, omdat hij zoo veel courage toont, maar dat zij zich niet durft uitlaten, omdat Papa zoo heel te onvreden is. Wat mij betreft, die het eigenlijk vrij minder aangaat, ik vind dat Dirk gehandeld heeft, zoo als iedere vaderlandſche jongen behoort te handelen. Doch het doet mij innig leed dat het Papa zoo aandoet en zooveel verdriet verwekt. De oproerkraaijers zullen wat te verantwoorden hebben; ik hoop dat de Koning nog eens afrekening met hen zal kunnen houden; dan zagen

wij er nog wat van . . . . . maar de mantel der liefde kwam dan misſchien weêr voor den dag. . . . vergeven en vergeten! Als ze met mij te doen hadden, dan kwamen ze er vast niet gemakkelijk af . . . . maar misſchien bezondig ik mijne arme ziel.

Ja, Kee! van bezondigen geſproken. Daar heb ik op mijn' verjaardag (dien gij zeker door de drokte vergeten hebt, anders kreeg ik van u ook nog wel eens een blankenbijler) een regt originelen brief van tante van Dommelen gekregen. Zoudt gij het gelooven, dat die goede vrouw mij daarin zoekt te beduiden, dat wij groote zonde doen door wijde mouwen aan onze kleedjes te dragen? Ook heeft zij het magtig geladen op de keurslijven, die thans ſommige verwijfde ſchaapshoofden dragen, om dunne middeltjes te hebben, in navolging van de vrouwen, die dit modepunt ook tot een gevaarlijk uiterſte drijven. Verder haalt zij in dien zendbrief walvisſchen, giraffes, pſalmen, evangeliſche liederen, LUDEMAN, NUSE, KESSELS, hare effecten, de Brabandſche geestelijkheid en ik weet niet wat al meer overhoop, om te bewijzen dat het onze ſchuld is, wanneer het ons Land thans niet voor den wind gaat. Om al die kwezelarijen

heb ik hartelijk gelagchen, maar het was mij met dat al eene ſchreeuwende teleurſtelling, dat ik, in plaats van een goud knipje, een trommeltje met Haarlemsch lekkers preſent kreeg. Dat's ook al de ſchuld van die leelijke Brabanders: hare effecten hebben zulk eene geduchte daling ondergaan!

Mijn Egbert is onlangs een daagje over geweest. Maar het is met al dat geroezemoes in ons Land zoo drok, dat er geen tijd voor vrijen overſchiet. Hij heeft geen puf op de ſoldaterij, zoo als hij het militaire vak noemt; en ik heb geen puf op minnaars, die er thans den neus voor ophalen.

Adieu, lieve Kee! ſchrijf toch dikwijls aan uwe

HENRIETTE.

ZESTIENDE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 7 October 1830.

Amice!

Om de verzameling uwer belangrijke ſtaatsſtukken aan te vullen, zend ik u hiernevens affchriften

1°. Van de proclamatie, door Z. K. H. den Prins *van Oranje*, gisteren te Antwerpen gedaan, en

2°. Van een zoo op het oogenblik eerst ontvangen beſluit van gisteren, waarbij Z. K. H. voornoemd eene raadgevende Commisſie benoemd heeft.

Offchoon met al mijn hart elke poging toejuichende, ſtrekkende om de hollende driften te beteugelen, en de orde en rust te herſtellen, heb ik toch een hard hoofd in al die bevredigende manoeuvres. Maar al bleven die ook zonder gevolg,

zij geven voor het oogenblik eenige afleiding; zij doen ons tijd winnen, en dit is ons goud waard.

Als altijd

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

PROCLAMATIE.

„ WIJ WILLEM, PRINS VAN ORANJE,

„ Aan de ingezetenen der Zuidelijke provincien des Rijks:

„ Door den Koning, Onzen Doorluchtigen Vader, tijdelijk belast met de regering der Zuidelijke provincien, keeren Wij te midden van ulieden weder, in de hoop van er tot herſtel der orde, tot heil des Vaderlands mede te werken.

„ Ons hart bloedt over de rampen, welke u getroffen hebben. Mogten Wij, met behulp van alle goede burgers, de onheilen voorkomen, die u nog zouden kunnen bedreigen!

„ Toen Wij u verlieten, bragten Wij aan den voet des troons over den wensch, door velen uwer geuit, tot eene affcheiding van de beide gedeelten des Rijks, die nogtans onder denzelfden ſchepter zouden verblijven. Deze wensch is ingewilligd.

„ Maar alvorens de wijze en de voorwaarden van dien grooten maatregel naar den grondwettigen vorm, die onvermijdelijke vertraging inheeft, kunnen geregeld worden, verleent Zijne Majesteit reeds voorloopig aan de Zuidelijke provincien een afzonderlijk beſtuur, waarvan Ik het hoofd

ben en geheel uit Belgen zamengefteld is. De zaken zullen daar met de befturen en particulieren behandeld worden in de taal, welke zij verkiezen. Al de ambten, tot dit Gouvernement behoorende, zullen gegeven worden aan de ingezetenen der provincien, waaruit het zamengefteld is. Voor het onderwijs der jeugd zal de meeste vrijheid gelaten worden. Nog meer verbeteringen zullen naar het verlangen der Natie en de behoeften des tijds plaats hebben. Om die uitzigten te verwezenlijken, verlangen Wij van u niets meer, dan uwe pogingen met de Onze te vereenigen, en derhalve waarborgen Wij de vergetelheid van alle politieke misftappen, vóór deze proclamatie begaan.

„ Om het doel, dat Wij Ons voorftellen, te beter te bereiken, zullen Wij alle inlichtingen, alle nuttige raadgevingen inwinnen. Wij zullen Ons van onderfcheidene aanzienlijke, door hunne vaderlandsliefde uitmuntende ingezetenen omringen. Dat allen, die met dezelfde gevoelens bezield zijn, Ons met vertrouwen naderen. Belgen! op die wijze hopen Wij deze fchoone en Ons zoo dierbare landftreek te redden"

Gegeven te Antwerpen, den 5den October 1830.

(*Get.*) WILLEM, *Prins van Oranje.*

BESLUIT.

WIJ WILLEM, PRINS VAN ORANJE,

Gezien het Koninklijk befluit van den 4den dezer, en bepaaldelijk art. 4 van hetzelve;

Gezien Onze proclamatie van den 5den dier maand;

Willende Ons verlichte raadgevers toevoegen, die Ons behulpzaam kunnen zijn ter bereiking van de oogmerken, welke Wij bij die proclamatie hebben aan den dag gelegd;

Op de voordragt der Ministers, welke voorloopig aan Ons zijn verbonden, en uit kracht van den aan Ons verstrekten last;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Eene raadgevende Commissie zal Ons de bevredigende maatregelen voorstellen, welke de toestand van Belgie vereischt.

Art. 2. Deze Commissie zal bestaan uit de Heeren: Graaf VAN AERSCHOT, Graaf DE CELLES, J. F. COLLET, Baron SURLET DE CHOKIER, C. DE BROUCKÈRE, H. COGELS, W. GOELENS, VERANNEMAN, T. FALLON, en de Heeren DE GERLACHE en C. LE HON, voor zooveel de werkzaamheden, die hun bij Koninklijk besluit van den 1sten dezer zijn opgedragen, hun zulks veroorlooven.

Wij behouden Ons voor om verder nog meerdere leden aan deze Commissie toe te voegen.

Art. 3. Dezelve zal onmiddellijk bijeenkomen, en hare werkzaamheden met het benoemen van eenen Voorzitter en Secretaris beginnen.

Zij zal zich in afdeelingen kunnen verdeelen, die elke eenen Berigtgever zullen benoemen.

Art. 4. De Minister van Staat, Hertog VAN URSEL, is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk door hem mede zal onderteekend worden.

Gegeven te Antwerpen, den 6den October 1830.

(*Get.*) WILLEM, *Prins van Oranje.*

Van wege Zijne Koninklijke Hoogheid,

(*Get.*) Hertog VAN URSEL.

ZEVENTIENDE BRIEF.

De Heer EGBERT MEERMANS, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 8 October 1830.

Dierbare Henriette!

Hadt gij mij niet zoo op hals en keel verboden om niet meer van den boozen geest te reppen, ik weet wel waar ik dat vervloekt Brabandsch vee naar toe wenschen zou. Het is om te stampvoeten, om zich de hairen uit het hoofd te trekken, dat er zoo'n oploop onder de jongelieden is en zij zich als verdringen om de eerste te zijn onder de vrijwilligers, die absoluut op de rebellen los willen. Het is waarlijk of ze dol zijn; en wie het wagen durft om tegen hunne vurige drift te redeneren, loopt gevaar klappen te krijgen. Ik ben zeer blijde dat ik onder al dat wapengeschreeuw zoo bedaard blijven kan. Dit moet ik grootendeels dank weten aan de liefde, die mijn hart zoo hecht aan het uwe verbonden heeft, dat

ik mij niet van u zou kunnen verwijderen zonder duizend dooden te ſterven. En, beste Jet! zoudt gij het gelooven, dat er onder die haastige liefhebbers eene menigte zijn, die vrij beter zouden doen om bij hunne zaken en in hunne betrekkingen te blijven? Ik ken verſcheiden jongelieden uit den zeer fatſoenlijken ſtand, die met jongens uit de mindere klasſen meêloopen om dienst te nemen. Ik ben niet trotsch, — gij weet het, mijne geliefde! — maar dit ziet er mij wat al te *frère compagnon*achtig uit.

Dominicus vindt dit zeer prijsſelijk, en zegt telkens dat, als hij niet kreupel was, zijn naam bovenaan onder de vrijwilligers zou ſtaan. Hij heeft goed praten, omdat men geen himpelvoeten in de gelederen voegen kan. Ik ſtoor mij weinig aan de glosſen, die hij onophoudelijk op mij maakt; maar was hij mijn broeder niet, ik zou hem niet ſparen, dat beloof ik u! Het ergst is, dat Papa zijne partij houdt, en mij heden aan tafel nog ſprak over eene ſchikking, die tusſchen ons beiden zou kunnen gemaakt worden, zoo dat, als ik uittrok, Dominicus mijne plaats op het kantoor zou kunnen waarnemen. Ik heb Papa doen opmerken, in de eerſte plaats, dat het mijn' broe-

der in zijne ſtudien aan het Atheneum zeer achteruit zou zetten, en, in de tweede plaats, dat hij, met den besten wil, vrij wat te kort ſchieten zou in het waarnemen der kantoorzaken, van welke hij altijd een' afkeer heeft gehad. Het mogt mij niet baten; en, na veel haspelens, zijn wij grommend en knorrend van tafel opgeſtaan. Heb ik dan niet duizend en ééne reden om dat duivelsch geſpuis te verwenſchen, hetwelk aanleiding tot deze huisſelijke kibbelarijen gegeven heeft? Ik denk ondertusſchen bij mijn beſluit te blijven, om, als ſchutter, voor de rust der ſtad mede te blijven waken, en, komt het op uittrekken aan, een remplaçant in mijne plaats te ſtellen.

Ik hou mij wel verzekerd, dat gij mij in dit opzigt gelijk geven zult. Het zal mij eene ware vertroosting zijn zulks ten ſpoedigſten van u te vernemen; want ik heb het hier benaauwd. Meld mij tevens eens, wat uw broeder van voornemen is. Welk een rampzaligen tijd beleven wij thans!

Na mijnen eerbiedigen groet aan uwe waarde ouders verzocht te hebben, teeken ik mij met de teederſte affectie

Uw altijd getrouwe

EGBERT.

ACHTTIENDE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* EGBERT MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 9 October 1830.

Dierbare Egbert!

Ik vat de pen op om, tegen mijne gewoonte, den uwen van gisteren op een' zeer ernſtigen toon te beantwoorden. De toeſtand, waarin ons Vaderland zich bevindt, vordert dien. Had ik u niet lief gehad, geenerlei bijoogmerk had mij het jawoord kunnen ontrukken. Maar, Egbert! om mij eenmaal als echtgenoote te bezitten, moet gij u als minnaar mijne liefde waardig maken. Het Vaderland is in gevaar; de Koning roept zijne onderdanen te wapen; gij hebt geene reden om u te onttrekken; uw pligt gebiedt: — kies tusſchen moed en lafhartigheid, — tusſchen eer en ſchande! Een jongeling, die hier aarzelen kon, zal nooit mijn echtgenoot worden.

Mijn minnaar zij een jongeling,
Die 't Vaderland bemint!
Die zelfs het dierbaar Vaderland,
Nog boven mij, bemint!

Hij vliege, wen het krijgsvuur brandt,
Vol moeds op 's vijands heir!
Hij ſtrijde — doch hij keere niet
Dan met de zegepraal!

Dit zing ik BELLAMY na, en dit meen ik opregt. Gij moet nu weten wat u te doen ſtaat.

Hoe hebt gij u in 't hoofd kunnen ſtellen, dat ik uwen weêrzin om tegen den vijand uit te rukken billijken zou? heeft uw hart niet angſtig geklopt toen gij mijne goedkeuring op zulk een jammerhartig beſluit durfde vragen? — Zwakken en gebrekkigen, — kinderen, die in het ouderlijk beroep *volſtrekt onmisbaar* zijn, kunnen in den roem niet deelen om, onder den Koninklijken ſtandaard, voor onze heilige zaak uit te trekken. Maar welke verſchooning kunt *gij* bijbrengen? Uwe liefde voor mij? Hoe! die liefde zou u terug houden? Neen, als zij bij u geene veinzerij is, dan bezweer ik u bij dezelve, om onverwijld te toonen dat gij geen lafaard zijt. — Komt gij uit den ſtrijd ongekwetst of gewond terug, gij zult mij oneindig

dierbarer zijn en altijd blijven, dan gij het mij, zonder dit moedbetoon, ooit zoudt kunnen worden. En mogt gij onverhoopt vallen, ik zal, met een verfcheurd hart, er mij op verhoovaardigen een' jongeling bemind te hebben, die zijn Land en Koning lief had, en zijne trouw met zijn bloed verzegeld heeft. Zoo denk ik, zoo denkt ieder Hollandsch meisje.

Voeg bij de lafhartigheid geen huichelarij: zeg mij niet dat gij op het kantoor van uwen vader niet gemist kunt worden. Over dit punt kan niemand regter zijn dan uw vader zelf; en volgens hetgeen gij mij fchrijft zou, naar Zijn Eds. meening, uwe plaats, zonder aanmerkelijk ongerief, door uwen jongften broeder kunnen vervuld worden. En dien goeden jongen fchijnt gij zijne kreupelheid te benijden! Vlieg hem om den hals! dank hem voor zijne infchikkelijkheid, om zijne geliefkoosde ftudie een poos voor het dorre en drooge kantoorwerk te fchorfen, en u daardoor in de gelegenheid te ftellen om naar de bedreigde punten des Vaderlands met de bloem der Natie henen te kunnen fnellen. Dapperheid geeft eer. — Schande over den weifelaar, vloek over den weigerende!

En welk eene ongepaste, welk eene verfoeijelijke opwelling van hoogmoed om thans van *fatſoen* te ſpreken! De algemeene nood eischt eene algemeene wapening. Ieder, rijk en arm, alle ſtanden hebben hetzelfde belang om altaar en troon, om onze dierbaarſte panden te beſchermen, en, als eenen ringmuur, zich langs de grenzen uit te breiden, om elken aanval van uitgevaste en plunderzieke vijanden af te keeren. Nu mag, nu moet men van gelijkheid en broederſchap ſpreken: alle rangen en ſtanden moeten zich broederlijk vermengen, — en verachting valle ten deel den ellendeling, die het beneden zijn fatſoen zou durven rekenen, om naast den ſchamele zich in den drom onzer dapperen te ſcharen!

Mijn broeder heeft zijn' pligt gedaan; ik ben er trotsch op. Hij is reeds als jager in de kazerne, en vervult met ijver de verpligtingen, die de militaire wetten hem voorſchrijven. Baronnen en jongelieden uit mindere klasſen heeft hij tot kameraden; allen dragen hetzelfde kleed, omdat zij voor de krijgsverordeningen gelijk zijn; allen zijn bezield door denzelfden geest, omdat zij allen gelijk zijn voor hetzelfde gevaar. Geen ſlaafſche ketenen, geen gewetensdwang! is de kreet, in welke hunne zielsaandoeningen zich oplosſen.

Ik fluit hierbij in eene opwekking, door den Heer J. IMMERZEEL, JUNIOR vervaardigd. Moge zijne krachtige taal mijn' aandrang verfterken! Zóó denkt, zóó fpreekt een vader, wiens drie zonen vrijwillig het jagerspak aangetrokken hebb en!

Nog eens, Egbert! ga uwen naam teekenen op de lijst der braven, die een hart in 't lijf hebben . . . . zeg, lief! belooft ge mij dit? . . . . Gij zijt toch niet boos op mij? . . . . ik bemin u zoo opregt. . . . . Nu, gij zult het doen, niet waar? . . . . Ik zou mij immers moeten fchamen, gearmd met u te verfchijnen, indien men u eens met vingers nawees, en, misfchien! mompelde: zie daar een van de weinige lafhartigen, die te huis bleven!!

Toone zich Nederlandsch jongelingfchap dan hare roemrijke afkomst waardig, — de glorie van een voorgeflacht, vermaard federt eeuwen door geheel Europa! Zoo zal op haar niet toepasfelijk worden de gispende uitroep van G. BRANDT:

Hoe ver veraart de jeucht!
Men voert der vadren naam, maar mist det vadren deugt.

Vaarwel! . . . Een traan valt uit mijn oog . . . deze zegt u alles! — Vaarwel! Toon u waar-

dig, bemind te worden door een echt Hollandsch meisje!

HENRIETTE.

ONZE EED.

VADERLANDSCHE LIERZANG.

Und hofft des Sängers Vaterland?
Es hofft auf die gerechte Sache,
Hofft, dass sein treues Volk erwache,
Hofft auf des grosſen Gottes Rache,
Und hat den Rächer nicht verkannt.
Drauf hofft mein Vaterland!

THEODOOR KÖRNER.

Een ſchrikbre ſtorm is losgebroken:
Oranjes Erfgrond raakt in nood.
De muitzucht heeft haar toorts ontſtoken,
En trekt het moordſtaal vloekend bloot.
Zij zamelt bij haar oproervanen
't Verachtlijkst ſchuim der onderdanen,
Vergrijsd in wanbedrijf en ſchand.
Een hef van boeven en bandieten
Komt herwaart uit den vreemde ſchieten,
En, kermend, roep ik uit: rampzalig Vaderland!

De magt der hel is losgelaten:
Zij jaagt de vlam brandſtichtend voort,
Giert razend rond, verſpert de ſtraten,
En legert zich om wacht en poort.
Daar gluurt ze, als hongrende hyënen,
Bloeddorstig naar hare offers henen,
Verraderlijk gelokt in 't naauw.
De ſtrijd vangt aan, al wreed en wreeder,
En kei en lood ſnort moordend neder
Uit zolderraam en goot, bezet door 't eerloos graauw.

Terug, geliefde Landgenooten,
Den naam van Nederlanders waard!
Te veel van u reeds neêrgeſchoten,
Of 't lijf verminkt door ſteen en zwaard!
Terug uit deze rooversholen,
Waar 't ſchelmsch geboefte zit verſcholen,
Dat hijgend ſmacht naar edel bloed;
Terug! 't is grooter hier geweken,
Dan dat, om 't helsch verraad te wreken,
Geheel een burgerij voor 't vuig gepeupel boet.

Ten ſpijt van ſmalende oproerſchriften,
Verrukt ons FREDRIK's wijs beleid,
Dat, in het ſtormen van de driften,
Zich kenmerkt door menschlievendheid.
Ja, Held, zoo moedig als regtſchapen!
U voegt geen lauwer om de slapen,
Dan die in Hollands lucht ſlechts tiert.
Ga voort U de eere waard te toonen,
Te ſtaan aan 't hoofd van onze Zonen,
Tot dat, met God, ORANJE en VRIJHEID zegeviert.

Moet meerder bloed nog zijn vergoten
Eer 't hollend misdrijf wordt gestuit,
Wij volgen, moet het, onze Loten,
En rukken met uw benden uit.
God zal ons zeker niet verlaten, —
God, die dees zeven vrije Staten
Zoo dikwijls uitredde in den nood.
Het Regt is ons, — ons blijve ook de Eere,
Dat, wie nog kan, zijn erf verwere,
Of sterve, moet het zijn, een glorierijke dood.

Nooit zal deez' grond de schand' gebeuren,
Dat hier een eervergeten rot
De Oranjevlag door 't slijk koom sleuren, —
Dat zweren wij bij 't Regt en God!
Die vlag zal onbezoedeld waaijen;
Geen muiter ooit hier leuzen zwaaijen,
Waar 't Hollandsch hart een walg van heeft;
Geen lasterspog den troon bezwalken;
Geen huichlaar hier de trouw verschalken
Door bloedgeld, waar de vloek van God en mensch aan kleeft.

U, heilge Vrijheid van geweten!
U schatten, u beschermen wij, —
Geen vrijheid in vergulde keten,
Bij harde zielendwinglandij.
Wij willen orde, willen wetten,
Die perk aan allen moedwil zetten,
En schutten wat ons heilig is.
Wij wenschen in de tempels stichting,
Bij geestbeschaving en verlichting,
Geen stinkende ongeltoorts in dikke duisternis.

En Gij, die ons dat heil doet ſmaken,
  Gij, die ons voorgaat in 't gebed;
Vermoeid door ſloven en door waken,
  En 't hart door 't grievendst wee verplet; —
Gij, dierbre Vorst! op wien voordezen
Zoo vaak Europa's volken wezen,
  Als op der Vorſten pronk en praal, —
Wij voelen, wat de druk der tijden
Uw vaderlijk gemoed doet lijden,
En grijpen op uw roep naar 't nooit verwonnen ſtaal.

Dat roemrijk ſtaal is uitgetogen
  Voor onze Vrijheid en uw Regt;
En nimmer zullen wij gedoogen,
  Dat hier uw zetel wordt geſlecht.
We omſchanſen arm in arm dien allen,
En onze laatſten zullen vallen
  Eer U de moordersdolk genaak';
Wij zweren 't, met het volst vertrouwen: —
Wij redden WILLEM VAN NASSAUWEN,
Want God ſtrijdt met ons meê voor onze heilge zaak.

J. IMMERZEEL, JUNIOR.

Ex tempore.

NEGENTIENDE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 10 October 1830.

Zeer geachte Vriend!

Het mislukken — want zoo moeten wij het toch maar noemen — der onderneming tegen Brusfel, of, juister gefproken, tegen de kabaal, die daar de wet geeft, heeft eene bui van zwaarmoedigheid over mijne ziel doen losbreken, die mij verfcheiden dagen buiten ftaat gefteld heeft om geregeld te denken. Gij weet, dat het tot mijne uitfpanning behoort u te fchrijven. Wijt het dus alleen aan mijne lusteloosheid, dat ik reeds een paar uwer brieven onbeantwoord gelaten heb. Nu heeft de bui uitgewoed, en mijne oude veêrkracht zich herfteld; vol van troost en moed, neem ik de pen op, om mij met u over 's Lands toeftand te onderhouden.

Ik begin dus met u rekenſchap te geven van deze veranderde zielsgeſteldheid. — Omdat wij doorgaans verwachten hetgeen wij wenſchen, en ons daardoor aan geduchte teleurſtellingen blootſtellen, die te treffender zijn naar mate van het hooger aanbelang der daartoe betrekkelijke zaken, had ik mij, ongelukkig genoeg, zeer bepaald voorgeſteld, dat 's Konings krijgsmagt geen onverwinnelijken, en ſlechts eenen kortſtondigen, tegenſtand in Brusſel zou gevonden hebben. Ik had er toen eene weddingſchap op durven aangaan, dat verreweg het meerderdeel der welgeſtelde en handeldrijvende bevolking de handen ineen geſlagen zou hebben, om de, tot haar eigen bederf, gewapende horde van plunderaars, brandſtichters en moordenaars, met behulp onzer krijgsbenden, te ontwapenen, den opſtand in hare wieg te ſmoren, het gezag der wetten en der wettige Regering te herſtellen, en alzoo den muitlust in andere plaatſen te ſnuiken. Dit denkbeeld koesterde ik, omdat ik het zoo gaarne koesteren wilde. Geene andere uitkomst dan deze verwachtte ik. Zoo ver, mijn vriend! was het er van af, dat ik eenigermate op mijn hoede zou geweest zijn tegen den verpletterenden indruk eener mogelijke mislukking. Ik han-

delde onbedachtzaam, onverſtandig. Men moet in het dagelijksch leven gewapend zijn tegen misluk-kingen, wederwaardigheden en rampen van allerlei aard. Hoe kon ik zoo verkeerd handelen, om eene altijd weifelende krijgskans als eene zaak van ſtellige berekening te maken! De ſchok was ver-ſchrikkelijk, Frans! toen ik de zekere tijding ont-ving, dat 's Konings troepen onverrigter zake uit Bruſſel terug getrokken waren. . . . . Het is mij als een droom. . . . . Hoe heeft het kunnen ge-beuren? kan men eene zoo verregaande verblin-ding bij de eenigzins gegoede en induſtrieuſe be-woners onzer Zuidelijke provincien ſchier als mo-gelijk veronderſtellen, dat zij uit den opſtand, met al deszelfs verarmenden en vernielenden naſleep, iets anders verwachten dan den ondergang van hun eigen Land? . . . En nogtans de uitkomst! . . . Het is zoo . . . . de teerling is geworpen: de Belgen ſtaan nu tegen ons over als onze verklaarde vijanden. Gent, Mechelen en Antwerpen zullen zich nu wel achtervolgens bij al de andere afge-vallen ſtreken van zuidelijk Nederland voegen. Gij merkt hieruit, dat ik mij weinig heils voorſpelle uit de tijdelijke magt, door Zijne Majesteit aan den prins *van Oranje* opgedragen. Het blijkt nu

klaar dat de kabaal geene inzigten heeft, die met de redelijke inzigten onzer Regering zich verdragen kunnen. Hare kracht, hare vermetelheid groeit met het oogenblik. Zij laat haar masker vallen, en — noemt Belgie onafhankelijk.

Om met vrucht in ſtaatkundige onlusten bezweringen te doen, ſchijnt men de woorden van *Vrijheid* en *Onafhankelijkheid* met klem en nadruk te moeten uitſchreeuwen (*); want het blijkt, dat in

---

(*) Ik herinner mij hier de dichtregelen van den Prins van Neêrlands dichteren, getiteld: *Vrijheidsſchreeuw*.

Is eens de keel des volks van vrijheidskreet ontſtoken,
Dan zwelgt het aan 't vergif zich dronken in zijn dorst;
Dàn moet het Staatsgareel met orde en rang verbroken,
En Dwingland wordt de naam van d'allerbraafſten Vorst.
De ſchaamtloosheid neemt toe, ſcheurt alle band in ſtukken;
De vader moet de ſmaad verkroppen van zijn zoon;
De knaap verdringt den grijze, en 't vrij zijn wordt verdrukken,
En Wijsheid kikt niet meer waar Dwaasheid zit ten throon.
Den honden is 't vergund, hun meester aan te blaffen,
En paard en ezel-zelf ſchudt zadel af en toom;
De moedwil en 't geweld vreest wetten meer noch ſtraffen,
En welvaart, vrede, en rust, verdwijnen als een droom.
Doch wat is 't dat weldra die Vrijheid moet volenden?
De onlijdelijke dwang en laagſte ſlavernij,
Wanneer een echt Tyran hun hals vertrapt en lenden,
En 't jammrend kroost verzucht in vreemde heerſchappij.
Dit, Volken! is uw lot. Gij wilt het dus, ontzinden.
Welaan, ſchiet vleuglen aan en vliegt het in 't gemoed!
De Waarheid moet gekocht door 't pijnlijk ondervinden;
Maar ik wil ſchuldloos zijn aan 't haast vergoten bloed!

BILDERDIJK, *Krekelzangen*, III. D. bl. 187.

dezelve eene geheimzinnige kracht verborgen zit, die mirakelen te weeg weet te brengen. Bij alle omwentelingen is de eerſte oproerkreet: Vrijheid! de tweede: Onafhankelijkheid! en waarop komt het altijd eigenlijk neêr? op *vrij te doen*, wat niet behoorde gedaan te worden, en zich *onafhankelijk te toonen* van wetten, regten en regters, en dus op niets anders dan op losbandigheid en regeringloosheid. In onzen leeftijd, vriend! zijn wij reeds getuigen geweest van een aantal revoluties, zoo in Frankrijk, als in Belgie en in Holland, en wij weten dus lang, welk een zin er gehecht moet worden aan die ſeinwoorden eener rebellerende factie. De belhamels hebben, tot bereiking hunner misdadige bedoelingen, juist woorden noodig, die luid klinken in de ooren van het hardvliezig gemeen, doch die voor de vlagvoerders geene andere beteekenis hebben dan dat zij hunne oproerleus zijn. Het dom janhagel weet toch aan het woord vrijheid geen anderen zin te hechten, dan dat het vrij maakt van alle banden. Een zoodanig denkbeeld kan niet anders dan aangenaam, dan zielverkwikkend zijn voor het gros der menſchen, die zwaar moeten werken om hun dagelijksch brood te verdienen, en die het dus in geenen deele verwerpe-

lijk vinden , om het *deficit* der ontberingen uit eens andermans eigendom door een *coup de main* aan te vullen, zonder dat de regterlijke plak tusſchen beiden komt, om hen op de kneukels te kloppen. Het is waarachtig alleen in dezen zin dat het gepeupel het woord Vrijheid opneemt. Was dit het geval niet, ons Rijk zou thans niet verſcheurd worden door verdeeldheden, wier beklagenswaardige gevolgen zich nog vele jaren zullen doen gevoelen.

Om het niet van vroeger datum op te halen, ſtappen wij op den weg des tijds ſlechts een maand of drie terug. Dan bevinden wij ons in de maand Julij. Wat hebben wij daarin zien gebeuren? Eene volkomen omwenteling in Frankrijk, vergezeld met het verdrijven van den wettigen Monarch CHARLES X. — Wat was de leus? — Vrijheid! — en waarvan wilde men zich bevrijden? — van een willekeurig gezag, dat het Charter verkracht had, en van Jezuiten, die het oor van den, welligt, te zwakken Koning hadden. Van de ornementen, — van hetgeen toen en later gebeurd is, en aldaar nog gebeuren zal, willen wij nu niet ſpreken. Maar hier was, onder de banier der Vrijheid, ten minſte eene aanleiding, die *tot hiertoe* verſchooning

bij de Europeefche hoven gevonden heeft. Eene maand later fteekt men digter bij en onder ons, — in het door en door gelukkig Brusfel, eene muitvaan op, en daarop lezen wij al weder met groote letters het wonderwoord Vrijheid. — En bevrijding, waarvan? van een willekeurig gezag? — vast niet! dat beftond in Nederland niet, zoolang er vader WILLEM den fchepter zwaait. — Van Jezuiten dan? — Al evenmin, want die fpogen vuur en vlam tegen onzen liberalen Vorst. En, wonder boven wonder! onbegrijpelijkheid der onbegrijpelijkheden! de auteurs der Franfche en Belgifche oproeren bieden elkanderen broederlijk de hand. En al dit onverklaarbaar nieuws, voor het jaar 1830 weggelegd, hebben wij zien gebeuren onder den zelfden hoed der vrijheid. Het wordt een gewoon mensch groen en geel voor de oogen, als hij eenigen natuurlijken zamenhang in deze zoo geheel ongelijkfoortige gebeurtenisfen tracht te vinden. Ginds verjaagt men een niet-liberalen, — hier, een liberalen Koning; ginds drijft men de Jezuiten uit, hier tilt men ze op 't kusfen; en dit alles onder hetzelfde gefchreeuw, door dezelfde lieden, van: *Vive la liberté!* LAFAYETTE mag in deze verfcheidenheid overeenftemming vinden;

de eenige gelijkheid, die ik er in befpeuren kan, beftaat daarin, dat men in Parijs en Brusfel opgeftaan is tegen de wettige Regering, dat men geplunderd, brand gefticht, geftolen en vermoord heeft, en dat over al deze gruweldaden hetzelfde vrijheidsvaandel gewaaid heeft.

Ondertusfchen maakt men van deze *pretenfe* vrijheid te Brusfel zoo veel werk, dat men aldaar den 3den dezer voor hare zegepraal een *te Deum* gezongen heeft. Raad eens op wiens aanfchrijving: — op die van DE POTTER en zijne *intimen*; — van DE POTTER, als een volflagen vrijgeest bekend! Als dit niet godslasterlijk heeten moet, dan betuig ik, den zin van dat woord niet te verftaan. . . Misfchien heeft men God willen danken, dat Zijne lankmoedigheid de verdiende ftraf nog niet op den kop der belhamels neêrgeblikfemd heeft.

Men wil ook een gedenkteeken ftichten voor de martelaars der vrijheid, — zóó durft men de gefneuvelde muitelingen noemen!! Men zal welligt, in 't vervolg, bij den Paus nog wel petitioneren om hunne *canonifatie* te verwerven. Ik twijfel echter zeer of de namen dier ellendelingen ooit plaats in de Legenden der Heiligen vinden zullen.

Maar nu moet ik u nog zeggen, wat, onder zoo vele ergernisfen, onverklaarbaarheden, *fubtiliteiten* en *profanaties*, mij vertroost en bemoedigd heeft; — die tooverflag, mijn vriend! is aan mijne ziel gegeven door 's Konings proclamatie, waarbij hij zijne getrouwe onderdanen te wapen roept. Tot hiertoe had ik de zaak der Zuid-Nederlanders als afgezonderd van de zaak der rebellen befchouwd, en derhalve die rebellen aangemerkt als de vijanden even zoowel van Belgie, als van Holland. Alle regtfchapen Nederlanders, waande ik, zouden er eene gemeene zaak van gemaakt hebben, om de oproerftokers en hunne handlangers te beteugelen. Deze droom is uitgedroomd; de begoocheling heeft plaats gemaakt voor de wezenlijkheid; er behoeft, er kan aan geene ordelijke *fcheiding* meer gedacht worden; de Belgen hebben zich gewelddadig *afgefcheurd* van Nederland — van den troon; — heeft men niet reeds de beeldtenis van onzen beminden Vorst fmadelijk rondgedragen in de rebellenftad! — in één woord, de Belgen zijn de openbare vijanden van de Hollanders en van hunnen Koning geworden. De proclamatie roept dan ook in dien zin de krachten van de bewoners der getrouw gebleven gewesten in, tot befcherming van

hunnen geboortegrond. God dank! Nu weten wij, hoe wij 't hebben met de Belgen, en wat ons te doen ſtaat. Beter een verklaarde vijand dan een geveinsde vriend.

Maar nu ook handen uit de mouwen! Geen kleingeestige berekeningen van opofferingen, van ontberingen, van gevaren! Het Vaderland, de geboortegrond van WILLEM DEN I, van MAURITZ, van DE RUITER is in nood. Dit is genoeg gezegd. Wien op dat denkbeeld geen heilige huivering door de leden vaart, — hij is den grond onwaardig, op welken hij het licht ontving. *Te wapen!* is de kreet, die van den troon uitgaat. *Wij komen!* moet ons aller antwoord zijn; en dit zal het zijn, omdat wij allen het Vaderland en Oranje beminnen. Beide deze ons even dierbare voorwerpen ſmelten bij ons zamen in eene enkele groote, zielontvlammende gedachte, en wij zingen onzen waardigen TOLLENS in het volkslied na:

Van hier, van hier wat wenſchen ſmeedt
Voor een van beide alleen:
Voor ons gevoel, in lief en leed,
Zijn Land en Koning één.

Maar, beste vriend! waar is *uw* hart gebleven? Is u dit reeds in de ſchoenen gezonken, omdat gij

vreest dat uw zoon gehoor aan den Koninklijken wapenroep geven zal? Ik billijk de vaderlijke bezorgdheid; ik kan het zelfs natuurlijk vinden, dat het denkbeeld van hem verminkt, of misſchien nooit weder te zien, weemoedige tranen in uwe oogen doet zwellen; maar wij hebben, als vaders, ook verpligtingen aan het Vaderland te volbrengen: wanneer het onze kinderen vraagt, mogen wij ze niet weigeren. Houd hem dus niet terug, wanneer hij uwe toeſtemming vraagt, — want ik veronderſtel toch altijd, dat een jongeling, die blijk van vaderlandsliefde geven wil, ook weten zal wat de liefde voor zijne ouders van hem vergt. Waarlijk, mijn vriend! eene algemeene wapening is van de gebiedendſte noodzakelijkheid. Ik beſchouw den toeſtand van ons Land als zeer veeg en hachlijk. Laten wij ons niet voorſtellen, dat de Belgen zich te vreden zullen houden met het bezit van hetgeen zij, met een zweem van billijkheid, het hunne zouden kunnen noemen, en dat dus hunne woelingen zich niet verder dan tot hunne grenzen zullen uitbreiden. Neen, vriend! zij zullen trachten, brokken gronds van ons wettig oud-Nederlandsch territoir af te ſcheuren, onzen handel te vernielen, onze vloot en met dezelve onze kolonies te ver-

meesteren, en een' religieoorlog te doen ontſtaan; zij zullen ons verguizen, mishandelen, plunderen en uitzuigen. De zachte en vaderlijke regering van Oranje zal door een jacobijnsch ſchrikbewind, of eene nog ijsſelijker inquiſitie vervangen worden. Dit alles ſtaat ons voor de deur, als wij lafhartig te huis blijven; dit alles weren wij af, wanneer wij als een eenig man opſtaan en eenen ringmuur van bajonetten langs onze grenzen optrekken. Of zou

. . . . . . een rooverbende, o ſchand'!
Een naakte horde van afzigtelijke ſlaven,
Als englen des verderfs, met toortſen in de hand,
Het eertijds bloeijend Nederland,
Door een afſchuwelijken brand,
Bij 't zinloos vreugdgeſchal, in puin en asch begraven?

Heeft daarom, op der vaadren beê,
De dappre Maurits ons van Spanje vrijgeſtreden?
De Ruiter Neêrlands vlag doen heerſchen op de zee?
De Britſche vloot verbrand op Chattams trotſche reê?
Opdat elk in dit aaklig heden
Ter prooi verſtrekken zou aan 't onverduurbaarst wee? . .

Neen, neen, vereenen we ons! (*)

(*) HELMERS, *Gedichten*, I. D. in-8°. bl. 149.

De teedere gehechtheid van mijn' oudften zoon aan uwe dochter, en de fchroomvalligheid om zich ver van haar te verwijderen, fchijnt voor als nog hem te beletten om de infpraak van zijn edel hart te volgen; doch ik twijfel niet, of hij zal fpoedig tot eene keus komen, die hem vereert. Zijn broeder Dominicus heeft voor u 's Konings proclamatie zeer keurig op een blad papier gefchreven, om ze, des goedvindende, in lijst en glas bij u op te hangen, zoo als wij insgelijks een ander affchrift van dit kostelijk gedenkftuk in onze eetzaal ten toon gehangen hebben.

Geloof mij beftendig en hoogachtend

T. T.

FERDINAND MEERMANS.

PROCLAMATIE.

WIJ WILLEM, *bij de gratie* GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOTHERTOG VAN LUXEMBURG, enz., enz., enz.

Aan allen, die deze zullen zien of hooren lezen, falut!

Getrouw aan den eed, op de Grondwet gedaan en overeenkomftig de verpligtingen, die Wij ten aanzien onzer Bondgenooten vervullen moesten, hebben Wij, tot hiertoe vruchteloos, alle middelen tot demping van den gewapenden opftand in de Zuidelijke gewesten beproefd.

Door de zich, met verbazende ſnelheid, opgevolgde gebeurtenisſen, buiten ſtaat om de getrouwe ingezetenen aldaar tegen de overmagt te beſchermen, gevoelen Wij, dat het noodzakelijk is, thans uitſluitend bedacht te wezen op het welzijn van die deelen van het Rijk, wier onwankelbare trouw aan Ons Huis en aan de inſtellingen eener welgeordende maatſchappij, ook nu weder zóó ondubbelzinnig aan den dag is gelegd.

Gij ziet, hoe ſpoedig de beginſelen, waardoor eene beklagenswaardige menigte in beweging is gebragt, tot de vreesſelijkſte jammeren hebben gevoerd. Uwe bedachtzaamheid, uw pligtgevoel, uw opgeklaarde zin voor waarheid en regt, bovenal het geloof aan God, die de wreker der ongeregtigheid is, behoede u, om door den ſtroom te worden medegeſleept. De handhaving van die vrijheid, welke in de Vereenigde Nederlanden eeuwen lang heeft gebloeid, zou alsdan, welligt voor altijd, onmogelijk, en uw verderf onvermijdelijk zijn.

Uwe krachten, bewoners dier getrouwe gewesten! worden in deze oogenblikken tot beſcherming van uwen geboortegrond vereischt. De toeſtand van dit Rijk vordert, dat eene algemeene wapening, te dien einde, ſpoedig tot ſtand gebragt zij, en dat dezelfde veerkracht, die elders tot vernieling aangewend wordt, hier tot behoud van al wat u dierbaar en heilig is, in het werk worde geſteld.

De Grondwet ſchrijft, in omſtandigheden gelijk die, waarin Wij thans zijn geplaatst, het dragen der wapenen voor, als een der eerſte pligten van alle ingezetenen van het Rijk. Dit voorſchrift komt met uwe wenſchen overeen. Welaan! te Wapen, op de dringende bede van Uwen Vorst. Te Wapen, voor de zaak van orde en van recht. Te Wapen, onder ootmoedig en biddend opzien tot den

Almagtigen God, die Nederland en Oranje zoo dikwerf uit de grootste gevaren heeft gered.

Wij gelasten de hoofden der stedelijke en plaatselijke besturen, onmiddellijk de maatregelen te nemen, door welke deze vrijwillige wapening, naar gelang van de onderscheidene gesteldheid der localiteiten, met den meesten spoed en op de meest doeltreffende wijs plaats hebben kan. Zij zullen tot regeling derzelve, Onzentwege, spoedig de noodige voorschriften ontvangen. Voor de aanvankelijke maatregelen worden geene bijzondere bepalingen vereischt, vermits hetgeen te doen valt, door vaderlandsliefde wordt aangewezen.

En zal deze alomme worden afgekondigd en aangeplakt, waar zulks te doen gebruikelijk is, en voorts in het *Staatsblad* worden geplaatst.

Gegeven te 's Gravenhage, den 5den October des jaars 1830, van Onze regering het zeventiende.

(*Get.*) WILLEM.

Van wege den Koning.

(*Get.*) J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

TWINTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan Mejufvrouw* CORNELIA VAN KLARENDONK, *te Rotterdam.*

's Gravenhage, 12 October 1830.

Beste Meid!

Ik ben opgetogen van vreugde en aandoening: ik lach en ik ween te gelijk. Dien dag van gisteren zal ik nooit vergeten. Begrijp, dat onze Dirk in de kazerne, zoo als hij zeide, kennis gemaakt had met een jong Heer, dien hij mijne ouders vrijheid vroeg aan den famieljedisch mede te mogen brengen. Dit werd hem toegeſtaan, en raad eens met wien hij gearmd kwam inſtuiven. . . . Met mijn dierbaren Egbert, van top tot teen in de jagersplunje! . . . en flap! daar lag ik in de groene armen van den vriend mijner ziele. Met een brandenden kus verzekerde ik hem, dat ik in dit gewaad hem nog vuriger bemin, dan te voren; en God weet dat het waar is. Wat heeft het denkbeeld mij doen ſidderen, dat het hem aan moed

mogt ontbreken om aan 's Konings roepſtem gehoor te geven! En nu, de Hemel zij gedankt! nu behoort mijn minnaar onder de eerſten, die heldhaftig de baan der eere durven opſtreven. — Over tafel was Papa nog al ſpraakzaam en mengde nu en dan een' kwinkſlag in 't geſprek. Dit is een bewijs dat zijne verſtoordheid afneemt. Mama at weinig. Zij keek beurtelings Dirk en Egbert aan, en wischte nu en dan een' traan af, — die goede moeder! Na den eten heb ik eene korte wandeling met mijn jongen krijgsman gedaan, en ik was haast net zoo fier als hij; en nu heeft hij nog niets uitgevoerd. Hoe hoogmoedig zal ik niet wezen, als hij met roem uit den heiligen ſtrijd terug gekomen zal zijn, en ik dan, arm in arm, met een gelauwerden held wandelen mag! . . . . Maar, Keelief! ik wil het *u* niet ontveinzen, dat het tijdvak tusſchen uittrekken en terugkeeren mij niet weinig beangſtigd . . . als hij eens ſneuvelde! . . . ik moet er niet aan denken . . . of eens verminkt wederkwam; veel, veel zou ik dan lijden, maar het mij tot het grootſte geluk rekenen hem te helpen, hem te vertroosten, hem altijd — altijd te toonen hoe heel lief ik mijn dapperen minnaar heb.

Het was behoefte voor mijn hart u dit te fchrijven.

Meld mij toch eens hoe het te Rotterdam met de vrijwillige wapening gaat; hier, uitmuntend. Behalve de beftendige dienstneming onder de jagers, bedraagt hier het getal dergenen, die met de mobiele fchutterij zullen uittrekken, reeds ruim 400. Van morgen is van hier vertrokken een twintigtal vrijwilligers, meest behoorende tot den aanzienlijken ftand, als jagers uitgerust, om zich te voegen bij het bataljon van dat wapen, liggende te Antwerpen en daar omftreeks. Zij zagen er regt krijgshaftig uit, waren vol moed en werden tot buiten de ftad vergezeld door eene menigte lieden van aanzien, die een aandoenlijk affcheid van hen genomen hebben. God behoede die braven!

Nu, waarde vriendin! denk altijd en fchrijf dikwijls aan

Uwe gelukkige vriendin,

HENRIETTE.

EEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw CORNELIA VAN KLARENDONK, *aan* *Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Rotterdam, 13 October 1830.

Vaderlandlievende Vriendin!

Met dezen eeretitel, die u toekomt, begin ik de beantwoording van uwe, mij boven alle befchrijving aangename, letteren van gisteren. Ik wil u niet verbergen, dat ik heimelijk de vrees gekoesterd had, dat uw minnaar niet overeenkomftig uwe geestdrift zou handelen, en dat zulks de noodlottige aanleiding gegeven zou hebben tot eene verwijdering, die van bedenkelijke gevolgen voor uwe gezondheid en voor uw geluk had kunnen worden. De Voorzienigheid heeft het anders gewild, en daarvoor dank ik Haar uit de volheid mijner deelnemende vriendfchap. Ik had wel gewenscht getuige te zijn van uwe verrasfing, toen gij daar uwen, in een' jager herfchapen, minnaar zaagt

binnenkomen. Het is een echt romaneske trek van de jongeheeren, die u een verrukkelijk oogenblik wilden fchenken. Wat uwe bezorgdheid omtrent de toekomst aangaat, ik kan die niet anders dan natuurlijk vinden. Het is zeker zeer lofwaardig, ja noodzakelijk zelfs, dat een ieder die zich weren kan en in de vaag des levens is, in deze kommerlijke oogenblikken de wapens opneme; maar die te huis moeten blijven, befeffen toch de gevaren, aan welke hunne betrekkingen zich gaan blootftellen. Die gevaren echter verminderen, naarmate het getal der vrijwilligers toeneemt, omdat, in evenredigheid dier toeneming, de ftoutmoedigheid der vijanden inkrimpen zal, en onze tegenftand te geduchter wordt.

Even als bij u, is de lust tot vrijwillige deelneming in de wapening hier vrij algemeen. Vele aanzienlijke jongelingen geven het voorbeeld, en ftaan gereed om, met een aanmerkelijk en ieder oogenblik nog aangroeijend getal uit de burgerklasfe, uit te trekken. Er heeft zich hier eene Commisfie van notabele ingezetenen gevormd, en eene infchrijving geopend, tot onderfteuning der vrouwen en kinderen van zoodanige vrijwilligers uit de mingegoede burgerij, die geneigd zijn tot 's Lands

befcherming op te trekken. Ik fluit hierbij in de, door haar, tot dat einde gedane uitnoodiging. De ingefchreven fommen gaan de verwachting der Commisfie te boven. Zij zal aan omftreeks vijfhonderd huisgezinnen onderftand uitdeelen. Ook hebben de kinderen uit het Gereformeerde burgerweeshuis, van vereischten ouderdom en gefchiktheid, zich dadelijk bereid verklaard om de wapenen voor Vaderland en Oranje op te vatten, zoo als zij dan ook, na bekomen toeftemming van heeren regenten, zich reeds voor Zijner Majesteits land- of zeedienst aangeboden hebben.

In het naburig Delftshaven hebben de ingezetenen in weinige oogenblikken de aanzienlijke fom van *f* 2500 ingefchreven, ten behoeve der vrouwen en kinderen van hen, die uit de fchutterij zich vrijwillig aan 's Lands dienst wijden.

Ook te Dordrecht wordt, in dezelfde loffelijke gezindheid, een fonds bijeen gebragt. 's Konings proclamatie heeft alle harten geëlectrifeerd. Er fchijnt een algemeene wedftrijd van vaderlandsliefde geopend, die niet anders dan weldadige gevolgen kan hebben.

Het detachement jagers, van hetwelk gij melding maakt, is hier als ingehaald. Er zijn ver-

ſcheiden Rotterdammers van goeden huize onder. Het is dezen nacht ten twee ure met eene ſtoomboot naar Antwerpen vertrokken. Ik heb ſtil gebeden voor de goede reis en behouden wederkomst dier dapperen.

Vergeet toch niet uwe geachte familje en uwen minnaar-jager te groeten van uwe

Vriendin,

CORNELIA.

WAARDE STADGENOOTEN!

Ons dierbaar Vaderland wordt bedreigd; Belgie, hetwelk alle wettig gezag heeft afgeſchud, wapent en organiſeert zich al meer en meer. Weldra zal het trachten het tooneel des oorlogs van zijnen bodem op den onzen over te brengen en alzoo van zich te verwijderen die woeste volksmasſa, wier roofzucht en ongebondenheid het zelf vreest. Dáárom brengt het oproerig Beſtuur, met eene helſche voortvarendheid, een magtig leger op de been; dáárom gaan de zuidelijke ſchandbladen ijverig voort met Holland te lasteren en door vuige logentaal de Belgen tot haat en wraakzucht aan te hitſen.

Ons eigen behoud dringt ons, om op eene ſpoedige en krachtvolle verdediging bedacht te zijn.

De Vader des Vaderlands roept dan ook van alle zijden weerbare manſchappen op, en (Eere zij Holland!) met geestdrift wordt aan die oproeping beantwoord.

Overal bieden zich vrijwilligers aan. De aanzienlijkste Jongelingen uit onze Stad geven het voorbeeld, en staan gereed om uit te trekken. Maar nog vele moedige Vaderlanders uit de minvermogende klasse worden, tot hunne smart, terug gehouden door de pligtmatige bedenking, dat bij hun vertrek hunne dierbaarste panden zonder brood zouden wezen.

Aan die bedenking kunt gij te gemoet komen, edeldenkende Stadgenooten, wie God meer tijdelijke middelen schonk. Brengt onbekrompen offers op het altaar des Vaderlands! Geeft den dapperen, maar onbemiddelden burger de gerustselling, dat, terwijl hij strijdt voor de goede zaak, zijne Vrouw en Kinderen niet wegkrimpen zullen van behoefte.

Ter bereiking van dit edel doel wordt u de bijgaande Inteekenlijst aangeboden.

De geopende inschrijving zal strekken, om, zoo lang tot dat de uittrekkende Verdedigers des Vaderlands in hunne haardsteden zullen zijn terug gekeerd, derzelver huisgezinnen (des verlangende) van het noodige te verzorgen.

De gelden, uit de gezegde inschrijving voortspruitende, zullen wekelijks tegen kwitantie ingezameld en, overeenkomstig hunne bestemming, uitgedeeld worden door eene commissie, gekozen door het corps Officieren der Schutterij, en bestaande uit de Heeren R. A. MEES, Mr. P. WENTHOLT, W. A. FUCHS, C. J. VAN BELL, J. BALLOT, Mr. A. BOGAERS, en J. C. BERNELOT MOENS, welke bereids hunne benoemingen aangenomen hebben.

Deze commissie zal het zich ook tot een duren pligt rekenen, om, indien het tot een treffen komt, (hetgeen God verhoede!) alsdan met den trouwsten ijver te voorzien in het lot der Weduwen en Weezen van die dapperen,

welke in den heiligen ſtrijd voor het Vaderland eenen eervollen dood mogten vinden.

Rotterdam, den 5den October 1830.

De Officieren der Dienstdoende Schutterij te Rotterdam,

Uit aller naam,

(*Get.*) { J. BALLOT, *Majoor.*
A. BOGAERS, *Kapitein.*
J. C. BERNELOT MOENS, *1ſte Luit.*

TWEE EN TWINTIGSTE BRIEF.

PLEUN BORSTEL, *aan Mevrouw* VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Rotterdam, 13 October 1830.

Mevrouw!

Neem het niet kwalijk alsdat ik eens een woordje aan u ſchrijf; het is over mijn man; gij kent Pleuntje, uw oude keukenmeid nog wel; ja, Mevrouw weet ook wel dat ik hier allang met een' ſjouwerman getrouwd ben en dat ik er een klein pottewinkeltje bij doe. Wij halen het kostje er van, ſchraaltjes, dat kan Mevrouw begrijpen; alle week met de boontjes in den pot. Dus geen keuken als bij Mevrouw; een paar keertjes vleesch in de week; en kind noch kraai in de wereld; anders kwam het nog al krapper om. Maar daar ik op komen wilde, Mevrouw! dat zijn de tijdsomſtandigheden. Wel wel! waar moet het heen? Zoo'n kostelijke Koning, en toch in de benaauwdheid;

het is wat te zeggen. Dat doen ons die Brabanjers, daarze eerst zoo'n ophef van gemaakt hebben; dat waren onze broeders geworden; het was botertje tot den bodem; en nou is de aap uit den mouw gekomen. Het is dievengoed, Mevrouw! daar niet meê te eggen of te ploegen is; het zijn valscharisſen; en dan loopt er veel papisterij onder, dat moetje maar gelooven, Mevrouw! Ze ſchelden ons voor Geuzen, net alsof dat maar een potſchrapſel van menſchen was. Laten ze maar eens dezen weg uit komen, alsze durven. We zullenze inhalen met bezems en ſtraatſteenen. Ik ben Oranje in mijn hart, en van ouders tot ouders. Wij zijn van Haagſchen tuk. Mijn moeder was een boezemvriendin van de beroemde Kaat Mosſel; dat was een klinker! Een compenietje van zulke vrijwilligers zou het een heel leger van briganten te benaauwd maken. Zoo'n Kaatje kon alleen een ſnees ketellappers aan. Ja, Mevrouw! want ik hoor algemeen, dat er van dat Waalſche parlechantegoed al veel onder loopt. God bewaar' er ons voor! Ik heb wel niet veel, maar mijn potjes en pannetjes zou ik toch verdefenderen als 't er op aankwam. Was ik mijn boeltje kwijt, hoe kreeg ik het weêrom? Zoo denken wij in

mijne klasſe van kleine burgerluidjes er allemaal over. Een rijk mensch kan nog wat misſen , maar een arme ziel niemendal. Ze zullen er ook hun zwarte nagels wel van afhouwen, dat hebben we onder ons vrouwen gezworen, toen we hier de prokkelemaſie van vader WILLEM hoorden lezen. Maar nu, mijn man, Mevrouw! daar ik UEd. dan eigenlijk over ſchrijven wou, die weergaſche Jan Salie wou met zijn luije jeweetwel maar mal t'huis blijven; en dat kon toch niet, dat begrijpt Mevrouw wel; want Mevrouw zal wel gehoord hebben dat er hier een beurs is gemaakt, om de vrouwen te onderhouen van de vrijwilligers. Klaas! zei ik tegen hem, nou moetje er meê op los; maar Klaas lietme maar papegaaijen; maar ik hem gepapegaaid, dat beloof ik je! Ze hebben hem in de buurt uitgejouwd wat benjeme, en dat heb ik zoo opgeſtookt toen ik het alleen niet klaren kon. Zoo trouw helpen we hier elkanderen voor onzen Koning en het vaderlandjelief. Het is een vent als een boom, en een krachtige Ourſon, die wel een paar brabandſche bierbuiken tegen malkaar tot gruiſelement bonjoeren kan. Ja, Pleun! mogt hij zoo zeggen, je praat er dan al heel makkelijk over; als jij dan zoo warm gebakerd ben, ga jij

dan maar naar de grenzen. Ik bidje proef ereis! ik naar de grenzen! wat wierd er dan van den pottewinkel? Neen, Klaas! zei ik, jij moet naar buiten, en als jijlui het daar te kwaad krijgen, dan is het onze beurt, en verdeijd ben ik, als we dan dat rebellentuig hier niet vermalen. Het was boter aan de galg, Mevrouw! Maar wat had ik te doen? Ik ben ſtilletjes naar zijn' heer op de Schie geweest, en daar kreeg hij den zak; toen kwam hij kaal van de reis, en met hangende pootjes is hij toen vrijwilliger geworden. Ik praat er nou maar niet meer over, want hij is anders een lobbes van een man. Ik heb mijn zin, en dat weet, Mevrouw! dat wij gaarne hebben; alle harten bij zijn eigen genomen. Zijn heer heeft mij beloofd, dat hij hem weêr terug nemen zal, als er geen nood meer is voor ons Oranje, dat nu toch verbruid in de pakken zit; laten we dit maar niet onder ſtoelen of banken ſteken; maar dat komt alles weêr in zijn oude plooi; ik vertrouw op onzen lieven Heer; maar onze lieve Heer vertrouwt ook op ons; een mensch moet toch zoo maar niet met zijn handen over malkaar blijven zitten: Mevrouw weet dat beter dan ik.

Nu, Mevrouw! ik hoop dat UEd. dezen in

goeden welſtand aantreffen mag. Ik verzoek wel mijne dienstpreſentaſie aan Mijnheer, en aan den jongen heer, en aan de jonge jufvrouw; wat moeten die nu al uit de kluiten gegroeid zijn! Waar blijft de tijd!

Uwe onderdanige dienares,

PLEUNTJE.

P. S. Een week of wat geleden, is hier de befaamde DE STASSART doorgereisd. Toen wij er de lucht van kregen, zouden wij aan dien deugniet ons hart wel eens gaarne opgehaald hebben en hem *en pasſant* een zwemproefje in de Schie laten afleggen; maar verſcheiden heeren zeiden ons, dat onze zaak zoo blank was als een lelie, en dat wij onze handen aan dat kwaadaardig ſtokebrandje niet vuil moesten maken. Wij hebben hem dus zijn' weg laten vervolgen; maar hem nogtans eventjes onze tanden laten zien. Zijn koetſier, die de zweep over de paarden lei, zal zeker wel een fooi extra gehad hebben. Dat's wel zóó; maar de vogel zou ons niet ontvlogen zijn, hadden wij hem willen vangen. Het is hem nogtans niet geraden om nog eens dit heen te komen.

DRIE EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 15 October 1830.

Beste Vriend!

Onze toeſtand heeft eenige overeenkomst met dien van iemand, die door eene beroerte wordt aangegrepen, en wiens hevig geſchokte ledematen zich ſtuipachtig bewegen, zonder dat men het hoofd daarvan rekenſchap vragen mag. Electrisch zijn wij allen aangedaan door 's Konings wapenroep, — wij beſeffen het gevaar dat ons bedreigt, en hebben, tot verwering, de wapens in handen eer wij er dachten. Uit zoodanig oogpunt heb ik, bij nader inzien, de eigendunkelijke daad van mijn' zoon beſchouwd, en niet langer aan zijnen wil, om aan den kinderpligt te kort te doen, eenen ſtap toegeſchreven, dien ik, billijkerwijze, alleen op rekening kan ſtellen van een edelaardig hart, plotſeling

en diep getroffen door den nood van Vaderland en Koning. Gij voelt waar ik heen wil: Dirk is jager, en — Dirk zal niet zonder den vaderlijken zegen vertrekken.

Het is zoo, waarde Ferdinand! het gevaar is groot en dringend. Ons ſtaande leger is thans onbeduidend. De bezetting van verſcheiden Belgiſche plaatſen wordt krijgsgevangen gehouden. Het afdanken van militairen uit de Zuidelijke provincien, hetwelk noodzakelijk geworden is, dunt onze gelederen al verder uit. Ons verlies te Bruſſel komt er, tot overmaat van ramp, nog bij. De ledige vakken, daardoor in de kaders onzer armée ontſtaan, moeten ten ſpoedigſten aangevuld worden. De aanvankelijk door het Gouvernement genomen maatregelen van verhoogde handgelden, als anderzins, zullen niet zonder gelukkig gevolg blijven. Maar de wapening moet algemeen worden. Alle weerbare manſchap moet er noodwendig deel in nemen, of het is gedaan met ons Land. Van deze waarheid is mijne ziel doordrongen. En — God dank! — op 's Konings roepſtem is Hollands Leeuw ontwaakt. De moed en glorie onzer vroegere dagen drijft in opwekkende herinneringen voor onze oogen terug, en doet het hart onzer jonge-

lingschap ontvlammen naar krijgsroem. Steunen wij op hunnen arm, op de regtvaardigheid onzer zaak en op den bijstand van den God onzer vaderen, die ons vertrouwen niet beschamen zal: *Want ik hebbe u tegen dit volk gestelt tot eenen koperen vasten muer; sy sullen wel tegen u stryden, maer u niet overmogen: want ik ben met u, om u te behouden, spreekt de Heere* (*).

Het is waarlijk een aandoenlijk schouwspel, te zien hoe onze jongelieden, uit alle rangen en standen, uit steden en dörpen, uit paleizen en hutten, ter hulpe aansnellen en zich broederlijk vermengen onder het door den roem van eeuwen geheiligd vaandel van Oranje; allen opgewekt door denzelfden prikkel; allen fier op hunne afkomst; allen tuk op de eer om onze onsterfelijke voorvaderen in dapperheid en volharding te evenaren. Het brandend oog gevestigd op het geluk des Vaderlands, op het behoud der Vrijheid, schijnen zij den prijs van het leven naauwlijks meer te schatten, maar met KÖRNER uit te roepen:

(*) JEREMIA XV. VS. 20.

Das Leben gilt nichts, wo die Freiheit fällt.
Was giebt uns die weite unendliche Welt
Für des Vaterlands heiligen Boden? —
Frei woll'n wir das Vaterland wiederfehn,
Oder frei zu den glücklichen Vätern gehn!
Ja! glücklich und frei find die Todten.

Ik bewonder mijne vrouw. Gij weet hoe bezorgd zij voor hare kinderen is; hoe het geringfte gevaar, dat, nog van verre, een derzelve fchijnt te bedreigen, haar hart in angst jaagt; hoe treurig zij te moede is, wanneer eene flechts ligte ongefteldheid de oogen flaauw doet ftaan harer lievelingen, of hun den eetlust beneemt; in één woord, gij weet hoe zij geheel, en in den vollen nadruk des woords, moeder is. En nu deze vrouw, — zoudt gij het gelooven? — zwaait haren Dirk lof toe, dat hij er zoo vroeg bij geweest is om zich aan te geven. Waarlijk, zij is er hoogmoedig op, dat hij toont zoo veel moed te bezitten. Het is bij haar wel niet de ftoïfche heldhaftigheid eener Spartaanfche moeder, die aan haren, tegen den vijand optrekkenden zoon, bij het overreiken van het krijgsfchild, toevoegt: *kom met*, *of op hetzelve terug!* dat is, met eenige omfchrijving, kom, als overwinnaar, *met* dit fchild terug, of word, als gefneuveld, *op* hetzelve te huis gedragen; — fterf

of overwin! maar zij juicht haren beminden eerfteling toe; zij bemoedigt hem; zij vindt het zoo vereerend, een waar vaderlander, een ijverig aanhanger van den Koning te zijn! Ik zie nu en dan hare oogen wel eens vochtig, — dan denkt zij zeker aan de gevaren, die onaffcheidelijk van de dienst zijn; doch fpoedig herftelt zij zich altijd weêr, om vooral haar Dirkje niet weekhartig te maken.

Het zal nu, mijn vriend! maar te wenfchen zijn, dat onze vrijwilligers niet lang moeten uitblijven; anders vrees ik, dat inderdaad vele jongelieden verloren zijn voor hunnen tegenwoordigen ftand. De een zal lust verkrijgen voor het krijgsmansleven; de ander een' weerzin opvatten voor het fedentair bedrijf, dat federt den fchooltijd hem bezig hield. Maar geen ellende voor den tijd! zult gij zeggen, en gij hebt gelijk. Laat ons middelerwijl het beste daarvan hopen.

Intusfchen pakken in het Zuiden de wolken al digter opeen. Het opgeworpen gezag breidt zijne takken al ver en verder uit. De houding van Gent was eenigen tijd minder beflist, offchoon ook daar genoegzame brandftof in het verborgene gereed lag, die den tooverflag der Brusfelfche

muitroede ongeduldig verwachtte om te ontvlammen, en deze bloeijende fabrijkſtad in den lavaſtroom der zoogenaamde *glorieuſe revolution* mede te ſlepen. Het oogenblik is aangebroken, dat haar dezen onſchatbaren zegen deelachtig gaat maken. De kozakken van den opſtand, met den hetman DE PONTECOULANT aan het hoofd, zijn ten getale van vierhonderd koppen daar al vast binnen *geſloft*, vermits de helden zich geen' tijd gegund hadden om fatſoenlijke ſchoenen aan te trekken. Dit troepje, hetwelk er zeer berooid moet uitzien, praalt met den naam van *Parijs legioen*. Zijn adelijke aanvoerder is een burggraaf, of noemt ten minſte zich zoo, en telt onder zijne menigvuldige titels ook dien van *aide de camp* van den generaal VAN HALEN. Bij de franſche justitie zouden er meer qualiteiten van dezen chef bekend wezen, die van een zoo verdienſtelijken aard moeten zijn, dat zij hem een' tijdlang op 's Lands kosten zou hebben doen onderhouden in een (*) van die gebouwen, welke in geordende maatſchappijen tusſchen den tempel der vrijheid en de galg ſtaan.

(*) De gevangenis, onder den naam van *Sainte Pelagie* bekend.

Maar vermits het tegen zijne delicatesſe ſtreed om langer op eens andermans beurs te teren, heeft hij *ſans façon*, dat is, met ſtille trom, zich weggepakt; en daar men juist in Brusſel van die ſoort van *chevaliers d'industrie* noodig had, was het voor hem op een gansje gevallen, dat hij daar met open armen ontvangen werd. Het kan ook zijn, dat hij door zijne talrijke franſche vrienden de lucht van dit land van cocanje gekregen had. Hoe het zij, —

Hij kwam, en zag, en won een militairen rang!

En thans aan de ſpitſe van eene ongeſchoeide Parijſche hulpbende de ſtad Gent binnengerukt, heeft hij eene dagorde uitgevaardigd, waarin hij den Gentenaren te kennen geeft: „ dat hij gekomen is om de laatſte ſteunſels der Hollandſche dwingelandij uit hunne muren te verdrijven." Men wil, dat de gegoede ingezetenen, en vooral de voorname fabrikanten, in 't geheel maar niet in hunne *asſiette ordinaire* zijn over dit zeer verrasſend, zeer verpligtend en vooral zeer vereerend bezoek van den Hooggeboren heer burggraaf; en dat de ſmalle gemeente met ſchele oogen zijne uitgehongerde en havelooze manſchap begluurt, omdat zij in de phi-

lantropie en het ſublimer gedeelte der vrijheids- en gelijkheidsleer het nog niet zoo ver gebragt heeft, om door haar gedrag den ouden ſtokregel te logenſtraffen, dat het den eenen bedelaar leed is als de andere een ſtuk brood krijgt. — Was het toeval, dat den dag, op welken dit morſſig legioen in Gent trok, juist daar ter plaatſe de vergadering der Provinciale Staten van Oost-Vlaanderen geopend werd? De graaf (alweêr hooge adel!) de graaf FELIX DE MÉRODE, lid van het voorloopig beſtuur, die deze vergadering preſideerde, zal er meer van weten dan ik. Men heeft daar eerst behandeld en toeſtemmend beantwoord het vraagpunt der toetreding tot het centraal bewind. Het moet er onſtuimig toegegaan zijn, en zelfs een twaalftal leden de vergadering verlaten en geweigerd hebben om verder deel aan de beraadſlaging te nemen. De Geſchiedenis zal, hoop ik, de namen bewaren der getrouwen, die, te midden der vijandelijke bajonetten, hebben geweigerd hunne knieën voor den Brusſelſchen Baäl te buigen (*).

(*) Als ik wel onderrigt ben, zijn het de Heeren BLANQUAERT, DE MEULEMEESTER, LIEFMANS, VAN REMOORTERE, DE MOERLOOSE, VERVIER, VAN CANEGHEM, LIPPENS, VAN AKEN, DE BURBURE, SERRARIS en BORLUUT. De met hen verſchillende meerderheid beſtond uit zes en vijftig leden.

Terwijl men van den eenen kant verneemt, dat de Staatscommisfie, bij Koninklijk befluit van den 1ften dezer benoemd, betrekkelijk het veranderen der grondwet, dagelijks vergadert, onder het voorzitterfchap van den Staatsraad Jonkheer VAN PABST TOT BINGERDEN, verneemt men van den anderen kant, dat het opgeworpen Brusfelsch bewind heeft verklaard, dat alle acten of overeenkomften, welke door Belgen of andere perfonen, niet daartoe door het provifioneel gouvernement gemagtigd, opgemaakt of gefloten worden, als van onwaarde en als ftrekkende tot aanranding van de Belgifche onafhankelijkheid en van de zekerheid van den Staat, zullen worden befchouwd. Zoo werken licht en duisternis, rede en onverftand, orde en oproer tegen elkanderen, en alle gewenschte uitkomst verwijdert zich al verder en verder.

Of er nog geene fameufe roervinken genoeg te Brusfel waren, is daar de zestigjarige vrouw (*), gezegd TIELEMANS, uit Frankrijk aangekomen en aan 't hoofd gefteld van het committé van binnenlandfche zaken. Het zal te bezien ftaan, of hij zijne nieuwe chefs eerlijker dienen zal, dan hij

(*) *La femme de foixante ans.* Zie de aant. op bl. 38.

onzen waardigen Monarch gedaan heeft, aan wien hij zoo oneindige verpligtingen had. Maar er zijn er, wien de ondankbaarheid zoo vast in het gebeente zit, dat men daarop het gezegde van den geestigen GRESSET:

> Seul, des monstres le plus ſauvage,
> L'ingrat trouve un ſujet de rage
> Dans le ſouvenir d'un bienfait,

mag toepasſen. Nu, zijne vrienden kennen hem, en hij kent zijne vrienden: dief en diefjesmaat kunnen elkanderen geen kat in den zak verkoopen, en de kraaijen pikken elkanderen de oogen niet uit.

De Brusſelſche *ſchoonen* zijn ook braaf in de weer ten dienſte der *groote zaak*, niet om vaandels te borduren, ook niet om ſtraatſteenen naar bovenverdiepingen te dragen; niet om plukſel te maken, ook niet om een vrijcorps van vrouwelijke dragonders op te rigten; neen, maar om drieduizend ZANDZAKKEN te maken, met welke de ſtad moet verdedigd worden. De kolonel NYPELS, tot den rang bevorderd van opperbevelhebber der Belgiſche krijgsmagt, heeft de *belles* dit karweitje opgedragen, en de galante uitnoodiging daartoe op de vischmarkt doen aanplakken.

Daar men niet altijd zuchten en ſchreijen kan, offchoon men daartoe altijd overvloedige aanleiding heeft, is het eene ſoort van zegen dat de Belgen ons nu en dan ſtof tot lagchen verſchaffen. En willen ze ons zelfs dat laatſte legaat hunner verongelukte broederſchap niet gunnen, laat ze dan wijzer worden.

Met de meeste welmeenendheid,

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

VIER EN TWINTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan Mejufvrouw* CORNELIA VAN KLARENDONK, *te Rotterdam.*

's Gravenhage, 17 October 1830.

Lieve Vriendin!

Zij zijn vertrokken, mijne dierbare betrekkingen! De vroege morgen van dezen onvergetelijken dag was getuige van onze teedere omhelzingen, van ons laatst vaarwel. Ik heb hen, aan den arm mijner in tranen fmeltende moeder, nageoogd zoo lang ik hen onder de toevloeijende menigte onderfcheiden kon. Toen ik hen niet meer befpeurde, ontzonk mij het hart; mijne beenen wankelden; ik haastte mij naar binnen; ik zonk op een' ftoel half bewustloos neder; en toen ondervond ik den zegen der tranen. Mijne goede moeder, die zelve hulp noodig had, was aan mijne zijde, en lispte mij zachtelijk toe: lieve dochter! laat ons op God vertrouwen. Ja, moeder! hernam ik, opftaande,

dat zullen wij. Ik was vertroost, bemoedigd, en herkreeg ſpoedig mijne kracht weder. En nu, terwijl ik u dezen ſchrijf, zweeft mij minder het gevaar van mijnen waardigen broeder en mijnen trouwhartigen minnaar, dan de nood des Vaderlands voor oogen. De offers zijn groot, die wij brengen; er wordt veel gewaagd, maar het is om alles te behouden. Egbert en Dirk beiden hebben zich regt mannelijk gedragen. De moed blonk hen ten oogen uit. Dit zelfde nam ik met een' vlugtigen blik waar bij al hunne krijgsmakkers. Een leger van zulke welbeſloten ſoldaten, optrekkende voor de regtvaardigſte zaak, zal onverwinnelijk zijn; en, vol vertrouwen, zeg ik, met Hollands grootſten dichter:

> Ja, Helden! ja, gij vliegt te wapen,
> En wacht, als weerelooze ſchapen,
> Het ſlachtmes dat u dreigt, niet werkloos, in den ſtrot.
> Uw borst rijst moedig naar den hoogen,
> De gramſchap blikkert uit uw oogen,
> En 't ruimer aâmend hart vertwijſelt niet aan God. (*)

Ik omhels u in gedachten, en blijf onveranderlijk

Uwe vriendin,

HENRIETTE.

(*) Mr. W. BILDERDIJK, *Wapenkreet*, 1815, bl. 12.

VIJF EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 19 October 1830.

Waarde Vriend!

Deze dag is weder een der gewigtigſte dagen van het treurig tijdvak der Belgiſche onlusten. De gewone vergadering der Staten-Generaal is van morgen door Zijne Majesteit, vergezeld van Prins FREDERIK *der Nederlanden*, op de gebruikelijke wijze geopend met de aanſpraak, die ik mij haaste u met dezen te doen toekomen. De toevloed van nieuwsgierigen was zeer aanmerkelijk. De aandoening was op aller gelaat zigtbaar. De Vorſtelijke optogt, die ſtatig daar henen trok, was omgeven door eene luid juichende menigte, die zich als verdrong om den gewijden perſoon des Konings digter te naderen; even zoo als in een gelukkig huisgezin de kinderen eenen braven, maar zwaar verongelijkten vader nader dringen, om hem te

liefkozen en op te beuren. De Vorst beantwoordde met de hem eigene minzaamheid aan deze ongehuichelde liefdebetooningen; maar het was aan zijne gelaatstrekken zigtbaar, dat een nevel van weemoedige droefheid zijne ziel overtogen had. Dit trof mij, maar het verheugde mij tevens: ik kan geen wijsgeeren velen, Ferdinand! wier hart ontoegankelijk voor aandoeningen is.

Uit 's Konings aanfpraak zult gij befpeuren, dat er heden tijdingen uit Antwerpen ontvangen zijn, die in 't geheel niet verwacht werden. Bijzonderheden zijn te dezen aanzien hier nog niet bekend geworden; maar men vreest, dat de, door middel van den Prins *van Oranje* aangewende pogingen, om door zachte middelen den opftand meester te worden, of althans deszelfs verdere uitbreiding te ftuiten, onvruchtbaar zullen blijven. Dat Z. K. H. veel fteun vindt bij de Belgifche officieren, is buiten twijfel, maar zullen die goedgezinde officieren iets vermogen tegen de zich meer en meer verklarende vijandige bedoelingen der factie en haren berooiden lijfftoet? Ik geloof het niet.

Het is mij, inmiddels, een wellust, de geestdrift te zien, met welke oud-Nederland aan den Koninklijken wapenroep beantwoord. Men heeft,

uit eigen beweging, overal art. 213 der grondwet tot rigtſnoer aangenomen. In alle plaatſen zijn de ſchutterijen, die, in tijden van oorlog en gevaar, tegen de aanvallen van den vijand dienen, met vrijwilligers aangevuld, zoowel om de dienstdoende en mobiel gemaakte ſchutterijen te verſterken, als om dezelve in de plaatſelijke dienst, als rustbewaarders, te vervangen. In plaatſen, alwaar tot dus verre rustende ſchutterijen gevestigd zijn, geſchiedt hetzelfde, en zoo vormt zich allerwege een landſtorm, ter verdediging des Vaderlands.

Van alle kanten zijn ſcharen van vrijwilligers in aantogt, die zich naar de corpſen van het leger begeven. Daaronder mag men de opkomende manſchap der militie rangſchikken, die, offchoon door de wet geroepen, nogtans geene andere aandrift dan die harer eigen geestdrift ſchijnt te eerbiedigen.

De Hoogeſcholen van Leyden, Utrecht en Groningen worden als verlaten, maar voor eene edele zaak. De ſtuderende jongelingſchap ſchorst hare oefeningen, om den vaderlandſchen bodem te helpen vrijwaren tegen eenen inval van moderne Wandalen, die vijanden van licht en kennis zijn. Het is in de tempels van Minerva zelve dat hare Op-

perpriesters het zwaard wijden, dat troon en altaar beſchermen moet.

In zijne betrekking van Adjunct-Houtvester, vormt de Heer VAN DAM VAN ISSELT, Lid der Tweede Kamer, eene compagnie ſcherpſchutters, welke, op 's Konings last, de jagers van VAN DAM zullen worden genoemd.

De Opperjagermeester, Opperhoutvester in de Noordelijke provincien, heeft in dien zelfden geest eene belangrijke aanbieding aan Zijne Majesteit, van wege al de Houtvesters in die gewesten, gedaan; zullende de beambten, aan de houtvesterijen verbonden, waaronder een groot aantal Opzieners der jagt begrepen zijn, in compagnien verdeeld worden, om, naar gelang van omſtandigheden, dienst te doen. De Baron SCHIMMELPENNINCK VAN DER OIJE TOT DE POL, Adjunct-Houtvester in het 3de district van Gelderland, heeft reeds een aantal welgezinde en in de behandeling van het geweer ervarene mannen aangenomen, en daardoor die aanbieding, onder 's Konings welbehagen, reeds met der daad ten uitvoer gebragt.

Den 16den is van hier uitgemarcheerd naar Breda het veldbataljon der Schutterij, gecommandeerd door den Luitenant-kolonel Jonkheer L. BOREEL.

Eenige oogenblikken vóór deszelfs vertrek, omstreeks zeven ure 's morgens, is hetzelve in oogenschouw genomen door Zijne Majesteit den Koning, die zich, te dien einde, te voet van het paleis naar de verzamelplaats had begeven, waar Hoogstdezelve onder de luidste toejuichingen der ontelbare menigte ontvangen werd. Zijne Majesteit heeft, bij het doorloopen der rangen, met onderscheiden schutters gesproken en zich een' geruimen tijd met den Commandant onderhouden, aan wien Hoogstdezelve zijne bijzondere tevredenheid betuigde over de houding en de geestdrift der schutters. Vervolgens heeft het bataljon voor den Koning gedefileerd, en is daarop door den Kolonel, het corps Officieren en Onderofficieren der schutterij, door duizende vrienden en bekenden, met de muzijk der schutterij, die hetzelve tot Breda vergezelt, en met de horenblazers van het alhier in bezetting liggende bataljon jagers, uitgeleid.

Onder allerlei soort van plannen, die te Brussel verzonnen, bekend gemaakt, toegeklapt, bestreden, bespot en weêr door anderen verdrongen worden, behoort ook het ontwerp van zekere BERNARDET, tot den staf te Brussel behoorende, om eene vereeniging van vrijwilligers te vormen uit

burgers van alle landen, ten einde voor de vrijheid te *vechten*, *overal* waar zij zich wil vestigen. Dat zal eene ſoort van vliegend leger moeten worden, dat zich met eene verbazende ſnelheid, in allerlei rigtingen, van het eene tot het andere uiteinde der wereld, bewegen kan. Het plan is groot, verheven, philantropisch en menschlievend. Maar het ſchijnt te veronderſtellen, dat men nergens nog regt op de hoogte van de onſchatbare waardij der vrijheid is, omdat zij *vechtenderhand* moet gevestigd worden, en dus zeker in den zin van de Brusſelſche helden, die, om in hun Land den vrijheidsboom te mogen planten, de fabrijkwerktuigen vernield, den handel geworgd, de welvaart verbannen, de rijke vreemdelingen verjaagd en vreemde vagebonden ingehaald, het zwaard der geregtigheid verbroken, en de ſouverainiteit van het janhagel in het hoogſte eergeſtoelte getild hebben. Met dit voorbeeld voor oogen, is het te betwijfelen, of andere volken hunnen betrekkelijken ſtand tot hunne regeringen, al zit het ook hier en daar nog wat ſpaansch met de burgerlijke vrijheid, niet liever, met orde, rust, veiligheid en welvaart zullen verkiezen te behouden, dan om onder den vrijheidsboom honger te gaan zitten lijden. Dit zal

de plannenmaker, die zich op een veel hooger ſtandpunt bevindt, zeker heel onnoozel vinden; maar vermits hervormers van dat kaliber overal raad voor weten, heeft hij, die mogelijke kleingeestigheid voorziende, al vooraf in zijn ontwerp vastgeſteld, dat die groote wereldrevolutie *vechtenderhand* moet tot ſtand gebragt worden. Als men het dan ook maar eerst eens is over het heilzame en verhevene van het plan, moet men ook maar vooruit, door dik en dun, valle dat valt, tot dat de geheele aarde één uitgeſtrekt veld van vrijheidsboomen geworden zal zijn.

Ik heb nog vergeten u te melden, toen ik u boven over Antwerpen ſchreef, dat wij hier berigten ontvangen hebben van de eerst uitgetrokken vrijwillige jagers, die eenig licht over den toeſtand dier ſtad verſpreiden. Met de ſtoomboot, die te Rotterdam hen ingenomen had, den Antwerpſchen wal tegen den avond naderende, onder het zingen onzer nationale liederen, kwam een hoofdofficier der bezetting aan boord, om hen met den ſlechten geest der bevolking bekend te maken, en hen bij de liefde voor hun eigen leven te bezweren, van zeer bedaard en ſtil en zonder bajonetten op de geweren de ſtad in te komen. Hier pasſeerden zij,

met die voorzorgen, een zeer aanmerkelijken toevloed van volk, meest in flechte plunje, dat niet alleen hen met grimmige blikken, maar ook met fchampere woorden bejegende. In eene foort van herberg, of werfhuis opgenomen, werd hun het uitgaan verboden. Reeds des anderen daags morgens ten vijf ure deed men deze jongelingen de ftad weêr verlaten, hen den weg naar Boom opzendende. Maar al fpoedig befpeurden zij, dat zij het eene gevaar flechts ontweken waren, om een nog grooter gevaar in den mond te loopen. Onderweg ontmoetten zij, gelukkig, twee officieren, die hen dringend raadden om terug te keeren, wilden zij niet in handen vallen der vijanden, die niet ver van daar zich ophielden. Nu werden zij den weg naar Turnhout opgeleid, en het is op dezen togt dat hun krijgs-noviciaat de eerfte les in het bivouacqueren *à la belle étoile* gekregen heeft. Men vraagt zich hier, met eenige verwondering, af, of men voor deze welwillende, maar nog onbedreven vrijwilligers geene befchuttende maatregelen had kunnen en moeten nemen? Doch men meent ook dat de hier zigtbare achteloosheid alleen toegefchreven moet worden aan de menigvuldigheid der werkzaamheden en de crifis, in welke ons Land zich op fommige punten bevindt.

Onze zonen zijn eergisteren, opgeruimd en blakende van moed, met eenige hunner ſpitsbroeders, naar het leger vertrokken. Egbert zal het u geſchreven hebben. Die jongens beminnen elkanderen regt broederlijk. Het geeft mij veel genoegen dat zij bijeen kunnen blijven. De Hemel geve dat zij niet aan noodelooze gevaren blootgeſteld worden!

Onzen welmeenenden groet, ook aan de uwen!

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

EDEL MOGENDE HEEREN!

„ Uwe ijverige raadplegingen, gedurende de onlangs gehouden buitengewone vergadering der Staten-Generaal, en het beleid, het doorzigt en de vaderlandsliefde, welke daarbij op nieuw zijn aan den dag gelegd, hebben, in derzelver gevolgen, mijne hoop niet vervuld. Billijk had ik mogen verwachten, dat een dadelijk grondwettig onderzoek van voorgebragte wenſchen en bezwaren, vooral bij de geblekene overeenſtemming tusſchen den Vorst en de Vertegenwoordigers van het Volk, dien zedelijken invloed zouden hebben uitgeoefend, welke noodig was, om, intusſchen, overal de rust en orde te doen terugkeeren. Mijne verwachting is op eene treurige wijs te leur geſteld.

„ Tot daartoe was de naleving der wet en wettelijke vormen, door de eerſte voorſtanders der geopperde wen-

fchen en bezwaren, altijd op den voorgrond geplaatst. Nu echter beantwoordde die beradene gang niet meer aan de onftuimige driften der leiders eener verblinde en opgeruide menigte; zij bragten eenen gewelddadigen opftand te weeg, en de pogingen der krijgsmagt van den Staat, tot onderfteuning van den wensch der welgezinden, zijn ontoereikende geweest om dien opftand te bedwingen.

„ Reeds vóór de aankomst te Brusfel werd die krijgsmagt, welke befcherming kwam aanbrengen, feitelijk aangerand, en, hoezeer voorafgegaan door eene plegtige aankondiging van zachtmoedigheid en vrede, ontmoette haar in die ftad de moorddadigfte wederftand. De gewapende afval van het wettig gezag heeft zich federt in de Zuidelijke gewesten meer en meer, met zulk eene fchrikbarende fnelheid, uitgebreid, dat Ik, tot beveiliging en verdediging der getrouwe Noordelijke provincien en van derzelver handel, de noodige maatregelen, ten aanzien van Land- en Zeemagt, genomen, de fchutterijen gedeeltelijk mobiel verklaard, de dienst van den landftorm voorbereid, en eene oproeping tot vrijwillige wapening gedaan heb. De geestdrift, waarmede daaraan wordt beantwoord, en de nieuwe blijken van liefde voor mijn Huis, welke Mij bij die gelegenheid gegeven zijn, hebben het leed verzacht, hetwelk mijn hart vervult, bij de gedachte, dat het eenen hoop muitelingen heeft mogen gelukken, eene zoo belangrijke en beweldadigde bevolking af te trekken van die Regering, onder welke zij tot eenen te voren nooit gekenden trap van voorfpoed en rijkdom was opgeklommen, en voor hare algemeene en bijzondere regten zoo wel als voor hare ftaatkundige, burgerlijke en Godsdienftige vrijheden, de ruimfte befcherming had ondervonden.

„ Mijne blijvende verwachting, dat het grootfte deel

der bevolking deze weldaden, bij ernftig nadenken, terug moest wenfchen, heeft mij geleid tot het befluit, om aan mijnen beminden Zoon, den Prins *van Oranje*, bij het tijdelijk beftuur der trouw geblevene gedeelten der Zuidelijke gewesten, tevens op te dragen, om, door middelen van overreding, zoo mogelijk, de afvallige gedeelten nog tot de wettige orde te doen wederkeeren.

„ Ik heb alzoo, door eene adminiftrative fcheiding, de ontwikkeling van het verklaard gevoelen der Staten-Generaal, in hunne jongfte buitengewone zitting, voor zoo veel van Mij afhing, voorbereid, waardoor thans Mijne zorgen zich meer uitfluitend tot de Noordelijke gewesten bepalen, en derzelver krachten en middelen alleen in hun belang zullen worden aangewend; terwijl Ik tevens aan al mijne onderdanen, en aan geheel Europa, het bewijs heb gegeven, dat niets is onbeproefd gelaten, om de afgedwaalden terug te brengen.

„ Gefterkt door de innige bewustheid, dat ik den plegtigen eed, door Mij op de Grondwet gedaan, ben nagekomen, en onvermoeid werkzaam ben geweest, om de welvaart van het Nederlandfche volk, met al mijn vermogen, te bevorderen, zie ik den uitflag dier pogingen en van de beraadflagingen mijner Bondgenooten, welke dit Rijk gewaarborgd en den tegenwoordigen toeftand van deszelfs Zuidelijke gewesten tot een onderwerp hunner ernftige overwegingen gemaakt hebben, met kalmte te gemoet.

„ Het leger heeft zich, over het algemeen, wegens deszelfs dapperheid, met gemagtigdheid gepaard, mijne tevredenheid waardig gemaakt. Ik moet intusfchen diep betreuren, dat, in de laatfte tijden, een zoo groot gedeelte van hetzelve, door verkeerde begrippen of bedriegelijke belof-

ten misleid, eed en pligt verzaakt en zijne vaandels verlaten heeft.

„ Onder de omſtandigheden, waarin het Koningrijk zich bevindt, en die zoo ſterk verſchillen van den ſtaat van vrede, heb ik mij verpligt gevonden uwe tegenwoordige zitting te *'s Gravenhage* te openen. Het ſtrekt mij tot genoegen, bij die gelegenheid, ter kennisſe van U Edel Mogenden te brengen, dat ik, bij voortduring, van de vreemde Mogendheden de verzekering ontvang van hare opregte deelneming en van hare vriendſchappelijke gevoelens.

„ Het is mij niet minder aangenaam, aan U Edel Mogenden te kunnen mededeelen, dat de moed en volharding der krijgsmagt een einde hebben gemaakt aan den oorlog, die het eiland Java heeft geteisterd, en dat op de verdere overzeeſche bezittingen, volgens de laatſte berigten, eene gewenschte rust bleef heerſchen.

„ De oogst is, over het algemeen, ten gevolge der menigvuldige regens, min voordeelig geweest; Ik heb alle voorzorgen genomen, die onder Mijn bereik waren, ten einde, gedurende den naderenden winter, in de behoeften der armen en minvermogenden zou kunnen worden voorzien.

„ De inwendige toeſtand van het Rijk levert, voor het tegenwoordige, een onoverkomelijk beletſel op, om, op goede gronden, den ſtaat van ontvangſten en uitgaven voor het naastvolgende jaar te begrooten. Het is Mij daarom meest verkieslijk voorgekomen, de voortduring van hetgeen beſtaat, zoo veel doenlijk, te verzekeren. Een ontwerp van wet, daartoe ſtrekkende, en waarbij dan ook alle veranderingen, welke in de gewone inkomſten zouden hebben plaats gehad, buiten uitvoer zullen blij-

ven, zal eerstdaags aan U Edel Mogenden worden aangeboden.

„ Naar aanleiding der verklaring, bij de opening uwer jongfte buitengewone zitting gedaan, is door Mij een maatregel genomen, om voorloopig in de dringende behoeften der fchatkist te voorzien; de vaderlandsliefde der ingezetenen doet het welgelukken van denzelven hopen. Die maatregel behoort echter door nadere wettelijke bepalingen te worden opgevolgd, welke, in den loop dezer zitting, ter tafel van U Edel Mogenden zullen worden gebragt.

„ Hoe bezwarend de ftaat van zaken ook zijn moge, behoort niettemin, ten aanzien van de uitdelging der ftaatsfchuld, aan het beloofde voldaan te worden, en Ik ftel Mij derhalve voor, ook een ontwerp omtrent den inkoop en de aflosfing van fchuld aan uwe Vergadering voor te dragen.

„ Tot krachtdadige beteugeling en beftraffing van bedrijven en woelingen, welke kwalijkgezinden zich zouden mogen veroorloven, om, in de getrouw geblevene gewesten en ftreken, de gemoederen in gisting te brengen, en den opftand, ware het mogelijk, voort te planten, zal insgelijks de medewerking van U Edel Mogenden door Mij ingeroepen worden. Ik heb het intusfchen dringend noodzakelijk geacht, hieromtrent voorloopige maatregelen te nemen, en voorfchriften van toezigt en voorzorg, met opzigt tot vreemdelingen en doorreizende perfonen, vast te ftellen.

„ Ter voldoening aan den billijken wensch, door U Edel Mogenden bij onderfcheidene gelegenheden geuit, was het tijdftip der invoering van de nationale wetgeving en der regtelijke inftellingen, door Mij, op den 1ften

Februarij van het volgende jaar bepaald. De opſtand, in de Zuidelijke provincien uitgebarſten, maakt het thans onmogelijk, dien wensch, op het vastgeſtelde tijdſtip, te verwezenlijken, en zal dan ook, uit dien hoofde, met de aanvankelijke vestiging van den Hoogen Raad, voor alsnog, niet kunnen worden voortgegaan.

„ Edel Mogende Heeren! de ſnelle loop der gebeurtenisſen, door welke dit Rijk, ſinds weinige weken, geſchokt is, kan van invloed worden op meer andere onzer inſtellingen; de uitkomst dier gebeurtenisſen is nog niet te voorzien; en de geheel onverwachte tijdingen, heden uit Antwerpen ontvangen, ſtrekken op nieuw ten bewijze van den dagelijkſchen voortgang der daadwerkelijke ſcheiding tusſchen de twee groote afdeelingen van het Rijk.

„ Ik verbeide evenwel die uitkomst met vertrouwen, want mijn geweten is gerust. Ik mag bij voortduring rekenen op uwe medewerking, op die der getrouwe Noordelijke gewesten, op de onderſteuning mijner Bondgenooten, die het ſtaatkundig ſtelſel van Europa ſteeds zullen handhaven, en Ik ſta nog aan het hoofd van een Volk, welks Godsdienſtige zin den besten waarborg ſchenkt voor de beſchermende hoede des Almagtigen."

ZES EN TWINTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw CORNELIA VAN KLARENDONK, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Rotterdam, 20 October 1830.

Waarde Jet!

Nog nooit, zoo oud als ik ben, heb ik in deze ſtad zulk een' oploop van menſchen gezien als heden. Reeds vroegtijdig krielde het op ſtraat van lieden uit allerlei klasſen. Vrouwen en mannen, ouden en jongen, gewapenden en ongewapenden woelden in bonte mengeling dooreen, en ſtroomden deels naar de zijde der beurs, en deels naar de boompjes henen, of plaatſte op den tusſchenliggenden weg zich aan de ramen van vrienden en bekenden. Geheel de ſtad was in beweging. Men wist, dat de vier keurcompagnien onzer ſchutterij, elke ten getale van 150 man, gecommandeerd door den Luitenant-kolonel 's JACOB, en de Kapiteinen

KAAS, DE BIE, BLANKENHEYM en NEYNHAUS, opgeroepen waren, om naar Breda uit te trekken. Geen huisgezin bijna of het heeft zijne nadere of meer verwijderde betrekkingen in hare gelederen. Geen wonder derhalve dat de woningen als leêg liepen, om de optrekkende heldenſchaar het laatst vaarwel toe te wenſchen. Het was op de beurs, dat de ſchutterij verzamelde, en door een hartelijk woord werd toegeſproken door onzen Burgemeester BICHON VAN IJSSELMONDE, die, benevens Heeren Wethouderen, zich derwaarts begeven had. Van daar vertrok het veldbataljon, door muzijk begeleid, naar de boompjes, en begaf zich aan boord van eene ſtoomboot en van twee ter zijde van dezelve bevestigde ligters.

Ik heb den ſchutterdrom voorbij zien trekken, en ik kan u zeggen dat dezelve er heel manhaftig uitzag, en blijk van de levendigſte geestdrift gaf. Tusſchenbeide werden onze nationale liederen aangeheven en met vuur gezongen.

Mijne waarde moeder is zeer bedroefd. Tot gisteren avond toe heeft zij zich bedaard en gelaten gedragen; maar toen onze Willem van morgen vertrok, waren hare armen naauwlijks van zijnen hals los te krijgen. Een vloed van tranen bevochtigde

hem het aangezigt. . . . Het is toch ook wat te zeggen, dat alle menſchen hier zoo moeten lijden, omdat de Brabanders te zot zijn om alleen te loopen. De doctor heeft de oplettendheid gehad van morgen eens aan te komen, en moeder wat op te beuren. Hij verzekert ons, dat het militaire leven, wel ver van nadeelig voor de gezondheid te zijn, integendeel het ligchaam verſterkt. Dit heeft der goede vrouw, die zoo bezorgd voor haar troetelkind is, een hart onder den riem geſtoken. De borst is heel bemoedigd vertrokken. Ik geloof wel niet, dat hij aan een dadelijk gevaar blootgeſteld zal zijn, maar, zoo als ik van ter zijde hoor, is de garnizoensdienst in vestingen vrij zwaar en vermoeijend. In den beginne zal hem dit nog al zuur vallen, daar hij hier een gemakkelijk leven had, en 's avonds zijne pijp in den Doelen of elders ging rooken. Maar dit alles heeft hij zich van de bruinſte zijde voorgeſteld, en begrijpt wijsſelijk, dat hij, zijn Vaderland willende dienen, zich onderwerpen moet aan de voorſchriften der militaire wetten, en zich gedragen, zoo als het den krijgsman past.

Onze Gerrit, een ſnaak van vijftien jaren, zou zijn' broeder zoo gaarne gevolgd zijn. Hij trekt

zich fchier de hairen uit het hoofd dat hij niet een paar jaren ouder en een kop grooter is. Ik heb met het kleine mannetje wat gefchertst, en hem geraden om trommelflager te worden; maar neen, kind! hij wilde een fnaphaan hebben, dien hij waarlijk moeite zou hebben tot Breda toe te dragen. Maar toch wat een geestdrift, niet waar? Ja, wat een achtingswaardig en inderdaad groot volk zijn de Hollanders! Welk eene eenftemmigheid, welk een vuur, nu het aankomt op het behoud hunner dierbaarfte panden! Hunnen vijanden zelven moet het eerbied inboezemen. Ik fprak gisteren eene franfche dame van aanzien, die mij zeide: het doet mij leed dat ik geen Hollandfche vrouw ben. En wat zegt, al wat befchaafd is en redelijk denkt, in geheel Europa van de Belgen, of liever van de aanftokers, leiders en voorftanders van hunnen opftand? Dat zij domkoppen, brandftichters en plunderaars zijn. Met deze brandmerken op het voorhoofd, zullen hunne namen in de Gefchiedenis geboekt ftaan, als de omgekochte ftemmen der uitroepers hunner glorie lang al befchaamd hebben moeten zwijgen. De groote JEAN PAUL zegt zeer juist:

„ Ligtzinnig werpt de woeste mensch de gloei-

jende kolen zijner zonden om zich henen; en eerst, wanneer hij in het graf ligt, ſlaan de woningen achter hem in brand; en de rookkolom, die daarvan opgaat, trekt als eene ſchandzuil tot op zijn graf, en ſtaat eeuwig daarop." (*)

De Hemel gunne ons maar ſpoedig een zegevierend einde, dat de terugkeering onzer lieve betrekkingen veroorloven zal.

Met de meeste opregtheid,

Uwe vriendin,

CORNELIA.

(*) *Gedachten* van JEAN PAUL, I. D. b. 183.

ZEVEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 26 October 1830.

Beste Vriend!

Ik bedank u opregtelijk voor de mededeelingen, die ik van tijd tot tijd van u ontvang, en zie er steeds met genoegen uit, dat ook u, gelijk mij, 's Lands dierbaarste belangen naauw ter harte gaan, en dat ge in den algemeenen nood nu en dan punten aantreft, die uwen geest aanleiding tot luimige of satirieke opmerkingen geven.

Ook heb ik uit uwe laatste brieven bespeurd, dat gij evenmin als ik een gunstig gevolg voor den stand der zaken verwacht van de bemiddelende tusschenkomst van den Prins *van Oranje*. Maar ik twijfel of wij het wel zoo volkomen eens zijn over de vraag, of 's Prinsen bemoeijingen in dezen nuttig en noodig zijn? welke vraag ik voor mij bevestigend meen te mogen beantwoorden; een ieder vrijheid latende,

om met mij in gevoelen te verſchillen. Met geweld van wapenen is op dit oogenblik geen gunſtig reſultaat te verkrijgen; misſchien nog wel door paaijen, door toegeven; het is ten minſte in de ſtaatkunde geoorloofd en behoort welligt tot hare krachtdadigſte ſubtiliteiten zulks te beproeven. Een hollend paard, zoo niet tot ſtaan te brengen, ten minſte een poos op te houden, of eene andere rigting te doen nemen, kan toch van nut zijn. Het was reeds vroeger bekend geworden dat, op het vernemen der proclamatie van den Prins *van Oranje*, eenige officieren van de bezetting der citadel te Gent verklaard hadden, dat de ſtaat van zaken nu zoodanig was veranderd, dat zij gezind waren om de posten in de ſtad weêr te bezetten. De regering had dit aanbod toen wel niet aangenomen, maar de afgevaardigden der officieren waren terug gekeerd, onder betuiging, dat al de militairen voornemens waren den Prins *van Oranje* getrouw te blijven. Ook op andere punten heerschte in de Zuidelijke provincien de beste geest onder de militairen; en die gezindheid zou zich voorzeker ten voordeele van den Prins daadwerkelijk geopenbaard hebben, indien men in Brusſel tot eenige de minſte toenadering genegen ware geweest. Maar daarop

viel zoo weinig te hopen, dat de gouvernements-leden F. DE MÉRODE en S. VAN DE WEYER reeds voor eenige dagen openbaar hadden verklaard, dat zij door een perfoon, van wege den Prins, waren geraadpleegd over den ftaat der openbare opinie en de middelen, om de belangen van Z. K. H. met die der Belgifche natie te vereenigen; dat zij hadden geantwoord, niet bekleed te zijn met het noodige gezag, om te onderhandelen over het lot van Belgie, en zich dus niet naar Antwerpen konden begeven, zoo als de Prins begeerde; — dat zijlieden zich evenwel voorftelden, dat eene bij uitftek onbekrompene en liberale handelwijze, de terugkeer der troepen tot aan gene zijde van den Moerdijk, en het ontflag der gevangenen de *algemeene verontwaardiging* (hoe fchaamteloos!) zouden kunnen doen verminderen, en afwenden die algemeene *fchuld*, welke op *al de leden van het geflacht van Nasfau* berust, enz. (Men kan zijne tot gramfchap klimmende verontwaardiging bij het hooren van zulke lasterlijke en vermetele taal niet bedwingen, en had men op zoo'n oogenblik de fchoften onder zijn bereik, men zou welligt zich vernederen om hen die *impertinentie* dadelijk betaald te zetten.) Twee andere leden van het gouverne-

ment, DE POTTER en ROGIER, verklaarden vervolgens openlijk, met de gevoelens van hunne collegaas in te ſtemmen; met bijvoeging, dat zij niets anders beoogden dan de onafhankelijkheid van Belgie; dat eerlang twee belangrijke vragen aan een nationaal congres zouden worden onderworpen, — de vorm namelijk van het gouvernement, en de magt, welke het volk zal aanſtellen, om de uitvoering daarvan te verzekeren.

Er zijn omtrent dezen tijd door Z. K. Hoogheid eenige diſpoſities genomen, in den geest der vroegere oppoſitie, betrekkelijk het contraſigne der Ministers, de volkomen vrijheid van onderwijs en het gebruik in de behandeling van zaken van zoodanige taal, als men verkiest; terwijl aan Z. K. H. door de Ministers is aangeraden een onderzoek te doen plaats hebben omtrent het herſtellen der regtspleging door middel van gezworenen. Verder zijn ook eenige Belgiſche gevangenen door den Prins op vrije voeten geſteld; doch hij heeft zich wel gewacht, order te geven tot het aftrekken der Nederlandſche troepen tot achter den Moerdijk; maar eenen anderen maatregel genomen, oogſchijnelijk in overeenſtemming met den geest der factie. Den 17den dezer werd door Hoogstdenzelven deze proclamatie uitgevaardigd:

„ Sedert ik mij, in mijne proclamatie van den 5den dezer, tot u gewend heb, heb ik zorgvuldig uwen toeſtand nagegaan en overdacht; ik begrijp denzelven, en erken u als een onafhankelijk volk; daarmede zeg ik u, dat ik mij zelfs niet in die provincien, alwaar ik eene groote magt uitoefen, in 't minſte zal verzetten tegen uwe regten als burgers. Kiest vrijelijk, en op dezelfde wijze als uwe landgenooten in de andere provincien, gedeputeerden voor het nationaal congres, hetwelk voorbereid wordt, en gaat er beraadſlagen over de belangen des Vaderlands.

„ Op deze wijze zet ik mij, in de provincien, welke ik beſtuur, aan het hoofd der beweging, die u tot eenen nieuwen en duurzamen ſtand van zaken voert, waarvan de nationaliteit de kracht zal uitmaken.

„ Ziet daar de taal van hem, die zijn bloed voor de onafhankelijkheid van uwen grond ſtortte, en die zich wil vereenigen met uwe pogingen, ten einde uwe ſtaatkundige nationaliteit te vestigen."

Welk een indruk deze ſtap van Zijn Hoogheid op de factie en hare hurelingen maakte, blijkt daaruit, dat deze proclamatie te Lier, alwaar dezelve was aangeſlagen, door de opſtandelingen met

bajonetten doorboord werd; en men te Brusfel een, door DE POTTER, ROGIER, VAN DE WEYER en DE MÉRODE geteekend, berigt heeft openbaar gemaakt, luidende aldus:

„ Eene proclamatie, geteekend WILLEM, *Prins van Oranje*, en te Antwerpen bekend gemaakt, is het provifioneel gouvernement toegezonden.

„ De onafhankelijkheid van Belgie, die door de overwinning des volks met de daad tot ftand gebragt is, en mitsdien geene verdere bekrachtiging behoeft, wordt daarin erkend. Maar in dezelve wordt gewaagd van provincien, die door hem worden beftuurd.

„ Het provifioneel bewind, aan 't welk het Belgisch volk zijn lot heeft toevertrouwd, tot dat het zelf, door middel zijner afgevaardigden, zal hebben bepaald, op welk eene wijze het zich zal willen befturen, *protesteert* tegen deze aanmatigingen. De fteden van Antwerpen en Maastricht, en de vesting Dendermonde, voor het oogenblik bezet door den *vijand*, zullen alleen het provifioneel gouvernement gehoorzamen, zoodra de drang der omftandigheden die plaatfen aan zich zelven zal hebben terug gegeven; zij kunnen geen ander gouvernement noch gezag erkennen, dan dat, het-

welk op dit oogenblik geheel het Vaderland regeert.

„Het is het volk, hetwelk de omwenteling heeft bewerkt; het is het volk, hetwelk de Hollanders van den Belgifchen bodem heeft verdreven. Het volk alleen, en niet de Prins van Oranje, ftaat aan het hoofd der beweging, welke het de onafhankelijkheid heeft terug gegeven, en deszelfs ftaatkundige nationaliteit zal vestigen, — enz."

Den 19den heeft Z. K. Hoogheid daarop den Luitenant-kolonel MALHERBE naar Brusfel gezonden, ten einde aan het aldaar gevestigd bewind te kennen te geven, dat, daar de Prins en de Belgen een zelfde doel beoogen, het wenfchelijk is, dat, door het treffen van eenen wapenftilftand, een einde aan het bloedvergieten worde gemaakt; en mitsdien aan gezegd bewind voor te ftellen, alle verdere beweging van de troepen, over welke hetzelve te befchikken heeft, tegen die, welke nog een deel van Belgie bezetten, te verbieden; in welk geval van de zijde der voor Antwerpen liggende troepen geen aanval zou plaats hebben.

Den volgenden dag heeft het bewind der opftandelingen den heer DE GAMOND naar den Prins gezonden, met last, om Z. K. H. te kennen te ge-

ven, dat, alvorens te komen tot het doen ophouden van de beweging der Belgifche troepen tegen de *vijandelijke*, welke zich nog in Belgie bevinden, het duidelijk blijken moest:

1°. Dat de vijandelijke troepen den Prins uitfluitend als hunnen bevelhebber gehoorzamen;

2°. Dat de Prins dezelve heeft gelast, de provincie Antwerpen, de ftad Maastricht en de vesting Dendermonde te ontruimen, en zich terug te trekken tot over den Moerdijk;

3°. Dat dit bevel binnen den kortst mogelijken tijd zal ten uitvoer gebragt worden.

Het gezegd bewind heeft daarbij gevoegd, dat het de Hollandfche gevangenen in vrijheid zal ftellen, zoodra zich niet een eenige Belg, gedwongen, in Holland zal bevinden.

In dezen bedenkelijken toeftand van zaken heeft Z. M. den Koning de aan den Prins op den 4den October verleende volmagt ingetrokken, en de militaire Commandanten in Maastricht en Antwerpen, de Generaals DIBBETZ en CHASSÉ, het hoog gezag toevertrouwd in de provincien Limburg en Antwerpen, en tevens bevolen, dat de vestingen Maastricht en Antwerpen door 's Konings krijgsmagt bezet zullen blijven.

Niet lang daarna heeft de Prins Antwerpen verlaten, en onder dagteekening van den 25ſten October de navolgende proclamatie aan de Belgen uitgevaardigd:

„ Ik heb getracht u al het goede te doen, wat in mijn vermogen was, zonder te hebben kunnen ſlagen in het edel doel, waartoe al mijne pogingen ſtrekten, de bevrediging uwer ſchoone provincien.

„ Gij gaat nu in het nationaal congres, dat voorbereid wordt, beraadſlagen over de belangen des Vaderlands. Ik geloof dus, voor zoo ver dit thans van mij afhing, mijn pligt jegens u gedaan te hebben, en meen nog een veel droeviger pligt te vervullen, door mij van uwen grond te verwijderen, om elders den uitſlag van de ſtaatkundige beweging van Belgie te gaan afwachten. Maar van verre, even als van nabij, zijn mijne wenſchen met u, en zal ik altijd trachten mede te werken tot uw wezenlijk welzijn.

„ Inwoners van Antwerpen! gij, die gedurende mijn verblijf in uwe ſtad, zoo vele blijken van uwe verknochtheid hebt gegeven, ik zal, zoo ik hoop, in meer bedaarde tijden, terugkomen, om met u mede te werken tot het vermeerderen der welvaart van deze ſchoone ſtad."

Zie hier een kort overzigt van het verrigte door den Prins *van Oranje.*

Voor hen nu, die gewoon zijn de waardij der zaken naar hare uiterlijke gedaante en uitkomsten te beoordeelen, zal welligt kortaf een besluit opgemaakt worden, dat voor Z. K. Hoogheid niet bijzonder vereerend is. Men zal hem ten laste leggen, dat hij zich verbroederd heeft, of ten minste heeft willen verbroederen met de aanhangelingen eener factie, die op eene gewelddadige wijze de twee groote deelen des Koningrijks vaneen gescheurd heeft, en dat hij zelfs die afscheuring op eene formele wijze heeft erkend en bekrachtigd; handelingen, die men beschouwt als regelregt inloopende tegen zijne Hooge betrekkingen tot den Koning en zijn eigenlijk Vaderland, en tegen zijnen lastbrief.

Dit laatste valt niet tegen te spreken: Zijne Majesteit heeft aan den Prins de tijdelijke waarneming, *in Hoogstdeszelfs naam*, opgedragen van het Bestuur over al die gedeelten der Zuidelijke provincien, waar het *grondwettig gezag erkend wordt*, en hem tevens gemagtigd om de pogingen, welke door welgezinde ingezetenen mogten worden aangewend, om die gedeelten, waar de orde gestoord is, onder

het *wettig Bestuur terug te brengen*, door middelen van bevrediging, zoo veel mogelijk te bevorderen en te onderfteunen. De Prins is veel verder gegaan dan deze zijne *openlijk bekende* inftructie voorfchreef. Maar het was op den 4den October, toen Zijne Majefteit dezelve uitvaardigde, reeds geen geheim meer, hoe het met de ftemming der Belgifche gezagvoerders gefchapen ftond, en hoe alleronwaarfchijnlijkst het was, dat Z. Hoogheid zou kunnen flagen, om de afgevallene ftreken onder het wettig gezag terug te helpen brengen; zonder nu nog te gewagen van de ondienst, die aan Oud-Nederland door daartoe ftrekkende pogingen zoude kunnen worden gedaan. Doch toegegeven, dat men inderdaad van dit beginfel toen nog kon, mogt en wilde uitgaan, dan bleek het Z. K. H. al dadelijk, te Antwerpen, dat er bij de mannen, die het gezag bemeesterd hadden, en bij zoo vele anderen, als van hunne wenken vlogen, niet te denken was aan terug komen onder den Koninklijken fchepter. Wel nu! zegt men, dan had de Prins zich moeten bepalen tot het eerfte gedeelte van zijnen lastbrief, betreffende de plaatfen, die nog in onze magt waren. Dit laat zich hooren, en had Z. Hoogheid zulks gedaan, niemand had wat te zeggen gehad.

Maar laat ons nu eens een' uitſtap doen.

Beſchouwen wij het zich *iſolerende* Belgie in zijne beſtanddeelen en betrekkingen, en ſlaan wij vervolgens een vlugtigen blik de toekomst in!

Belgie heeft zich in effecte afgeſcheiden, het zet zijne onafhankelijkheid op den voorgrond, en wijst de eere der verovering van dezelve aan het volk toe. Een congres is bijeen geroepen; men werkt aan eene nieuwe conſtitutie. Onzerzijds gunnen wij den Belgen *en* hunne onafhankelijkheid, *en* hun congres, *en* hunne nieuwe conſtitutie, zonder dat wij op iets anders bedacht zijn dan op *onze eigen rust en veiligheid.* Maar dit punt is dan ook voor ons van het grootſte aanbelang. Wij kennen den ongeſtadigen, turbulenten aard van het volk, welks grondgebied aan het onze grenst. Het is niet te berekenen, dat wij er beter buren aan zullen hebben, dan wij er medebroeders aan gehad hebben.

Hunne onafhankelijkheid moet ook, in weêrwil van hun geſchreeuw, in eenen bepaalden zin worden opgevat, — onafhankelijkheid namelijk van Noord-Nederland; — maar van Frankrijk? Wij weten dat de factie wortelen in het hart van dat Land had en er voedſel voor hare heillooze ontwerpen uit zoog; wij weten dat eene menigte Franſche militairen,

met hoofd- en onderofficieren, ter harer hulpe overgekomen is, en zich met de Belgen onder de oproervlag verbroederd heeft. Zou het zoo onmogelijk zijn, dat de Franschen zich Belgie weêr eigenden? (iets dat zij gemakkelijk zouden kunnen doen.) Zou niet een groot deel der Belgische bevolking daarnaar kunnen verlangen? Is het ons zelfs niet reeds ter ooren gekomen, dat de belhamels hebben te kennen gegeven, gezind te zijn om, als zij het te kwaad kregen, zich in de armen van Frankrijk te werpen?

Er behoort, naar het mij voorkomt, weinig verstand of ondervinding toe, om te bevatten, dat eene versmelting van Belgie in het Fransche rijk, en dus de uitbreiding der Fransche grenzen tot ons grondgebied, zelfs ons volksbestaan op een bedenkelijk standpunt plaatsen zou.

Maar zoo dit niet gebeurt, en Belgie dus op zich zelven blijft, kan het den Hollanderen ook geenszins onverschillig zijn, wie zich aan het hoofd stellen zal van den nieuwen Staat. Wij kunnen, zonder doodarm te worden, toch geen leger, onevenredig aan ons vermogen en onze bevolking, op den duur in en buiten onze vestingen houden; wij kunnen onze vrijwilligers, onze schutterijen niet

aanhoudend onder de wapenen laten; dit *kan*, hoe moeijelijk ook, eenige weken, eenige maanden, maar lang zeker niet, plaats hebben.

In deze gefteldheid van zaken, doen zich twee punten op, die allen Oud-Nederlanderen wenfchelijk moeten voorkomen:

Het eerfte is, dat Belgie niet met Frankrijk vereenigd worde;

Het tweede, dat aan het hoofd van het Belgisch bewind iemand kome, onder welke titel het ook zij, die door betrekking of inborst, of door beiden, een zedelijke waarborg voor onze toekomftige veiligheid en rust aanbiedt.

Zonder nu vermetel een flip van den fluijer der ftaatkunde te willen opligten, is het misfchien geoorloofd te vragen, of welligt de Prins *van Oranje*, in de gegeven omftandigheden, niet begrepen heeft, zijn Vaderland een zeer groote dienst te bewijzen, door te trachten het vertrouwen van het Belgisch bewind en de Belgifche bevolking te winnen, en daardoor vervolgens aan het hoofd der Regering te geraken? Mogt hij hierin flagen, dan zou er toch evenmin vrees zijn voor het vereenigen van Belgie met Frankrijk, als voor vijandige inzigten ten aanzien van ons Land.

En zoo Z. K. Hoogheid inderdaad eens zoo gedacht had, zouden wij dan geen reden hebben zijne ſtaatkunde en wijsheid toe te juichen in zoo vele omſtandigheden, welke ons nu onverklaarbaar voorkomen, of, nog erger, ons ongunſtige denkbeelden omtrent 's Prinſen vaderlandsliefde doen koesteren?

Indien men voor een oogenblik aanneemt, dat de Prins in waarheid eene zoodanige regt vaderlandſche bedoeling hebbe gehad, moest hij, om te ſlagen, zich aanvankelijk getroosten, dat men in onze gewesten een kwaden dunk omtrent hem opvattede, en zelfs gevaar loopen, om deswegens onverdiend te lijden (*).

Uit de wijze, waarop de Brusſelſche gezagvoerders zijne aangewende pogingen bejegend hebben, is het blijkbaar dat zij in de Belgiſche zaken geene medewerking van Zijn Hoogheid verlangden, maar van zijne verklaarde gezindheid nogtans partij zochten te trekken, om in het bezit van Antwerpen en Maastricht te geraken. Doch dit is hen *niet* gelukt.

(*) Alle menſchen, zegt de Graaf DE SÉGUR, hooren de ſtem der driften; zeer weinigen zijn vatbaar om die der ſtaatkunde en der rede te verſtaan.

Beſchouwen wij nu 's Prinſen handelwijze uit een Belgisch oogpunt, dan komt het mij als onbetwistbaar zeker voor, dat alleen zijne verheffing tot den Belgiſchen troon een einde aan de zoogenaamde roemrijke omwenteling had kunnen maken op eene wijze, die verder bloed en tranen geſpaard, en dat ongelukkig Land weêr eenigermate terug gebragt zou hebben op deszelfs vroegere hoogte van welvaart, die het, zonder hem, vermoedelijk nooit meer bereiken zal.

Doch genoeg hiervan. Er zal eenmaal, misſchien ſpoedig, een dag aanbreken, die de nevelen zal doen opklaren, welke nu nog deze teedere epiſode van den opſtand omwikkelen.

Welk eene geestdrift, welk eene harmoniſche medewerking, welk eene gezegende wapening in alle ſtreken van ons Land! Reeds voor enkele dagen waren hier reeds 1800 ſchutters, waaronder vele vrijwilligers, ook uit de ſtudenten van het Athenaeum, marschvaardig. Een voldoend aantal perſonen, van alle ſtanden, heeft zich aangeboden, om, gedurende de afwezigheid der militaire en ſchutterlijke magt, de dienst der laatſten, tot bewaring der rust in de ſtad, te vervullen. Hierbij moet men voegen, dat in de hoofdſtad zich een

aanzienlijk getal jonge- en andere lieden tot de algemeene land- en zeemagt heeft verbonden; en overigens alhier, zoo door het bijeen brengen van gelden, als van voorraad tot verzorging en verpleging van gekwetsten, zeer veel voor de goede zaak gedaan wordt.

In het naburig Haarlem waren voor eenige dagen 267 manschappen der schutterij, waaronder meer dan 100 vrijwilligers, gereed om uit te trekken. Aldaar zijn reeds aangekomen uit Alkmaar eene compagnie mobiele schutterij, sterk ruim 100 man; uit Enkhuizen en Hoorn eene dito van 120 manschappen, en verwachtte men er uit Purmerende *66*, en uit Zaandam 150 man.

In Groningen moeten reeds vier compagnien schutters, elke van 150 man, gereed staan om uit te trekken. De mobiele schutterij van Vriesland bedraagt 900 man; die te Deventer 320. Te Leeuwarden is, even als op vele andere plaatsen, eene inschrijving geopend tot onderhoud der achterblijvende vrouwen en kinderen, op welke reeds voor eene aanzienlijke som aan wekelijksche bijdragen is ingeteekend.

Men verzekert, dat in de kolonien der Maatschappij van Weldadigheid het getal der manschap-

pen, dat zich vrijwillig voor de dienst te lande heeft aangegeven, tusſchen de 2 en 300 beloopt, en daarenboven nog 32 voor de zeedienst.

Heden moet uit Leyden vertrokken zijn de eerſte ban der ſchutterij, 450 man ſterk, en op Bergen-op-Zoom gerigt zijn; terwijl gisteren reeds 170 man ſchutters van Delft en Schiedam naar Delftshaven zijn gemarcheerd, om van daar met eene ſtoomboot naar de Willemſtad vervoerd te worden.

Ook uit Utrecht zijn reeds twee compagnien van het veldbataljon der ſchutterij naar Woerden vertrokken.

In een brief uit Gouda wordt mij gemeld, dat het aantal beſchikbare manſchappen, voor de dienst der mobiele ſchutterij, 200 bedraagt, en dat zich daaronder vele vrijwilligers, ook uit den aanzienlijken ſtand, bevinden.

De Briel onderſcheidt zich mede door de loffelijkſte geestdrift. Honderd vrijwilligers hebben zich daar ter verdediging des Vaderlands aangeboden. Ook heeft zich een veertigtal ingezetenen, meestal voormalige kustkanoniers, bereid verklaard om de dienst van dat wapen, tot verdediging der ſtad, te verrigten. . . . Maar laat ik ophouden; er kwam

anders geen einde aan dezen brief. Het is mij eene zoo groote genoegdoening alle bijzonderheden, tot deze gewigtige dagen betrekkelijk, bijeen te zamelen, en eene zoodanige behoefte voor mijn hart er over te keuvelen, dat het gansch niet onmogelijk is, dat ik op het belangrijke punt der algemeene wapening nog eens terug koom.

Ontvang inmiddels de beste wenſchen van

Uwen vriend,

FERDINAND MEERMANS.

ACHT EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amsterdam.*

's Gravenhage, 27 October 1830.

Waarde Ferdinand!

Uit het bijgaande adres van antwoord, door H. H. Mog. de Staten-Generaal gegeven op Zijner Majesteits aanspraak bij het openen hunner gewone vergadering, zal u blijken, dat wij nu onze oude gewesten weder als eenen afzonderlijken Staat kunnen aanmerken, en wij dus *voor goed*, en God geve *voor altijd!* afgescheiden zijn van een volk, dat niet verdient door een zamenvattend woord met het onze genoemd te worden. Dat rampzalig, dat door de groote Mogendheden gekoppeld huwelijk is ontbonden; de humeuren der contracterende partijen verschilden te veel, om op den duur een goed huishouden te kunnen geven; zoodat men, in weêrwil van het Job's geduld, aan den

eenen kant getoond, lang al voorſpeld heeft, dat hare vereeniging de zilveren bruiloft niet beleven zou. Al kort na de inzegening der verbindtenis, bleek de kribbige aard van de eene partij, die er van den vroegen morgen tot den laten avond op uit was om de andere te miskennen, te plagen, te turken en te tergen. Van haspelen kwam het tot ſchelden, en eindelijk ſmeet de booze prij al, wat maar onder haar bereik kwam, naar het hoofd van haren wederhelft, wiens zachtmoedige toegevendheid haar te lang voet gegeven en als tot dezen euvelmoed verlokt had. In eene vlaag van dolzinnigheid is zij weggeloopen, maar heeft *en pasſant* zoo een en ander meê gepakt dat haar niet toekomt, en ſtaat nu buitenshuis te vloeken en te razen, om haren verlaten man nog al meer af te dwingen. Maar deze heeft haar de deur voor den neus digtgeſmeten, en laat zoo geducht zijne tanden zien, dat de Belgiſche dame denkelijk niet onder het bereik van zijnen martialen knuppel zal durven komen.

Maar laten wij dezen leenſpreukigen vorm ter zijde zetten, en ons van harte geluk wenſchen, dat de ſcheiding onzer Noordelijke van de Zuidelijke provincien ook onzerzijds effectief daargeſteld

is. Het geeft bij ons, voor het oogenblik, wel een verwarde boêl, maar dat zal zoetjesaan wel weêr in den haak komen. De legioenen onzer dapperen fnellen naar de grenzen, om er de verfoeijelijke wargeesten buiten te houden, en inwendig genieten wij inmiddels, onder de fchuts van vader WILLEM, rust en veiligheid.

In Belgie moet men voor als nog zich behelpen met fchelklinkende woorden, die op deszelfs toeftand pasfen als een paauwenveer op de muts van een' galeiboef. Vrijheid, veiligheid en welvaren hebben dien grond verlaten, welken zij achttien jaren lang, door de zorg van den besten Koning, ongeftoord mogten bewonen. De bloeijendfte ftreken van Europa zijn een prooi geworden der afgrijsfelijkfte regeringloosheid. Het gezag, naar de wijze der paddeftoelen, uit den fchoot van het oproer gerezen, wordt er gefchat naar zijne waardij. Bewust van deze onteerende herkomst, en gedwongen den oorfprong van deszelfs gedrogtelijk aanwezen te eerbiedigen, fchikt en plooit het zich naar de nukken van het oppermagtig graauw, hetwelk zijn broedfel flechts zoo lang dulden kan, als de vrijheid van plunderen en rooven niet beteugeld wordt. Deze doodeenvoudige waarheid

geeft ons het oplosfend antwoord op de vraag, waarom het er in die door God verlaten ftreken zoo erbarmelijk uitziet? Niet al wat arm en berooid in Belgie is, werd aanvankelijk door de muitmeesters in foldij genomen; maar al wat er berooid en arm is, kwam uit krot en mijn kruipen, om mede in het troebel water te visfchen, aandeel in den buit te hebben, en eenige provifie tegen een kwaden dag op te doen. En waarom niet? De gelegenheid ftond zoo gunftig! De regenten durfden zich toch niet te doen gelden; of werden, indien zij dit onderftonden, van den zetel gebonsd, of wel van boven tot onderen uitgeplunderd. Zie maar hoe het in de laatfte dagen daar toegegaan is!

Slaan wij het oog naar Namen, daar ziet men op de markt de kooplieden door het gemeen dwingen hun graan tot fpotprijzen te verkoopen; of naar Lokeren, daar vinden wij het graauw bezig, den ter markt aangebragten voorraad van mondbehoeften weg te rooven, en, onder een nietig voorwendfel, zich van het te koop geftelde vlas meester te maken.

Nog erger is het kortelings toegegaan te Brugge. De werklieden, wien federt eenigen tijd van

ſtadswege arbeid verſchaft werd, hadden reeds een- en andermaal om verhooging van dagloon geſchreeuwd, zonder dat hun zulks toegeſtaan werd. In den morgen van den 18den dezer begonnen zij bij groote hoopen, met allerlei werktuigen gewapend en onder een woest getier, de ſtad door te trekken, en de graanpakhuizen van de heeren ROLLEGHEM (*) te bedreigen. De burgerwacht deed hier eene poging om het gemeen uiteen te jagen, en vuurde op hetzelve, doch met een zeer ongelukkig gevolg. Het graauw beſtormde terſtond het huis van den bevelhebber dier wacht, den heer HERREMANS-LIJBAERT, en vernielde daar alles wat onder zijn bereik kwam. Verſcheidene andere huizen werden, gedurende dien zelfden dag en den daarop volgenden nacht, uitgeplunderd, zonder dat de burgerwacht zich verder liet zien. Des nachts liep het gemeen daarenboven de huizen af, eischte geld van de inwoners, en ſloeg overal de glazen in, waar men niet ſpoedig genoeg aan dezen eisch voldeed. Bij die gelegenheid liepen ſcharen van mannen en vrouwen uit het laagſte gepeupel, on-

(*) Ten gevolge van het plunderen bij dezen heer, moet de echtgenoote van een hunner van ſchrik geſtorven zijn.

der een afgrijsfelijk gefchreeuw, met brandende fakkels door de ftraten; en wanneer er een huis geplunderd was, dan hoorde men vragen: *op wien zullen wij nu af?* En onder dat alles, was er geen enkel gewapend burger op de been; geene overheid, die maatregelen nam tot herftel der rust! Men had naderhand eenige plunderaars gevangen genomen, en deze zouden bekend hebben, dat er goud geld onder hen uitgedeeld was geworden, om hen tot plunderen en brandftichten aan te zetten.

Te gelijkertijd werd het platteland der provincie Henegouwen afgeloopen door plunderbenden, die in de pachthoeven gewelddadig indrongen en de pachters noodzaakten hunne granen om niet, of voor weinig geld af te geven. Den 29ften dezer hebben een 5 à 600 mijnwerkers een' aanval gedaan op de gebouwen, die bij de fteenkolenmijnen van den heer DEGORGES, te Hornu, behooren (*). Zij hebben de werkplaatfen verwoest, de ftoom- en andere werktuigen vernield. 's Anderendaags is het gemeen te Wasmes, te Jemma-

(*) De aan dezen heer toegebragte fchade wordt op een millioen begroot.

pes en te Ghlin op nieuw aan 't plunderen geflagen. Te Sobre-fur-Sambre zijn tien of twaalf huizen door de mijnwerkers geplunderd en verbrand. Dien zelfden dag is don JUAN VAN HALEN te Mons in hechtenis genomen. Men meent dat hij befchuldigd wordt, tot deze wandaden aangehitst te hebben.

Het pas kortelings ontruimde Mechelen is, al dadelijk na zijne rampzalige inlijving in den jongen Staat, getuige geweest van dergelijke gruwelen. Ook daar zijn de huizen uitgeplunderd van de heeren VAN VELSEN, lid der Tweede Kamer, OLIVIER, burgemeester, POPPÉE, controleur der belastingen en DE BIE, ontvanger.

In deze verfchrikkelijke gefteldheid van zaken, die de bewindsmannen zelven radeloos maakt, leest men in den beruchten *Courrier* (*), de lofbazuiner anders der glorieufe omwenteling, deze merkwaardige woorden: „ De wezenlijke moeijelijkheden van onzen toeftand vermeerderen van dag tot dag: het openbaar vertrouwen is vernietigd; alle handelzaken ftaan geheel ftil; de fabrijken zijn gefloten; de nijvere en vermogende ingezetenen worden met

(*) Zie zijn nommer van 21 October.

bankbreuk en armoede bedreigd; de lagere volksklasfen hebben geen werk, en zien niet dan ellende te gemoet; de naderende winter zal voor ons met eenen togt over de Berefina gelijk ftaan. Thans troosten ons de tooverwoorden vrijheid en vaderland nog; misfchien zullen deze woorden over eene maand met die van rust en brood gelijkluidend zijn."

Het zal er voor ons nu maar op aankomen om die bijna egyptifche plagen binnen de grenzen van het land harer geboorte te houden. Daartoe is het noodig onze landmagt zoo veel mogelijk te concentreren. Het is zeker uit overtuiging van deze gebiedende noodzakelijkheid, dat onze troepen Dendermonde, Mechelen en Lier ontruimd hebben. Het heeft mijn hart echter goed gedaan, dat de Hertog van SAKSEN-WEIMAR, bij laatstgemeld plaatsje, den muitelingen nog eens een gevoelige neep gegeven heeft.

Maar nu Antwerpen? Zal deze plaats door ons te behouden zijn? Niet denkelijk. Reeds den 17den heeft aldaar een oploop bij de Mechelfche poort plaats gehad, en zijn daarbij door de wacht aan die poort twee lieden uit den hoop gekwetst geworden. De gisting neemt fteeds toe; de

ſpanning is groot; en de Generaal CHASSÉ heeft de vesting in ſtaat van beleg geſteld. Men verbreidt hier ontrustende tijdingen. Ik loop eens uit om, zoo mogelijk, er iets bepaalds van te vernemen, en ſluit dus dezen met de verzekering mijner vriendſchappelijke genegenheid.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

P. S. In mijnen eerstvolgende een lettertje antwoord op uwen belangrijken brief van gisteren.

SIRE!

„ De Staten-Generaal der aan den Koning en Grondwet getrouw gebleven Nederlanden brengen, bij het openen dezer gewone zitting, aan Uwe Majeſteit hunne eerbiedige hulde toe, met de opregtſte gevoelens van verknochtheid en vaderlandsliefde, die hen ſteeds bezielden, maar tevens met die van de diepſte ſmart en verontwaardiging, over den gewapenden afval van het wettig gezag in de Zuidelijke gewesten des Rijks.

„ Ook Wij, Sire! koesterden nog eenige hoop, dat onze jongſte buitengewone beraadſlagingen, waarbij ſchier al de vertegenwoordigers des ganſchen Nederlandſchen volks Uwer Majeſteit de betuiging toebragten hunner liefde en trouw, eenen gunſtigen invloed tot bevrediging zouden uitgeoefend hebben. Thans betreuren wij het met Uwe Majeſteit, dat noch die raadplegingen, noch Uwer Majeſteits daarmede inſtemmende verklaarde gezindheid, om in een grondwettig onderzoek te treden van geopperde be-

zwaren, noch de pogingen der krijgsmagt van den Staat, tot onderſteuning van den wensch der welgezinden en demping des opſtands aangewend, met eenen voorſpoedigen uitſlag mogten bekroond worden. Wij zien met rouw en droefheid, dat eene misleide en opgeruide menigte eene der welvarendſte landſtreken van Europa, welke de ruimſte beſcherming van burgerlijke, ſtaatkundige en godsdienſtige vrijheden onder Uwer Majeſteits regering genoot, uit ſnoode muitzucht, gepaard met drieſte ondankbaarheid, heeft gemaakt tot een affchuwelijk tooneel van regeringloosheid en ellende.

„ Zoo werd de band verſcheurd, welke, ten gevolge der Europeſche ſtaatkunde, een deel der Nederlanden, vroeger van eigen ſtaatkundig beſtaan verſtoken, en daardoor welligt minder rijp voor ware vrijheid, op het innigst aan den ſtaat der van ouds vereenigde Nederlandſche gewesten moest verbinden.

„ Één gevoel leeft nu in het ganſche oude Nederland, de wensch om dien band, beſtemd ter bevordering van gemeenſchappelijken voorſpoed, doch die zoo veel onheils berokkende en geweldig werd verbroken, thans ook regelmatig ontbonden te zien.

„ In die beſchouwing reeds bevestigd door Uwer Majeſteits openingsrede, ontvingen wij met de meeste voldoening Hoogstdeszelfs gewigtige boodſchap van den 20ſten dezer, welke ons daarin verſterkte. Van nu af ons eeniglijk en alleen als Vertegenwoordigers der Noordelijke provincien aanmerkende, zullen ook wij, behoudens de ſchikkingen tot regeling der affcheiding, onder behoorlijke inachtneming van de regten der ſchuldeiſchers van den Staat, en in afwachting van den uitſlag der onderhandelingen met de Mogendheden, en van de wijzigingen, die de grond-

wet vorderen mogt, ons verpligt achten, om uitsluitend het oog te vestigen op datgeen, wat in het belang van Oud-Nederland behoort te worden beraamd en bestendigd.

„ Wij nemen dan, als Staten-Generaal van dat Nederland, hetwelk door het vertreden der grondwet, elders, niet van de waarborgen, die zij verleent, mag verstoken zijn, het door Uwe Majesteit ons medegedeelde eerbiedig aan, zoo ten aanzien van de betrekkingen met de buitenlandsche Mogendheden als van Hoogstdeszelfs bedoelingen voor de toekomst en de voorloopig genomene maatregelen ter voorziening in de behoeften der schatkist, ter wapening, ter beteugeling van alle woelingen en ter verzorging van de behoeften der minvermogenden, gedurende den winter.

„ Wij berusten daarbij voor het tegenwoordige in het door de tijdsomstandigheden noodwendig geworden uitstel van de invoering der nieuwe wetgeving.

„ Wij zullen in het belang der Noordelijke gewesten al de wetsbepalingen in ernstige overweging nemen, welke ons, omtrent de geldelijke aangelegenheden, zullen voorgedragen worden, opdat dezelve met de meest mogelijke zorg, naauwkeurigheid, eenvoudigheid en spoed mogen worden geregeld.

„ Wij beamen ten volle den lof, door Uwe Majesteit toegekend, aan dat deel der legermagt, welks dapperheid en onbezweken trouw luisterrijk uitblonk in tegenstelling van den schandelijksten afval.

„ Met bijzonder genoegen ontvangen wij de mededeeling der gelukkige voleindiging van den oorlog op het eiland Java, en van het herstel of behoud der rust aldaar en in al de overzeesche bezittingen, en wij zien daarin een nieuw bewijs, dat Neêrlands zeelieden en krijgsknechten

zich den roem hunner voorvaders allezins waardig blijven maken.

„ Doch Sire! wij mogen ons tot deze verklaringen niet bepalen, maar voelen ons door het gewigt der omſtandigheden gedrongen, om, nu de band is losgemaakt, welke ons niet zelden verpligtte onze wenſchen ſlechts ten halve te uiten, dezelve thans, in het belang alleen van het oud Vereenigd Nederland aan U. M. met vrijmoedigheid en vertrouwen te openbaren. Wij moeten daarbij voornamelijk aandringen op de zorg ter verdediging van het grondgebied van den Staat, door de onverwijlde vorming eener legermagt, op welke in alle omſtandigheden kan gerekend worden. Van Uwer Majeſteits wijsheid en voorzigtigheid mogen wij dit verwachten, daar reeds de openbare blijken beſtaan, dat die zorg en die der inſtelling van een onvermengd Noord-Nederlandsch Beſtuur Hoogstdenzelven bezig houden.

„ Van gelijke beginſelen uitgaande, vertrouwen wij, dat, tot zoo lange de Zuidelijke gewesten zullen zijn terug gekeerd tot eenen ſtaat van orde, die alleen eene wettelijke afſcheiding en het doen gelden onzer regten mogelijk kan maken, Uwe Majeſteit wederkeerig zal opgeheven achten al die verbindtenisſen en verpligtingen, die als een gevolg der vereeniging, ten behoeve dier gewesten, beſtonden, zoo ten aanzien der vaart op de kolonien, als van andere aangelegenheden.

„ Met hetzelfde vertrouwen mogen wij de voordragt te gemoet zien van al wat ſtrekken kan ter opheffing van zoodanige belemmeringen, als onzen handel en nijverheid, in het algemeen belang des geheelen Rijks, gedrukt hebben, en welke niet langer als opofferingen van onze zijde kunnen worden gevorderd.

„ Verlangend zien wij ook die voordragten te gemoet, die ſtrekken moeten tot opbeuring van het vertrouwen op onze geldelijke aangelegenheden.

„ Op die wijs, Sire! zullen wij voor de rampen en verliezen, ons zoo onverdiend door den opſtand aangebragt, eene aanvankelijke vergoeding vinden, en de Oud-Nederlandſche Natie zal volgaarne, uit al hare krachten, medewerken, niet alleen ter verdediging van den dierbaren geboortegrond, waartoe zij zoo volvaardig en met de bewonderenswaardigſte geestdrift toeſnelt, maar ook tot ſtijving van 's Lands ſchatkist, door al die middelen, welke het eervol behoud der goede trouw en de herſtelling en inſtandhoudingen van het openbaar crediet vereiſchen.

„ De gerustheid des geweten's is het loon der deugd; dat loon mag Uwe Majeſteit ten deel vallen. Met Hoogstdenzelven zullen wij vol vertrouwen de uitkomst verbeiden. En terwijl wij van de ſtaatkunde van Hoogstdeszelfs Bondgenooten, die het Koningrijk der Nederlanden vestigden en waarborgden, verwachten, dat zij de voortduring niet langer zullen gedoogen van den tegenwoordigen rampzaligen en gevaarlijken toeſtand der Zuidelijke gewesten, zullen wij, met de Natie, die wij vertegenwoordigen, gedachtig aan voorouderlijke deugd en roem, bij de inſpanning aller krachten, het oog gerigt houden op die Voorzienigheid, wier beſchermende hoede dit land, hoe klein en hoe geteisterd, vaak heeft bewaard en gered."

NEGEN EN TWINTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 30 October 1830.

Gij zult zeker, mijn waarde Vriend! ſedert mijnen laatſten brief, reeds deze en gene bijzonderheid vernomen hebben omtrent hetgeen dezer dagen te Antwerpen voorgevallen is. Ik heb mij eenige moeite gegeven om deswegens naauwkeurig onderrigt te worden; maar de ſtaat van verwarring, die daar ter plaatſe moet geheerscht hebben; het uitblijven van de officiële rapporten, en het daaruit verklaarbaar ſtilzwijgen van het Gouvernement, maken het bezwaarlijk om voor de echtheid der loopende geruchten in te ſtaan. Zie hier kortelijk wat er mij van ter kennisſe gekomen is.

De ſtedelijke regering van Antwerpen heeft den 24ſten dezer aan de burgerij kennis gegeven, dat

de Generaal CHASSÉ de ſtad in ſtaat van beleg geſteld, en dienvolgens gelast had, dat de inwoners zich niet naar de wallen zouden begeven, hen tevens waarſchuwende voor de onaangenaamheden, aan welke zij, bij overtreding van dit bevel, zich zouden blootſtellen. Den 26ſten moet er te Antwerpen een oproer onder het gemeen zijn uitgebroken, en, door verraad van binnen, de poort van Burgerhout voor de muitelingen geopend zijn. Men wil dat in de ſtad hevig gevochten is; en, vermits de bataljons van de 9de en een van de 5de afdeeling nog op de wallen tusſchen het muitend graauw en de inſurgenten verſtrooid waren, moet men van het kasteel onderhandeld hebben, ten einde deze troepen naar hetzelve terug te doen trekken. Dit zou gelukt zijn, doch niet zonder eenig beduidend verlies, uit hoofde van nieuwe aanſlagen van het gemeen, welke echter met kracht afgeweerd zijn. Den 27ſten moet er hevig geſchoten zijn, en heeft men een zwaren brand in Antwerpen gezien. Vlugtelingen, te Breda aangekomen, verzekeren, dat niet alleen met grof geſchut uit de citadel, maar ook van de ſchepen op de ſtad is gevuurd, en dat op een aantal plaatſen brand is ontſtaan.

Men moet, na de afdanking der Belgifche folda-ten, hunne wapenen in een vaartuig geladen heb-ben, hetwelk den 26ften door het gepeupel aange-vallen en, na het ontwapenen der wacht, bemees-terd moet zijn. Er zou weder op de verraderlijk-fte wijze fterk gefchoten zijn uit de huizen, waarin het gemeen zich genesteld had. Men begroot het getal der binnen geftroomde horden op 5 à 6000 man, zoo Brusfelaren en vrijcorpfen van daar, als lieden van de bende van NIELLON (*). Het is naauwlijks te gelooven, maar de bevelhebbers der opftandelingen zouden de vermetelheid gehad heb-ben om de citadel op te eifchen; doch het antwoord zou hun in bommen en gloeijende kogels door den grijzen Bevelhebber toegezonden zijn, die een verfchriklijk bloedbad en eene ontzettende verwoes-ting, ook in het entrepôt (†), moeten aangerigt

(*) Deze commandant moet directeur van een troep kinder-commedianten te Brusfel geweest zijn.

(†) In een bijzonderen brief uit Antwerpen, door een der geaccredi-teerdfte Duitfche bladen medegedeeld, vindt men de volgende opgave van de bij het in de asch leggen van het entrepôt verbrande wa-ren: 15,000 kisten fuiker; 50,000 balen koffij; 100 kisten en 50 ceronen indigo; 1000 kisten fpecerijen; 300 ceronen tamarinde; 60 balen katoen; 100,000 kilogr. fernambuckhout; 600,000 kilogr. campèche- en ander hout; 3,000,000 ponden zwavel; 2500 vaten potasch; 1000 kisten thee en 1000 vaten tabak. Verder zijn ver-

hebben. Dit fchijnt intusfchen buiten allen twijfel, dat, offchoon de ftad door verraad in 's vijands handen gevallen of liever geleverd is, de citadel in onze magt is gebleven, en ook wel blijven zal.

De Held van dit kasteel, zoo eerbiedwaardig door zijnen ouderdom, als door den krijgsroem, in ontelbare veldflagen verworven, moet zich in deze bloedige dagen weder luisterrijk onderfcheiden hebben. Het is bekend, dat de oude Spartanen geen liefhebbers van langdradige *demonstraties* waren; maar zich tot eene gewoonte gemaakt hadden, zich fpreuk- en kernachtig, kort en bondig, uit te drukken, vooral in zaken van aangelegenheid; maar hoe zinrijk, hoe ineen gedrongen hunne uitdrukkingen ook mogen geweest zijn, er werden toch woorden toe vereischt. Hoe veel ingenieufer, hoe veel meer dan Spartaansch-kort en bondig is het dan niet, om, zonder een woord te fpreken, eene *demonstratie* te doen, die zoo zinrijk, zoo krachtdadig en afdoende was, dat zij het

---

brand voor 100,000 guldens aan hoorn; voor 200,000 guldens aan piment; voor 300,000 guldens aan huiden; voor 3 millioenen manufacturen; in alles bedragende tusfchen de 15 en 20 millioenen. Nog veertien dagen na den brand rookten de puinen.

onfchuldig geplengde bloed onzer laaghartig vermoorde Landgenooten gewroken heeft; — de Eere daarvan komt toe aan den manhaftigen grijsaard CHASSÉ. De onverlaten, aan het hoofd der muiters ftaande, hebben uit dat verfchrikkelijk antwoord vernomen, wat het zegt om door onbefchofte eifchen een' man van trouw en eer te honen, die daar aan het hoofd ftaat van Hollanders, in wier aderen nog onverbasterd het bloed fpeelt van voorouderen, die, als het de vrijheid van hunnen grond en van hun geweten gold, als leeuwen vochten en onverwinnelijk waren.

Misfchien zal ik dezen nog een daagje ophouden, of ik nog iets officieels omtrent deze merkwaardige gebeurtenis vernemen mogt.

Intusfchen nog een paar woorden over uw pleidooi voor den Prins *van Oranje!*

Offchoon ik nu en dan door mijn enthufiasme voor de goede zaak, en door de prikkelbaarheid mijner zenuwen verlokt word tot hartstogtelijke uitvallen tegen perfonen en gebeurtenisfen, die mij van kwade beduidenis fchijnen, heb ik nogtans, ten opzigte van dit teeder punt, mij gewacht een bepaald begrip te vormen, maar metdatal vurig verlangd om dienaangaande ingelicht te worden;

intusfchen met de meeste behoedzaamheid den vinger op den mond leggende. Ik moet bekennen, dat gij mij deze, voor ons Land zoo hoogstgewigtige, aangelegenheid uit een oogpunt hebt doen befchouwen, hetwelk mij overtuigd heeft, dat de Prins *van Oranje* met evenveel moed als fchranderheid gehandeld heeft in het waarachtig belang van ons Land, en te gelijker tijd in dat van Belgie. Ik zie nu duidelijk in, dat het voor de beide Landen wenfchelijk zou zijn, dat Zijn Hoogheid tot Koning der Belgen uitgeroepen wierd. Bovendien komt het mij voor, dat alsdan het grondgebied der Nederlanden, in zijne verhouding tot het Europeesch ftatenftelfel, dezelfde plaats in effecte zou blijven behouden, die het vóór het uitbersten van den opftand had, en dat er dus geen herwegen en herijken van den kant der hooge waag- en ijkmeesters te pas komen zou (*).

(*) De fchrandere Staatsman GYSBERT KAREL *Grave* VAN HOGENDORP heeft eene broc'ure uitgegeven, onder den titel van: *De Prins van Oranje; 29 October* 1830. Daarin wordt dit onderwerp nagenoeg uit hetzelfde oogpunt befchouwd. Onder de evengemelde dagteekening is nog verfchenen een ftukje, getiteld: *Het krediet*, en den 18den derzelfde maand een ander over *de Schutterijen*, welke men verzekert, dat mede uit de pen gevloeid zijn van den Graaf VAN HOGENDORP, die Oud-Nederland zoo gewigtige dienften bewezen heeft ten tijde van de affchudding van het Franfche juk

Maar, *à propos!* van die hooge waag- en ijkmeesters gesproken, komt het u niet voor, dat zij onzen Koning alles behalve vriend-broederlijk behandelen? Zij hadden, dunkt mij, in den beginne, maar een paar vingers (Pruisfische, bij voorbeeld) behoeven uit te fteken, om de geheele factie den kop in te nijpen. De bloedbetrekkingen van ons fouverain Huis tot de dynasties van Rusland en Pruisfen moesten toch *à priori* doen vermoeden, dat men onzen Koning niet aan zijn lot zou overlaten, in de hagchelijke oogenblikken, die hij, zelfs voor de perfonele veiligheid van zich zelven en de zijnen, beleefd heeft. Doch zegt men, in het dagelijksch leven, wel eens, dat het moeijelijk is in eens anders boeken te lezen, en zegt men dit voornamelijk om ons te herinneren, dat wij zeer wijs doen van ons niet te bezondigen in dikwijls gewaagde oordeelvellingen en vonnisfen; op de boeken van de Potentaten is deze voorzigtig-

---

in het jaar 1813, en thans weder, ondanks zijnen gevorderden ouderdom en pijnlijke kwaal, zijnen ijver paart aan de pogingen van alle welgezinden, om ons Vaderland te behouden. Zijn Hooggeboren is een der eerften geweest, die, edelmoediglijk, de helft van zijn Rijkspenfioen van *f* 10,000, tot ftijving van 's Lands kas, heeft afgeftaan.

heidsles buiten twijfel *à plus forte raiſon* van toepasſing. De rekeningen, die daarin voorkomen, zijn zoo verbaasd gecompliqueerd, dat de boekhouders zelven er bijwijle niet regt wijs uit kunnen worden; en dit geeft wel eens aanleiding, dat zij zich in verlegenheid bevinden om hunne meesters eene voldoende inlichting omtrent den ſtaat hunner zaken te geven, alvorens zij door renboden informaties enz. hebben doen halen uit alle windſtreken, over hooge bergen en wijde zeeën dikwijls heen, bij andere ſtaatskantoren, met welke zij openſtaande rekeningen hebben. Genomen nu eens, dat zoo'n Potentaat met hart en ziel eene nieuwe operatie gemeenſchappelijk met een anderen Souverain zou willen doen, dan kan er maar niets van komen zoolang de uitgevlogen boden nog met geene narigten terug gekomen zijn, die de verzekerdheid meêbrengen, dat er geen mikmakken in eenig keizerlijk of koninklijk contraboek voorhanden of te duchten zijn. En hoe zou het ons, oningewijden, dan in het hoofd kunnen komen, om te willen lezen in die vorſtelijke boeken, welke de Potentaten zelven niet zonder, dikwijls op verren afſtand geplaatſte, brand- en reflexieſpiegels en andere politisch-optiſche hulpglazen kunnen begrijpen?

Ik zie er dus niets veiligers voor ons op, dan maar eerbiedig te zwijgen, en het beste te denken van hetgeen wij in dezen niet vatten kunnen. Men verzekert, dat eerlang Ambasſadeurs van de groote Mogendheden te Londen bijeen zullen komen, om over de Belgiſche aangelegenheid te handelen. . . . Intusſchen zou het verlaten Holland . . . . maar vertrouwen wij op God en onzen moed! Hollands Leeuw is ontwaakt!!

1 *November* 1830.

Nu kan ik u vollediger inlichten omtrent het voorgevallene te Antwerpen. De Heer VAN DER WYCK, welke den 30ſten October uit de citadel van Antwerpen alhier is aangekomen, heeft dadelijk dienaangaande verſlag gedaan aan Z. K. H. Prins FREDERIK. Een afſchrift van dit rapport gaat hiernevens.

Met gevoelens van achting en vriendſchap, beſtendig

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

RAPPORT aan Zijne Koninklijke Hoogheid, Prins FREDERIK der Nederlanden, *Admiraal en Kolonel-Generaal der zee- en landmagt, wegens het voorgevallene te Antwerpen, ſedert den 24ſten October* 1830.

„ Nadat onze troepen de ſtelling achter de Nethe en de Rupel hadden verlaten en zich voor de dorpen Berchem, Burgerhout, Kiel en Merxem hadden gelegerd, gaf de Luitenant-Generaal Baron CHASSÉ, den 23ſten October, order, om de inundatien, ten noorden en zuiden van de vesting Antwerpen, en voor de poſitie van het Vlaamſche Hoofd, alsmede die voor de forten Lillo en Liefkenshoek te bewerkſtelligen, en voorts, om de gebouwen en andere voorwerpen, die tot dekking van den vijand, in de nabijheid van Antwerpen konden dienen, te doen wegruimen.

„ Deze maatregelen, hoe gebiedend noodzakelijk ook, baarden onder de inwoners een algemeen misnoegen; vooral het in brand ſteken van eenige huizen.

„ Des avonds van den 24ſten, toen in den loop van dien dag, de voorſchreven order was ten uitvoer gebragt, kwamen de heeren burgemeester en ſchepenen der ſtad Antwerpen, bij den Generaal CHASSÉ op het Kaſteel; gaven van de verbittering der inwoners over de genomen maatregelen kennis, en deelden hunne vrees mede, dat, wanneer men voortging, om de huizen buiten de vesting af te branden, alsdan gewis het volk tot oproer zoude overſlaan. De Luitenant-Generaal dit inziende, gelastte genoemden burgemeester om zorg te dragen, dat de huizen, gelegen binnen den afſtand van 150 ellen van het

glacis des Kasteels, dadelijk wierden afgebroken, welke last door dezen werd aangenomen.

„ Gedurende den 25ſten bleef het in de ſtad niet alleen rustig, maar men ontdekte zelfs geen ſpoor dat er oproer te vreezen was, ook niet toen de troepen, hunne ſtellingen buiten de ſtad verlatende, binnen dezelve trokken.

„ Des nachts tusſchen den 25ſten en 26ſten bleef de rust mede ongeſtoord, doch in den ochtend van dien dag, omſtreeks acht ure, plunderde het gemeen een ſchip, waarin een aantal wapenen, van het regiment lanciers n°. 10 werden geladen, hetgeen echter voor een gedeelte werd geſtuit, doordien de Kolonel ter zee LEWE VAN ADUARD, eene gewapende barkas op die plaats zond, en het ſchip op ſtroom liet leggen.

„ Omſtreeks half elf ure had er een oploop van het gemeen in de Kerkſtraat bij den St. Andriesplaats, waarop een detachement van honderd man werd gedirigeerd, ten einde deze zamenſcholing uiteen te drijven; zij vonden echter tegenſtand, zoo dat deze magt genoodzaakt werd, om geweld te gebruiken, waardoor dan ook op dat oogenblik de rust oogenſchijnlijk herſteld werd. Weinige oogenblikken daarna, begaf zich een tweede detachement naar het kwartier van St. Andries, welk detachement al ſpoedig met de opſtandelingen in het gevecht geraakte, en uit de huizen werd beſchoten. Van dat oogenblik af aan, werden al de poortwachten en de troepen binnen de ſtad ſtaande, door de burgers, die zich in de nabij gelegen huizen hadden begeven, beſchoten of door de, zich in de ſtraten bevindende, aangevallen, hetwelk zonder ophouden den geheelen dag en een gedeelte van den nacht aanhield. De Luitenant-Generaal CHASSÉ had in den loop van den namiddag eenige weinige ſchoten op de huizen

van het kwartier van St. Andries, waaruit de soldaten door de burgers werden beschoten, alsmede op eenen toegang tot het Kasteel, alwaar eene ontmoeting met de muiters plaats had, laten doen, doch alleen om vrees in te boezemen; waarvan dan ook het gevolg was, dat op den 27sten daaraanvolgende, om zeven ure, eene commissie van notabelen bij Z. E. werd aangemeld, aan het hoofd hebbende den heer OSY, president van de bank, die den Generaal voorstelde, om alle vijandelijkheden te doen staken, ten einde niet alleen het storten van bloed voor te komen, maar ook de welgezinden voor eenen geheelen ondergang te beveiligen, zeggende, dat zij vergezeld werden door eenen inwoner der stad, die op zich had genomen, eenen brief, die aan hem, door een gedelegeerde van het provisioneel gouvernement van Belgie, overhandigd was, aan Z. E. ter hand te stellen. Deze brief, waarvan afschrift hierbij wordt overgelegd, behelsde het voorstel, om de troepen, die zich in de stad bevonden, binnen het Kasteel te doen rukken, en de stad door hunne troepen te laten bezetten, doch van dat oogenblik al de vijandelijkheden te doen ophouden, nemende hij gedelegeerde aan, om dadelijk eene deputatie aan Z. M. te zenden, ten einde over de ontruiming der vesting door de koninklijke troepen te handelen. Onze troepen, volgens de ingekomen rapporten, zeer sterk op alle punten gedrongen zijnde en zich niet langer in de aangenomen positien aan de poorten kunnende staande houden, vond de Luitenant-Generaal CHASSÉ dit voorstel aannemelijk, daar hij zich op dat oogenblik toch zoude genoodzaakt gezien hebben, om de troepen te moeten doen terug trekken, hetwelk, door het vuur uit de huizen, niet dan met veel verlies zoude hebben kunnen geschieden. Intusschen nam de Generaal,

alvorens daaromtrent door Z. E. eene beslissing werd genomen, het gevoelen van al de chefs der korpsen in, die zich met het voorstel van meergenoemden gedelegeerde vereenigden, waarop de Generaal last gaf, om op alle punten de vijandelijkheden te doen staken, en dat de troepen zich naar het stapel- en constructie-magazijn zouden begeven; daarna werden de sleutels der poorten door eén vertrouwd persoon aan den gedeputeerde van het provisioneel gouvernement op het stadhuis gezonden, dewelke ook werkelijk door hem ontvangen zijn, blijkens afschrift van het reçu, hetwelk almede hiernevens wordt aangetroffen.

„ Zoodra deze wapenstilstand bekend werd, hield het vuur aan alle punten op, en de troepen begaven zich naar het gemeld magazijn; doch van tijd tot tijd werd er nog uit de huizen op de bezetting van het kasteel geschoten, waarschijnlijk door diegenen, die geen kennis van de getroffene overeenkomst hadden; en, om zulks te doen ophouden, vond de Luitenant-generaal Baron CHASSÉ raadzaam eene witte vlag op een der bastions van het kasteel te doen stellen. Deze maatregel gaf aanleiding dat zekere KESSELS, zich noemende kommandant van de artillerie, vergezeld van eenen luitenant-kolonel, NIELLON genaamd, zich als parlementairen bij den Generaal aanmeldden, en, binnen gelaten zijnde, verlangden te weten, waarom men het witte vaandel had opgestoken; de Generaal antwoordde, hetgeen dienaangaande hierboven is vermeld, alsmede om door een ieder de gesloten kapitulatie te doen eerbiedigen. KESSELS hield zich met dit antwoord niet tevreden, zeide dat de civiele magt onbevoegd was, om eene militaire overeenkomst te treffen; verklaarde uit naam van den kommandant der troepen, door wien

hij zeide afgezonden te zijn, de geſlotene kapitulatie voor onwettig en zonder eenige verbindende kracht; hij nam echter het voorſtel van den Luitenant-generaal CHASSÉ aan, om zich desaangaande bij den dikwijls genoemden gedelegeerde van het proviſioneel Belgisch gouvernement te vervoegen, en daarvan den uitſlag in perſoon te zullen mededeelen.

„ Niet voor één uur werden parlementairen aangekondigd, die, zonder te verlangen om binnen gelaten te worden, aan den kommandant der wacht twee eensluidende eiſchen om te kapituleren gaven, waarvan een hiermede wordt overgelegd, en die beide ter overhandiging aan den Luitenant-generaal CHASSÉ waren beſtemd. Door dit ſtuk was dan, hoezeer er door de vroegere overeenkomst een wapenſtilſtand voor eenen onbepaalden tijd was geſloten, deze wapenſtilſtand ſlechts tot vier ure in den namiddag bepaald, op welk tijdſtip geantwoord moest worden, of de voorgeſtelde voorwaarden al dan niet werden aangenomen

„ Ten half twee ure begonnen de muitelingen wederom op onze troepen, zich binnen de enceinte van het ſtapel- en conſtructiemagazijn bevindende, met geweer te vuren, hetgeen meer en meer toenam, zoodat de Kolonel SPRENGER, die aldaar het bevel voerde, een en andermaal liet vragen, of hij order kon geven om ook te vuren, hetwelk echter door den Generaal werd geweigerd, aangezien Z. Excell. de geſloten kapitulatie in den volſten zin wilde naleven, gevende tevens last om eene witte vlag uit te ſteken: dit maakte echter geen indruk op de oproerlingen, en hun vuur werd van tijd tot tijd levendiger onderhouden, tot dat zij eindelijk een veldſtuk voor den hoofdingang van de enceinte van gedacht magazijn

plaatſten, en daarmede de deuren openſchoten, waardoor veel verwarring onder onze troepen te weeg werd gebragt, en hetwelk tot gevolg had, dat deze zich in de grootſte verwarring op de ijzeren poort terug trokken.

„ De Luitenant-generaal Baron CHASSÉ, verontwaardigd over de ſchending van den geſloten wapenſtilſtand, gaf alstoen, omſtreeks half vier ure, last, om het St. Andries kwartier, waar de muitelingen zich in groot aantal bevonden, niet alleen met geweer te beſchieten, maar ook te bombarderen en brandkogels daarin te werpen, hetgeen tot half acht ure heeft aangehouden, terwijl de oorlogsvaartuigen, van hunne zijde, insgelijks de ſtad aan de zijde der rivier beſchoten.

„ Even na het ophouden van het bombardement meldde zich als parlementairen eene commisſie van notabelen van Antwerpen aan, aan het hoofd hebbende den heer DUBOIS, majoor der ſchutterij, dewelke, binnen gelaten zijnde, aan den Luitenant-generaal CHASSÉ een tafereel ophing van de verwoesting, die het bombardement had te weeg gebragt, ſmeekende om op nieuw eenen wapenſtilſtand te willen ſluiten, ten einde alle verdere onheilen voor te komen, en tevens overhandigende twee brieven, waarvan de eene door ROGIER, lid van het proviſioneel beſtuur, en ROBIANO DE BORSBEEK, gouverneur van de provincie Antwerpen, en de andere door STEVENOTTE, kommandant in laatstgenoemde ſtad, onderteekend, beide te kennen gevende, dat men het voornemen had, om den volgenden dag de afgebroken onderhandelingen wederom op te vatten, ſtellende dus voor, om aan het verzoek der commisſie te willen voldoen.

„ De Luitenant-generaal CHASSÉ, bewogen met het lot der inwoners, heeft in het voorſtel der notabelen toege-

ſtemd, en te gelijker tijd aan hen een' brief voor ROGIER en ROBIANO DE BORSBEEK ter hand geſteld, waarin Z. E. te kennen gaf, dat hij van zijne zijde geene vijandelijkheden tot den volgenden morgen ten acht ure zou plegen, als wanneer hij verlangde, dat eene commisſie van het proviſioneel beſtuur zich bij Z. Excell. zou vervoegen, om eene nadere overeenkomst te ſluiten, tevens verklarende, dat hij, wanneer op zijne troepen mogt worden gevuurd, alsdan dadelijk het bombardement zou doen hervatten. De ondergeteekende, ten elf ure des avonds van dien dag, het kasteel hebbende verlaten, is onbewust of er in den volgenden morgen al dan niet eene overeenkomst is getroffen.

„ De ondergeteekende vindt het niet ondienſtig te doen kennen, dat een gedeelte der ſchutterij zich bij de opſtandelingen heeft gevoegd, en tegen de troepen heeft gevochten.

„ Bij het nalezen van dit rapport heb ik opgemerkt, vergeten te hebben, om op zijne plaats te vermelden, dat Z. Excell. de Luitenant-generaal CHASSÉ, de door den gedelegeerde van het proviſioneel gouvernement met de militaire kommandanten aan Z. Excell. voorgeſtelde kapitulatie, niet alleen verworpen, maar met een beleedigd eergevoel heeft beantwoord; en dat op den 27ſten des avonds, tusſchen zes en zeven ure, eenige weinige manſchappen van het algemeen depôt der landmagt, de ſtapel- en conſtructiemagazijnen, waarin de muitelingen zich geworpen hadden, wederom in bezit hebben genomen, en dezelve naderhand in brand geſtoken hebben; voorts, dat door de artilleristen al de ſtukken, welke daarin of omtrent waren, zijn vernageld geworden."

Vertaling van eenen brief van den afgevaardigde van het voorloopige bestuur aan den Opperbevelhebber der vesting Antwerpen.

Antwerpen, den 27sten October 1830.

GENERAAL!

Gij ziet, dat de drang der omstandigheden het volk genoodzaakt heeft, om zich te verklaren, ten einde daardoor voor het oog der zuidelijke gewesten van Belgie zijne eer te redden. Deze stad, waar gij zoo langen tijd gevestigd zijt geweest, waar men u hoog acht, en welker uitstekende geest door u op prijs heeft kunnen worden gesteld, vraagt u met aandrang, om het bloed, dat van wederzijden stroomt, te sparen. Wees verzekerd, dat u Holland daarvoor even veel verpligting zal hebben als wij. Geef aan de Hollandsche troepen bevel, om in het kasteel terug te trekken; laat de stad door ons bezet worden, en eene bezending zich onmiddellijk naar 's Gravenhage begeven, ten einde van Zijne Majesteit de ontruiming dezer vesting te verwerven.

In afwachting van het antwoord daarop, stellen wij u eene wapenschorsing voor.

De afgevaardigde van het voorloopige bestuur,

(*Get.*) F. VAN DEN HERREWEGHE.

Ontvangen van DELCOMINET, portier van het kasteel, een lederen zak, waarin tien sleutels.

Antwerpen, 27 October 1830.

(*Get.*) F. VAN DEN HERREWEGHE.

Uittrekfel van het nadere voorftel, door de heeren VAN DEN HERREWEGHE *en* KESSELS, *aan den Luitenant-generaal* CHASSÉ *overgebragt.*

. . . . Het beftendig zegevierende Belgifche leger ftelt, na door de hulp der dappere ingezetenen te Antwerpen te zijn binnengerukt, de volgende voorwaarden voor:

1°. De ontruiming van het kasteel, en van het tuighuis in de Kloosterftraat door de Hollandfche krijgsbenden, die het een en ander bezet houden;

2°. Al het matericel in het kasteel, het tuighuis en andere plaatfen der ftad moet dáár blijven, waar het zich thans bevindt. Deze krijgsbehoeften zullen toch flechts eene kleine vergoeding zijn voor al wat reeds is weggevoerd;

3°. De oorlogfchepen, die zich op de reede voor de ftad bevinden, zijn insgelijks, en buiten alle tegenfpraak, een nationaal eigendom;

4°. De officieren zullen hunne degens behouden, maar de foldaten zullen hunne wapenen op het glacis van het kasteel nederleggen. Ook zullen de Hollandfche krijgsbenden niet dan met honderd man te gelijk, en door de hulppoort kunnen uittrekken; of wel, zij zullen zich in naam van het voorloopig beftuur kunnen infchepen, binnen den tijd van twee dagen, te rekenen van den dag af der aanneming van de tegenwoordige bepalingen;

5°. De tegenwoordige voorftellen zullen ten vier ure na den middag aangenomen moeten zijn, of als niet gedaan befchouwd worden.

Gedaan in het hoofdkwartier te Antwerpen, den 27ften October 1830, des middags ten 12 uren.

De Generaal, Opperbevelhebber,

(*Get.*) MELLINET.

De Luitenant-kolonel,

(*Get.*) NIELLON.

De afgevaardigde van het beftuur,

(*Get.*) F. VAN DEN HERREWEGHE.

Antwoord van den Luitenant-generaal, Baron CHASSÉ, *op de aan Z. Excell. aangeboden voorwaarden ter kapitulatie.*

Antwerpen, 27 October 1830.

Mijne Heeren!

Na op voorftel van een afgevaardigde van het voorloopig beftuur eenen wapenftilftand te hebben aangegaan, tot dat Zijne Majesteit onze Koning zou bepaald hebben, of het leger al dan niet het kasteel zou moeten verlaten, was ik ten uiterfte verwonderd eene opeifching te ontvangen, om het kasteel over te geven, en om dienaangaande vóór vier ure na den middag een befluit te nemen. Ik had de eerfte overeenkomst op het verzoek van afgevaardigden der ftedelijke regering van Antwerpen gefloten, alleen om verder bloedvergieten voor te komen, en om aan de ingezetenen der ftad, waar ik jaren lang gewoond heb, verfchrikkelijke en onberekenbare onheilen te befparen.

Ik moest het daarvoor houden, Mijne Heeren! dat deze

overeenkomst van uwen kant met naauwgezetheid zou worden in acht genomen, doch ik zie met leedwezen, dat ik mij bedrogen heb, en dat gij het op u hebt kunnen nemen, om dezelve, met verachting van alle krijgswetten, te fchenden.

Ik ftel u, Mijne Heeren! verantwoordelijk voor deze trouwelooze en verachtelijke handelwijze, die als zoodanig door geheel Europa zal worden beoordeeld, en waarvan ik aan onzen Doorluchtigen Koning kennis zal geven.

Ik verklaar u ten flotte, Mijne Heeren! dat ik de vernederende voorwaarden, die gij mij hebt durven voorftellen, niet aanneem; dat ik de vesting, waarover mij het bevel is toevertrouwd, tot het alleruiterfte zal trachten te verdedigen, en dat ik nooit eenige voorwaarde zal aannemen, waardoor mijne eer, die tot nog toe zonder den minften fmet is gebleven, zou bezoedeld worden.

De Luitenant-generaal, *Kommandant der vesting Antwerpen*,

(*Get.*) Baron CHASSÉ.

Aan Mijne Heeren den Afgevaardigde en de militaire Kommandanten van het voorloopig Beftuur van Belgie, *te Antwerpen*.

Als een vervolg op de hiervoren medegedeelde berigten kunnen wij nog melden, dat op den 28ften October, door F. CHAZAL, zich noemende gedelegeerde van het provifioneel Belgisch gouvernement, nader aan den Heer Luitenant-generaal CHASSÉ het voorftel is gedaan:

1°. Om de citadel binnen drie dagen te ontruimen, en

2°. Om zich met de troepen onder zijne bevelen, met wapenen en bagaadje, te retireren.

Biedende voornoemde CHAZAL daarbij, namens het provisioneel gouvernement, aan, alle noodige transportmiddelen aan den Generaal voor zich en voor de troepen onder zijne orders te bezorgen, met bepaling, dat, tot aan de uitvoering der hier boven opgegeven voorwaarden, alle vijandelijkheden van wederzijden gestaakt zullen worden.

De Heer Luitenant-generaal CHASSÉ heeft daarop dadelijk ten antwoord gegeven:

1°. Dat hij de citadel onder zijne bevelen niet overgaf dan op last van den Koning; en

2°. Dat hij, tot het welzijn van de stad, in eenen wapenstilstand bewilligde, op de volgende voorwaarden:

a. Dat men met het maken van alle werken tot verdediging zou ophouden;

b. Dat geen gewapend man zich op de esplanade of in den omtrek der citadel vertoone;

c. Dat men geene hoegenaamde vijandelijkheid tegen Zijner Majesteits eskader op de Schelde plege; en

d. Dat men het magazijn van levensmiddelen, den 27sten te Tivoli, niettegenstaande den getroffen wapenstilstand, geplunderd, terug geve, daar die wapenstilstand den Luitenant-generaal CHASSÉ belet heeft een' uitval tegen de plunderaars te bevelen.

DERTIGSTE BRIEF.

De Heer DIRK VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Ulvenhout, bij *Breda*, 1 November 1830.

Waarde Ouders!

God dank! dat ik eenige weinige oogenblikken rust mag genieten, en dus eindelijk aan mijnen vurigen wensch kan voldoen, om u eenig narigt te geven van mijn wedervaren sedert mijnen laatsten uit Turnhout. Het denkbeeld, dat de onzekerheid omtrent mijn lot u doodelijke ongerustheid moet gebaard hebben, heeft mij meer gefolterd, dan het gevaar, aan hetwelk ik mij te Antwerpen heb blootgesteld gezien. Nooit zal ik het schouwspel vergeten, van hetwelk ik in die zwaar getuchtigde stad getuige ben geweest.

In Turnhout zelf waren wij omringd door vijanden, niet alleen onder de bevolking, maar ook onder onze Belgische krijgsmakkers, van welke er

fchier dagelijks, in volle wapenrusting, tot de opftandelingen overliepen, zonder dat men onzerzijds zich veel aan de defertie dier trouwloozen liet gelegen liggen. Heden acht dagen geleden, den 25ften October, kregen wij op het onverwachts bevel om naar Antwerpen te marcheren. Opgeruimd en verheugd, wenschten wij elkanderen geluk, dat wij nu op het punt waren om den vijand onder de oogen te zien, daar wij gedurende eenige dagen eene hevige canonnade van dien kant gehoord hadden. Na eenen geforceerden en hoogstvermoeijenden marsch van twaalf uren, kwamen wij, uitgeput van krachten, te Antwerpen aan. Hier moesten wij het Arfenaal betrekken, met ftreng bevel hetzelve niet te verlaten, en met bijvoeging dat wij, bij het overtreden van dit bevel, gevaar liepen van vermoord te worden. Wij lagen ons alstoen neder, en, offchoon wij op de bloote planken lagen, kan ik u echter verzekeren dat ik zeer goed en gerust fliep. Eenige lanciers hadden het gewaagd uit te gaan, en waren dadelijk ontwapend geworden.

Den volgenden morgen verzamelden wij ons, en trokken met al de troepen, die zich te Antwerpen bevonden, met uitzondering echter van de bezet-

ting der citadel, naar de glacis, of uiterſten ringmuur der vesting. Hier zag ik voor het eerst een leger bijeen, beſtaande uit omſtreeks 9 à 10,000 man, gereed om uit te trekken. Ik kan u geen beſchrijving geven van deze indrukmakende vertooning. Eindelijk begon de colom, uit infanterie, kavalerie en artillerie zamengeſteld, zich te bewegen, en daar ons jagercorps den trein ſloot, zagen wij denzelven ons voorbij trekken, tot dat ook de beurt aan ons kwam om te volgen, en nu marcheerden wij, onder eene doodſche ſtilte der burgers, weg.

Ongeveer konden wij een half uur buiten de poort zijn, of daar hoorden wij in de ſtad plotſeling een rollend vuur, hetwelk, zoo als wij ſedert vernamen, van de 7de, 9de en een gedeelte der 2de afdeeling kwam, welke gereed ſtonden om naar Zwolle ingeſcheept te worden, en, na ons vertrek, door het volk verwoed waren aangevallen.... Die ongelukkigen! zij ſneuvelden, als ſlagtoffers eener wreedaardige factie. Hun bloed is echter niet ongewroken gebleven. Hevig werd er uit de citadel en van de voor de ſtad liggende oorlogsvaartuigen geſchoten, zoo dat wij ſpoedig de vlammen uit de ſtad der moordenaren zagen opgaan.

Het entrepôt, gelijk mede het arſenaal, waarin wij den vorigen nacht hadden doorgebragt, zijn een prooi der vlammen geworden.

Te Westwezel hielden wij halte, en aldaar werden de ſchapen van de bokken, de Hollanders van de Belgen geſcheiden. Vervolgens werden wij gecantonneerd, en, na alhier twee dagen doorgebragt te hebben, kregen wij order om naar deze plaats te marcheren, die, zoo als u bekend is, in de nabijheid van Breda gelegen is.

Nu moet ik afbreken, daar ik de wacht ga betrekken. Mijn vriend en trouwe krijgsmakker Egbert, wiens opgeruimdheid ons dikwijls vervrolijkt, is bezig aan mijne lieve zuster, aan welke mijn' groet verzoeke, te ſchrijven. Hij heeft zich belast met haar verſlag te doen van eenen door ons gedanen togt naar Hoogſtraten.

Ik omhels u in gedachten, en teeken mij, met eerbied,

Uw liefhebbende zoon,

DIRK.

EEN EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer EGBERT MEERMANS, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Ulvenhout, 1 November 1830.

Schatje!

Die reist, ziet wat; maar, die als jager reist, leert wat. Ik doe wat kundigheden op, dat verzeker ik u. Sedert ik u den affcheidskus gaf, heb ik in het zweet mijns aanfchijns les ontvangen in allerlei kunften en wetenfchappen, als: in het dóórloopen van mijne voeten, in het lamexerceren van mijne armen, in het hongerlijden, in het doodfchieten en in het aardappelfchillen. Hadt gij u wel kunnen voorftellen, jonge dame! dat er in de dienst zoo veel, en zoo velerlei te leeren viel? Denk niet, dat ik jok; neen, kind! ik zou de lijst mijner opgedane kundigheden met nog eene menigte andere martiale- en keukenartikelen kunnen aanvullen; maar ik meen genoeg gezegd te hebben, om

u te overtuigen, dat ik thans een vrij goede ſcherp-ſchutter en een halve (offchoon vrij onhandige) keukenklouwer geworden ben. Een bewijs dat het eerſte geen ijdele ſnorkerij is, zou ik gaarne *vis à vis* van den vijand afleggen; en, indien ik, in uw bijzijn, met een ſloof voor, ten opzigte van het tweede punt, een examen moest ondergaan, zoudt gij wel lagchen, maar toch mijne waarheidlievende zedigheid toejuichen, en volmondig moeten bekennen, dat ik voor de bemoeijingen van een Jan Potlepel niet in de wieg gelegd ben.

Uit den bijgevoegden brief van mijnen Pylades zult gij zien, hoe wij in de hoop, om met den vijand ſlaags te raken, zijn teleurgeſteld geworden, en wat ons wedervaren is tot dat wij hier aangekomen zijn. Ik zal nu een appendix op dit bulletin geven, en u kortelijk melden wat er ſedert bij ons voorgevallen is.

Eergisteren (30 October) werden er in den achtermiddag vrijwilligers gevraagd om een uitſtapje te doen naar Hoogſtraten, alwaar men had kunnen goedvinden de Brabandſche vlag uit te ſteken. Met Dirk en eene menigte anderen, ſprong ik dadelijk voor den dag; wij maakten ons marschvaardig, en begaven ons met alle ſtilte op weg. Hoogſtraten

tot op een paar uren afſtands genaderd, trokken wij in een kapucijner klooster. Hier vertoefden wij tot des morgens drie ure. Toen kregen wij een militair ontbijtje van brood en jenever, en gingen, omtrent 180 man ſterk, voorwaarts. Ik behoorde tot het twintigtal, dat de voorhoede uitmaakte. Onze eervolle, maar nog al hagchelijke taak beſtond daarin, dat wij de ſtelling van den vijand moesten beſpieden. Met het geladen geweer in de hand, kropen wij door hagen en heggen en ſprongen wij de ſlooten over. Wij keken en loerden regts, lings, voor- en achterwaards, maar onze lafhartige vijanden, die, in weêrwil onzer voorzorgen, kondſchap van onzen aantogt hadden gekregen, waren verdwenen. In Hoogſtraten gekomen, werd de Burgemeester geſommeerd om de driekleurige vlag in te halen, doch daar zijn Edel achtbare daartoe minder geneigdheid aan den dag ſcheen te leggen, hebben wij zelven zulks gedaan. Toen kregen wij verlof om bij de ingezetenen eenige ververſching te gebruiken. Dit kwam ons gansch niet verwerpelijk voor. Het toeval voerde mij, met nog drie vrijwilligers, de woning van den pastoor binnen. Zijn Eerwaarde zou kunnen getuigen, dat wij in het geheel niet bloohartig of ver-

legen waren, maar door eene gepaste vrijmoedigheid en den ſtevendigſten eetlust hebben weten te beantwoorden aan de eer, die ons ten deel gevallen was van bij hem te dineren. Nog zaten wij wel en vrolijk bij den haard te kouten, toen de trompet zich liet hooren. IJlings vlogen wij op, haastten ons naar de verzamelplaats en trokken weêr af. Onderweg zijn er een paar malle kippen in onze bajonetten gevlogen, die wij van avond meenen te conſumeren.

Wat zegt gij nu van zoo'n leventje? . . . Maar neen, lekkertje! zeg er liever niets van, denk er zelfs niet veel over, doch wees verzekerd van deze drie dingen: primo, dat ik vurig verlang om eens met de blaauwkielen te kloppen; ſecundo, dat zij geen kluifje aan mij hebben zullen, en terſio, dat ik, *en fier paladin*, voor mijn Land en mijn Liefje uitgetrokken, mij de achting en verkleefdheid van beiden zal weten waardig te maken.

Na mijnen eerbiedigen groet aan uwe waardige ouders verzocht en u in gedachten omhelsd te hebben, eindig ik dezen met de verzekering, dat ik tot mijnen laatſten ademtogt geheel en onverdeeld blijven zal

Uw getrouwe

EGBERT.

TWEE EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amsterdam.*

's Gravenhage, 6 November 1830.

Beste Vriend!

Zoo lang onze legerbenden nog niet van heimelijke vijanden gezuiverd waren, rekende de woeste aanhang der moordzuchtige factie op derzelver zwakke zijde, en ontleende juist daaraan zijne sterkte. Zonder trouwloosheid, meineed en verraad, zou de togt naar Brussel een ander resultaat opgeleverd hebben, dan nu het geval geweest is, en zou naderhand Antwerpen in onze magt gebleven zijn. De verwaten vijand bralt op zijne behaalde zegepralen, en zou der wereld wel gaarne diets maken, dat dezelve aan zijne dapperheid moeten toegeschreven worden. En bij de onbeschaamde snorkerij, waarmede zijne bezoldigde dagbladschrijvers de triomstrompetten blazen, zoeken zij tevens den

blaam der lafhartigheid op den Noord-Nederlander te werpen Te Lier en daar omſtreeks had het krijgsvolk der factie wel voorloopig een klein proefje van het logenachtige dier pocherij gezien; maar de daarop gevolgde inneming van Antwerpen, door het verraderlijk openen der poorten, had den ontvangen indruk weêr ſpoedig uitgewischt. De citadel en onze ſcheepsmagt op de Schelde waren, op dit punt, wel eenen geduchten ſlagboom tegen deszelfs ſtoutmoedigheid; maar in zijne dwaze hoovaardij waande het op andere punten zijne aanvallen te kunnen rigten met het zelfde gelukkig gevolg, hetwelk tot dus verre aan zijne roekeloosheid ten deel gevallen was. Zijne berekeningen hebben gefaald, en Oostburg is getuige geweest van den moed onzer braven en de ſchandelijke vlugt van de trawanten der regeringloosheid. Een handvol dapperen heeft hunne horde, die op ruim tweeduizend man wordt begroot, victorieus afgewezen en van onzen bodem verjaagd. Al vroeger hadden eenige ſtroopers dat gedeelte van de provincie Zeeland, hetwelk aan de overzijde der Schelde gelegen is, komen verontrusten, zonder tegenſtand van beteekenis te ontmoeten. Nu berekende men aan 's vijands zijde, dat men met eenige krijgs-

magt zich gemakkelijk meester maken zou van die ſtreken, wier bewoners zij waanden dat hen met open armen ontvangen zouden. Zij namen echter een twaalfponder mede, om de onzen te vervaren. De Luitenant-kolonel LEDEL, die te Oostburg bevel voerde, liet hen binnen komen, maar beſtookte hen toen zoo geducht, van voren met geſchut en in de flanken met klein geweer, dat zij met groot verlies, zoo van dooden, als van gekwetſten en gevangenen, en met achterlating van hunnen kruidwagen, op de vlugt zijn gegaan. Deze bende beſtond grootendeels uit het ſmerig legioen barvoeters van den vicomte DE PONTECOULANT, waaronder zich ook advocaten uit Bruſſel, en doctors en kooplieden uit Maldegem, Brugge en andere plaatſen vermengd hadden: wat doet men niet om de eer van eene zoo ſchoone zaak te dienen, als die van het oproer! Na hunnen aftogt hebben zij te Aardenburg baldadigheden bedreven, en zelfs hier en daar geplunderd, zoo als op het buitengoed van wijlen den Franſchen generaal VAN DAMME. Bij Oostburg zijn 28 der muitelingen begraven, en in den omtrek aldaar heeft men meer dan 100 geweren gevonden, die de verſchrikte helden weggeſmeten hadden, om geene belemme-

ring in hunne hazenmanoeuvre te ondervinden.

Sedert hebben de vijanden het Sas van Gend, Axel, ter Neuze en Hulst geruimd. Het schijnt dat zij den reuk van ons kruid niet wel verdragen kunnen. Die LEDEL is ook hun man niet; maar juist daarom is hij de onze, — hij, door wien de klaauw van Hollands ontwaakte Leeuw hen zoo gevoelig in de lenden gegrepen heeft, dat hunne hoovaardij, naastdenkelijk, nu wel wat zeil minderen zal.

Intusschen, wil men, is de Luitenant-kolonel LEDEL er op bedacht, om, bij eenen nieuwen inval der plunderbenden, de waterwerken van Sluis en Biervliet te baat te nemen, en alzoo alle gemeenschap tusschen de beide Vlaanderen af te snijden.

Omtrent het voorgevallene te Antwerpen heeft men hier nog nader vernomen, dat op den 29sten October door den Generaal CHASSÉ een voorloopige wapenstilstand was gesloten, waarvan ik u met dezen een afschrift doe toekomen. Nader is bekend geworden de navolgende overeenkomst:

„ 1°. Alle werken van aanval zullen van weêrszijden worden opgeschort, en alles blijft te dezen aanzien in *statu quo.*

„ 2°. De voorposten der Belgiſche krijgsbenden zullen daar blijven, waar zij zich ſedert den 28ſten bevinden, namelijk aan de Begijnen-poort, bij de vereeniging der Munt- en Barrevoetſtraten, in de St. Rochſtraat, in de Lepelſtraat en in dat gedeelte van het tuighuis, hetwelk aan den kant van het entrepôt ligt, en het materieel bevatte; voorts buiten de ſtad tot op eenen afſtand van 300 Nederlandſche ellen van den voet der glacis, die der brillen (*lunettes*) mede daaronder begrepen.

„ 3°. Het Hollandſche ſmaldeel zal, zoodanig als het zich thans voor Antwerpen bevindt, geëerbiedigd worden.

„ 4°. De Heer Luitenant-generaal, Bevelhebber van het kasteel, zal de bevelen, die hij van zijnen Vorst gevraagd heeft, zoo ſpoedig mogelijk doen kennen. Het tijdsverloop daarvoor zal niet langer dan vijf dagen kunnen duren, te rekenen van de dagteekening dezes af, en alzoo op Donderdag den 4den November, des middags ten twaalf ure eindigen.

„ 5°. Het hervatten der vijandelijkheden zal,

zoowel van de eene als van de andere zijde, twaalf uren te voren moeten worden aangekondigd.

„ *Naschrift.* Tot vergoeding der weggeroofde levensmiddelen verbindt zich het voorloopig Bestuur om aan den Generaal CHASSÉ terug te geven 12 osfen, 3 vaten jenever en $2\frac{1}{2}$ vat rijst.

„ Van het tuighuis zal de helft aan het kasteel verblijven, en de andere helft aan den kant van het *entrepôt* aan de Belgische krijgsbenden. De lijn van affcheiding zal door eene afpaling worden aangewezen."

Zoo even wordt mij een affchrift ter hand gesteld van eene dagorde, aan Zijner Majesteits smaldeel op de Schelde (*), door den Generaal CHASSÉ den 2den November uitgevaardigd. Zij is van dezen inhoud:

(*) Volgens de bij het Departement der Marine ontvangen rapporten van den Kapitein ter zee Jkh. J. E. LEWE VAN ADUARD, kommanderende Zijner Majesteits zeemagt voor Antwerpen, heeft dezelve, op daartoe bekomen bevel van den Luitenant-generaal Baron CHASSÉ, aanhoudend deel genomen aan het op 27 October laatstleden voor die stad plaats gehad hebbend gevecht tegen de opstandelingen, en hebben zich de manschappen van Zijner Ma-

„ ZEEHELDEN!

„ De dag van den 27ſten October laatstleden heeft mij bewijzen opgeleverd, dat het heldenbloed van uwe Voorvaderen in ruime mate door uwe aderen ſtroomt. Uw gedrag is voorbeeldig geweest; gij hebt gevochten met leeuwenmoed, en de Antwerpenaars overtuigd, dat gij lijf en leven voor Zijne Majesteit veil hebt, en zijne regten tot het uiterſte wilt verdedigen.

„ Ik ben ten hoogſte voldaan over uw gedrag, en Zijne Majesteit zal hiervan geenszins onkundig blijven. Ik reken in het vervolg op uwe ſtandvastigheid en moed, en durf u reeds voorloopig, indien elk zijn' pligt betracht, van de overwinning verzekeren."

Dat's krijgsmans taal, zou ik zeggen! Elk woord weegt een pond. Geen ijdel geſnork, door de waar-

---

jesteits ſchepen en vaartuigen van oorlog bij die gelegenheid uitmuntend gedragen; hierin voorgegaan zijnde door hunne kommandanten en officieren. — Het getal der geſneuvelden van de Marine bedraagt 7, dat der zwaar en ligt gewonden 36. — Onder de geſneuvelden hebben wij te betreuren de Luitenants ter zee van de 2de klasſe L. C. MAAS en J. KLINKHAMER, respectivelijk gediend hebbende op de korvetten *Proſerpina* en *Komeet*, beiden allezins brave en kundige Zeeofficieren. De eerstgemelde had reeds te Palembang zich onderſcheidde, en was wegens zijne bravoure in 1822 met de Militaire Willemsorde gedecoreerd geworden.

heid gewraakt; geen bloempjes van welfprekendheid, in eenen grooten en krachtigen woordenbundel, kunftig, naar de wijze der redenaren, zamengefchikt; — het is de rondborstige uitboezeming van een' Krijgsoverfte, diep doordrongen van het groote, het fchoone, het edele der pligtbetrachting jegens Vaderland en Vorst, en dankbaar in anderen opmerkende, waarderende en toejuichende hetgeen voor hem zelven het geliefkoosd voorwerp zijner beftrevingen is (*). Eene zoo vereerende loffpraak

(*) DAVID HENDRIK Baron CHASSÉ werd in het jaar 1765 te Tiel geboren. Met zijn tiende jaar kwam hij als Kadet in Nederlandfche dienst. Naderhand week hij, om zijne ftaatkundige begrippen, naar Frankrijk uit en trad in dienst dier Mogendheid, en was in 1793 reeds Luitenant-kolonel. Met het leger van PICHEGRU keerde hij in 1795 naar zijn Vaderland terug, en maakte in het volgend jaar den veldtogt in Duitschland mede. Drie jaren later bevocht hij in Noordholland de Engelfchen. In 1805 en 1806 ftreed hij gemeenfchappelijk met DUMONCEAU tegen de Pruisfen. Zijnen voornaamften roem verwierf hij in den Spaanfchen oorlog. In 1808 voerde hij toen het opperbevel over de Hollandfche troepen. Zijne betoonde bravoure deed hem van Koning LODEWIJK de waardigheid van Baron, een domain van 5000 guldens jaarlijksch inkomen en het Commandeurskruis der Orde van de Unie verwerven. In eene bergengte der Pyreneën redde hij, door zijne onverfchrokkenheid, het legercorps van den Generaal ERLON. Hiervoor benoemde Keizer NAPOLEON hem tot Officier van het Legioen van Eer en tot Luitenant-generaal. Op den 30ften Junij 1811 werd hij Rijksbaron van Frankrijk. In 1814 vocht hij met ongemeene dapperheid in den omtrek van Parijs, en werd in een gevecht met de Pruisfen gekwetst. In den veldtogt van 1815 vernieuwde hij

uit den mond, die nooit vleijen kon, moet door onze zeehelden met verrukking ontvangen zijn, en hen, om Hollands heilige vlag geschaard, den eed hebben doen herhalen om, onder zulk een' waardigen Bevelhebber, te overwinnen of te sterven.

Intusschen wast onze landmagt tot eene geduchte sterkte. Van allen kant dagen onophoudelijk nieuwe vrijwilligers op voor allerlei wapen. Den 1sten dezer is van hier weder naar Breda vertrokken, eene afdeeling schutterij van 200 man. Eerstdaags zal haar eene derde bezending volgen, waartoe zich weder vele volontairen aangeboden hebben.

Uit het kleine Maassluis zijn 45 man naar den Briel vertrokken.

Een vriend uit Dordrecht meldt mij, dat van daar drie keurcompagnien, 400 man sterk, naar Gorinchem vertrokken zijn, en dat deze nog door een aantal vrijwilligers staan versterkt te worden. Men heeft ook hier een fonds tot onderhoud van

---

den roem zijner vroegere jaren. In den slag bij Waterloo maakte hij, tot redding eener met groote overmagt hard aangetaste Engelsche batterij, eene afleiding, welke de gewigtigste gevolgen had. Onze Koning bevorderde hem tot Luitenant-generaal, en heeft hem nu het Grootkruis der Militaire Willemsorde gezonden.

de vrouwen en kinderen der vrijwilligers gevormd, dat reeds de importante fom van *f* 10,416.50 bedraagt. Deze ftad heeft zich, in tijden van nood, altijd door edelmoedige opofferingen onderfcheiden.

Ook Gelderland blijft niet achterlijk in deelnemenden ijver. Uit Arnhem zijn den 2den dezer naar Nijmegen vertrokken twee keurcompagnien, waaronder het mobiel gedeelte der Doesburgfche fchutterij. Denzelfden dag pasfeerde te Arnhem, zich naar Grave begevende, eene compagnie fchutters uit Zutphen, ter fterkte van 180 man, waaronder 40 vrijwilligers, en, onder deze, jongelingen uit den deftigften ftand der maatfchappij; alsmede 100 fchutters uit Nijkerk, almede den weg naar Grave nemende; met deze heeft zich de fchutterij van Harderwijk, onder bevel van Kapitein MOL, vereenigd. Het Beftuur dezer gemeente heeft gezorgd voor het onderhoud der vrouwen en kinderen van de uitgetrokken manfchappen, die zulks mogten behoeven. Het veldbataljon van de Gelderfche fchutterij wordt gecommandeerd door den Majoor LULOFS, uit Zutphen.

De tot hiertoe uit Utrecht vertrokken fchutterij beloopt 750 man, waaronder ruim 200 vrijwilligers.

De geldelijke offeranden, die dagelijks op het altaar des Vaderlands gebragt worden, moeten reeds eene zeer aanzienlijke ſom bedragen. Het is inderdaad aandoenlijk, eene zoo algemeene veerkracht en naijver onder alle ſtanden der maatſchappij, ten beste des bedreigden Lands, te beſchouwen. Is het niet, als wilden de Nederlanders daardoor aan den Koning zeggen: bekommer u toch niet over de u ontrouw gewordene onderdanen; onze liefde zal u voor dit gemis meer dan dubbel ſchadeloos ſtellen?

Het zal u zeker bekend zijn, dat Z. K. H. de Prins *van Oranje* den 2den dezer met eene ſtoomboot uit Rotterdam naar Londen is vertrokken.

Steeds met de opregtſte hoogachting

Uw vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

Het voorloopig Beſtuur magtigt den heer FELIX CHAZAL, om met den Opperbevelhebber van het kasteel Antwerpen, in overeenkomst met de vroeger vastgeſtelde grondſlagen en na de volgende ophelderingen ontvangen en gegeven te hebben, te onderhandelen.

Antwoorden van den Luitenant-generaal Baron CHASSÉ.

1°. Men zal er in toeſtemmen, om den arbeid aan de werken tot het doen van aanval op te ſchorten, onder de zeer uitdrukkelijke voorwaarde, dat men zich op het kasteel van alle dergelijke werken onthoude, en de zaken dus in *ſtatu quo* blijven.

Toegeſtaan.

2°. Bepalen, wat men door den omtrek van het kasteel verſtaat, alsmede den afſtand (waarin zich geene vijanden mogen vertoonen).

Van de Mechelſche poort af, de Ekſter-, Zwaardvechters-, Naaktenvoel-, St. Roch- en Lepelſtraten; voorts het geheele tuighuis en buiten de ſtad eenen afſtad van 300 Ned. ellen, te rekenen van den voet der glacis van het kasteel en van de beide brillen (*Lunettes*).

3°. Het Hollandſche ſmaldeel zal, zoodanig als het zich thans voor Antwerpen bevindt, geëerbiedigd worden.

De Luitenant-generaal er niet voor kunnende inſtaan, dat Z. M. de Koning der Nederlanden niet nog eenige andere oorlogſchepen zendt, verlangt, dat men deze onder het ſmaldeel begrijpe.

4°. Ten aanzien van de teruggave der geroofde levensmiddelen, wordt aangemerkt, dat deze plundering buiten

Daar de plundering gedurende den wapenſtilſtand door de troepen geſchied is, zoo eischt de regtvaar

weten van het Bestuur, door het volk, en niet door de troepen geschied is, en daar dezelve aan het Bestuur meer na- dan voordeelig is, zoo kan het de verantwoordelijkheid daarvoor niet op zich nemen.

digheid, dat de geroofde voorwerpen terug worden gegeven.

5°. De Generaal zal het tijdperk bepalen, binnen hetwelk hij de bevelen van zijnen Vorst zal doen. Dit tijdperk zal niet langer dan vijf dagen mogen duren, te rekenen van de dagteekening dezes af, en alzoo den 2den November, ten . . . . uren eindigen.

De Luitenant-generaal, niet voor het aantal dagen kunnende instaan, waarin het antwoord van Zijne Majesteit zal inkomen, kan op dit artikel niet antwoorden.

6°. Het hervatten der vijandelijkheden zal, zoowel van de eene als van de andere zijde, twaalf uren te voren moeten worden aangekondigd.

Toegestaan.

Voor gelijkluidend afschrift:

(*Get.*) F. CHAZAL.

De Luitenant-generaal, commanderende de citadel van Antwerpen,

(*Get.*) Baron CHASSÉ.

DRIE EN DERTIGSTE BRIEF.

Mevrouw VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer*

DIRK VAN LEEUWENHORST,

te Ulvenhout.

's Gravenhage, 7 November 1830.

Waarde Zoon!

Ik kan u niet uitdrukken, hoe welkom uw laatste brief mij geweest is. Daar ik vernomen had, dat uw jagercorps uit Turnhout opgebroken was naar Antwerpen, was ik over u in doodelijke ongerustheid; en taal noch teeken van u krijgende, vreesde ik dat gij onder de ongelukkigen behoorde, die in laatstgemelde plaats het leven verloren hadden of gekwetst waren geworden. Hoe vele nachten heb ik in deze pijnlijke onzekerheid slapeloos doorgebragt! Tegen het uur van het uitgeven der brieven, stuurde ik onze Neel den besteller te gemoet, en stond middelerwijl in de voorkamer met brandende nieuwsgierigheid uit te kijken; en als ik de meid, zoo dag aan dag, met een bedrukt gezigt en ophalende schouders terug zag komen,

werd het mij zoo wee om het hart en het verfchiet hoe langer hoe donkerer. Eindelijk kwam de goedhartige meid op een drafje van de zijde der post aanloopen, en ftak op eenigen afftand uwen brief even naar boven; hoe verheugd was ik toen! Maar een oogenblik daarna beangftigde ik mij weder, en werd beducht dat de inhoud misfchien mij diep bedroeven zou. Ik las, neen, ik verflond het adres, en, uw gewoon handfchrift herkennende, riep ik uit: God zij gedankt! hij leeft, en is niet gewond! Het lezen van den inhoud bevestigde zulks.

Hetgeen mij verder het meest verheugd heeft, is, dat men de Belgen uit uwe gelederen weggeftuurd heeft. Ik wil wel gelooven, dat er brave menfchen onder waren, die den opftand verfoeijen, maar op de masfa was geen vertrouwen te ftellen. Gij zat in 't midden van uwe vijanden, die in ftaat waren om, als zich een kansje opdeed, de bajonnetten tegen u te keeren. In Antwerpen moeten velen hunner de moordenaars dapper meêgeholpen hebben.

Maar, Dirklief! hoe kunt gij toch zoo verlangen om tegen den vijand te vechten? Het is genoeg hem niet te vreezen, en, als het er op aan-

komt, hem kloekmoedig tegenſtand te bieden. Wacht u toch, wat ik u ſmeeken mag, van u roekeloos bloot te ſtellen aan gevaren, die vermeden kunnen worden. Laat u niet door uwe vurige geaardheid vervoeren, om meer te doen, dan gij doen moet. Gij weet, hoe bedroefd ik wezen zou wanneer ik u verloor, of gij in handen van de bloeddorstige vijanden vielt, of gekwetst worden mogt. Bedenk dit, als gij op het punt ſtaat, om ſomtijds deel aan een waagſtuk te nemen.

Houd ook in alle omſtandigheden, waarin gij u zoudt mogen bevinden, God voor oogen, alsmede de onſchatbare leer van onzen Verlosſer. Vergeld geen kwaad met kwaad. Nooit moet uwe dapperheid in bloeddorst ontaarden. Spaar dus de vijanden, die het lot des oorlogs in uwe magt mogt ſtellen. Indien gij een' overwonnene zoudt ombrengen, dan zoudt gij niet als een waar held, maar als een afgrijsſelijke moordenaar handelen, en zijne ſchim zou u benaauwen zoo lang gij leefde. Betoon u integendeel grootmoedig jegens hem, al had hij u ook zwaar beleedigd. Dit zal hem beſchamen en tot betere gedachten brengen.

Onthoud u ook, zoo veel mogelijk, van lieden, die den naam des Heeren ijdelijk misbrui-

ken, en volg toch nooit hun flecht voorbeeld. Het gaat onder krijgsvolk wel eens ruw toe; en het is dus te meer eere als men in zeden en wandel rein kan blijven. *God*, zegt SALOMON, *is een fchild den genen, die opregtelijk wandelen* (*)! Verlies dit toch nooit uit het oog.

En hoe gaat het met uwe verfchooning? Daar tob ik ook zoo dikwijls over. Het zal hiermede ook al bijlangena zoo geregeld niet gaan als t'huis. Laat toch maar dikwijls wasfchen en zie op geen dubbeltje; het is zoo noodzakelijk voor de gezondheid.

De Hemel geve, dat de zaken zich zonder verder bloedvergieten maar fpoedig fchikken mogen! Ik heb met Henriette al een plan gemaakt om, als gij terug zult komen, u te gemoet te reizen tot Rotterdam. Dat zal een daagje zijn! . . . Doch er hangen nog zulke donkere wolken . . . wij moeten het met vertrouwen aan God overlaten, en intusfchen ons wederzijds wapenen met geduld en moed.

Ik omhels u in gedachten, en teeken met de hartelijkfte affectie

Uwe liefhebbende moeder,

F. W. VAN LEEUWENHORST.

(*) Spreuken II. vs. 7.

VIER EN DERTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* EGBERT MEERMANS, *te Ulvenhout.*

's Gravenhage, 7 November 1830.

Verdediger des Vaderlands!

In dezen titel, Egbert! ligt veel opgesloten: hij herinnert u eene zeer vereerende betrekking tot alles, wat op den geboortegrond eenen regtschapen krijgsman dierbaar en heilig is. Wat kunnen wij, zwakke vaten, die permissie hebben om t'huis te blijven, al vriendelijker doen, dan dat wij eerbiedig neigen voor hen, die *fièrement* het zwaard aan de heup gegespt hebben, om ook ons te beschermen? Besef dan, koninkje! dat ik, u met dezen eernaam begroetende, van top tot teen doordrongen ben van den eerbied, dien ik aan uwe jagermatige hoedanigheid verpligt ben, zonder uwe qualiteit van keukenjongen daarvan uit te zonde-

ren. Loop, moet het zijn, uwe voeten door; exerceer, moet het zijn, uwe armen lam; ſchiet, moet het zijn, uwe vijanden dood; ſchil, kunt gij het niet beter, de aardappelen ſlecht; maar doe, wat u te doen ſtaat, met den geest des geduldś, der bezadigdheid en der overtuiging, dat uw ſtand dit alles u oplegt, en gij hierin gelijk ſtaat met al de andere krijgsknechten van onzen beminden Monarch. Gaarne wil ik gelooven, dat het janhenachtige gedeelte van uwe tegenwoordige betrekking u hindert, maar in de dienst kan men geene voorregten laten gelden, die anderen, uit eene mindere klasſe der maatſchappij, aanleiding zouden kunnen geven tot misnoegen. Denk maar, tot uwe vertroosting, dat het beter is te veel, dan te weinig te weten. In ons huishouden kan het, misſchien, nog te pas komen, dat gij in de keuken eens een hand weet uit te ſteken . . . hebt gij al eens pap gekookt? . . . Nu! het is nog zoo na niet, maar wij hopen toch eens man en vrouw, en vader en moeder te worden. . . Ergo!

In Antwerpen hebt gij het naar gehad. Ik kan mij zoo levendig voorſtellen welk een akeligen en gevaarlijken nacht gij in het tuighuis aldaar, door

bloeddorstige gieren omringd, hebt doorgebragt. Hoe weinig moeite zou het hun gekost hebben om u allen, die daar, ter dood toe afgemat en verhongerd, op de planken neêrgezonken waart, af te maken! De Hemel heeft het anders gewild, en daarvoor zult gij zeker met mij Hem vurig gedankt hebben.

Uw uitſtapje naar Hoogſtraten is almede gelukkig uitgevallen. Gij hadt met uw klein troepje daar gemakkelijk in de kaars kunnen vliegen; maar men moet van het beleid van uwen Bevelhebber verwachten, dat gij minder derwaarts gezonden zijt geweest om een ellendig oproervaandel van den toren te halen, dan om den vijand te impoſeren. Vergis ik mij niet, dan zult gij met uwe ſpitsbroeders eene kleine opening in de kelderlatten van den pastoor gemaakt hebben, zonder dat gij echter de betamelijkheid uit het oog zult verloren hebben. Eene fatſoenlijke verſnapering na uwen intogt kwam u ook eerlijk toe, en wel ten koste van de ingezetenen, die zich niet verzet hadden tegen het opſteken van den oproerſtandert. Maar hoor eens, Bert! ſteel geen kippen meer. Het is zeer laakbaar zich aan eens andermans goed te vergrijpen, — het is gebruik maken van het verfoeije-

lijk regt van den ſterkſten. Wie weet hoeveel de arme eigenaars daaraan welligt verloren hebben! Foei! gij moet het nooit meer doen.

Nu ga ik eindigen. Houd u maar goed, kereltje! Begeef u niet vermetel in gevaren; vecht, moet gij vechten, als een leeuw, en toon u beſtendig de liefde waardig van uwe

HENRIETTE.

P. S. Zeg eens, Bert! ik wil niet hopen dat gij zin krijgt in het krijgsmansleven? Dit zou mij zeer ſmarten. Even zoo zeer als ik het allerloffelijkst in u vind dat gij thans ter beſcherming des Lands de wapenen voert, even zoo ongepast zou ik het oordeelen dat gij den krijgsſtand voor uw volgend leven verkoost, al ware het ook dat gij uitzigt hadt daarin tot een aanzienlijken rang op te klimmen. Hou dit, bid ik u, in uw geheugen!

VIJF EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 12 November 1830.

Geachte Vriend!

Het voorgevallene te Antwerpen heeft mij diep getroffen. Wat is de oorlog toch afgrijsselijk, vooral wanneer men zoo moorddadig te werk gaat, als nu daar ter plaatse weder het geval geweest is! De fatsoenlijke klasse, de handelstand, in één woord, ieder die wat te verliezen had en geen heil uit oproer en wanorde verwacht, moet zich in de beklaaglijke positie bevonden hebben om, bij het besef van onmagt ter beteugeling van het graauw, weerloos tusschen de vuren van de Hollanders en zijne zoogenaamde bevrijders te zitten, zonder den mond te durven openen om van eer, regtschapenheid of menschlijkheid te spreken. Welk een toestand! blootgesteld aan het vuur onzer bat-

terijen en aan de dolken der Franfche en Belgifche plunderaars en moordenaren, zonder te kunnen vlugten, zonder zijne eigendommen te kunnen redden, zonder de befprongen onfchuld te hulp te kunnen komen! de ziel verpletterd door het gekerm der gekwetften; het oor verfcheurd door de moordkreten der kannibalen! Aan hoe velen, vooral onder de teedere kunne, moet de fchrik het leven, of voor altijd de gezondheid gekost hebben! Maar wij mogen met een gerust geweten voor God en de geheele wereld betuigen, dat wij onfchuldig zijn aan het vergoten bloed, aan de onberekenbare vernieling. Wat van onze zijde gedaan is, was geprovoceerd, eerst door verraad en moordwoede, naderhand door trouwloosheid; al de verantwoording komt voor rekening van de helfche factie, die, om hare verfoeijelijke oogmerken te bereiken, de welvaart, den rijkdom van eene der voornaamfte Europeefche koopfteden en het leven harer ingezetenen aan vlam en zwaard ter prooi gegeven heeft. Maar fchitterend is uit den, door haar geftichten, brand de faam opgeftegen, om den moed der Hollanders aan de verbaasde wereld te verkondigen. Durft de oproerhydra zich nogmaals verheffen om hen te tergen, de

blikſem der wrake is in hunne heldenvuisten gereed om haar den kop te verpletteren.

Rampzalig ondertusſchen het Land, waar deze hydra haren geeſel zwaait en hare voetſtappen door bloed teekent! De ſchrik gaat voor haar uit, om de zuchtende bevolking tot zwijgen en dulden te dwingen. Zij heeft eene nieuwſoortige ſtaatsinquiſitie uitgedacht, die zelfs de regtbanken ſidderen doet, en waarvoor de wettig gewapende krijgsmagt terug deinst. Wie er aan twijfelt, ſla het oog naar Leuven, waar de Majoor GAILLARD, *aan den voet van den vrijheidsboom*, op de wreedaardigſte wijze door het gemeen is vermoord, — en waarom? omdat hij zoo vermetel geweest was om, vroeger, bevel te geven op het graauw te vuren, hetwelk aldaar de bezetting ontwapenen wilde! Te Mechelen hadden de muitelingen zich van den ongelukkigen meester gemaakt en hem aan de tijgers van Leuven uitgeleverd (*). In het be-

(*) Zekere ROUSSEL, een der bekende belhamels van den opſtand, en gedelegueerde van het voorloopig Bewind te Leuven, heeft eene proclamatie, onder dagteekening van den 31ſten October, gedaan, van dezen inhoud: „ Ingezetenen van Leuven! een Belgisch garnizoen trekt op uwe ſtad aan, om er de perſonen en eigendommen tegen de woede van eenige kannibalen te beſchermen. Eene geregtelijke commisſie zal er zich waarſchijnlijk insge-

ruchte dagblad *le Belge* leest men, dat de Leuvenaren door deze gruweldaad de *schoonste bladzijde* van de Belgische historie bevlekt hebben, en die schoonste bladzijde moet de roemrijke omwenteling zijn!

Tot de bestanddeelen van dien wonderlijken omwentelingsroem behoort ook de meineedigheid en het verraad. Adres aan het gunstig onthaal, dat de laaghartige DAINE bij het Brusselsch bewind gevonden heeft. Deze kerel, Generaal-majoor in 's Konings dienst, die bevel had ontvangen, om

---

lijks henen begeven, om er onderzoek te doen naar de in uwe muren gepleegde wreedheden. Dat de schuldigen beven! Eene voorbeeldige straf wacht hen. Uwe eer zou bezoedeld wezen, indien de hand der geregtigheid de uitvoerders van dergelijke euveldaden niet trof, waarvan de geschiedboeken der beschaafde volken geen ander voorbeeld opleveren. Hetgeen men tot hiertoe slechts onder kannibalen zag gebeuren, is onder u voorgevallen: de lafhartigheid van eenige struikroovers heeft een' martelaar gemaakt van een' man, die misschien strafbaar was. Hij zal gewroken worden: dit zweer ik! Leuvenaren! nog ben ik uw vriend; maar indien deze gruwelijke misdaad ongestraft moest blijven, zou ik niet langer onder u willen leven; en ik zou eene stad ontvlieden, die ik voortaan niet anders zou kunnen beschouwen, dan als eene wijkplaats van struikroovers." Wat was het gevolg? Het aangekondigd garnizoen is afgewezen; ROUSSEL heeft de stad en zijn' post verlaten; en de vrijheidsboom, die, onder het luiden der doodklok, moest geveld worden, is blijven staan. Hieruit ziet men, dat er geen andere oppermagt in het rampzalig Belgie bestaat, dan die van het onbedwingbaar gemeen.

zich naar Utrecht te begeven, doch dit bevel in den wind geflagen en zich aan de zijde der muitelingen gefchaard heeft, is door het opgeworpen Beftuur naar Limburg gezonden, om dat gewest geheel te onderwerpen en, zoo mogelijk, de Koninklijke krijgsmagt uit Maastricht te verdrijven. Uit Venloo heeft men de navolgende afkondiging ontvangen, welke den 2den November door den onbefchaamden vlegel te Hasfelt is gedaan:

„ Dappere bewoners van Limburg!

„ Het voorloopig Beftuur, uwen wensch willende vervullen, om Maastricht, de hoofdplaats uwer provincie, van het vernederende juk der Hollanders te bevrijden, hetwelk het Belgifche volk met deszelfs aloude dapperheid heeft afgefchud, — heeft mij naar Hasfelt gezonden, met last, om aldaar mijn hoofdkwartier te vestigen.

„ Eene vroegere eervolle (?) krijgsloopbaan, de ondervinding van een dergelijken oorlog als wij nu voeren (dus gekonfijt in al wat verachtelijk heeten mag), de voorzigtigheid, die in eenen bevelhebber zoo noodig is, en eene onbepaalde zucht voor het welzijn van mijn Vaderland (bewezen door eedbreuk en trouwloosheid), ziet daar de waarbor-

gen, die ik aan mijne medeburgers aanbiede. Daarentegen hoop ik, dat gij, met eene edele geestdrift bezield, mijne legerafdeeling zult komen versterken, en uwe pogingen met de mijne zult vereenigen, om uwe landgenooten te bevrijden: stroomt van alle kanten herwaarts; wapenen en levensmiddelen zullen u uitgedeeld worden. (Wel nu, smalle gemeente! als er een paar schoenen en een blaauwe slagerskiel bijkomen, met en benevens de vrijpas om te stroopen, is uw fortuin gemaakt.)

„ De compagnie van Doornik, die te Brussel zoo vele bewijzen van moed en vaderlandsliefde gegeven heeft, is op weg herwaarts. (Dit is uitlokkend genoeg; want men weet, waarin die zoo hoog opgevijzelde vaderlandsliefde bestaan heeft, — in het straffeloos bedrijven van allerlei euvelen.) Betoont denzelfden ijver en moed; neemt hare krijgstucht en gehoorzaamheid tot voorbeeld (zoo fleemt men gemeen gespuis, dat men vreest!); bedenkt dat ondernemingen, die met orde uitgevoerd worden, altijd het best gelukken (vooral onder de aanvoering van een' deserteur), en houdt wel in het oog, dat hij, die eenmaal wil bevelen, moet beginnen met te leeren gehoorza-

men (wat zijn *zulke* fententies wanluidend in *zulk* een' mond!) (*).

„ De Generaal, opperbevelhebber der benden, belast met het beleg van Maastricht,

„ (*Get.*) DAINE." (†)

In een klein boekje (§) las ik onlangs: *Men kan de verraderij nooit als eene deugd befchouwen; zij is altijd eene lafhartigheid, ook dan als zij de regtvaardigfte zaak dient.* En verder: *Het verraad houdt, in welke omftandigheid het ook zij, nooit op eerloos te zijn.* Als DAINE kans ziet om

(*) Zijn mond is vol van vloek, ende bedriegerijen, ende list; onder zijne tonge is moeite ende ongeregtigheid. Pf. X. vs. 7.

(†) Men vindt in een onzer dagbladen omtrent dezen man het navolgende: DAINE, eens tamboer, thans Generaal, was in 1821 in een crimineel proces betrokken, ter oorzake van het in omloop brengen van eene valfche wisfel, op den naam van VOGELER EN COMP., geëscompteerd aan het huis V. DE BERG DE KAT, te Brusfel. Bij de zitting van het Hof van Asfifes, was de eerfte vraag van den verdediger der befchuldigde A. . . .: „ *hoe komt het, mijne heeren! dat wij den generaal* DAINE *alhier niet op de bank der befchuldigden aantreffen?*" Het voegt ons niet te melden, door wiens tusfchenkomst de Generaal de welverdiende ftraf ontging. Eenige jaren later ontving de fnoodaard een voorfchot van 43000 guldens van onzen braven Vorst, en thans roept de onverlaat het volk te wapen tegen den besten der Koningen.

(§) *Uitgelezen Gedachten van den Graaf* DE SÉGUR. Uit het Fransch. In 't licht gegeven door den Boekhandelaar IMMERZEEL, bladz. 61 en 62.

zijne baan ſchoon te maken, mag hij aan den Graaf DE SÉGUR wel eens trachten te beduiden, dat hij wel, tegen eed en pligt, het vaandel van zijnen wettigen Koning verlaten heeft, maar desalniettemin een man van eer gebleven is.

Maar ik voor mij hou het met mannen als de Generaal VAN GEEN, die een juister begrip van eer en trouw heeft dan de evengemelde deſerteur; getuige zijne, op den 5den dezer te Breda uitgevaardigde, Dagorder voor het mobiele leger, aldus luidende:

„ Soldaten!

„ Sedert het uitbersten der onlusten in het Zuiden van ons dierbaar Vaderland, hebt gij niet dan met tegenſpoeden te kampen gehad, waarvan de voornaamſte oorzaak het verraad uwer wapenbroeders was; thans zijn uwe gelederen gezuiverd en het vertrouwen is in uw midden weder herſteld.

„ De beleedigingen, die wij met geduld binnen Brusſel, Antwerpen en elders hebben moeten verdragen; de ſchandelijke wreedheden, de moorden aan uwe kameraden, aan uwe officieren gepleegd, zelfs nadat zij hunne wapenen nedergelegd en zich overgegeven hadden; de mishandelingen der zieken

in de hospitalen; het fchenden der lijken uwer gefneuvelde Hollandfshe wapenbroeders; — dit alles roept om wraak.

„ Het leger ontvangt alle dagen verfterking; de zonen der aanzienlijkften en rijkften uwer landgenooten, de burgers van alle ftanden, fcharen zich vrijwillig aan uwe zijde, om onder het oud beroemde Oranjevaandel te ftrijden, hetwelk op de uiterfte punten van onzen aardbol wappert. De keuze zal dus bij het leger niet twijfelachtig zijn: liever met eer te fterven, dan met fchande te leven.

„ Op nu, foldaten! van den eerften tot den laatften; op nu, gij welgezinden! vereenigt u om mij heen, aan wien Zijne Majesteit, onze geërbiedigde Koning, zijn vertrouwen heeft gefchonken; uw Generaal zal zich hetzelve trachten waardig te maken; volgt mijn voorbeeld, en herinnert u, foldaten! de dagorders, waarin gezegd wordt, dat lafhartigheid en ongehoorzaamheid ten ftrengfte geftraft, maar ook dat moed, beleid en trouw beloond zullen worden.

„ Hoort nogmaals, mijne wapenbroeders! zijt onverfchrokken, en ftaat pal in gevaar. Het is voor de regtvaardigfte zaak, dat gij ftrijdt. Ja, gij

zult uw eigen grondgebied voet voor voet verdedigen, uwe betrekkingen en al wat u het dierbaarfte op aarde is, tegen den vijand behoeden.

„ Laat, even als bij onze voorouders, *eendragt onze magt* uitmaken; vergeet onze opofferingen niet, en dat de leus van het gezamenlijk opgeftane getrouwe volk zij: LEVE HET VADERLAND! LEVE DE KONING!"

Aan de aanvoering en het beleid van eenen bevelhebber, die zóó fpreekt, en die, mag men verwachten, ook in dien geest handelen zal als het er op aan komt, mag men met gerustheid het leven onzer kinderen en de dierbaarfte belangen des Vaderlands toevertrouwen. Zijne krijgskunde en dapperheid hebben hem, in het beftrijden van rebellen tegen 's Konings Javaanfche heerfchappij, beroemd gemaakt. Hij zal ook hier den vaderlandfchen bodem en het wettig gezag tegen den euvelmoed van Belgifche rebellen weten te verdedigen.

Hoe troostrijk en bemoedigend is het voor ons vaderlandsch gevoel, te zien met welk eene heldhaftige geestdrift onze krijgslieden zich uit alle oorden naar de vestingen en onze grenzen fpoeden. Ik zal niet ligt den dag van den 29ften Oc-

tober vergeten. Toen heb ik getuige geweest van het vertrek naar 's Hertogenbosch van het mobiele bataljon der eerfte afdeeling Amfterdamfche fchutterij, fterk 630 man, onder het bevel van den Majoor J. W. FALCK. Nadat hetzelve door den Heer Burgemeester op eene treffende wijze was toegefproken, werd het door de regering en eene ontelbare menigte onzer ingezetenen tot aan de Beerenbijt uitgeleid, alwaar de fchutters zich op een aantal fchuiten begaven, om naar Utrecht overgebragt te worden. Het zou mij niet mogelijk zijn, de lustige opgewektheid en de vurige geestdrift der uitgetrokken fchutters naar eisch te befchrijven; dit kan ik er van zeggen, dat het inderdaad een verrukkelijk fchouwfpel was, waar mijn hart deeg van had. Ik zend u hierbij toe een voor hen vervaardigd Lied, dat hier naamloos is uitgekomen, doch waarvan als auteur bekend geworden is onze ftadgenoot C. G. WITHUYS, wiens verdienfte als dichter ook door u hooggefchat wordt.

Uit Breda wordt mij gemeld, dat daar achtervolgens op den 6den en 7den dezer weder is binnengekomen eene tweede afdeeling Rotterdamfche fchutters van ongeveer 300 man, alsmede het ba-

taljon fchutterij uit Overijsfel, fterk 600 man, en zamengefteld uit de compagnien van Zwol, Kampen, Steenwijk en Enfchedé.

Ook de moedige Zeeuwen geven, als van ouds, weder doorflaande blijken van ijver en veerkracht. Op Walcheren zijn reeds 2400, en op Zuid-Beveland 3000 landlieden bereid, en ten deele gewapend, om van binnen orde en rust te bewaren, en elken vijandelijken aanval van buiten af te flaan. Zoodat in die ftreken zich weder vernieuwd eene inftelling, die reeds ten tijde van Prins MAURITZ beftond.

Mogen wij maar fpoedig een gelukkig einde zien aan onzen benarden toeftand! Het zal mij benieuwen, welk een geest het Brusfelsch congres beheerfchen zal. Daarvan kan veel afhangen. Verneemt gij er iets bepaalds van, verzuim dan niet er mededeeling van te doen aan

Uwen vriend,

FERDINAND MEERMANS.

LIED

VOOR

DE UITTREKKENDE SCHUTTERS.

WIJZE: *Wohl auf, Kameraden, auf's Pferd, auf's Pferd!*

Ten ſtrijde, ten ſtrijde, voor Koning en Land,
Voor vrijheid en vrienden en magen!
Verraders beſtemmen ons boeijen en ſchand; —
De ſtonde der wraak heeft geſlagen!
De Leeuw van het Noorden verheft zich en blaakt;
Ten ſtrijde, ten ſtrijde! De Leeuw is ontwaakt.

Het Vaderland roept in een Koninklijk woord
Zijn Schutters om muiters te weren;
Wij hooren dat roepen, en God, die *ons* hoort,
Bevestig' den eed dien wij zweren:
Getrouwheid den Koning, den vijanden haat,
En ſchande voor eeuwig wie Neêrland verraadt!

Maar wee den verwaten, die, ſchimpend, beſtond,
Den Landzaat voor bloodaards te ſchelden! —
Ontruimden uit lafheid de Vaders ooit grond,
Die telgen en kweekers van helden? —
Wij ſchutten dien laster en wreken den hoon;
De lauwer is erflijk van Vader op Zoon.

Laat komen het Zuiden met dolken en zwaard
En 't wagen de grenzen te fchenden!
Voor muiters noch moorders is Neêrland vervaard;
Het rust op de keur zijner benden;
In dijken en vesten is 't veilig en vrij:
Die dijken zijn duinen; die vesten zijn wij!

Verlaat u, geliefden! met rustig gemoed,
Op God, onzen eed en ons wapen! —
En waar' ook ons affcheid een nachtlijke groet;
't Is fchoon onder lauwren te flapen;
Wij keeren met glorie of komen niet weêr. —
De grens van ons Land is een peluw van eer!

Ten ftrijde, ten ftrijde! Waai dreigend vooruit
Banier van het Noorden; wij komen!
Wij plengen ons bloed niet om roofgoed of buit;
Voor Koning en Land zal het ftroomen. —
Gevloekt wie zijn eeden of pligten verzaakt!
Ten ftrijde, ten ftrijde! De Leeuw is ontwaakt!

ZES EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer HENDRIK VAN DUINHOVEN, PZ., *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

Bergen op Zoom, 16 November 1830.

Wel Edele Heer!

Ik zou mij zelven beſchuldigen ondankbaar te handlen jegens een achtingswaardigen man, aan wien ik de grootſte verpligtingen heb, indien ik mij niet haastte om, aan uwe uitnoodiging voldoende, UwEd. eenige bijzonderheden mede te deelen omtrent het alhier binnengekomen corps Studenten der Utrechtſche Hoogeſchool, onder welke ik het voordeel heb eenige goede vrienden te tellen, die mij hierin wel behulpzaam hebben willen zijn.

Reeds op den 10den September waren de Heeren Studenten te zamengekomen, om te beraadſlagen wat hun in 's Lands omſtandigheden te doen ſtond. Er werd met geestdrift beſloten, aan den Koning, bij een adres, hunne dienst aan te bieden, waar

die, in de verdediging des Vaderlands, noodig en nuttig zou kunnen zijn. In twee dagen tijds hadden reeds 215 Academifche jongelingen het adres onderteekend, dat dadelijk aan Zijne Majesteit verzonden werd. Nog 18 anderen, in die momenten afwezig, verbonden, bij een nader adres, zich tot hetzelfde einde. Van ftonden aan begonnen zij dagelijks zich in den wapenhandel te oefenen.

Daar voor hun ongeduldig verlangen de dispofitie op hunne aanbieding te lang uitbleef, werd eene Commisfie, beftaande uit de Heeren P. O. VORSSELMAN DE HEER, L. METMAN en A. C. G. SUERMAN (*), aan Zijne Majesteit gezonden, om de fchriftelijke aanbieding mondeling te herhalen en daarop een gunftig antwoord te verzoeken. De Commisfie verftond van den Koning, die haar met minzaamheid en aandoening ontving, dat Hoogstdezelve reeds op hun aanzoek had gedisponeerd, en dat de Studenten daarvan onverwijld het au-

(*) Aan elk dezer Heeren werd op den 5den November, in de Academifche gehoorzaal, uit erkentenis, door het jagercorps plegtig ten gefchenk gegeven eene fraai met goud bewerkte fchildpadden tabaksdoos; bij welke gelegenheid de Heer C. STAR NUMAN eene treffende redevoering hield, verkrijgbaar te Utrecht, bij N. VAN DER MONDE.

thentiek bewijs bekomen zouden. Uit dit kort daarop ontvangen antwoord, bleek, dat Zijne Majesteit met welgevallen hun aanbod had aangenomen; dat zij een afzonderlijk ligchaam bij het leger zouden uitmaken, onder den naam van *Vrijwillige jagers;* dat de Generaal-majoor DE VIRIEU, Provinciale Commandant van Utrecht, was belast met de organisatie derzelve, en dat deze met hen in overleg zou treden omtrent de formatie, de keus der officieren enz.

De indienststelling der jongelieden vond plaats op den 12den October, wanneer zij ingedeeld en tevens, op plegtige wijze, met de krijgsartikelen bekend gemaakt werden. Bij het corps werden van Landswege geplaatst: de Kapitein D. E. WILHELMIE, de 1ste Luitenant H. J. VAN DER MEY, *à la suite* dienende van de 9de, de 1ste Luitenant C. J. JUTA, *à la suite* dienende van de 10de Afdeeling infanterie; alsmede de 2de Luitenant H. J. VAN NOUHUYS en H. F. N. DE RONDE, respectivelijk van de depôts der 9de en 10de Afdeelingen infanterie; en voorts 4 Sergeants en 4 Hoornblazers.

Wat de onkosten der uitrusting aangaat, daarvoor is niets, zoo min voor de kleeding der Stu-

denten, als voor die der onderofficieren, hun van het leger toegevoegd, van wege de Landsregering behoeven verftrekt te worden. De Studenten, *Vrijwillige jagers*, bragten zelven daartoe bijeen 10,700 guldens; terwijl het overige, bedragende 5396 guldens, gedankt werd aan de onvermoeide zorgen der Hoogleeraren SUERMAN en VAN GOUDOEVER, die dezelve bij Heeren Curatoren, den Senaat en eenige ware vrienden van de Hoogefchool, vaderlandlievende burgers van Utrecht, verzamelden.

Den 10den November had eene infpectie plaats, bij welke gelegenheid de Senaat voor het front verfcheen, en door den Rector-Magnificus, Mr. C. A. VAN ENSCHUT, uit naam van eenige Dochters van Hoogleeraren, aan het corps een met fmaak geborduurd vaandel vereerd, en vervolgens eene aanfpraak (*) werd gedaan. De Hoogleeraar ROIJAARDS fprak vervolgens eenige dichtregelen uit (†). Toen marcheerde de compagnie naar het ftadhuis, alwaar de Heer Mr. VAN ASCH VAN

(*) Deze keurige Aanfpraak is afzonderlijk verkrijgbaar bij N. VAN DER MONDE, te Utrecht.

(†) Ook dit poëtisch *Vaarwel* is bij gemelden Uitgever te bekomen.

WYCK, Burgemeester der ſtad en Curator der Hoogeſchool, namens zijne oudſte Dochter, een tweede vaandel, bij eene gepaste aanſpraak, aan dezelve toereikte.

Den volgenden dag, 11 November, vertrokken, na nog voor het laatst krachtig en nadrukkelijk door den Generaal CORT HEYLIGERS te zijn toegeſproken, de jagers met vaartuigen op Gorinchem. Eene ontelbare menigte had hen vergezeld en uitgeleide gedaan. Verſcheiden Hoogleeraren, vele ouders en andere betrekkingen waren nóg aan de grenzen der Provincie, te Vreeswijk aan de Vaart, verzameld. Hier was de plaats van het laatſte afſcheid.

Ik voeg hierbij de naamlijst der uitgetrokken Studenten, waaronder UwEd. vele bekende famieljes aantreffen zal; en heb de eer, met de opregtſte hoogachting, te teekenen,

Wel Edele Heer!

UWelEd. geh. Dienaar,

H. VAN DUINHOVEN, PZ.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST

DER

COMPAGNIE VRIJWILLIGE JAGERS,

VAN DE

UTRECHTSCHE HOOGESCHOOL.

V. M. d'Ablaing van Giesfenburg, *Korporaal.*
W. J. d'Ablaing van Giesfenburg.
E. R. N. d'Abo.
P. Adama.
W. G. Alewijn, *Korporaal.*
J. C. ten Brummeler Andriesfen.
H. Antink.
J. Appel.
H. J. Asman.
J. P. Bakker.
J. E. Batenburg.
T. van den Beek.
A. C. A. Beelaerts van Emmichoven.
M. A. A. Beelaerts.
L. P. C. van den Bergh.
J. C. E. van den Bergh.
W. van Beuningen.
J. E. Bicker.
D. A. Bisdom.
O. B. Bisdom.
F. A. Bisdom.
J. G. Blankenbijl.
J. de Stoppelaer Blijdeftein.
J. Boele.
B. C. Boesfes.
H. Boot.
J. P. H. Bousquet.
G. H. Brand.
J. van Heemskerk Brandwijk.
W. J. Bresfer.
D. Bresfer.
A. de Ronde Bresfer.
J. S. Broedelet.
G. Broers, *Korporaal.*
R. H. Broers.
J. T. J. Brunings.
H. J. Buddingh.
J. Buys.
H. N. Buyt.

J. F. Caspers.
F. M. Caspers.
J. P. G. van Casteel.
A. P. van Citters.
B. G. Clement.
G. H. du Cloux.
M. Coenen.
C. Conradi.
P. J. Costerus.
A. J. Cremer.
S. Crommelin.
R. Crommelin.
W. van Dam.
J. E. Dikkers, *Korporaal.*
D. van Dockum.
L. Doedes.
H. van Doesburgh, *Korpor.*
P. W. van Doorn.
J. G. Dorn Seiffen.
J. A. Dwars.
H. D. Eckelboom.
J. F. van Enfchut.
P. Blok Entink.
D. H. van Es.
H. W. Everts.
J. C. Eykman.
P. E. Faure.
J. C. Focke.
J. van Galen.
J. van Gelder.
J. P. G. Gobius.
C. van der Goes.
E. K. van Goudoever.
J. H. Graafland.
G. C. Berch Gravenhorst, *Korporaal.*
J. L. G. Gregory.
L. van Haaften, *Sergeant.*
H. J. de Haart.
J. J. Hagen.
J. E. Hagen.
W. A. van den Ham.
P. Harting.
E. J. Haspels.
W. L. van Heeckeren van Brandfenburg.
J. Heemskerk.
P. M. G. van Hees.
P. van Hemert.
M. J. van Hengelaar.
L. E. Hermfen.
J. A. C. van Heusde.
H. Heusges.
J. H. van den Heuvel.
J. W. Heydanus.
P. Heydanus.
J. A. E. Hinlopen.
P. H. Holleman.
G. L. Houell.
J. A. ten Bokkel Huinink.
H. Hymans, *Korporaal.*
H. Q. Jansfen.
W. J. Jansfen.
T. Jentink.

R. Jentink.
J. E. Inckel.
W. C. M. de Jonge van Ellemeet.
A. de Jongh.
H. Jonker.
J. G. van Itterſum.
L. Kamans.
M. Karsten.
P. C. Keytel.
L. Keyzer.
J. Wittop Koning.
J. J. Kreenen.
N. A. Kuiperi.
W. J. Kuller.
J. Lagerwey.
P. M. Lamping.
J. E. G. Landré.
J. A. M. Ledeboer.
J. C. Leyds.
J. L. van Lidth de Jeude.
J. J. W. van Loenen.
J. de Louter.
G. Luchtmans.
P. J. C. Luchtmans.
P. J. Macaré.
H. F. Mallinckrodt.
J. C. van Marken, *Korpor.*
P. J. G. Martini.
H. Uden Masman.
J. F. Meelboom.
L. Metman, *Sergeant.*
H. J. v. Setten v. d. Meer.
A. Mees.
W. C. Mees.
R. J. C. Metelerkamp.
J. F. de Mey Mecima.
A. Westenbrink Meijer.
J. W. Middelburg,
P. A. G. de Milly.
J. H. Molkenboer, *Korp.*
M. van der Heyde Moll.
J. C. Mollerus.
M. N. J. Moltzer.
J. C. Lefebre Moorrees.
J. C. van der Muelen.
H. N. Mulder.
J. A. Muller, Jz.
J. T. Munnich.
J. F. Muysken.
P. N. W. Nagel.
J. J. D. Nepveu.
L. J, Nepveu.
F. Niemantsverdriet.
M. F. Niermeijer.
B. Nijenhuis.
M. F. Onnen.
P. L. Onnen.
F. T. W. v. Oudheusden.
B. G. A. Pabst.
G. S. Pabst.
J. M. Pabst tot Bingerden.
C. A. A. van Pallandt.
A. W. van Pallandt.

C. F. S. Pape.
D. M. Paré.
A. H. Pareau, *Korporaal.*
J. Peelen.
H. Pepfenhaufer, *Korporaal.*
J. E. Pesters.
A. Pitlo.
J. Pleyte.
J. A. Poel.
C. Post.
J. Cockburn Prince.
C. H. Prins.
P. Repelaer.
J. F. S. Roediger.
K. A. Rombach.
J. M. D. Rombach.
P. A. Romijn.
G. de Roo.
J. G. Roofeboom.
A. Roozeboom.
F. C. Rofe.
P. W. van Rosfem.
J. van Rosfum.
J. le Roy.
J. le Roy.
D. S. J. van Roijen.
H. Ruttinck.
J. Ruys.
T. L. Schaap, *Korporaal.*
G. van Nijmegen Scheltema.
J. C. van Schermbeek.
P. J. van Schermbeek.
T. A. van Schermbeek.
J. J. Scheuër.
J. Scheuër.
H. H. Schiff.
A. J. Schilt.
J. H. Scholten.
W. F. Scholten tot Gans-oijen.
B. J. Schot.
C. W. Schuller.
A. H. C. van Senus.
C. F. van Setten.
L. C. Hora Siccama.
G. H. Smits.
J. B. Snellen.
J. M. van Sorgen.
A. Speelman.
C. Speelman.
C. Star Numan, *Sergeant.*
P. F. van den Steen.
G. van den Steen.
J. F. Steengracht.
G. van Steenwijk.
H. J. Straatman.
A. Struben.
A. C. G. Suerman, *Four.*
H. F. F. Suerman, *Korp.*
J. S. Swaan.
J. W. Swellengrebel.
H. Tanner.
B. Terwogt.
W. van Uytrecht.

P. van der Velden, *Korpor.*
A. Vernede.
N. J. F. Verfchoor.
J. C. van der Veur.
J. A. van Viegen.
T. de Voogt
W. H. van der Voort.
P. O. C. Vorsfelman de Heer, *Sergeant-majoor.*
J. de Vuller.
H. Wagener.
P. C. Walland.
J. A. van Walfem.
J. M. van Walfem.
J. Walter.
W. C. van de Werk.
J. W. H. Werlemann.
B. J. Weyll.
G. F. F. van Woerden, *Sergeant.*
I. C. E. van Woerden, *Korporaal.*
A. L. van Woerden.
R. C. W. de Wolff van Westerrode.
A. M. C. van Asch van Wyck.
L. H. van Asch van Wyck.
I. E. van Zadelhoff, *Korp.*
J. G. Ziepprecht.

ZEVEN EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

Breda, 18 November 1830.

Wel Edele Heer!

Iets ten gevalle van den waardigen Vriend mijns geachten Vaders te kunnen doen, is mij inderdaad eene veraangenamende uitſpanning. Ik heb dus dadelijk op het ontvangen uwer geëerde letteren van eergisteren aan een mijner ſtadgenooten, met wien ik ſedert verſcheiden jaren in naauwe vriendſchapsbetrekking ſta, om eenige informaties verzocht, ten opzigte van het jagercorps der Leydſche Studenten, tot hetwelk hij behoort en dat hier binnen getrokken is. Zijn Edele had de goedheid, mij de naamlijst dier jeugdige dapperen te leenen, van welke ik terſtond het nevensgaande afſchrift voor

u gemaakt heb; en mij verder in ſtaat te ſtellen UW.Ed. het navolgende mede te kunnen deelen.

Al kort na het uitbersten van den opſtand openbaarde zich te Leyden onder de ſtuderende jongelingſchap eene diepe verontwaardiging over den onverdienden hoon, onzen edeldenkenden Koning aangedaan, gepaard met eene blakende zucht, om voor Hoogstdeszelfs regt en voor de veiligheid van onzen grond het zwaard aan te grijpen. Toen de wapenkreet van den troon uitging, ontvlamden aller harten als door een' tooverſlag. Eene inſchrijving om tot 's Lands beſcherming mede op te trekken werd geopend, en was weldra vol. Eene Commisſie uit de Studenten begaf zich naar Zijne Majesteit, uit naam der gezamenlijke inſchrijvers het verlangen betuigende, om in de legermagt des Rijks te dienen, zoolang de nood des Vaderlands zulks vorderen zou. Dit heldhaftig aanbod werd door den Koning met erkentelijk welgevallen aangenomen, en het vereenigde Studentencorps tot de dienst verordend van *Vrijwillige jagers*.

Zijne Majesteit beſtemde tot Opperofficieren over deze compagnie allezins bekwame en verdienſtelijke mannen, als: tot Kapitein den Heer L. T. F. *Baron* VAN BOECOP; tot 1ſte Luitenants de Heeren

D. J. DEN BEER POORTUGAEL (*) en F. W. C. DEKKER; tot 2de Luitenants H. J. DE MOULIN en P. J. VAN ZUTPHEN, en de vereischte Onderofficieren, benevens vier Hoornblazers.

Dagelijks werden nu de Heeren Studenten in de dienst geoefend; en weldra zag men hun jagercorps, dat op eigen kosten gekleed en volkomen uitgerust was, zich onderſcheiden zoowel door eene echt militaire houding, als door eene vaardige wapenhandeling. Dit verwierf aan hetzelve de volkomen goedkeuring van den Heer Generaal R. Baron SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG, die eene wapenſchouwing over hetzelve hield.

De lang gewenschte dag van den uittogt brak eindelijk op den 13den November voor de moedige jagerbende aan. Zij verzamelde, des morgens ten acht ure, op het onbeplante plein der *Ruïne*, werd aldaar, door evengemelden Generaal, op nieuw in oogenſchouw genomen, en met eene hartelijke toeſpraak mobiel verklaard. Vervolgens begaf zich eene bezending uit het corps, door mu-

(*) Zoon van den voortreffelijken Dichter en Schrijver wijlen Mr. J. C. C. DEN BEER POORTUGAEL, en zelf de lier met ſmaak hanterende.

zijk begeleid, naar de woning van den Hoogwelgeboren Heer Baron COLLOT D'ESCURY *van Heinenoord*, waardige medebezorger der Leydsche Hoogeschool, en ontving uit handen van deszelfs Dochter een eerevaandel, door de deftigste jufferschap der stad tot dat einde met geestdrift en smaak vervaardigd. Op deze plegtigheid volgde eene inderdaad aandoenlijke aanspraak van den Heer D'ESCURY, wiens Zoon het vaandel van zijne beminnelijke Zuster overgenomen had.

Nadat dit eeregeschenk, onder vaderlandsch krijgsmuzijk, tot het corps was overgebragt, trok de jeugdige bende naar de St. Pieters kerk. Dáár verschenen, in statelijken optogt en plegtgewaad, de Heeren Professoren, en werd door den Rector Magnificus, den begaafden VAN ASSEN, eene redevoering gehouden, die van alle aanwezigen het hart met aandoening, de oogen met tranen vervulde.

Vervolgens trok het corps naar het stadhuis, en werd daar nogmaals door den Edelachtbaren Heer Burgemeester hartig en met gevoel toegesproken (*).

(*) Men vindt alle deze uitmuntende aanspraken in een, door den Heer J. ROEMER keurig geschreven werkje, getiteld: *Gedenk-*

Toen ſloeg het uur der afreize. Met een uitgeleide van betrekkingen en vrienden en eene heerlijke muzijk, begaf de jagerbende, ſterk 243 man, zich naar de gereed liggende ſchuiten, die haar overbragten naar Rotterdam. Te dezer plaatſe werd zij plegtig ingehaald door eene Commisſie, uit Heeren Predikanten, Regtsgeleerden en Artſen beſtaande, en door de muzijk der ſtedelijke ſchutterij verwelkomd. Naar de groote markt voortgetrokken, formeerde zij eenen kring, en werd door den Weleerwaarden Heer SPRENGER VAN EYK hartelijk begroet. Alhier vertoefde de jagercompagnie tot maandag, en vertrok toen vroegtijdig met vaartuigen naar den Moerdijk, om van daar haren togt op hier te vervolgen.

Ik voeg hierbij het afſchrift van een Jagerlied, vervaardigd door Nederlands geliefdſten Zanger, die ook een zijner Zonen onder dit belangrijk corps tot beſcherming van den vaderlandſchen grond zag uittrekken.

ſchrift van den uittogt der Heeren Studenten van de Hoogeſchool te Leyden enz., aldaar uitgegeven bij den Heer C. C. VAN DEN HOEK.

Ontvang, Wel Edele Heer! de verzekering mijner ongeveinsde hoogachting!

Uw zeer geh. Dienaar,

WILLEM VAN LEEUWENHORST.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST

DER

COMPAGNIE VRIJWILLIGE JAGERS,

VAN DE

LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

H. A. van Adrichem.
J. A. d'Ailly.
A. H. Akerſloot.
J. W. L. Exalto d'Almaras.
G. A. N. Allebé.
P. W. Alst. Grevelink.
H. A. Bake.
R. W. Bake.
H. Bakker.
L. J. W. Beeckman.
C. L. v. Beima thoe Kingma.
E. M. Beima.
F. W. A. Beelaerts v. Blokland.
A. C. Berns.
D. van den Berg.
J. J. Beuſekom.
M. P. Binkhorst.
B. W. Bleydenſteyn.
J. D. Bloemen.
J. R. Boddaert.
M. J. Schuurbeque Boeye.
J. Sickens Boelens.
D. J. F. Bogaers.

F. J. Bol'es.
B. H. Bommazijn.
J. J. Boonacker.
J. N. Boom.
D. C. van Leeuwen Boomkamp.
K. Boon.
J. C. G. Boot.
J. O. B. Boreel.
A. ten Bosch, Az.
J. van den Bosch.
R. B. van den Bosch.
F. C. W. Bosſe.
J. J. E. van den Brandeler.
W. M. de Brauw.
W. L. de Bruin.
E. A. Brunner.
A. Brummelkamp.
A. W. Buckers.
S. A. Buddingh.
M. G. de Burlet.
D. W. Canneman.
P. H. Onder de Wijngaard Canzius, *Korporaal.*
E. H. Cats.
C. H. Chabot.
A. N. E. Changuion.
B. C. L. Clariſſe.
C. J. Collot d'Escury.
W. Collot d'Escury.
W. C. de Crane.
H. Cuypers v. Wijnoxbergen.
A. A. Deenik.
C. van Deinſe.
J. J. Delbaere.
C. van Demmeltraadt.
L. J. Demarrée.
J. Detmar.
M. vanD oorninck.
F. Dozy.
O. A. van Druten.
A. J. Duymaer van Twist.
J. Dyckmeester, *Korpor.*
Robert Easton.
H. M. van Eck.
J. M. Nolthenius van Elsbroek.
M. H. Emants.
D. W. van Engelen.
W. A. Enſchedé, *Korp.*
F. Z. Ermerens.
G. Everts.
G. E. J. Everts.
B. H. Everts.
J. P. Farret.
C. Zoutmaet Farret.
J. J. le Fevre de Montigny.
L. R. de Fielliettaz Goedhart.
C. Fleck.
P. J. de Fremery.
F. H. Fijnje.
J. M. van Gent.
A. H. de St. George.

G. van Gerrevink.
J. Gerdenier.
P. G. C. van Geufau.
W. A. A. L. v. Geufau, *Korp.*
B. Gewin.
H. J. Goetzee.
A. van der Goes.
E. J. van der Goes.
W. van der Goes.
P. de Goeije.
A. Graafland.
F. M. J. van Grasftek.
L. F. Grasftek.
H. Z. A. Gutteling.
N. de Gyfelaar.
I. Haga.
W. van den Ham.
J. A. van Hamel.
A. C. Hanegraaf.
H. Hafebroek.
J. P. Hafebroek.
A. van Heeckeren van de Wierfele.
A. J. van der Heim.
J. F. van Hengel.
A. G. J. E. Hesfelink.
C. van Heusden.
J. P. Heye.
A. W. Hoetink.
A. R. van Hoevell.
J. F. Hoffman.
W. Hoffmann.
A. F. A. van Hogendorp, *Korporaal.*
M. C. van Houten.
W. P. Hubert.
T. G. Huët.
W. A. A. Huygens.
H. C. Huyfer.
J. M. Huysfen van Cattendyke.
A. I. B. Immink.
W. A. Immink.
P. Jas.
C. L. B. Jonquiere.
W. M. S. Junius.
W. L. van Kaathoven, *Korporaal.*
G. K. van de Kasteele.
I. M. Kemper.
T. de Klerk.
F. W. A. v. Knobelsdorff.
R. C. L. Krämer.
J. F. C. Kronenbergh.
S. F. Landry.
J. F. Lantzendorffer.
H. F. Lantsheer.
P. J. C. Ledeboer.
L. G. C. Ledeboer.
C. Leemans.
P. T. M. van Leeuwen.
C. van der Lek de Clerq.
P. N. J. Lette Anemaet.
G. v. d. Linden, Jz., *Korp.*

H. M. van Loon.
J. S. Lotſy, *Sergeant.*
H. J. Lyklama a Nyeholt.
G. W. F. Lyklama a Nyeholt.
F. de Man.
J. E. van der Mandelen.
J. F. Margadant.
D. L. van Marle.
J. Masman.
C. Gallis Merens.
V. A. Mess.
F. C. M. Mispelblom Beijer.
H. Middelhoven.
L. T. Mounier.
L. P. Mouton.
H. van Nes.
J. E. Nuhout van der Veen.
J. Nieuwenhuis.
P. I. van Nievervaart.
H. Obreen.
E. van Olden.
C. G. R. Ontijd.
H. L. Oort.
J. E. van Panhuis.
P. Paulus.
J. B. Pinto.
W. G. Pluygers.
K. A. Poortman, *Korporaal.*
P. H. Pottum.
W. Prins, *Korporaal.*
G. A. Ramaer.
J. T. Reckman.
W. E. M. Rendorp, *Korp.*
F. A. van Rhemen.
C. H. van Rhemen.
L. J. van Rhijn.
C. J. van Riemsdijk.
L. Robbe.
J. Roering.
T. M. Roest v. Limburg.
R. Roelofs.
N. Rojer, *Korporaal.*
G. J. van Romondt.
J. H. van Rosſum.
A. A. Roukens.
A. M. de Rouville.
H. J. Rutgers.
L. H. ten Sande.
P. A. Schill.
H. Schlegel.
H. P. Scholte.
T. M. Schultz v. Haegen.
L. H. Schumer.
J. F. Schuuren.
A. van Simmeren.
J. A. Singendonck, *Korp.*
J. J. Sluiter.
J. W. Sluyter, *Korpor.*
C. J. Soek, *Korporaal.*
W. C. H. Staring.
F. van Staveren.
E. F. de Vos v. Steenwijk.
C. E. Stollé.
M. J. Struick, Cz.

C. Swalue.
J. H. Wijnhout Telders.
N. J. Tenckink.
H. Tollens.
D. Uitenbogaart.
G. Umbgrove.
A. Veder, *Korporaal.*
W. R. Veder.
L. J. van der Veen.
S. van Velſen.
I. F. C. Verwaijen.
A. Verwey.
J. de Vlaam.
C. van der Vlies, *Korpor.*
W. I. van Vloten.
R. O. Voget.
C. van Vollenhoven, Jr.
Mr. D. I. de Vos Brouwer.
I. G. Waardenburg.
W. C. Wansleven.
E. B. de Weerdt.
E. de Wendt.
I. C. Weijers.
W. Weymar.
W. A. Wilbrenninck.
P. W. B. de Wilde.
H. M. Willer.
C. I. Wolterbeek.
P. H. Onder de Wijngaard Canzius, *Korporaal.*
C. H. Wijnmalen.
G. P. Wijnmalen.
J. Wttewaall.
B. W. Wttewaall.
H. A. Wttewaall v. Stoetweger.
B. J. Ysſel de Schepper, *Sergeant.*
G. A. Ysſel de Schepper.
C. H. G. Zilleſen.

VAARWEL

DER NEDERLANDSCHE STUDENTEN,

ALS VRIJWILLIGE JAGERS UITTREKKENDE.

Op, op! de Koning roept ons op!
Wij hooren 't en wij gaan.
Wie dralen moog', wij dralen niet!
Minerva, neem ons afſcheidslied:
Wij gorden 't wapen aan.

Ten ſtrijd voor 't heilig Vaderland!
'T Verraad verhief den kop;
Geweld en list belaagt den troon;
De muitzucht vlamt naar ſtaf en kroon:
De Koning roept ons op.

Wij gaan, den krijgsmans-rok aan 't lijf,
Waar eer en pligt ons daagt!
De lafaard blijv' en ſpaar' zijn bloed:
Wij achten 't onze niet te goed
Als 't Vaderland het vraagt.

Op, op! hoe ver de kruistogt zij,
Hoe zwart de toekomst ſchijn'!
Bewijzen wij in vest en veld,
Nu 't Vaderland en Koning geldt,
Wie 's Lands Studenten zijn.

Ten ſtrijd! op Nasſau's regt vertrouwd!
Aan Neêrlands God geloofd!
En keeren we eens uit veld en ſchans,
Zoo lauwer' Mavors zegekrans
Minervaas zonen 't hoofd!

Vaartwel al wie ons dierbaar zijt!
De horen ſchalt: wij gaan!
Vaarwel, gij Akademieſtad!
En, zwijg, geliefd Iö vivat:
De wapenkreet vangt aan!

H. TOLLENS, CZ.

ACHT EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 18 November 1830.

Beste Vriend!

Hadden wij lang reeds uit de Belgiſche journalen gezien, dat een zoogenaamd Nationaal congres, uit 200 leden beſtaande, bijeen geroepen was, thans vernemen wij, dat hetzelve den 10den dezer te Brusſel, in de vergaderplaats der Staten-Generaal, nu het *nationaal paleis* geheeten, is geopend geworden. Het opgeworpen bewind daar ter plaatſe had bij die gelegenheid eenige huzaren, welke van de Koninklijke troepen zijn overgeloopen, een detachement infanterie, alsmede de burgerwacht in het geweer doen komen. De oudſte in jaren van de aanwezige ſtaatsmannen, de heer GENDEBIEN,

werd voorloopig als prefident benoemd; deze heeft de vier jongfte der leden, waaronder een priester, als fecretarisfen aangefteld, en daarop is beraadflaagd, of men eene commisfie naar het gezegd bewind zou zenden. Men heeft in 't midden gebragt, dat dergelijk een maatregel de *waardigheid* der vergadering zou krenken; doch de meerderheid kwam nogtans tot het befluit, om de bewindsmannen door eene commisfie van *twee* leden te doen binnen leiden. Door eenige generaals en hoofdofficieren omgeven, ftapten die mannen de zaal in, en werden met gejuich begroet. De beruchte DE POTTER las nu eene openingsrede voor, die onderteekend was door de heeren DE POTTER, graaf F. DE MÉRODE, A. GENDEBIEN, C. ROGIER, baron E. D'HOOGVORST, JOLLY, VAN DE WEIJER en DE COPPIN. Dit voorgelezen ftuk is eene ware ftaalkaart van onbefchaamde laster en logen, listiglijk uit allerlei bonte lappen zamengeflanst, om het misdadig doel van het oproer te bemantelen, dat, trouwens, ook wel niets beters dan zulk eene foort van bedelaarsdeken verdiende. *Het broot des leugens is den menfche foet*, zegt de wijste der koningen uit het Oude Verbond; en laat er op volgen: *maer daer na fal fyn mont vol van zant-*

ſteenkens worden (*). Gebeurt dit, naar deze profetie, dan zou DE POTTER, die onlangs pijn aan zijn' hals had, eerlang wel eens hevige tandpijn kunnen krijgen.

Niets zou inderdaad gemakkelijker zijn, dan dit machiavellistisch opſtel van punt tot punt te wederleggen, en zulks met de onwraakbaarſte bewijsſtukken te ſtaven; maar geen Hollander zal zich deze overbodige moeite getroosten willen, daar het bij *niemand* in Oud-Nederland meer overtuiging te weeg zou brengen, dan hij werkelijk heeft, en het in Belgie *niemand* genezen zou van de watervrees voor de verantwoording, noch van den ambtshonger, noch van den ſmachtenden vampirendorst naar het goed en bloed van hunne weldoeners. De raddraaijers toch zijn te ver gegaan, om terug te *kunnen* keeren. Velen hunner zitten thans te warm, en hebben te lagchende vooruitzigten om het vuur nog digter te naderen, dan dat zij daaraan zouden *willen* denken. Het graauw, in hetwelk zij hunnen ſteun vinden, zou er wel hartelijk voor bedanken, om binnen de betamelijke grenzen van orde en wet terug te keeren, en alzoo zich den weg af te ſlui-

(*) Spreuken XX. vs. 17.

ten tot de buitenkansjes, die zijne drijvers het van tijd tot tijd verſchaffen, om onwankelbaar den ſtruikrooversweg der roemruchtige omwenteling te blijven betreden.

Maar het is, *vis à vis* van geheel Europa, de ſchaamteloosheid, inderdaad, tot de ergerlijkſte hoogte drijven, om op de lange lijst der voorgewende grieven het liberaalſte Gouvernement der wereld te laste te leggen: van de gewetensvrijheid geſchonden te hebben, daar alle godsdienſtige gezindheden eene gelijke zorg en beſcherming genoten; — van het onderwijs beperkt te hebben, daar er geene ſchoolverordeningen zijn ingevoerd, dan die met eene beſchaafde en verlichte opkweeking der jeugd ſtrookten; — van de drukpers veroordeeld te hebben, daar deze in waarheid tot het ſchandelijkst misbruik in de Zuidelijke gewesten was uitgeſpat, zonder aan welverdiende banden gelegd te worden; — van het regt van petitie verkort te hebben, daar de adresſen om redres van ingebeelde of gezochte bezwaren bij de Staten-Generaal tot ſtapels aangroeiden; — van dwingelandij over de taal uitgeoefend te hebben, daar het Gouvernement omtrent dit punt met de meeste gematigdheid en inſchikkelijke toegevendheid is te werk

gegaan; — van het dwingen der regters, om zich te verlagen tot zaakwaarnemers van het gezag, daar er welligt geen land in Europa bestaat, waarin het heilig regt met meerder onpartijdigheid dan in Nederland wordt geadministreerd. Maar alle deze lasterlijke aantijgingen zullen den roem onzer hoogstloffelijke Regering bij den buitenlander evenmin bezwalken, als bij de regtschapen Belgen, wier handel, fabrijken en bedrijven onder dezelve zoo welig bloeiden, offchoon de laatsten door het afgrijsselijk schrikbewind nog belet worden hunne stem tegen hunne dwingelanden te verheffen. Dit verhindert nogtans niet, dat zij in hun hart de onverlaten verfoeijen, die hunne welvaart gefnuikt en hunne toekomst verwoest hebben, om zich zelven groot te maken.

En wat zal het congres van deze ongegronde beschuldigingen, van zoo vele zamengeraapte onwaarachtigheden zeggen? De tijd zal het leeren. Maar doorloop ik de naamrol der lieden, die hetzelve uitmaken, dan tref ik daarop aan de *élite* der kampvechters tegen het Gouvernement, die in onderscheiden betrekkingen en in opvolging van tijd zich uitgemonsterd hebben door staatkundige en godsdienstige overdrijving, wrevel, haat en muit-

zucht. Het zou onregtvaardig zijn, alle de leden al dadelijk over denzelfden kam te fcheren, doch het is te vreezen dat den welgezinden de moed ontbreken zal, om zich tegen de hevigheid der zegepralende partij en haren dreigenden aanhang te doen gelden.

De bewindslieden hebben in hunne redevoering nog te kennen gegeven, dat men verzekerd kon zijn, dat het ftelfel van *non-interventie*, ten aanzien der Belgen, op eene geftrenge wijze zou worden gehandhaafd, en men, op grond van ontvangen *officiële* mededeelingen van wege de vijf groote Mogendheden, *met het ophouden der vijandelijkheden kon hopen op het onvoorwaardelijk ontruimen van geheel het Belgifche grondgebied.* Wat dit beginfel van non-interventie inheeft, hetwelk *thans* bij de afgezanten der groote Mogendheden vooruit fchijnt gezet te worden, is ligtelijk te gisfen. Niet zoo gemakkelijk is de intentie omtrent de grenzen te doorgronden. Vermoedelijk zullen de Londenfche en Brusfelfche congresfen daaromtrent nog wel eenige nadere explicatie te zamen hebben. Wij van onze zijde weten wat ons toekomt, en zullen dat onbetwistbaar eigendom noch door het jacobijnsch gefchreeuw der plunderfactie, noch door

eene weifelende of plooijende diplomatie afhandig laten maken. *Voor het moment* is Venloo bezweken. Dit was te voorzien en kon niet belet worden. De Generaal VON SCHEPPERN heeft zich als een man van eer gedragen, maar is eindelijk door verraad van binnen, hetwelk de poorten voor den vijand opende, gedwongen geweest zich met bijna 300 man over te geven. Maastricht is in een geduchten ſtaat van defenſie gebragt. Het krijgsbewind is aldaar in handen van den voortreffelijken Generaal DIBBETZ. Er ſchijnt geen reden om te vreezen voor het behoud dezer belangrijke vesting.

Omtrent het voorgevallene te Oostburg, heeft men nader vernomen, dat de muitelingen beſtonden uit 400 man van GREGOIRE, 600 van PONTECOULANT, en voorts uit ettelijke duizend man uit de Vlaamſche dorpen van Eccloo, Maldeghem, Kneſſelaere, en nog veertien andere, alwaar voor dien togt de klok was geklept; welke lieden zoowel door verkeerden godsdienstijver, als door roofzucht werden aangevuurd. Hun verlies heeft beſtaan in 40 dooden en 76 gekwetſten. Terwijl Oostburg werd aangetast, hadden de Blankenbergers vier ſchuiten uitgerust, om Cadzand van de zeezijde te overvallen; doch, onderrigt van de nederlaag hun-

ner makkers, waren zij in tijds weder in zee gestoken.

Van onze kinderen hebben wij tijding ontvangen. Er was niets van belang aan de grenzen voorgevallen; alleen veroorloofden de muiters zich nog strooptogtjes in grensdorpen, zonder er zich echter lang op te durven houden. Hunne heldendaden bestaan bij zulke gelegenheden enkel in het ledigen van ontvangers-kassen en het afknevelen van geld van particulieren. Uit den klaauw kent men den leeuw! Handelden zij anders, wij zouden, uit medelijden, misschien beginnen hen te beklagen en christelijk voor de voltooijing hunner beterschap te bidden; maar nu worden wij, met de beste gezindheid der wereld, gedwongen om met verachting op den hoop muiters en hunne hulpbenden neêr te blijven zien.

Den 11den en 12den dezer zijn van hier weder sterke afdeelingen jagers en grenadiers, die voor verre het grootste gedeelte nieuw aangeworven waren, uitgetrokken, ten einde zich bij het mobiele leger te gaan voegen. De muzijk der Haagsche schutterij heeft deze wegtrekkende verdedigers des Vaderlands, waaronder zich vrijwilligers uit de aanzienlijkste geslachten bevinden, een eind weegs

uitgeleide gedaan. Over 3 à 4 dagen zal nog van hier naar Breda vertrekken eene afdeeling der ſchutterij, ſterk omſtreeks 360 man, te gelijk met ongeveer 100 nieuw aangeworvene grenadiers en jagers. Er zullen dan meer dan 1000 Haagſche ſchutters uitgetrokken zijn.

De mobiele ſchutterijen uit Drenthe moeten, met de vrijwilligers uit onderſcheiden gemeenten vereenigd, reeds in de haar aangewezen verblijfplaatſen, de vestingen Koevorden en Delfzijl, aangekomen zijn. Die van de ſtad Groningen, ruim 600 man ſterk, zijn naar Nijmegen vertrokken.

Men roept mij aan tafel. Vaarwel, beste Vriend! en geloof mij altijd met volkomen hoogachting

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

NEGEN EN DERTIGSTE BRIEF.

De Heer DIRK VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Ginneken, 26 November 1830.

Hooggeachte Ouders!

Mijn brief uit Groot-Sundert, van den 22ſten dezer, zal u en Henriette voorloopig gerust geſteld hebben, zoo omtrent mijn' vriend Egbert, als mij. Ik zal u, met medehulp van hem, thans een uitvoerig verſlag mededeelen van ons togtje naar Esſchen en hetgeen daar voorgevallen is. Wij hebben daar niet alleen kruid geroken, maar dapper meê gevochten tegen de rebellen. Doch laat ik u vooraf zeggen wat er gebeurd is eer wij daar druipnat aankwamen.

Vernomen hebbende, dat den 18den en 19den dezer zich eenige muitelingen te Rozendaal hadden

vertoond en zich in de nabijheid van dat dorp aan roof hadden fchuldig gemaakt, beraamde de Generaal VAN GEEN het plan deze rooverbende op te ligten, en, zoo er zich in den omtrek aldaar zoogenaamde troepen bevonden, deze in hunne ftelling aan te tasten. Tot dat einde werden in den namiddag van den 20ften de noodige bevelen aan eenige gedeelten der mobiele armée uitgevaardigd, en des avonds trokken ruim 600 man, zoo der Haagfche als Rotterdamfche fchutterij, uit Breda. De laatstgenoemde colonne was beftemd om met eenige compagnien van de 2de en 9de Afdeeling te Rijsbergen post te vatten, terwijl de aldaar geftationeerde troepen tot de voorwaardsrukkende colonne behoorden, waarvan ook wij een deel maakten.

De tweede colonne, door den Generaal VAN GEEN zelven aangevoerd, welke te Etten bijeen was gekomen, begaf zich des morgens ten drie ure naar Rozendaal op marsch. Daarbij bevond zich de Haagfche fchutterij en aan deszelfs hoofd de Luitenant-kolonel BOREEL. Deze colonne was mede zamengefteld uit infanterie, kavallerie en artillerie. Niettegenftaande het ongunftig weder, arriveerden de troepen, met de grootfte geestdrift be-

zield, al vroeg in den morgen op de plaats hunner beftemming.

Onze colonne had door drasfige wegen, dikke duisternis en nagenoeg aanhoudenden regen, des avonds ten elf ure Sundert bereikt. Hier hoopten wij wat uit te rusten; maar kregen de ftipfte order om des nachts onder de wapenen te blijven. Dit duurde tot omtrent vijf ure in den morgen. Toen gingen wij met de grootfte ftilte voorwaarts. Het weêr was helderer geworden. Wij bereikten ruim negen ure het dorp Esfchen, waar men wist dat de brigands genesteld zaten. Al dadelijk was het: „ tirailleurs voorop!" hoe verrukte dit bevel onze van moed blakende harten! Egbert ging met omtrent 30 man het dorp ter linker zijde binnen; terwijl ik met de overige jagers het dorp inrukte. De overige troepen hielden halte, om onze artillerie te dekken. Oogenblikkelijk waren wij flaags, en lagen er eenige muiters dood en gewond neder. Twee pasfen van mij af, werd onze brave Kolonel EVERTS, dien wij allen als een' vader beminnen, gekwetst aan den hals. Wij zagen hem van zijn paard ftorten. Toen floeg onze ftoutmoedigheid inderdaad tot woede over; in een oogenblik waren wij midden in het dorp; en had het ongeluk niet

gewild dat de vijand niet zeer talrijk was en zich door ſtruiken en heggen weg kon pakken, wij hadden ze allen vernield. In een groot uur was het dorp gezuiverd. Van den vijand waren een twaalftal geſneuveld, en een gelijk getal gevangen genomen. Het ging er een poosje ruw toe; doch ik heb met Egbert al wat mogelijk was gedaan om te behouden en te beſchermen wat zich in onze nabijheid bevond. Een jong mensch, dat niet meer dan verdacht was van met den vijand geheuld te hebben, is door Egbert gered, aan wien hij inderdaad het behoud van zijn leven te danken heeft. (Ik zal op dit pas, Mama, tusſchen twee haakjes, in 't oor fluisteren, dat ſchrijver dezes niet voor den militairen ſtand, of de militaire ſtand niet geſchikt is voor hem. De goede vrouw behoeft dus niet bevreesd te zijn, dat Dirk jager zal blijven als het einde van zijn vrijwillige diensttijd daar zal zijn.)

De colonne, onder de onmiddellijke aanvoering van den Generaal VAN GEEN, rukte, na onderſcheiden detachementen infanterie om de bosſchen te doorzoeken en de kavallerie om de omſtreken te omſingelen vooraf gezonden te hebben, voorwaarts tot in het dorp Esſchen. De oproervlag,

twee paarden van den commandant dezer infurgenten en eenige wapenen, waaronder goede jagtgeweren, zijn door ons buit gemaakt. Het dorp is vrij gekomen met het leveren van 6000 rations vleesch voor onze corpfen. Daarna zijn de troepen terug getrokken.

Een Sergeant-majoor is gefneuveld. Niemand anders is gekwetst dan onze achtingswaardige Kolonel; doch de wond is gelukkig niet gevaarlijk.

Men verzekert, dat wij fpoedig de winterkwartieren gaan betrekken.

Egbert groet u en zijne beminde op het hartelijkst; terwijl ik met de eerbiedigfte gehechtheid mij teeken

Uw liefhebbende zoon,

DIRK.

VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amſterdam, 30 November 1830.

Waarde Vriend!

Terwijl wij nu veilig zitten achter de beukelaars onzer dapperen, kunnen wij op ons gemak eens uitkijken naar de kraamkamers der twee congresſen, en zien wat er te Londen en te Brusſel voor den dag zal komen; uit die in laatstgenoemde ſtad laat zich weinig anders verwachten dan misgeboorten; in de Londenſche zal de forceps denkelijk wel te pas komen. Er zijn in laatstgemelde kamer evenwel bedreven vroedmeesters bijeen, die het noch aan voorzigtigheid, noch aan handigheid ontbreken zal, om de diplomatie der oude wereld van een nieuw ſchepſel te doen verlosſen, zonder het leven der moeder te wagen. Het zal er maar

op aan komen, of de Hollanders en Belgen beiden, na de verlosfing, de jonggeborene lief en aardig zullen vinden, dat mij zeer twijfelachtig voorkomt.

De taak, aan de zaakgelastigden der groote Mogendheden opgedragen, is in waarheid moeijelijk. Had men in de maand Julij laatstleden in Parijs niet goedgevonden om den zetel van CHARLES X te doen innemen door eenen Burger-koning, die niet *très chrétien* en geen Koning *par la grace de Dieu* is, men zou in Londen fpoedig een einde hebben weten te maken aan den fchandelijken Belgifchen opftand; maar zonder den voorgang van de Parijzenaren zou het, ontwijfelbaar, in Brusfel wel rustig gebleven zijn, en hadden dan de heeren Diplomaten wel t'huis kunnen blijven. *Nu* maken, ongelukkigerwijs, Frankrijk en Belgie een zeker zamenhangend en op elkanderen inwerkend geheel uit. Men mag wel voor zeker aannemen, dat aan het Parijfche oproer eene partij uitgeweken of uitgebannen Belgen deel genomen heeft, en dat wederkeerig de Franfche factie aan de Belgifche de bebloede broederhand geboden heeft. Het is nog in Frankrijk gefchapen, als in Belgie: er beftaat in die beide Landen een complot, dat geheel onaf-

hankelijk werkt van de publicke geregelde magten. Dit *onzigtbaar gezag* wordt gevreesd. Kan men dan verwachten van eenen Franſchen zendeling, dat hij, door te helpen doortasten omtrent Belgie, zijn eigen Land aan nieuwe ſchokken blootſtellen zal?

Maar het *onzigtbaar gezag*, dat zijnen hoofdzetel in Parijs heeft (of LAFAYETTE daarvan de chef is, en of hetzelve een aanmerkelijk kapitaal, hetzij uit Algiers of van elders gekomen, disponibel heeft, willen wij niet beſlisſen), zendt en bezoldigt in alle Europeeſche Staten *affidees*, die de bevolking tegen hare wettige overheden oprokkenen, en onlusten en oproeren verwekken, met het dubbel oogmerk, om deszelfs rampzalige politique grondſtellingen en herſenſchimmige vrijheidsleer, als een waarachtigen kanker, te verbreiden, en middelerwijl de gekroonde hoofden in hun eigen huishouden de handen zoo vol werk te geven, dat zij niet aan het herſtellen der legitimiteit in Frankrijk denken kunnen. Van daar die woelingen, die ontploffingen, die oploopen, nu hier, dan daar. De volkomen ſlaging, eerst in Frankrijk, toen in Belgie, van het tot oproer aangehitſte graauw, heeft een allerverderfelijkst voorbeeld gegeven aan de

ſmalle gemeenten van alle Landen, die overal de meerderheid uitmaken, overal liever plunderen en ſtelen, dan werken en betalen, overal ſtraatſteenen hebben en overal barricades kunnen maken. Eene bedenkelijke gisting doet allerwegen zich beſpeuren, en houdt de handen gebonden der afgezanten van Engeland, Rusland, Oostenrijk en Pruisſen. Het Londensch congres durft zich niet doen gelden: het zoekt te plooijen, te ſchikken, tijd te winnen. Een ellendige VAN DE WEIJER, dien de fiere Engelſche ſtaatslieden anders te naauwer nood in hunne keukens bij domestiquen en palfreniers zouden toelaten, wordt in hunne antichambres geduld en vrijheid gelaten om, *als een ſpecie van diplomaat* (God beter 't!), uit naam van zijn zoogenaamd gouvernement, repreſentaties uit de hoogte te doen. Met hoeveel laatdunkendheid en ondraaglijken trots heeft dit mannetje op den 15den dezer in het Brusſelsch congres verſlag van zijne zending naar Engelands hoofdſtad gedaan! Welk eene taal veroorlooft de ſchaamtelooze rebel zich daarbij niet ten aanzien van mannen als de Hertog VAN WELLINGTON en de Prins *van Oranje*, wier ſchoenriemen hij niet waardig is vast te binden! Maar al deze brutaliteit, twijfel er niet aan, heeft

haren ſteun in de wezenlijk geduchte factie, die zulke blafkaken noodig heeft, welke, zonder te blikken of te blozen, met de hoovaardij eens charletans, van hunne gedane kuren durven zwetſen. Zijne vrienden houden hem ook, als een *precieus mensch*, de hand boven het hoofd. Hij wist al zoo *heel veel* (*) toen hij naar Londen vertrok. Daar ter plaatſe heeft hij zich in het allerfijnſte gedeelte der ſtaatkunde geperfectioneerd, en bekleedt dan nu ook, met de hem bijzonder eigene gratie, den post van preſident der diplomatique commisſie, nevens hem beſtaande uit de heeren DE CELLES, DESTRIVAUX en NOTHOMB. Men zou hem den ſtaatkundigen Steven van der Klok kunnen noemen.

(*) Zie hier 's mans titels, zoo als die te lezen ſtaan bij zijne in 1829 uitgegeven *Lettre à M.* ERNEST MUNICH, *ſur la langue dite des Pays-Bas: Avocat, Conſervateur de la Bibliothèque de Bruxelles et des manuſcrits du Roi, Profesſeur de philoſophie au Muſée, membre de la Commisſion chargée de la publication des monumens inédits de l'histoire du Pays, et l'un des Redacteurs du Courrier des Pays-Bas.* (Die laatſte titel doet de deur toe.) De Heer J. F. WILLEMS, te Antwerpen, heeft op dezen brief, in de Franſche taal, een antwoord in 't licht gegeven, waarin hij den Profesſor-journalist op eene bondige wijze wederlegd heeft.

De te Londen verzamelde zaakgelastigden hebben van hunne zijde de Heeren CARTWRICHT en BRESSON naar Brusfel gezonden, om daar, uit hunnen naam, met de Belgifche bewindsmannen te handelen.

Dat die doorknede ftaatsmannen te Londen met hunne vredelievende tusfchenkomst niet veel veld zullen fpoeden, is in het begin dezer maand reeds gebleken. Zij hadden bij hun protocol van den 5den November voorloopig bepaald, dat, om het bloedvergieten te doen ophouden, van beide zijden de vijandelijkheden een einde moesten nemen; dat de troepen zouden terug keeren over de linie, die vóór het tractaat van Mei 1814 het grondgebied van den fouvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden van de provincien affcheidde, welke bij de tractaten van Parijs en Weenen van het jaar 1815 met zijn gebied zijn vereenigd geworden, om het Koningrijk der Nederlanden uit te maken; met verdere bepaling, dat de troepen de plaatfen en het grondgebied, welke zij buiten deze linie bezetten, binnen 10 dagen zouden ruimen.

Het Belgisch bewind heeft, onder dagteekening van den 10den November, daarop dit antwoord gegeven:

„ De leden van het provifioneel gouvernement van Belgie gelooven gaarne, dat een natuurlijk gevoel van medelijden voor dat oord aanleiding heeft gegeven tot de menschlievende zending, met welke de gevolmagtigden der vijf Mogendheden zijn belast.

„ In deze hoop dankt het gouvernement, hetwelk de onafhankelijkheid van Belgie met den eerbied voor de regten der menschheid weet overeen te brengen, de vijf Hoven voor het voorftel, hetwelk zij gedaan hebben, om door het geheel ftaken der vijandelijkheden, het bloedvergieten te doen ophouden.

„ Het gouvernement verbindt zich alzoo, om te bevelen:

„ 1°. Dat van de zijde van Belgie alle vijandelijkheden tegen Holland ophouden.

„ 2°. Dat de Belgifche troepen terug trekken over de linie, die *vóór* het tractaat van Parijs van Mei 1814, de provincien van den fouvereinen Vorst der Vereenigde Nederlanden van die gewesten affcheidde, welke bij tractaat van Weenen en Parijs in 1815 daarbij zijn gevoegd.

„ Bij deze gelegenheid moet het provisioneel gouvernement van Belgie aanmerken, dat het onder deze linie de grenzen verstaat, welke, ingevolge art. 2 der grondwet van de Nederlanden, de Noordelijke provincien van de Zuidelijke afscheiden, met insluiting van den geheelen linker oever van de Schelde.

„ 3°. Dat de Belgische troepen de sterkten en het grondgebied, welke zij buiten de hierboven aangewezene linie bezetten, binnen den tijd van 10 dagen ontruimen.

„ Dit alles onder voorwaarde, dat van de zijde van Holland, zoo te lande als te water, binnen hetzelfde tijdsverloop, hetzelfde gedaan worde."

Geen geringe eisch! Men beseft, dat de Belgen niet alleen de ontruiming van Maastricht en der citadel van Antwerpen, maar ook van het voormalig Staats-Vlaanderen begeerden.

Dit gaf te Londen aanleiding tot nadere overwegingen en beschikkingen, en werd aldaar den 17den November vastgesteld, dat de vijandelijkheden zouden worden gestaakt, maar dat de Hollanders en

de Belgen provifioneel in 't bezit zouden blijven van de landen en plaatfen, die zij toen bezetteden. Daarmede dan is eindelijk te Brusfel genoegen genomen, en ook van wege Zijne Majesteit bevolen de aanvallende vijandelijkheden te ftaken.

Terwijl het congres te Londen alzoo in de weer was om het voortplanten en overflaan van den brand zoo veel mogelijk te verhinderen, werkte ook dat van Brusfel met handen en voeten, om aan Belgie den onfchatbaren zegen der omwenteling te verzekeren. Daartoe moeten, naar de inzigten dier wonderlijke Landsvaderen, de drie gewigtige befluiten ftrekken, achtervolgens op den 18den, 22ften en 24ften dezer genomen, waarbij 1°. de onafhankelijkheid van Belgie wordt verklaard; 2°. als regeringsvorm de monarchaal-conftitutionele voor hetzelve wordt aangenomen; en 3°. al de Leden van het Huis van Oranje-Nasfau, ten eeuwigen dage, van alle gezag in Belgie worden uitgefloten. Vóór de laatfte decifie hadden zich niet minder dan 161 ftemmen verklaard tegen eene minderheid van 28, die meestal begrepen, dat er met dit befluit zulk een groote haast niet had behoeven gemaakt te worden! Was het niet een *blinde*, die het voorftel tot het laatfte befluit gedaan heeft?

De befaamde DE POTTER kan maar niet begrijpen, hoe het mogelijk geweest is, dat een congres, zamengefteld uit zoo vele doorluchtige wijshoofden, op den 22ften dag der maand November van het jaar onzes Heeren 1830 zoo verbaasd dom geweest is, om eene conftitutionele monarchie aan eenen democratifchen regeringsvorm voor te trekken (*). Hij raast en tiert als een bezetene, maar men lacht hem uit en fchuift hem ter zijde. Zijne rol is provifioneel alweêr uitgefpeeld. Het was hem eene onverkropbare ergernis, dat de leden van het voorloopig bewind hun gezag nederlegden in den fchoot van 's Lands volksvertegenwoordigers, offchoon zij zeer goed wisten dat zij zouden worden uitgenoodigd om te blijven continueren, gelijk zulks dan ook, op voorftel van DE STASSART, dadelijk plaats gehad heeft. De eerzuchtige man begreep, dat het bewind met dezen ftap zich ver-

(*) In zeker genootfchap te Parijs, met de benaming prijkende van *Les amis du peuple* (zou dáár misfchien het *onzigtbaar gezag* geconcentreerd zijn?), is naderhand befloten, om het legioen van den burggraaf DE PONTECOULANT terug te roepen, uit hoofde men wel heeft willen vechten voor eene republiek, maar niet voor eene monarchie. De Belgen zullen er niet over huilen, als zij deze hulpbende van de Parijfche volksvrienden kunnen lozen.

nederde, en nam derhalve zijn ontflag uit een ftaatsligchaam, dat, naar zijne wijze van denken, aan deszelfs waardigheid te kort gedaan had. Daar men hem zeker moede was, heeft men hem losgelaten, en het blijkt zelfs niet, dat zich iemand eenige moeite gegeven heeft om den vertoornden banneling in betere luim te brengen. Zouden hem de zandfteentjes misfchien reeds in den mond komen, waarvan uw laatfte gewag maakt? Hij ftaat bij de geestelijkheid in geen goed blaadje (*); en daaraan fchrijft men algemeen de ongenade toe, waarin hij vervallen is, zelfs bij het gemeen, dat hem inhaalde, toen hij met handen vol geld uit Frankrijk kwam aanzetten. Daaruit zou men, misfchien met eenigen grond, het befluit kunnen opmaken, *of*, dat DE POTTER geen geld meer uit kan deelen om het *canaille* aan zijn fnoer te houden, *of wel*, dat dit naar de vleugelmannen onder zijne zielverzorgers uitziet, om te weten wat er, behoudens eene volkomene abfolutie, verder gedaan *mag* en nagelaten *moet* worden.

(*) De geestelijkheid is zijne levensbefchrijving van SCIPIO RICCI, noch zijne *Esprit de l'églife* niet vergeten. Het laatstgemelde werkje behelst, van het begin tot het einde, eene *chronique fcandaleufe* van de Kerkelijke gefchiedenis.

Maar keuvelen wij nog een oogenblik over een achtingswaardiger man dan DE POTTER en zijne nieuwe vijanden, — over onzen uitmuntenden veldheer VAN SAKSEN WEIMAR! Met hoe veel ſpoed en beleid heeft hij nu weder zijnen togt volbragt naar Maastricht! Zijne colonne, beſtaande uit verſcheidene bataljons infanterie, eenige ruiterij en rijdende artillerie, ten getale van 4 à 5000 man, was den 20ſten November uit den omtrek van Eindhoven opgebroken. Het zeggen is ſteeds, dat het oogmerk van dezen togt was, het brengen van eenige artilleristen in genoemde vesting, en het afhalen van de overtollige paarden en verdere ruiterij, welke zich in dezelve mogten bevinden. Monſieur DAINE, die zoo hard geſchreeuwd had over zijn plan om Maastricht te gaan belegeren, had, op het vernemen van 's Hertogen aantogt, zich weggepakt en, zegt men, tot Brusſel, zonder omkijken, doorgereden, kwanswijs om daar een bagatelletje van dertigduizend man te vragen, ten einde met dezelve Holland op ſtaanden voet te gaan innemen! Onze troepen hadden geene vijanden te zien gekregen. Vermoedelijk was onze legermagt tevens beſtemd, om hen uit Venlo te jagen; maar de getroffen wapenſtilſtand heeft dit oogmerk

verijdeld. Intusfchen hadden de verraders dier vesting, ten getale van omtrent 700, de wijk meest naar Pruisfisch grondgebied genomen. Zij zijn, vooreerst, nog met de vrees vrijgekomen.

Maastricht is, zoo lang als die vesting beftaat, zoowel van buiten als van binnen, nooit dermate verfterkt en gearmeerd geweest, als op dit oogenblik. De opperbevelhebber DIBBETZ heeft het raadzaam geoordeeld, provifioneel de wapens der ontbonden fchutterij aldaar in 's Rijks magazijn te bewaren.

Nog een klein ftaaltje, eer ik eindig, van hetgeen hier ter ftede ten beste des Lands gedaan wordt! Door het Beftuur van het Collegie *Zeemanshoop* alhier is aan het Departement van Oorlog aangeboden de uitbetaling eener premie van *f* 50.00 aan de eerfte 100 vrijwilligers voor Zijner Majesteits zeedienst, voor zoo verre dezelve bevaren zullen zijn, en eene premie van *f* 25.00 aan de eerfte 50 vrijwilligers, die onbevaren zijn, en zulks boven het van 's Rijks wege uitbetaald wordende handgeld van *f* 5.00. Het is allergenoeglijkst van dergelijke opofferingen gewag te maken; maar er wordt zoo onbegrensd veel door groot en klein bijgebragt, dat insgelijks vermelding ver-

dienen zou, dat men ſchier niet bijzonderlijk dit of dat, deze of gene durft prijzen, om den ſchijn te vermijden van partijdig of vooringenomen te werk te gaan.

Nu, mijn Waarde! geniet met uwe geachte betrekkingen ſteeds Godes beste zegeningen, en geloof mij onveranderlijk

Uw vriend,

FERDINAND MEERMANS.

EEN EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer WILLEM VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

Breda, 6 December 1830.

Wel Edele Heer!

Daar de gewapende Studenten uit Groningen en Franeker op hunnen togt naar Etten deze ſtad gepasſeerd zijn, heb ik de gelegenheid, die zich aanbood, mij ten nutte gemaakt, en met deze en gene bekende onder dezelve mij onderhouden; waardoor ik mij dan nu in ſtaat vinde geſteld, om UWelEd. ook omtrent den uittogt dezer dappere jongelingen eenige bijzonderheden te kunnen melden, die 't UWelEd. denkelijk niet onaangenaam zal zijn te vernemen.

Even als in andere Academieſteden, had de mare van het Brusſelsch oproer bij de Studenten te Groningen al dadelijk den lust opgewekt om 's Lands Vader en 's Lands veiligheid en vrijheid ter hulpe te ſnellen. De geestdrift werd niet weinig geſte-

ven, toen zij van den Hoogleeraar NIENHUIS, bij het nederleggen van het Rectoraat, den 12den October, eenen brief ontvingen, waarin deze hun op het nadrukkelijkst aanbeval, de wapens op te nemen.

Nagenoeg te zelfder tijd verfcheen er in de Groningfche courant een opftel van Profesfor VAN OORDT, bijzonder gerigt aan de ouders der Studenten, ftrekkende tot wegneming van bezwaren tegen het uittrekken hunner Zonen.

Een vrij aanmerkelijk getal Studenten zich nu onderling verbonden hebbende, werd zulks ter kennisfe gebragt van Zijne Majesteit. Den 24ften October ontvingen zij van Zijne Excellentie, den Directeur-generaal van Oorlog, tot antwoord, dat hun aanbod, om de wapenen op te vatten, door den Koning met welgevallen was aangenomen; dat zij een afzonderlijk ligchaam zouden uitmaken, en als flankeurcompagnie aan de 8fte Afdeeling infanterie worden toegevoegd, onder den naam van *Vrijwillige flankeurs;* dat de Generaal-majoor, Provinciale Kommandant van Groningen en Drenthe, EVERTS, met de organifatie der compagnie was belast, en wegens de formatie van de keus der Officieren met hen in overleg treden zou.

Van evengemelde door Zijne Majesteit verleende vrijheid is door hen in zoo verre gebruik gemaakt, dat zij de Onderofficieren uit hun midden verkozen hebben; zijnde door Zijne Majesteit het bevel over de compagnie opgedragen aan den Kapitein HYLKAMA en de 1ste Luitenant VAN PALLANDT; terwijl de Heeren Professoren VAN OORDT en VROLIK zich hebben laten welgevallen om daarbij als 2de Luitenants de dienst te verrigten. De naamlijst der Heeren Studenten, zoo van de Academie te Groningen, als van het Franeker Atheneum, te zamen de Vrijwillige Flankeurcompagnie uitmakende, voeg ik hiernevens.

Nadat zich de Heeren Studenten met ijver in den wapenhandel hadden geoefend, werd op den 25sten November een rijk versierd en door eenige Dames keurig bewerkt Vaandel plegtig, door Mevrouw GUYOT, aan hen uitgereikt, nadat door den verdienstelijken Hoogleeraar LULOFS met gevoel en nadruk eenige door Z. H. G. vervaardigde dichtregelen uitgesproken waren. Vervolgens werd, mede in dichtmaat, de Groninger jufferschap krachtig en doelmatig toegesproken door den Heer Mr. A. W. ENGELEN, Sergeant bij dezelfde compagnie.

Het genoegen werd in dit uur nog verhoogd, toen de beroemde Dichter SPANDAW (wiens Zoon onder de compagnie behoorde en het vaandel droeg) een door hem vervaardigd Affcheidslied overgaf. Hierop bood de Heer OOMKENS een ter zijner fteendrukkerij vervaardigd album aan, bevattende fac fimilees der handteekeningen van al de uittrekkende Studenten.

Des avonds ten half vijf ure begaf de compagnie zich naar de kerk, alwaar door den Hoogleeraar HOFSTEDE DE GROOT eene treffende leerrede werd gedaan over 1 Petr. II. vs. 16.

Den volgenden dag, 26ften November, des morgens ten half negen ure, verzamelde de compagnie op de Groote Markt, werwaarts de Curatoren en Profesforen der Hoogefchool zich in ftatigen optogt begaven, om plegtig affcheid van de moedige jongelingen te nemen. De Rector Magnificus HENDRIKZ voerde op eene waardige en hartelijke wijze het woord; een hartroerend affcheid volgde, en, onder geleide van de muzijk der fchutterij, trok de compagnie de A-poort uit, om zich aan boord te begeven der vaartuigen, die gereed lagen om haar naar Vriesland over te brengen.

In alle plaatfen, die zij pasfeerde, werd de jon-

gelingschap met belangstelling ontvangen en onthaald. Bij fakkellicht trok zij, door het corps muzijkanten der stedelijke schutterij vooraf gegaan, Leeuwarden binnen. Te Franeker werd door den Rector Magnificus van het Athenaeum, ERMERINS, eene treffelijke aanspraak aan dezelve gedaan. De geheele reis door Vriesland scheen eene zegepralende optogt te zijn.

Den 28sten kwamen de Heeren Studenten van Harlingen te Amsterdam aan. Hier aanvaardde de Kapitein VAN DER BRUGGEN het commando over hunne compagnie. Des avonds bezochten zij den Hollandschen schouwburg, en werden aldaar eenige door den uitstekenden dichter J. VAN LENNEP vervaardigde en aan hen gerigte dichtregelen uitgesproken. Vervolgens werden zij op een collation onthaald in de Studenten-societeit; bij welke gelegenheid er toepasselijke toasten werden ingesteld door de Hoogleeraren VAN DER HOEVEN, VAN HALL en VAN KAMPEN, en vele andere beleefdheden aan hen bewezen, gelijk zulks aan UWelEd. in bijzonderheden bekend zal zijn.

Den 30sten November kwam de Vrijwillige Flankeurcompagnie te Utrecht aan, en werd ook daar door de Professoren begroet en door muzijk naar

de Neude begeleid. Den 1ften December vertrok zij naar Gorinchem en 's anderen daags naar deze ftad, ten einde bij het mobiele leger te worden ingelijfd (*).

Gelief deze beknopte opgave aan te merken als een bewijs der opregte hoogachting, die UWelEd. wordt toegedragen door uwen

Verpligten Dienaar,

WILLEM VAN LEEUWENHORST.

(*) Alle bijzonderheden, tot dit corps betrekkelijk, treft men aan in het waarlijk belangrijk *Gedenkboek*, of *Verzameling van ftukken* betrekkelijk dezen uittogt, uitgegeven te Groningen, bij J. OOMKENS.

ALPHABETISCHE NAAMLIJST

DER

VRIJWILLIGE FLANKEURCOMPAGNIE,

BESTAANDE UIT STUDENTEN

VAN

GRONINGEN EN *FRANEKER.*

UIT GRONINGEN.

J. F. Thiens Abresch.
H. G. Abresch.
J. M. Busch Adriani.
C. G. de Balbian v. Doorn, *Korporaal.*
H. Beekhuis.
R. Beekhuis.
Æ. W. Begemann.
F. H. Bekius.
H. W. G. Bellaard.
J. Berghuis.
D. R. W. Bisdom.
C. Boon.
D. Cannegieter.
H. N. la Clé.
A. M. Cleveringa.
A. P. A. du Cloux.
J. M. S. van Coevorden.
B. J. Cramer von Baumgarten.
H. W. H. Dannenbargh.
J. C. F. d'Aulnis de Bourouill.
B. Doorenbos.
H. Dijkema.
J. Radijs Dijkhuizen.
J. W. E. Ebbinge.
W. R. Emmen.
J. Eemten.
A. W. Engelen, *Sergeant.*
F. Feith.
J. R. Folkers.
D. N. P. W. de Fremery.
E. W. Polman Gruys.

P. A. Haack.
B. H. van der Haer.
E. Hammingh.
S. F. van Hasfelt, *Korpor.*
B. J. R. van Hasfelt. *Serg.*
G. Heeres, *Sergeant.*
L. Grave van Heiden.
H. W. Hemmes.
F. J. Hesfe.
F. M. T. Gysberti Hodenpijl, *Sergeant.*
W. R. van Hoëvell.
S. Hogerzeil, Mz.
G. Holwerda.
J. K. van Houten.
J. Houwink, *Fourier.*
H. U. Huguenin.
E. Idema, *Korporaal.*
B. F. Janfonius.
C. T. Keifer.
J. S. G. Koning.
F. Koppius.
J. Kosters.
J. Kremer.
J. Lage.
A. Leemhuis.
A. J. Lieuwens.
S. L. Lewe van Aduard.
J. D. Lewe Quintus.
A. R. van der Loef, *Sergeant-majoor.*
P. A. v. d. Loef, *Korporaal.*
S. Menalda.
F. G. ter Meulen.
C. Meijer.
J. Meijer.
P. B. Middendorp.
G. H. Monkhost.
W. Munniks.
C. W. van Naerfen.
P. Oosting.
J. Penon.
E. van der Pers.
C. Peters.
H. Poelman.
J. B. ten Post.
G. Benthem Reddinglus.
L. A. de Rochefort.
D. Roesfingh.
T. Römelingh.
J. Roorda.
A. Rutgers, *Korporaal.*
C. P. L. Rutgers.
H. C. Schoonbeek.
G. Schot.
J. H. Sennige.
J. H. de Sitter.
H. H. A. Sluis.
P. Spandaw.
G. E. Stam, *Korporaal.*
J. Steen.
H. W. Stork.
W. N. Stort.
F. J. Stroman de Grave.

T. Swaagman.
Æ. M. de Swart.
P. Swart.
O. Q. J. J. van Swinderen.
R. A. B. Sypkens.
H. Sypkens.
C. H. Sytsma.
D. Terpſtra.
H. Tiddens.
E. Tinga, *Korporaal.*
T. P. Tresling.
S. Trip.
W. L. Trip.
S. K. Thoden van Velzen.
L. de Vaynes van Brakel, *Korporaal.*
C. M. de Waal.
J. H. Warren.
P. R. Wieringa.
J. L. Witkop.
J. Woldringh.
W. Woldringh.
W. C. van der Zwaag.

UIT FRANEKER.

E. R. van Bienema.
A. C. Wyckerheld Bisdom.
A. E. Ferf.
H. J. Silvergieter Hoogſtad.
B. J. de Kok.
E. J. Diest Lorgion.
G. E. Lemaire.
C. Meijer, Jz.
J. Heitsma Mulier.
B. Posthumus de Jong.
C. M. A. Simon van der Aa.
A. Snethlage.
J. W. Tromp.
S. W. Tromp.
F. Vening.
M. L. van de Woestijne Voerman.
W. A. te Wechel.
P. Adama Zijlſtra.

Later zijn van de Academie van Gent nog hierbij gekomen de Heeren:

W. T. Steenſtra Tousſaint en A. J. D. Steenſtra Tousſaint.

TWEE EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 30 December 1830.

Geachte Vriend!

Nog aanhoudend blijft men allerwege voortgaan met het opzenden van vrijwilligers en schutters naar de grenzen en de vestingen, en het bijdragen van offers tot stijvinge van 's Lands kas. Het verzamelen van daartoe betrekkelijke bijzonderheden houdt mij dagelijks een uurtje bezig; een ander uur wijd ik, onder het rooken mijner morgenpijp, aan het lezen der Belgische couranten; hetgeen ik vooral zeer gezet doe, nadat het congres te Brussel bijeen gekomen is. De daar vergaderd zittende lieden geven mij, buiten hun weten, dikwijls stof tot lagchen, omdat zij somtijds over de zotste onderwerpen met een ernst en vuur spreken, als of

er het ſtaan of vallen van heel de wereld aan hing, en dan weêr, omgekeerd, *lestement* heenwippen over punten van het uiterst gewigt. Het is een kluchtig potpouri, uit prelaten, vetweijers, graven, advocaten en couranticrs; heele en halve blinden; farçeurs, Jeremiasſen en oorlogſchreeuwers; knap en onknap; half wijze en heel zotte wezens zamengeſteld; dikwijls uren aan het ſtuk vermorſende aan wawelarijen, die hen hoe langer hoe verder verwijderen van de in deliberatie gebragte punten, welke zij eindelijk volkomen vergeten; intusſchen krijgen ze honger; rijzen ze van hunne plaatſen op, en loopen ſchreeuwend en gesticulerend door elkanderen; terwijl de preſident, SURLET DE CHOKIER, bij het alzoo zich zoetjesaan ontbinden der vergadering, den leden naroept van toch fatſoenlijk de deur uit te gaan. Zij nemen dit hunnen ſchapenhoeder niet kwalijk, dien zij gewoon zijn *un bon diable* te heeten, omdat hij een grappemaker is, die bij hen nog al een potje breken mag.

Tot een proefje, hoe zonderling het in die vergadering toegaat, moet ik u eene kleine *ſcène* meêdeelen, die op zich zelven van weinig beduidenis is, maar om hare vreemdheid toch iets karakterestiks heeft, dat geheel en al afwijkt van het deſti-

ge, hetwelk men hier en elders in hooge Lands-vergaderingen waarneemt, en dat derhalve eene ware parodie daarop uitmaakt. In hare bijeenkomst van den 13den November moest zekere PLAISANT (dien ik niet ken al viel ik over den man) een verslag doen omtrent den staat der aangelegenheden, de openbare veiligheid betreffende. Toen hij de spreekplaats beklimmen zou, ontstond er omtrent zijne qualiteit eene aanmerkelijke beweging en opschudding. Men scheen hem aangekondigd te hebben als *Minister van politie*. Die hoedanigheid werd hem betwist door den heer VAN RAIKEM. Toen wilde men hem den titel gunnen van *Administrateur der openbare veiligheid*. Mis alweêr! DE STASSART vond ook deze qualificatie ongepast. — Wel nu dan: *Afgevaardigde van het Ministerie van binnenlandsche zaken?* — Neen, vast niet! schreeuwde men, dit drukt niet bepaald uit, welk een ambt hij eigenlijk bekleedt. — Welaan! noemen wij hem dan *Prefect van politie en Chef der openbare veiligheid.* — Dit is hij niet; als zoodanig kennen wij hem niet. Wat nu gedaan? Men wilde monsieur PLAISANT toch gaarne hooren! SURLET, die meestal door eene aardigheid een einde aan zulk kinderachtig gehaspel weet te

maken, zeide ten flotte, dat men nu het verflag zoude hooren van eenen *Ambtenaar*, *aan wien nog geen naam gegeven was.* Dit vond bijval, en PLAISANT deed zijn verflag.

Bij de discusfies over het punt van het onderwijs is, den 24ften November, bij de heeren geestelijken de aap erg uit de mouw gekomen. Er was voorgeflagen, dat er bij de conftitutionele bepalingen desaangaande van zeker *toezigt* op de fcholen zou worden gefproken. De congresman MOREL DANHEEL, die anders de gave des ftilzwijgens bezit, fchreeuwde hierbij uit: „het hatelijke monopolie van het onderwijs heeft ons te veel rampen berokkend, dan dat men deszelfs terugkeer zou kunnen veroorloven!" Deze fnaak is echter wakker getroefd door den heer DAMS, uit het Luxemburgfche, die de moed gehad heeft het Koninklijk bewind op dit ftuk te verdedigen. Hij heeft openlijk beleden, dat het vóór 1815 in zijne provincie met het openbaar onderwijs regt jammerlijk gefteld was; dat de menigte er dom en onbefchaafd was en bleef, maar dat de latere fchoolwetten de heilrijkfte vruchten hadden gedragen. Hij begreep mitsdien dat men wel zou doen die wetten in allen deele te behouden, want dat de *roem-*

rijke omwenteling thans reeds dat nadeel te weeg bragt, dat de fcholen niet meer werden bezocht, en dat de menigte gevaar liep van weder tot de vorige onbefchaafdheid terug te keeren. Hem dacht, dat in de onderhavige omftandigheden de volledige vrijheid doodelijk was voor het openbaar onderwijs. Nog ging hij verder, en fchroomde niet te verklaren: dat die volledige vrijheid tot niets anders zou kunnen dienen, dan om lieden, die zich reeds zeker van de magt in het geestelijke rekenden, de middelen in handen te fpelen, om zich ook alvermogend in het wereldfche te maken. Dit geurig fnuifje, der geestelijkheid aangeboden, werd met fcheeve gezigten afgewezen, — en het woord *toezigt* op het onderwijs werd *weggelaten*. Men heeft alzoo gezorgd voor eene volkomen vrijheid — om dom en onbefchaafd te blijven! Hoe erbarmelijk het vroeger in Belgie te dezen aanzien gefchapen ftond, kan daaruit blijken, dat in 1815 uit de beide Vlaanderen 925 recruten voor de krijgsdienst zijn geligt, en dat onder dit aantal niet meer dan 16 zijn gevonden, die lezen en fchrijven konden. Het zij zóó! *Vive la liberté!* . . . Wat heeft een mensch ook aan al dat fchrijven en lezen? Als men zijn ambacht ver-

ſtaat, is het al wel; de geestelijkheid zorgt immers voor de rest?

Staat het werkelijk aldus in Belgie geſchapen met de zedelijke beſchaving, — met de belangen van het hoofd; met de louter materiële aangelegenheden, — met die der maag ziet het er in die ſtreken nog rampzaliger uit. Halen wij het bewijs alweder uit die ſtreken zelven! Dezer dagen is door meer dan 150 kooplieden en fabrikanten, in de provincie Luik t'huis behoorende, in genoemde ſtad een adres geteekend aan het congres, in hetwelk de toeſtand der nijverheid met de zwartſte kleuren wordt afgeſchilderd. Men begint met de belangen der eigenaren van de kolenmijnen, en komt terug op het *voorregt*, dat men te voren genoot van de Noordelijke provincien *uitſluitend* van ſteenkolen te voorzien, uit hoofde van de beſtaande belasting op de vreemde kolen; men beklaagt zich, dat, door het invoeren van gelijke regten, dit voorregt ten eenenmale vervallen zal wezen, en dat men daardoor eene jaarlijkſche ontvangst zal misſen van *vijf millioenen guldens*. Men berekent het aantal der werklieden, en de perſonen, die onmiddellijk van dezelve afhangen, op 60,000 perſonen. Verder wordt daarin gehandeld over de

toegebragte fchade aan den uitvoer van ijzer, aan de laken- en fpijkerfabrijken, aan den landbouw, den uitvoer van hout enz. En eindelijk maakt men het congres opmerkzaam op het zeggen van den tegenwoordigen Engelfchen kanfelier BROUGHAM: *Ik zie af van al de voordeelen, welke men zoude moeten trekken van het vernielen der openbare welvaart.* Men zegt dat, toen VAN DE WEIJER C. S. dit adres gelezen hadden, in den daarop volgenden nacht de duivel hen in een' droom verfchenen is, en hen een ftaaf gloeijend ijzer tegen de tanden geduwd heeft, onder den uitroep van: *fchelmen, zuigt daar een punt aan!* Benaauwd en bezweet ontwaakt, zouden zij 's morgens zich weder hebben gaan vermeiden in het lommer van den miraculeuzen vrijheidsboom, die hun Land zoo duur te ftaan komt, zonder aan iets anders te *paifen* dan aan de middelen om zich ftaande te houden.

De Hemel beware genadiglijk alle landen voor zulke roemrijke revolutics!

De Belgifche krijgsmagt blijft intusfchen zich aan allerlei onbetamelijkheden, tergingen, rooverijen en verraderlijke aanvallen, in weêrwil der wapenfchorfing, fchuldig maken; thans echter niet

ftraffeloos meer. De Generaal DIBBETZ heeft eene gevoelige les gegeven aan eene bende muitelingen van omftreeks 900 man, onder aanvoering van den bekenden MELLINET, die, van de zijde van Roermond, op den regter oever der Maas, naar den kant van Maastricht was opgebroken. In het zekere onderrigt, dat de vijand zich te Meerfem en Holtem, drie kwartieruurs noordoostelijk van de ftad, genesteld had, is eenige infanterie, met een deel kurasfiers van de eerfte afdeeling en een paar ftukken gefchut, met fpoed derwaarts opgebroken. De muitelingen hebben weder het eerst gevuurd, maar zijn, na een kortftondigen tegenftand, op de vlugt gejaagd, met achterlating van eene menigte dooden en gekwetften, en ook van eenige gevangenen.

Gij zult zeker reeds weten, dat Lord PONSONBY den Heer CARTWRIGHT te Brusfel, als Zaakgelastigde van de Ambasfadeurs der groote Mogendheden, bij het Beftuur aldaar vervangen heeft.

Ik teeken met gevoelens van achting en vriendfchap

T. T.

FERDINAND MEERMANS.

DRIE EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 24 Januarij 1831.

Zeer geachte Vriend!

Onzerzijds hebben wij de volkomenſte overtuiging, dat de in Belgie voorgevallene omwenteling over dat Land-zelf zoo vele jammeren gebragt heeft, als of eene wezenlijke Pandora aldaar heure doos van plagen en ellenden geledigd had, zonder den rampzaligen ingezetenen zelfs de vertroosting der hoop op eene betere toekomst over te laten. Van meet af aan wisten wij al het blinkend ſchijngoud van vleijende beloften, onder opgekwikte vrijheidsboomen, onder zang en dans gedaan, af te ſcheiden van de bedroevende wezenlijkheid eener volſlagen vernietiging van de, onder 's Konings heerſchappij, genotene welvaart. De ſtentorsſtemmen der volksmenners hebben zich heeschgeſchreeuwd om de zuchten en klagten der nijvere

volksklasſe te verdooven. Het oogenblik is daar, dat de jammertoon der handelaren en fabrikanten en der duizenden monden, die zij geen brood meer kunnen geven, de vrijheidſchreeuwers tot zwijgen dwingt. Zij allen zien den afgrond van ellende, waarin eene eer- en ſtaatzuchtige factie, gerugſteund door eene lichtſchuwe geestelijkheid, hen geſtort heeft, zonder de magt te bezitten van hun een zweem ſlechts van ſchadeloosſtelling, voor hetgeen zij verloren, in het verſchiet te kunnen aanwijzen. De klaagſtem der Luikenaren heeft eenen weêrklank gevonden in de vroeger zoo bloeijende fabrijkſtad Gent. In een adres aan het Brusſelsch congres, door de fabrikanten en kooplieden dier ſtad onderteekend, wordt te kennen gegeven, dat er, vóór de zoo hoog geroemde omwenteling, in de laatſte vijf jaren, van week tot week 170,000 à 180,000 guldens aan werklieden werd uitbetaald, en er thans nog geen 5000 guldens wekelijks aan arbeidsloonen worden uitgegeven. Zulke daadzaken ſnoeren den mond van de onbeſchaamdſte apostelen der revolutie.

Ook de notabelen van Antwerpen hebben een adres ingezonden aan 't congres, waarbij zij de dringende behoefte aan een geſchikt opperhoofd

van den Staat met aandrang voordragen; met zoo vele woorden zeggende, dat het alleen aan het gemis van zulk een' opperhoofd moet toegefchreven worden, dat de werkplaatfen en havens ledig en verlaten, de ftroomen zonder fchepen en tweederde der bevolking zonder werk is; dat Belgie zich in een' ftaat van fequestratie bevindt in het midden van Europa, en dit fchoon Land overgeleverd is aan de kwellingen der volksdriften, en deszelfs ingezetenen verwezen zijn om in eene vrijheid zonder geluk te verkwijnen. Zij begrijpen, dat de eenige man, die het Land redden kan, de Prins *van Oranje* is; en dringen er dus op aan, dat deze tot den troon van Belgie geroepen worde.

Het is opmerkelijk dat in de Belgifche fchandbladen, waarin, zoo als bekend is, verfcheiden oproerkraaijers de hand hebben, reeds artikelen beginnen voor te komen, die den waren en diepbeklagelijken toeftand van dat Land doen kennen. In den *Belge* fprak men onlangs van de partijen, die in Belgie werkelijk beftaan, en gaf bij die gelegenheid te kennen, dat de aanhangers van het Huis van Oranje meestal *vermogende lieden* zijn; dat de geestelijkheid van geene vereeniging met het thans zoo *goddelooze* Frankrijk hooren wil;

dat geen enkele regtaarde Belg een Engelſchen Prins tot Koning begeert, vermits in dat geval *Engeland het arme Belgiſche volk tot op het been uitzuigen zou;* en dat het voorloopig Beſtuur volſtrekt nergens geene aanhangers telt, dan bij die *zeer hongerige* lieden, welke voordeelige posten bezitten, of op het punt zijn dezelve te verkrijgen. Deze, buiten pijn en banden, gedane belijdenisſen in de rebellenſtad, duiden genoegzaam aan, dat, zoo men in Belgie waarlijk op reis mag zijn naar het land van belofte, men daarvan thans nog zeer ver verwijderd is.

Dezer dagen heeft zelfs een Gentenaar den moed gehad om openlijk onzen Koning te verdedigen, op eene wijze, die even vereerend voor zijn hart, als beſchamend voor de eervergeten kabaal is, die zoo veel lasterſpog op den vlekloozen naam van den besten Vorst heeft uitgebraakt. Vier voorname ingezetenen van Gent waren onlangs in hechtenis genomen, op de zeer onbeſtemde beſchuldiging, dat zij, bij gelegenheid der verkiezing van het plaatſelijk Beſtuur, eenige geestelijken, die beweerden uit kracht van hun ambt het kiesregt te bezitten, in de uitoefening daarvan hadden verhinderd. Onder deze beſchuldigden bevond zich de

fabrikant COUVREUR VAN MALDEGHEM, die, terſtond na zijne in hechtenisneming, verzocht, om onder borgtogt ontſlagen te worden. Dit verzoek werd hem echter afgeſlagen, op grond, zoo als de officier van justitie, LIEDTS (ook de namen van zulke ſchandvlekken moeten bewaard blijven), zeide, *dat zijne tegenwoordigheid voor de maatſchappij ten hoogſte gevaarlijk was.* De heer COUVREUR namelijk was te Gent bekend wegens zijne gehechtheid aan den Koning, die hem, eenigen tijd geleden, toen zijne groote fabrijk eene prooi der vlammen geworden was, en hij daardoor alle vruchten van eenen langdurigen arbeid verloren had, in ſtaat had geſteld, om het geleden verlies te herſtellen. Die Heer heeft zelf voor de regtbank het woord gevoerd, en toen onder anderen gezegd: „ Men noemt mij een gevaarlijk mensch voor de maatſchappij! Zou mijne dankbaarheid jegens een verheven Weldoener voor onze bewindvoerders een doorn in het oog zijn? Ik moet dan gelooven, dat in deze rampzalige tijden ondankbaarheid eene deugd en erkentelijkheid eene misdaad is geworden. Dit ontbrak nog aan de talllooze onheilen, die de bevorderaars van eenen ſchandelijken opſtand aan mijn ongelukkig Vaderland

hebben berokkend. Wel nu, indien dit zoo is, dan beken ik mijne ſchuld. Ja, indien het eene misdaad is, den geliefden naam van den Vorst te eerbiedigen, wiens edelmoedige onderſteuning mij het verlies vergoed heeft van al, wat ik door den arbeid van veertien jaren verworven had; — indien het eene misdaad is liefde te koesteren jegens dengeen, bij wien het ongeluk nooit te vergeefs bijſtand zocht, en aan wien ik het behoud van mijn maatſchappelijk beſtaan te danken heb; — indien het eene misdaad is, om in deze tijden van omwenteling openlijk voor die gevoelens uit te komen, dan erken ik ſchuldig en gevaarlijk te zijn voor eene maatſchappij, waaruit zulke beginſels als onteerend verbannen zijn.

„ Doch aan welke vervolgingen ik ook nog moge blootgeſteld zijn, mijne gevoelens zal ik nooit verloochenen; mijne taal zal altijd dezelfde blijven, en in den diepſten kerker zal ik ſteeds met een van dankbaarheid gloeijend hart den naam noemen van mijnen edelen Weldoener; dien naam, die aan alle weldenkende Gentenaars dierbaar is; den naam van WILLEM VAN NASSAU; — van dien Koning, wiens edele bedoelingen Belgie miskend heeft; die ſchandelijk verguisd en belasterd is, die

voor zijne menschlievende pogingen en voorbeeldelooze arbeidzaamheid geen ander loon heeft ontvangen, dan de zwartfte ondankbaarheid; — van dien wijzen en verlichten Koning, die, terwijl hij de uitwendige welvaart der Belgen verzekerde, hen ook van ftap tot ftap in het bezit van alle zedelijke voordeelen wilde ftellen, fomtijds zelfs ten koste van de belangen zijner getrouwe Oud-Hollanders, die thans veracht en belasterd worden door lieden, welke hen nooit in deugd en edele hoedanigheden zullen evenaren." De heer COUVREUR is vrijgefproken. Mag dit niet heeten het zegel drukken op de gegrondheid van zijn pleitgeding?

Als zich van alle zijden aldus ftemmen laten hooren, die den waren toeftand van Belgie en de zedelijke waardij zijner zoogenaamde verlosfers ook buitenaf doen kennen, zou het wel een half mirakel zijn, als eenig perfonaadje van belang zich liet overhalen om den fchepter te aanvaarden over een Land, dat van het hoogfte toppunt des geluks tot het laagfte peil der berooidheid gezonken is, en dat, om hetzelve uit dat diep verval op te beuren, de vereenigde wijsheid van een paar dozijn SALOMONS bij den vereenigden rijkdom van een paar dozijn CRESUSSEN vereifchen zou. Men ziet

hoe benaauwd de congreslieden in den koningsbroei zitten. Binnen den omkreits van hun territoir ſchijnt zich niemand op te doen, die genoegzaam vorſtelijke hoedanigheden in zich vereenigt, om den troon te beſtijgen, uit welken men den verlichten en regtvaardigen WILLEM VAN ORANJE met Franſche bajonetten en Brabandſche kasſaaiſteenen verdreven heeft. Alleen heeft zich eene enkele ſtem voor den graaf DE MÉRODE laten hooren, van wien men (zeker toevallig) nagenoeg te zelfder tijd de genealogie in de publieke bladen gevonden heeft, waaruit een liefhebber van dergelijke nietigheden kon zien, hoe oud en hoe hoog verheven de adelijke herkomst van het geſlacht der MÉRODES reeds is. Of zich uit die oude perkementen geene voldoende koninklijke lucht ontwikkeld heeft, om in de hoofden der Tweehonderden eene gunſtige dispoſitie voor dezen hooggeboren Belg te weeg te brengen, of dat men volſtrekt een uitlandsch product begeert, dit is zeker dat de graaf DE MÉRODE tot hiertoe weinig kans heeft om den troon van Belgie te beſtijgen.

Aan vreemde kandidaten, die ten deele zich zelven nederig aanbevolen hebben, hapert het niet. Intusſchen is *l'embarras du choix* niet gering. De

baron DE STASSART heeft er een *expedient* op gevonden. Deze *echt nationale* Belg, die meêgewerkt heeft aan de *onafhankelijkverklaring* van zijn vaderland, ijvert voor eene *vereeniging met Frankrijk*, bij voorbeeld met eene ſpecie van onderkoning (zonder zich zelven daartoe evenwel aan te bevelen). Dit ontwerp, aangedrongen door ingezetenen van Luik, Verviers en andere plaatſen, vindt weinig bijval. De heeren van het geestelijk kantoor hebben het heel lief gevonden in de Franſche menſchen, dat zij meê een hand uitgeſtoken hebben om den Protestantſchen troon op hunnen gewijden grond onder den voet te halen; maar zij kijken verbaasd ſcheel naar den kant van Parijs heen, omdat daar de acties hunner broeders van de ſocieteit Jezu eene ongehoorde daling ondergaan hebben, en zij met alle regt en reden beducht zijn dat, bij de verlangde inlijving, alle de aardſche gelukzaligheden, die zij met zoo veel inſpanning verworven hebben, even als een gladde aal weder aan hunne mollige handen ontglippen zouden; en wat zou men, zeggen zij, *an al onze libertait hebben als er ons Heer bay te kort kwam?* En dat laat zich hooren.

Maar nu komt het congres de kapitale zwarig-

heid voor den boeg, om geen koning te verkiezen, die door zijne famieljebetrekking aan andere Staten aanleiding tot ontevredenheid zou kunnen geven, en mitsdien het beslag der revolutie niet zou doen gedijen. Men begreep dus al dadelijk dat men, bij den hoogen graad der met zoo veel steenen bevochten en met zoo wel beslagen decreten bevestigde onafhankelijkheid, er toch niet wel buiten kon om vooral met de kabinetten van St. James en 't Palais royal dienaangaande te rade te gaan. Men heeft dus naar de Teems en de Seine mannen met hoofden uit hun midden gezonden, om door polsvoelingen, het waarnemen van uitgestoken tongen, en wat dies meer zij, zeer preçies te weten te komen hoe het inwendig geschapen stond bij de staatslieden, die met de portefeuilles van buitenlandsche zaken aldaar belast zijn. Te Parijs moet dit polsen enz. met niet weinig onhandigheid zijn gedaan geworden door FIRMIN ROGIER, een der afgezanten van het congres, die het op het punt der diplomatique discretie erg verkorven moet hebben, daar men in de Belgische couranten van woord tot woord de met den Minister SEBASTIANI gehoudene conferenties heeft verklapt gevonden, tot geene geringe ergernis van

dien Heer, welke zelfs den overbriever of openbaarmaker beſchuldigt van gelogen te hebben; iets dat ROGIER weder ſtijf en ſterk openlijk ontkend heeft. Dit blijkt er in allen gevalle uit, dat die Heer, hoe knap hij in het revolutiemaken ook wezen mag, nog een ſchooljongen in de diplomatie is, en in onervarenheid aan zijn' collega VAN DE WEIJER geen hairbreed toegeeft. Gij herinnert u zeker nog wel het inderdaad beſpottelijk verſlag, door den laatſten van zijne eerſte zending naar Londen in het congres gedaan. Nu hoort men weêr dagelijks van allerlei ſlimme combinaties en huwelijksontwerpen. Men ſpreekt en ſchrijft openlijk over punten van zoo teederen aard! Zelfs ontziet men zich niet, den Koning van Frankrijk ſprekend in te voeren en meê te laten keuvelen over zijne dochter *la brunette* en zijne dochter *la blonde*. De gezanten hebben al een' ſtap verder willen gaan, en van prinſes MARIA, derde dochter des Konings, die men aan prins OTTO VAN BEIJEREN, oud 15 jaren, wilde koppelen, trachten te vernemen wat zij van die partij denken zou; maar men heeft hun met alle *politesſe* te kennen gegeven, dat men zeer *gecharmeerd* was over de voortvarendheid van deze *très aimables mesſieurs*,

maar dat men *malheureusement* op dat moment er Hare Koninklijke Hoogheid niet over spreken kon, *omdat zij ongesteld was.*

Al vroeger had men door den Minister SEBASTIANI aan het congres doen weten, dat hetzelve evenmin denken moest aan eene inlijving van Belgie in Frankrijk, als aan het verkiezen van 's Konings zoon, den hertog VAN NEMOURS, want dat een en ander tegenkanting zou vinden bij de Mogendheden, met welke Frankrijk in vrede wenschte te blijven.

Vervolgens heeft men in Brussel het oog geslagen op den hertog VAN LEUCHTENBERG, twintigjarigen zoon van EUGÈNIUS DE BEAUHARNAIS. Ook dezen aanverwant van de BONAPARTE's wil Frankrijk niet in de buurt hebben als Koning. Omtrent een Engelschen of Duitsch-Engelschen prins schijnen zich van dien kant almede bedenkingen op te doen. Kortom, van al de buitenslands aangewende moeite is dit tot dus verre het eenig resultaat, dat men in de vergaderzaal van het congres een knap lange naamlijst heeft opgehangen van persoonaadjes, die men *niet* behoort te verkiezen. Hoe men langs die *negative* wegen een Koning krijgen zal, is moeijelijk te beseffen.

Omtrent prins OTTO maakt men in het congres, zeker niet zonder grond, de aanmerking, dat hij nog te jong is om den troon te beklimmen. Op zijnen jeugdigen ouderdom doelende, heeft de heer DE ROBAULX reeds gezegd, dat hun van al de kandidaten nu nog flechts overbleef OTTO VAN BEIJEREN, welke geen andere fabrijk dan die van kinderfpeelgoed zou kunnen doen bloeijen. Deze aardigheid, die eigenlijk meer in eene estaminet dan in eene vergadering van 's Lands afgevaardigden t'huis hoort, is metdatal geestig en piquant, en geen van de minfte malligheden, die door dezen warmgebakerden advocaat uit Philippeville van tijd tot tijd worden uitgekraamd.

Indien men in Belgie nog Hollandfche boeken leest, hetgeen ze daar trouwens nooit drok gedaan hebben, omdat die boeken bij de mannen van den altaar onder eene *vehemente fuspicie* van ketterij lagen, zou men misfchien niet zonder nut het oog kunnen flaan op bladz. 188 en volgende van het 2de deel van *Jan Perfect*, *of de weg der volmaking* (*), een onzer geestigfte romans, gefchreven door wijlen den Baron DE WACKER VAN ZON.

(*) Verkrijgbaar te 's Gravenhage bij J. IMMERZEEL, JUNIOR.

Daar ter plaatſe vindt men in het breede beſchreven hoe de ingezetenen van *Paralapapap* gewoon zijn, om door middel van eenen plegtigen optogt, begeleid door muzijk en voorafgegaan door eene kudde ſpierwitte ſchapen, zich bij het openvallen van den troon, eenen koning te verkiezen. De eerſte eenöogige, die hen tegenkomt en voor welke het voorſte ſchaap blijft ſtilſtaan, acht men voor koning *geroken* te zijn, en moet, *bongré malgré*, oud of jong, ingezetene of vreemdeling, wijs of mal, den troon beklimmen. Deze eer viel aldaar te beurt aan den held van het werk, den heer Jan Perfect, vroeger apteker te Leyden; — waaruit tevens te leeren valt, tot welk een eminenten rang, enkel op de lucht van een ſchaap, een apteker ſomtijds in de maatſchappij kan opklimmen, zonder zelf, onder het formeren en verzilveren zijner pillen, ooit aan eene zoo verheven onderſcheiding gedacht te hebben, als het is, van achter den vijzel op eenen vorſtelijken troon verplaatst te worden. — In de verlegenheid, waarin het congres te Brusſel zich bevindt, zou dit middel, hetwelk zeker *probatum* is, inderdaad wel opmerkzaamheid verdienen; en het laat zich in dit geval van de bekende vaderlandliefde van den preſident SURLET

DE CHOKIER verwachten, dat Z. Ed. wel voor *ſpierwitte* ſchapen zal willen zorgen. Men zou misſchien eene kleine alteratie in de ſtatuten van Paralapapap kunnen maken, en bepalen dat het geen volſtrekt vereischte wezen zou, dat de koning ſlechts één oog had; men behoefde dan met de kudde zoo lang niet rond te knungelen, en het vooruitgaande ſchaap kon des noods ook een blinde verkiezen.

De mannen van de Londenſche conferentie moeten in hunne vuist lagchen om al die tobberijen van de nieuwbakken Belgiſche ſtaatsmannen; maar dit heeft ondertusſchen niet belet, dat onze Koning is genoodzaakt geworden de vaart op de Schelde vrij te laten. Zullen de muiters nu ook Maastricht *deblocqueren?* Ik weet het niet; het is een wondere knoeiboêl, waaruit men niet te best wijs kan worden. Wij hebben nu eene menigte protocollen onder het oog, die, dunkt mij, nog al aanleiding tot gegronde aanmerkingen zouden kunnen geven. Wat denkt gij, mijn Vriend! van die hooge ſtaatsdocumenten? Kunt gij er eens een half uurtje toe afzonderen, eilieve! deel er dan uwe gedachten eens over mede aan uwen maar op zijn best half te vreden vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

VIER EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amfterdam, 28 Januarij 1831.

Geachte Vriend!

Wat zal ik u zeggen, mijn waarde Vriend! van de protocollen der Londenfche gevolmagtigden van de vijf Mogendheden, die, in den zin van uitgebreidheid, als *groot* aangeduid worden? Gij hebt mij vroeger eens gefchreven, dat de boeken der Vorften bijzonder moeijelijk te lezen zijn, en deze overweging zou het misfchien als vermetel kunnen doen voorkomen om *cavalièrement* te beflisfen over zeer zamengeftelde zaken, welke ons in hare wezenlijke gefteldheid flechts ten deele en enkel naar het uiterlijk aanzien bekend zijn. Ik wil u echter niet ontveinzen, dat ik in de wijze, waarop die doorkneede ftaatsmannen handelen, veel — heel veel onverklaarbaars meen te befpeuren. Het was op

uitnoodiging van onzen Koning, dat zij zich met de Belgifche questie hebben bezig gehouden. Dit *factum*, zeker, kon den Koning geen regt geven om te eifchen, dat zij *onvoorwaardelijk* in alles zijne partij zouden houden; maar wel, om te wachten en te vorderen, dat men hem niet *gelijk ftellen* zou met de bevolking der Staten, die zich van zijn Rijk, zonder de minfte redelijke aanleiding, afgefcheurd had. Het is de vraag niet, of Holland flecht gepaard was met Belgie; ook niet, of Holland zelf de ontbinding van dit ongefchikt huwelijk verlangde; al evenmin, of de affcheiding reeds *de facto* beftond; maar de Belgen konden toch als niet anders aangemerkt worden, dan als onderdanen van Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden, die, tot oproer overgeflagen, zich gewelddadig aan zijn beftuur onttrokken hadden, en, met de wapens in de hand, niet alleen hunne *zoogenoemde* vrijheid en onafhankelijkheid befchermden, maar zelfs Oud-Nederlands grondgebied met eenen inval bedreigden. *Zij waren infurgenten, en niets anders.* Heeft men hen als zoodanig behandeld? Zeker neen. Men heeft afgezondenen van hen ontvangen en gehoord, — naderhand zelfs uitdrukkelijk gevraagd. De conferentie heeft van

hare zijde gevolmagtigden bij het Brusfelsch opgeworpen beftuur gezonden. Men heeft in de protocollen aan den Koning en de Belgen gelijke en wederkeerige verpligtingen opgelegd en voorgefchreven, als of de Londenfche zaakgelastigden tot arbieters geroepen waren tusfchen twee onafhankelijke volken, die gefchil met elkanderen gekregen hadden! De Koning heeft van zijne zijde met waardigheid tegen eene zoo onregtvaardige handelwijze geprotesteerd, doch, als door overmagt overmand, zich onderworpen; terwijl de Belgen zich luttel over de protocollen en de conferentie hebben bekreund, maar onbefchaamd zijn blijven voortgaan met *dit* voor te behouden; met *dat* zoo te verftaan; met *dat andere* nooit te zullen cederen enz. En, wonder boven wonder! met *hun* weêrbarstig gedrag hebben zij het te Londen verder weten te brengen, dan het onze Regering door vredelievende toegevendheid heeft kunnen gedaan krijgen. Dit heet ik voor *mij* onverklaarbaar; voor *anderen* is het misfchien zeer natuurlijk, klaar en duidelijk.

Het vooruitzetten van het beginfel van *non-interventie*, tastbaar door de Franfchen gevorderd en doorgedrongen, was, in toepasfing op Belgie, wel

niet eene toejuiching, eene *ſanctie* van den opſtand, maar eene geruſtſtelling voor de muitelingen. Het *involveerde* dus wezenlijk eene tenietdoening van het menschlievend — van het religieus beginſel der *ſainte alliance*, om in Europa de wettige magten te handhaven en te beſchermen tegen den geest des opſtands, en de zucht om de maatſchappelijke inſtellingen om te keeren. Ik voor mij heb nooit gedweept met het Heilig Verbond; integendeel heb ik altijd als mogelijk veronderſteld gevallen, waarin deszelfs tusſchenkomst eene ſchreeuwende onregtvaardigheid zou kunnen zijn; maar dan dacht ik aan het volk, dat door zijnen beheerſcher, hoe wettig anders ook, op eene ondraaglijke wijze mishandeld werd, en dat dus de gegrondſte reden had om zijn juk af te werpen. Nogtans heb ik nooit mijne oogen geſloten voor de goede zijde van dit Verbond, omdat ik daarin den waarborg meende te vinden voor de zekerheid, de rust en het geluk der Staten, die, liberaal en overeenkomſtig den geest des tijds beſtuurd, door zelfzoekende woelgeesten temet in gevaar mogten gebragt worden. Doch *nu* acht ik dit zoogenaamd Heilig Verbond, met al het goed en kwaad, dat het aankleefde, vernietigd, en, door de *non-inter-*

ventie in allen gevalle, alle volken aan zich zelven overgelaten, de zwakkeren aan de ſterkeren ten prooi gelaten en de geest des oproers een onafzienbaar veld geopend, om zich ongehinderd uit te breiden, daar men de zekerheid verkregen heeft dat alle naburige en verder verwijderde Mogendheden werkeloos en neutraal zullen blijven zitten toekijken naar hetgeen er voorvalt, — wat zeg ik? de inſurgenten dadelijk in *amitié* nemen en op ééne lijn plaatſen zullen met de wettige Souvereinen, tegen welke zij gewapenderhand opgeſtaan zijn!

Men is te Londen zelfs, ten opzigte van onzen Koning, nog verder gegaan: men heeft hem met het mes op de keel genoodzaakt om, ter gunſte van zijne rebellerende onderdanen, te renuntieren aan zijn regt om de vrije vaart op de Schelde ten minſte zoo lang te belemmeren, tot dat zijne verklaarde vijanden overal zijn wettig grondgebied ontruimd, in redelijke ſchikkingen omtrent de ſchuld, onder behoorlijke waarborgen, toegeſtemd, de krijgsgevangen gehouden militairen in vrijheid geſteld en zich van de nog dagelijks geëxerceerd wordende ſchending van den wapenſtilſtand volkomen onthouden zouden hebben. Het was den be-

ſaamden TALLEYRAND C. S. niet genoeg, dat de Koning uit eene onverpligte toegeeflijkheid de blokkade van Antwerpen, Gent enz. had opgeheven, — de vaart op de Schelde mogt aan geenerlei entraves onderworpen blijven: de Burger-koning, LOUIS-PHILIPPE, had zulks immers aan de Belgiſche afgezanten te Parijs zoo ſtellig beloofd (*)! Zou men, de waardij van dergelijke partijdige en onregtvaardige handelingen in aanmerking nemende, niet in verzoeking geraken, als eene bepaalde waarheid vast te ſtellen, dat men den tegenwoordigen ſtand van zaken tusſchen Holland en Belgie zoekt te rekken? Want in het ooglopend toch is het, dat alle dergelijke concesſies de gezagvoerders te Brusſel ſtouter en onhandelbarer maken, en eene regtvaardige vereffening van

(*) Het dwangbevel omtrent het openen der Schelde zit ook onzen Dichters dwars voor de maag. Het zijn deze vooral die hevig geſchokt worden door zulk ſchreeuwend onregt. Mij zijn reeds onder de oogen gekomen een paar krasſe gedichten, te dezer zake vervaardigd: het een is een Lierzang aan Holland van den Heer A. VAN DER HOOP, JR., te Rotterdam; het andere een dichtſtuk van den Heer Mr C. P. E. ROBIDÉ VAN DER AA, te Leeuwarden, getiteld: *De Schelde door dwang geopend.* Beide deze verzen hebben mij deugd gedaan, en zijn waarlijk vereerend voor het hart en talent dier vaderlandlievende Zangers.

geſchillen omtrent territoir en finantiële aangelegenheden al ver en verder verſchuiven.

Wat mag er toch achter zitten? Ik weet het niet. Pruisſen, Rusland en Oostenrijk kunnen toch niet veronderſteld worden eenen anderen wensch te voeden dan de Belgiſche zaken ſpoedig ten einde te brengen op eene voor onzen Koning en voor Oud-Nederland billijke wijze. Engeland, dit weet men, was altijd naijverig van onze welvaart, en heeft met leede oogen den bloei der Zuid-Nederlandſche fabrijken gezien. Derzelver ſtilſtand, de geſtremde afvoer van ſteenkolen uit Luik enz. brengt geene geringe voordeelen aan den handel en fabrijken van dat Rijk toe. Het Franſche gouvernement is op eigen behoud bedacht. Zelf inwendig verſcheurd door partijſchappen, van welke de ultra-demagogiſche haren aanhang en ſteun in Belgie heeft, uitwendig heimelijk bedreigd door pogingen om de kroon op het hoofd van den alleen wettigen BOURBON te verplaatſen, zoekt Frankrijk welligt Belgie als eenen voormuur tegen mogelijken buitenlandſchen aanval in zijne magt, of, althans, eventueel onder het gemakkelijk bereik van zijnen arm te houden.

Engeland en Frankrijk zouden dus beiden mis-

fchien, offchoon uit verfchillende beweegredenen, de zoo gewenschte finale beflisfing der kapitale gefchillen tusfchen Nederland en Belgie kunnen zoeken te verwijderen; maar hebben dan de andere Mogendheden niet juist tegengeftelde bedoelingen? Nog eens: ik weet het niet. Maar dit weet ik, Frans! dat men onzen waardigen Monarch op eene verregaande wijze verongelijkt en ons Land enorme fchade toegebragt heeft.

Summa fummarum: alleen voor de Hollanders zijn de protocollen gemaakt, aan welke de Brabanders hunne fegaren aanfteken. De vaart op de Schelde is alzoo vrij verklaard, en, naar ik hoor, maken de Belgifche troepen in 't geheel geen haast om den omtrek van Maastricht te verlaten, en de voorgefchreven pofitie van den 21ften November laatstleden in te nemen. Het is om zich dood te ergeren; maar ik zeg met den Koning, dat het beter is voor de overmagt onder te doen, dan onregtvaardig te handelen.

Bij de finale fchikkingen, die toch eenmaal zullen moeten plaats hebben, zal aan onze zijde zeker eene evenredige fchadeloosftelling verkregen worden voor de gedane opofferingen om de Zuidelijke provincien onder den fchepter van Koning

WILLEM met de Oude Nederlanden te vereenigen, als daar zijn het afstaan van verscheiden kolonien, de uitgaven tot het versterken van verschillende plaatsen in Braband en Vlaanderen en andere geldelijke opofferingen. In een tegengesteld geval zou men toch geregtigd zijn, de Mogendheden van het spolieren van Oud-Nederland te beschuldigen.

Hoogachtend en hartelijk blijf ik steeds

Uw vriend,

FERDINAND MEERMANS.

VIJF EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 12 Februarij 1831.

Veel geachte Vriend!

Welk eene daad! Op aller tongen zweeft de naam van den jeugdigen VAN SPEYK, want aller harten zijn geroerd door zijne heldhaftige zelfopoffering. Men kan van het roemrijk feit niet ſpreken zonder dat onze oogen vochtig worden, omdat wij diep bewogen zijn door het verlies van eenen Scheepsbevelhebber, wiens edel hart hem een gelukkiger lot waardig gemaakt had; maar ook niet zonder dat wij eene opwelling van fierheid gewaar worden, van geboren te zijn in hetzelfde Land, dat zijne wieg en bakermat was. Onze harten zijn gewond, maar wij deelen in zijnen roem, want wij zijn landgenooten van den Held, die de eer boven het leven waardeerde. Hij ſtierf,

met al de grootheid der innigſte liefde voor zijnen geboortegrond; — zijne aanranders, met al de ſchande der laaghartigheid. De helſche vreugde, met welke hunne heiligſchennende handen de onbevlektſte vlag der wereld durfden aanranden, is hun duur te ſtaan gekomen. Hadden zij, in de bedwelming hunner, *enkel* door verraad behaalde, overwinningen, vergeten, dat voor een eerlijk krijgsman de vlag het kostbaarst pand is, dat hij te beſchermen heeft? — vergeten, dat zij zinnebeeldig in zich vereenigt Land en Koning, eer en vrijheid, vrouwen, ouders en kinderen, kortom alles wat hem dierbaar is op het erf, hetwelk die vlag voert? — vergeten, dat zij hier de trouw op de proef ſtelden van HOLLANDERS, in wier aderen nog onverbasterd het bloed vloeit van voorzaten, wier namen in de gedenkrollen der helden ſedert eeuwen prijken? — vergeten, dat die Hollanders zich nooit ſtraffeloos laten honen, geen ongewijde voeten dulden op den grond, geheiligd door het bloed hunner Vaderen? — vergeten, dat zij dien grond voet voor voet aan elken vijand betwisten met eene onverſchrokkenheid, die bezwijken, maar niet deinzen kan? — vergeten, dat men op dien bodem niet voort kan dringen dan over puinhoo-

pen en lijken, en dat zij eerder denzelven aan de golven terug geven, dan ter prooi laten zouden aan plunderaars en moordenaren? Wel nu, ja! dit hadden de laaghartige barbaren vergeten, en zich een oogenblik mogen kittelen met eene ingebeelde zegepraal, om er dadelijk de verfchrikkelijke ftraf voor te ondervinden. De donderflag der uitbersting heeft geheel den hoop der oproermakers als eene ftemme van God, den Regtvaardige, in de ooren geklonken en hunne harten met fchrik vervuld. Die ftemme der verfchrikking heeft hun aangekondigd, wie het zijn, die zij zich tot vijanden gefteld hebben. De God van Nederland heeft het offer van het onfchatbaarst bloed, terwijl zijne engelen weenden, in het Hooge gerigt bevolen, en de geest des onfterfelijken VAN SPEYK vroeg in de eeuwige heerlijkheid opgenomen. In ftralenglans zien wij het onmiskenbaar doel: *hulp van Hooger hand aan het vrij, het edel, het godsdienftig Nederland!* De moed, die den vijanden ontzinkt, is meer dan verdubbeld in het hart van onze land- en fcheepsmagt. Ontzettend, fchrikverwekkend is de zedelijke kracht, die door den fchok zich bij alle onze verdedigers ontwikkeld heeft. Allen benijden het glorierijk uiteinde van den onfterfelijken,

25*

en branden van oorlogslust, niet om, onder den fchepter van onzen besten Koning, de Landen, die zich afgefcheurd hebben, weder met zijne onwankelbaar getrouwe gewesten te vereenigen, maar om deze gewesten te vrijwaren tegen den overmoed en de veroveringswoede der vijanden.

Men ziet alweder in deze gebeurtenis, dat die vijanden zoodanig aan trouwloosheid gewoon zijn, dat zij de getroffen overeenkomst der wapenfchorfing op nieuw gefchonden hebben; en, lieve God! op welk eene wijze? De ftorm ftuwde den veegen bodem naar den vijandelijken wal. In zulk een geval komen zelfs onbefchaafde en wilde volken toefchieten, om fchipbreukelingen, of die op het punt zijn van het te worden, hulp toe te brengen; — hier fchoot gewapend en ongewapend Belgisch gefpuis toe om de boot te vermeesteren, de manfchap te honen en hare vlag met voeten te treden. . . . En dit volk vindt befcherming bij de gezanten der *groote* Mogendheden te Londen!!

Ik zend u hierbij toe: 1°. het rapport van den Kapitein-luitenant Commandant KOOPMAN; 2°. de dagorder van den Generaal Baron CHASSÉ en 3°. die van den Generaal VAN GEEN, allen tot dit voorval betrekkelijk.

Wij leven in een' tijd van wonderen. Europa zal verbaasd ſtaan bij het vernemen van het heldhaftig ſneuvelen van den jeugdigen Held. Wie hem weten te ſchatten, zullen een' traan wijden aan zijne asſche, en met verfoeijing neêrzien op de laaghartigen, die hem tot dit wanhopig, maar welberaden beſluit gebragt hebben. Ik hoor dat hij een ſtadgenoot van u was. Is dit zoo? Meld toch al wat gij er van weet aan

Uwen vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

Aan Zijne Excellentie den Directeur-Generaal voor de Marine,

Aan boord van Zijner Majesteits kanonneerboot n°. 6, Vlaamsch-Hoofd, den 5den Februarij 1831.

Aan Uwe Excellentie heb ik de eer, de droevige maar glorierijke mededeeling te doen, van het voorgevallene van dezen dag.

In den vroegen morgen de rivier zonder drijfijs zijnde, deed ik de diviſie wederom haren post hervatten; de kanonneerboot n°. 2, onder bevel van den Luitenant ter zee, 2de klasſe, J. C. J. VAN SPEYK, naar Austruweel geſtationeerd hebbende, was dezelve aldaar in goeden ſtaat gekomen.

Een harde noordwestelijke ſtormvlaag deed echter daarna dit vaartuig drijven, en niettegenſtaande die Officier de beste en geſchiktſte pogingen in het werk ſtelde. om van den lager wal te blijven, geraakte hij evenwel door den aandrang van den wind daartegen aan de zijde der ſtad, even beneden de Basſin, bij het zoogenaamde Waterbatterijtje.

Van den beginne af aan zijne bewegingen gade hebbende geſlagen, beſpeurde ik thans, dat er eene groote hoeveelheid volk aldaar zich verzamelde, en het kwam mij voor, dat hij in zijne ſloep het volk poogde te ontſchepen. Alhoewel ik mij dadelijk derwaarts begaf, maakte echter de kracht van wind en ſtroom, de aannadering voor hulpvaartuigen ondoenlijk. Spoedig daarop beſpeurde ik, dat eene bende van het Antwerpſche gemeen zich van het vaartuig trachtte meester te maken, en, aan boord van hetzelve overgekomen zijnde, de *Hollandſche vlag omlaag rukte;* waarna onmiddelijk de uitbersting mij het *ſpringen der boot* en de vaste beradenheid van den kommanderenden Officier aantoonde; — een maatregel, ongetwijfeld door dien jongen, braven Bevelhebber genomen, toen hij zag dat *geene* andere redding hem van zijne laaghartige vijanden konde verlosſen.

Het altoos bedaarde gedrag, de menigvuldige met beleid uitgevoerde bevelen, zijne mij bekende onverſchrokkenheid, waarborgen mij, dat deze brave Officier alleen in de hoogſte noodzakelijkheid heeft kunnen overgaan, tot het doen van dien gewigtigen ſtap, als het eenige redmiddel, om de aan hem vertrouwde kanonneerboot *met eere* uit des vijands handen te houden.

Volgens ingewonnen zijdelingſche berigten is mij bekend geworden, dat ſlechts de loods met drie matroozen dien

heldendood ontkomen zijn, en zich thans in het hospitaal binnen Antwerpen moeten bevinden; gelijktijdig heb ik vernomen, dat de dood dier braven gewroken is, door het bloed hunner overweldigers, zijnde er vele van hen mede in de lucht gesprongen.

Hoe droevig dit voorval op zich zelve beschouwd ook moge zijn, twijfel ik geenszins, of Uwe Excellentie zal hierin de overtuiging vinden, dat de brave Luitenant VAN SPEYK met de meeste naauwgezetheid zijne pligten heeft volbragt en het zegel heeft gelegd op de decoratie, hem kortelings door Zijne Majesteit vereerd.

Als zijn onmiddelijke kommandant rust op mij de verpligting, Uwe Excellentie de grootheid dezer edelmoedige verrigting kenbaar te maken, in de overtuiging, dat Uwe Excellentie in dit nooit te vergeten gedrag van eenen harer verdienstelijkste Officieren dat deel zal nemen, dat hetzelve naar waarheid verdient.

Alhoewel het Zijne Excellentie den Luitenant-Generaal Baron CHASSÉ ten hoogste smart, dat op deze wijze aan het leven van dezen moedvollen Officier en zoo vele meerdere braven een einde is gemaakt, en daarbij tevens een Zijner Majesteits vaartuigen is verloren gegaan, beschouwt Zijne Excellentie dat hierdoor, zonder twijfel, de vijand zal overtuigd zijn dat 's Rijks Marine niet verbasterd is van den ouden roem, welke dezelve steeds in het Vaderland van eeuwen her met zooveel regt mogt genieten, en liever *een eervollen dood verkiest, dan eene van schande verzelde mishandeling van het barbaarsch gepeupel.*

De Kapitein-Luitenant Kommandant,

(*Get.*) KOOPMAN.

DAGORDER.

„ KRIJGSBROEDERS!

„ De dag van den 5den dezer heeft ons wederom een treffend bewijs opgeleverd, wat ware heldenmoed en onbevlekte trouw aan Koning en Vaderland vermag; daar wij in tegendeel eene nieuwe proef van laagheid en wreedheid, welke men flechts bij de onbefchaafdfte volkeren verwachten kan, van onze vijanden ondervonden hebben.

„ De kanonneerboot n°. 2, gekommandeerd door den braven Luitenant ter zee J. C. J. VAN SPEYK, door den ftorm bij het Basfin te Antwerpen tegen de kade gedreven zijnde, werd deze boot dadelijk door het graauw beftormd, hetwelk, op het dek gefprongen zijnde, de Nederlandfche vlag naar beneden rukte, terwijl anderen, op den wal ftaande, onder het laden hunner geweren, fchreeuwden, de Brabandfche vlag daarvoor in plaats te hijsfchen. De Luitenant VAN SPEYK zich overmand ziende, nam het heldhaftig befluit, het vuur in het kruid te fteken, waardoor hij met vriend en vijand in de lucht fprong.

„ Hoezeer het verlies van dezen dapperen Officier met zijne braven te bejammeren is, geeft deze heldendaad echter aan Europa een bewijs, dat men den alouden roem van Neêrlands vlag met nadruk weet te handhaven; terwijl onze vijanden zich verzekerd kunnen houden, dat, indien zij zich durven vermeten, een der oorlogsvaartuigen of het citadel aan te randen, hun hetzelfde lot te wachten ftaat; dat almede het geval zou zijn geweest met Zijner Majesteits korvet de *Komeet*, welke den 20ften December jongstleden, tegen de kaai bezet was, wanneer

door den braven Kapitein-Luitenant ter zee KOOPMAN, reeds alles tot zoodanigen ſtap voorbereid was, toen die bodem gelukkig wederom op ruim water werd gebragt, en waarvan aan den vijandelijken bevelhebber op eene officiële wijze kennis is gegeven.

„ De luisterrijke dood van den onvergetelijken Luitenant VAN SPEYK geeft hem eene plaats in de Geſchiedenis naast CLAESSENS en HERMAN DE RUITER, en de late nakomelingſchap zal zijn aandenken met erkentenis zegenen.

„ Welaan dan, mijne krijgsbroeders! nemen wij het vast voornemen, een voornemen dat eed en pligt vervult, dat onze vijanden nimmer dan op puinhoopen en op onze lijken, over ons triomferen zullen; en laat altoos onze laatſte uitroep zijn: Leve de Koning!

De Luitenant-Generaal, kommanderende het citadel van Antwerpen,

(Get.) Baron CHASSÉ."

DAGORDER VOOR HET MOBIELE LEGER.

„ WAPENBROEDERS!

„ Een Held is onder ons den dood der helden geſtorven; hij verkoos denzelven boven ſchande en mishandeling van het wreed en laag gemeen van het trouwlooze Antwerpen.

„ De kanonneerboot n°. 2, vóór de ſtad liggende, geraakte den 5den dezer, door eene ſtormvlaag, op lager wal, aan de zijde der ſtad; terſtond trachtte eene bende van het Antwerpſche graauw zich van de boot meester

te maken; het fcheepsvolk moest voor de overmagt zwichten; zij haalden de Nederlandfche vlag, die federt eeuwen onbevlekte vlag! ter neder, en vertrapten die onder de voeten. Dit lijdt de brave Bevelhebber van het fchip niet; hij vloekt de ontrouw der Antwerpenaren, die den wapenftilftand breken, en, met eene onverfchrokken hand, fteekt hij het buskruid in brand, en fchip, en vriend, en vijand, alles fpringt in de lucht!

„ Ik behoef niet, krijgslieden! u het edele zulk eener daad te fchetfen; gij allen gevoelt dezelve genoegzaam; den naam van dezen Held wil ik u alleen nog zeggen, ten einde hem onuitwischbaar in uw geheugen te prenten; het was de brave VAN SPEYK, Luitenant ter zee der 2de klasfe, een jeugdig krijgsman, nog maar 29 jaren oud en onlangs eerst door Zijne Majesteit met het eerekruis begiftigd.

„ Laat ons, ter eere van zijnen leeuwenmoed en ten blijke onzer deelneming in zijn verlies en hoogachting zijner daad, de rouw over hem aannemen. Van den 14den af zal het geheele leger, gedurende drie dagen, over den Luitenant J. C. J. VAN SPEYK de rouw dragen, en zal ieder dezer dagen, ééns op het appel, deze dagorder worden voorgelezen.

„ Hoofdkwartier Vught, den 11den Februarij 1831.

De Luitenant-Generaal, Opperbevelhebber van het Mobiele leger,

(Get.) VAN GEEN."

ZES EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amſterdam, 20 Februarij 1831.

Waarde Vriend!

Gij vergist u niet: VAN SPEYK, wiens naam men niet noemen moest dan met ongedekten hoofde, werd te Amſterdam geboren op den 31ſten Januarij 1802. Zijne ouders behoorden tot den fatſoenlijken ſtand, doch ontvielen hem vroeg. Op den 15den Februarij 1813 werd hij in het burger-weeshuis hier ter ſtede opgenomen en verder verzorgd. In 1820 werd hij bij de Koninklijke marine als Stuurmansleerling geplaatst. Hij onderſcheidde zich beſtendig door leergierigheid, gezette liefde tot orde en pligtsbetrachting, en eene zeldzame onverſchrokkenheid, waarvan hij in onze Oostindiſche bezittingen reeds afdoende bewijzen gaf. Al ſpoe-

dig werd hij bevorderd tot Adelborst en kreeg vervolgens den rang van 2den Luitenant bij de Marine. Door zijne betoonde bravoure bij het bombardement van Antwerpen verwierf hij van zijnen Vorst de Militaire Willemsorde. Hij had deze ridderlijke onderfcheiding *verdiend*, en heeft door zijn manhaftig befluit *bewezen*, dat hij doordrongen was van de verpligtingen, die zij oplegt.

Uit de brieven, niet lang vóór zijnen dood, zoo aan zijnen Neef den Heer J. DE DIEU, als aan zijnen Vriend C. DE RIDDER gefchreven, blijkt: dat hij zijn Vaderland en Koning hartstogtelijk beminde; dat hij hevig geroerd was door het ongelijk en den hoon, beiden aangedaan door eene factie, wier verfoeijelijke oogmerken hij diep verachtte; dat het befef van krijgsmanseer en heldentrouw het hoofdbeftanddeel van zijn edel hart uitmaakte; dat bij hem reeds lang onverwrikbaar vast ftond het befluit, om zich in allen gevalle tot het uiterfte te verdedigen, en wanneer hem geene andere uitkomst mogt overblijven, zich zelven op te offeren, maar in zijnen val zijne vermetele aanranders meê te flepen. Van daar, dat hij aan den Heer DE DIEU fchreef: *dat hij wel een* CLAESSENS, *maar nooit een* DAINE *zou kun-*

nen worden. Met dit heldenbefluit ftond hij op en ging hij ter ruste, en ik ben zeker, dat in zijne droomen de fchimmen van de CLAESSENS, de HERMAN DE RUITERS en andere dapperen van vroegere dagen hem in fchitterende lichtgedaanten verfchenen zijn, en hem bevestigd hebben in dit onverwrikbaar vast ftaande befluit. Hoe verlangend zag, volgens den inhoud van gezegde brieven, zijn blik niet uit naar de gelegenheid, om zich op nieuw met 's Lands laaghartige vijanden te kunnen meten! hoe benijdde hij het geluk der landtroepen niet, die hij meende dat daartoe eene gereedere aanleiding zouden vinden, dan hij, wiens bodem, in het winterfaizoen, door ijs beklemd of door ftorm uit zijne pofitie verdreven zou worden! Toen, zeker, kon hij zich niet voorftellen dat de vijand, in weêrwil der wapenfchorfing, in weêrwil van al wat menschlijkheid heeten mag, misbruik van een noodlottig toeval maken zou, om met eene ontelbare overmagt het aan zijne zorg toevertrouwde vaartuig te komen overrompelen, hem juist aan zijne gevoeligfte zijde aan te tasten en 's Lands vlag voor zijne oogen af te fcheuren en te vertrappen; — en nogtans gebeurde dit. Zijne krijgsmakkers, die van andere bo-

dems zijnen nood zagen, zonder hem, uit hoofde van het ſtormweêr, te hulp te kunnen komen, en die zijne vastberadenheid kenden, voorſpelden wat er gebeuren zou, en met de voorſpelling donderde gelijktijdig de verſchrikkelijke uitbersting in de ooren, die hunnen vriend met de zijnen het leven benam en de onſterfelijkheid ſchonk, maar tevens een aantal booswichten vernielde, wier namen aan de verachting der wereld prijs gegeven zijn.

Eene zon van roem, die altijd ſchijnen zal, is voor Oud-Nederland opgegaan, waartegen de nacht van ſchelmerij en ſchande onzer Zuidelijke antipoden in lengte van dagen pikdonker zal blijven afſteken.

Het heldenſtuk is gebeurd. Nederland heeft in VAN SPEYK een onwaardeerbaren ſchat verloren, en heeft, met hem, verſcheiden andere brave zeelieden te beweenen; maar hij heeft zijnen moed, zijne onverſchrokkenheid ten erfdeel nagelaten aan zoo velen, als geroepen zijn tot de eere om ons grondgebied te beſchermen en te verdedigen. Hunne aandoenlijke kreten van toejuiching ſmelten zamen in éénen heiligen eed: *om het Vaderland te redden, of te ſterven als* VAN SPEYK!

Nu is het onze *pligt* voor de gekwetſten en de

nagelaten betrekkingen der gefneuvelden te zorgen, — onze *eer*, een gedenkteeken op te rigten voor den Held, eenvoudig als zijne geaardheid, fchoon als zijne daad, kostbaar als zijn offer.

De Gefchiedenis zal zijnen naam bewaren; de welfprekendheid en dichtkunst (*) zullen dien in bloemenkrans hullen; terwijl de fchoone kunften in wedftrijd gaan treden om het roemrijk feit waardig te vereeuwigen.

Zijne Majesteit heeft reeds bevolen, dat van nu voortaan bij de Nederlandfche zeemagt altijd een der fchepen of vaartuigen van oorlog den naam zal voeren van VAN SPEYK, en dat al aanftonds de tegenwoordig alhier in aanbouw zijnde korvet *Argo* herdoopt, en aan dezelve den naam van VAN SPEYK zal gegeven worden.

In het genootfchap *Doctrina et Amicitia* alhier is reeds, bij het bekend worden der gebeurtenis,

(*) De gedichten, die op de uitvaart van den onfterfelijken VAN SPEYK vervaardigd en uitgegeven zijn, bedragen reeds een aanzienlijk getal. Er is rijp en groen onder. Mannen van naam en talent, en volkomen onbekende zangers hebben den Held gehuldigd. Ook onze LOOTS, reeds grijs in roem, maar nog vol jeugdige zielskracht, heeft eenen Lierzang op deze rijke ftoffe vervaardigd, die den meester doet kennen en den Held waardig is. In verfcheiden andere gedichten komen insgelijks brillante brokken voor.

eene inteekening geopend, om den gefneuvelden Held een monument te ftichten. Ook was de Regering dezer ftad daarop reeds tijdig bedacht, en maakte vervolgens bekend, dat er werkelijk alhier ter ftede een Gedenkteeken, ter vereeuwiging van den roemrijken dood van VAN SPEYK, zal worden opgerigt, en dat, ten einde aan de middelen daartoe, met vereenigde krachten, eene bepaalde leiding ter uitvoering te geven, Hun Ed. Achtb. hebben gecommitteerd de navolgende Heeren:

Mr. FREDERIK VAN DE POLL, *Burgemeester.*

ANANIAS WILLINK, *Wethouder.*

JAN PENNIS, } *Regenten van het Burger-weeshuis.*
JOAN STIJGER, }

CORN. APOSTOOL, *Prefident van de 4de klasfe van het Koninklijk Nederl. Inftituut.*

JACOB DE VOS, WILLEMSZ., *Secretaris der zelfde klasfe.*

HENDRIK DOEF, } *Leden van 't coll.* Zeemans Hoop.
PIETER FREDERIK WEGENER, }

Vroeger was reeds eene advertentie verfchenen van wege het Beftuur van het evengemeld collegie *Zeemans-Hoop*, waarbij een ieder verwittigd werd, dat in deszelfs collegiekamer eene lijst ter teekening lag, ten einde voor het bedrag daarvan een Gedenkteeken voor dezen Held binnen deze zijne ge-

booteplaats op te rigten (*). Gelijktijdig hadden de Heeren Mr. FABER VAN RIEMSDIJK, E. CANNEMAN en E. B. VAN DEN BOSCH, Kapitein-luitenant ter zee, en Jonkheer J. C. DE JONGE, te 's Gravenhage, aangekondigd, dat zij daar ter stede zich belastten met het ontvangen der inschrijvingen, niet alleen tot bovengemeld einde, maar ook tot verzachting van het lot der gekwetsten en van de nagebleven betrekkingen der gesneuvelde manschappen (†).

Eere aan allen, die tot zulk een loffelijk einde medewerken en de bereiking van hetzelve door onvertraagde en onbekrompen deelneming bevorderen! (§)

(*) Het Bestuur van het genootschap *Zeemans-Hoop*, te Amsterdam, heeft later nog bekend gemaakt, dat, met goedkeuring van Z. M. den Koning, uit de nationale bijdragen ter eere en nagedachtenis van VAN SPEYK, te Egmond aan zee een Gedenkteeken zal gebouwd worden, hetwelk tevens tot eenen vuurtoren ingerigt zal zijn, en den naam voeren zal van *Jan van Speyks toren.*

(†) Deze Haagsche Commissie heeft ruim *f* 5000 verzameld.

(§) Verdere bijzonderheden kan men vinden in de *Hulde aan de Nagedachtenis van* J. C. J. VAN SPEYK; *door* A. ELINK STERK, JUNIOR. Uitgegeven te 's Gravenhage, bij G. VERVLOET. De geleerde Heer JACOBUS KONING houdt zich bezig met het zamenstellen eener volledige Geschiedenis van VAN SPEYK, getrokken uit authentieke stukken. Door dit belangrijk werk zal aan 't Vaderland een inderdaad gewigtige dienst bewezen worden. De Heeren

De daad van den Luitenant VAN SPEYK is ZOO groot en fchitterend, dat zij alle andere blijken van bijzondere moed en trouw, wel niet tanen, maar nogtans flaauwen doet. Men verzamelt nogtans gaarne meer uitftekende trekken van dapperheid, door ons krijgsvolk bedreven. De naam van den Fufelier CLAUSSE verdient in onze Gefchiedboeken bewaard te worden. Gij zult u herinneren, dat er op den 19den Januarij dezes jaars een gevecht tusfchen onze troepen uit Maastricht en de rebellen bij het kasteel Castert, aan den linker Maasoever, nabij de evengemelde ftad plaats had. Bij die fchermutfeling werd een onzer braven, met name EUGSTER, gekwetst. CLAUSSE droeg hem van het flagveld; doch met dien dierbaren last vervolgd wordende, lei hij zijnen wapenbroeder bij zich neder, verdedigde hem tegen den moordlust der vijanden, en had het geluk hem te redden (*).

Ik had gemeend, Frans! u heden nog te onderhouden over hetgeen dezer dagen te Brusfel voor-

---

GEBR. VAN CLEEF en JOH. VAN DER HEY EN ZOON hebben eene inteekening op hetzelve geopend.

(*) De verdienftelijke Haagfche kunstfchilder L. A. VINTCENT heeft van dit pathetiek geval eene keurige fteenteekening vervaardigd, die te Amfterdam verkrijgbaar is bij DESGUERROIS EN COMP.

gevallen is, maar mijn hart is thans te ſterk vervuld met weemoedige aandoeningen, dan dat het mij mogelijk wezen zou mij met onderwerpen bezig te houden, die niet meer dan eene lugtige behandeling verdienen. Spoedig echter ſtellig een regel of wat over de mislukte koningskeus.

Intusſchen heilwenſchend en hoogachtend

Geheel de uwe,

FERDINAND MEERMANS.

ZEVEN EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amsterdam, 24 Februarij 1831.

Waarde Vriend!

Daar belofte schuld maakt, en ik gewoon ben mijne schulden, zoo spoedig mij mogelijk is, af te doen, wil ik dan maar geen gras laten groeijen over mijne gedane belofte, om met u eens een klein uitstapje naar Belgie te doen. Aan den noordelijken buitenkant zullen wij ons nu maar niet ophouden. Hoe het daar gelegen is, weten wij. Het gebeurde met de kanonneerboot n°. 2, wier verdediging aan nommer 1 onzer braven het leven gekost heeft, heeft ons voldoende ingelicht omtrent den daar heerschenden geest. Inwendig ziet het er dan regt schotsch uit. Men woelt, en tobt, en haranguëert, en schelt, en raast er aan-

houdend. Intriguanten leiden er de drieste bevolking bij den neus om. Bezoldigd graauw kijkt hen naar de oogen. Een wenk is genoeg, om een daverend handgeklap of eene donderende afkeuring te weeg te brengen. De toeſtand van Europa, vooral de Poolſche inſurrectie, maakt de factie ſtout. Zij weet dat de meerderheid der *groote* Mogendheden voor het moment genoodzaakt is water in haren wijn te doen, en te dulden wat zij niet durft beletten. In Frankrijk vindt de kabaal haren ſteun, omdat Frankrijk wederkeerig haar noodig heeft of noodig zou kunnen krijgen; maar Frankrijk durft deze teedere affectie niet al te erg in 't oog laten loopen, om de andere oomen en couſins niet te vergrammen. Van daar dat door deze Mogendheid de Belgen met de eene hand aangehaald en met de andere terug geſtooten worden. Zij worden gefleemd, geprezen, gerust geſteld; maar het blijft bij woord en handſlag. Meer kan men van dien kant *nu* niet doen. Om deze vriendſchappelijke naburen, die het zoo wel met de Franſchen meenen, evenwel niet al te zeer te bedroeven, heeft de Minister HORACE SEBASTIANI, op den 3den dezer, door den Franſchen agent BRESSON aan het congres doen weten, dat zijn gouver-

nement zich niet vereenigd heeft met het protocol van den 20ſten Januarij, als begeerende dat de questie wegens de ſchuld en de grensſcheiding tusſchen de partijen zelven beſlist worde, en dat te dien opzigte geene tusſchenkomst hoegenaamd plaats hebbe. „ Dat's immers allerliefst!" Gilde men van alle kanten. Maar, riep een ander uit den hoop tegen meester SYLVANUS: zeg eens preſident (namelijk van het committé van buitenlandſche zaken)! gij die zoo veel weet, zeg ons toch eens, of er bij u ook tijdingen ingeloopen zijn, die ons hoop kunnen geven, dat de Koning van Frankrijk er genoegen meê nemen zal als wij zijnen zoon, den *Hertog van Nemours*, tot onzen troon roepen? Dat was ſtout, en op den man af, gevraagd. Het bragt de leden van het committé dan ook wel een weinig in het naauw, omdat groote diplomaten volſtrekt niet lijden mogen, dat men hen met ſtrikvragen aan boord komt. Maar zij lieten zich niet over ſtaag gooijen, en antwoordden deftig: neen, dat zij geene nadere mededeelingen ontvangen hadden, maar dat zij voor zich zelven de overtuiging hadden, dat Frankrijk het aanbod zou aannemen. Dit was te weinig gezegd, of, wil men liever, te veel verzwegen. Die

overtuiging *moest* gronden hebben, en die gronden *moest* de vergadering kennen. Niets hatelijker en verderfelijker voor een vrij volk, dan die weergasche achterhoudenheid. Hadden zij dan veel liever hunn' mond gehouden! Ja wel, de Belgische diplomaten lieten de congresmenschen maar schreeuwen en op de banken bonken, zonder dat zij in verdere uitleggingen kwamen, en zulks om deze doodeenvoudige reden, dat zij buiten staat waren dezelve te kunnen geven. Het is aardig om in een dergelijk geval de houding van zulk slag van staatsmannen te zien, die volstrekt *niets* weten te antwoorden, en nogtans het air aannemen, als of hunne stilzwijgendheid moest aanduiden, dat zij *heel veel* zouden kunnen zeggen, maar dat redenen van staat hun zulks verbieden. Ondertusschen scheen dit gedwongen stilzwijgen van VAN DE WEIJER c. s. bij vele leden voor volstrekt niets meer te gelden dan het waard was, en bleek het alzoo reeds bij de eerste stemming ter verkiezing van eenen koning, dat de *Hertog van Nemours* niet eens de helft der stemmen van de tegenwoordige leden op zich vereenigd had. Bij de herstemming kwam hij den hoek te boven met *twee stemmen* meer, dan de *Hertog van Leuchtenberg* en de

Aartshertog Karel te zamen bekomen hadden. Nu was Belgie gered: LODEWIJK KAREL VAN ORLEANS, *Hertog van Nemours*, werd tot Koning van Belgie uitgeroepen. Met ſpoed en plegtigheid werd van deze gebeurtenis overal kennis gegeven. Dit was een ſteen van 't hart! . . namelijk voor 't moment, — maar 't hinkend paard . . !

In de zitting van den volgenden dag werd eene commisſie benoemd, ten einde de kroon van Belgie, wel ingepakt (om haar op reis niet te beſchadigen), aan den jongen Heer LODEWIJK KAREL over te brengen. Daartoe werden verkozen de heeren F. DE MÉRODE, *graaf* VAN AERSCHOT, GENDEBIEN *de vader*, C. LE HON, C. DE BROUCKÈRE, MARLET, BOUCQUEAU DE VILLERAY, BARTHÉLÉMY, DE RODES en SURLET DE CHOKIER, die den 5den, met het kostelijk *cadeau* in den reiszak, den weg naar Parijs inſloegen. SURLET moet onderweg nog zijn blijven hangen (in den zin van ophouden); de een zegt dat men hem eene ſerenade gegeven heeft; de andere dat hij een' vriend van hem, die eene ſchapenfokkerij heeft, *en pasſant* is wezen bezoeken. Maar vermits SURLET geen drager van den precieuzen reiszak was, lieten de andere vrienden hem zijn hart

of ooren maar ophalen bij de ſchapen of de muzijkanten, en vervolgden hunnen weg.

Uit Parijs, alwaar men reeds lang wist, wie de gelukkige was, die te Bruſſel het hoogſte lot uit de koninklijke loterij getrokken had, kwamen reeds *vertrouwde* vrienden de *pompeuſe* bezending te gemoet. Zij werd van 's Konings wege met innemende voorkomenheid en de hoffelijkſte beleefdheid ontvangen. Franklin *Secundus* (zóó noemen ze waarachtig surlet, omdat zijn hair eenige overeenkomst heeft met dat van dien verdienſtelijken Amerikaan) heeft, onder dagteekening van den 10den dezer, uit Parijs eenen brief geſchreven aan den tijdelijken preſident van het congres, waarin hij voorloopig kennis geeft van het wedervaren der commisſie. Toen de doorluchtige mannen dier Hooge vergadering de lucht van dien brief wegkregen, had hunne eerſte ſenſatie eenige overeenkomst met de opbruiſing van eene, na hevige ſchudding, ontkurkte flesch lambiek. Zijn ze haar kwijt? — Wat kwijt? — Wel de kroon. *Silence, Mesſieurs! Ouï, ouï! ſilence . . . lecture de la lettre!* Na deze en dergelijk *introductive excesſen* van het puurſte patriottisch ongeduld, eigen aan dat ligchaam, werd de brief voorgelezen,

dien men vrij algemeen voor eene Jobsboodſchap hield, omdat, in weêrwil van herhaalde bijeenkomſten, eerst met den Minister van Buitenlandſche zaken, vervolgens met den Koning, men er nog niet aan had kunnen denken om de kroon te ontpakken. Metdatal had Zijne Franſche Majesteit, die uitermate vriendelijk geweest was, aan de commisſie te kennen gegeven, dat er in de wijde wereld niemand zoo zielsveel als hij van de Belgen hield, maar!! dat hij bevreesd was, dat, als hij de kroon voor zijn' zoon aannam, zulks aanleiding tot eenen algemeenen oorlog zou geven, en men hem van die zelfzoekende eerzucht beſchuldigen zou, die wijlen NAPOLEON bewogen had, om al de leden van zijn geſlacht op vreemde troonen te plaatſen. Dat ſnee hout, begrepen de leden van het congres, en daarin hadden ze wel degelijk gelijk. Om er een pleister op te leggen, verzocht de heer SURLET vervolgens, dat men zich nog niet geheel en al aan de wanhoop zou overgeven, omdat alle deze zamenkomſten nog maar voorloopig geweest waren, en men eerst ſtellig den uitſlag zou vernemen als de plegtige kroonaanbieding plaats zou hebben, dat evenwel nog zoo heel ſpoedig niet zou kunnen geſchieden.

Toen de inhoud van dezen zendbrief aan Brusfels ingezetenen bekend geworden was, verheugde de fmalle gemeente zich met groote verheuginge, niet omdat zij aan den *Hertog van Nemours* niet op hare wijze innig verknocht was, maar omdat zij den 6den Februarij van wege de ftadsregering 16,000 brooden en even zoo vele ftukjes van 25 centen ten gefchenke ontvangen hebbende en vervolgens eene tooneelvertooning *om niet* hebbende kunnen gaan zien, — alles tot viering der koningskeuze, — zij begreep, dat eene repetitie van dat hapje niet uitblijven kon, wanneer, in plaats van den Franfchen koningszoon, een ander tot den troon van Belgie geroepen zou worden. Deze inhalige berekeningen bereikten zelfs eene zoo aanmerkelijke hoogte, dat men reeds ernftig op een plan bedacht was (waarin men wil dat de leveranciers van de 16,000 brooden de hand hadden) om, bij voorbeeld, van maand tot maand den een en ander tot koning te doen kiezen, dien men vooruit wist dat voor de eer bedanken zou; de eenige zwarigheid was maar, om op den duur een vertrouwde in het congres disponibel te hebben, die hetzelve telkens op nieuw verzekerde, dat nu *deze* uitgelezene vast en zeker *fiat!* zeggen zou, daar

ſieur VAN DE WEIJER toch bij aanhoudendheid die rol niet ſpelen kon, al vulde men hem daarvoor de handen dan nog zoo. Eén uit den hoop, die zeker de domſte niet was, maakte de opmerking, dat de afſtand van maand tot maand te kort geſteld was, omdat het zich liet aanzien dat men in de buurt niet wel zou kunnen klaar raken, en dat, als men dus naar het land der Negers of Boschjesmannen, welligt, met bewusten reiszak op marsch moest, er dan wel eens een jaar meê zou kunnen gemoeid zijn eer de vrienden met antwoord terug waren gekomen.

Terwijl het uitgehongerd gemeen volk te Bruſſel aldus 's Lands gewigtigſte belangen behandelde, liet LOUIS PHILIPPE de Belgiſche commisſie te Parijs eens danſen. Zijne *burgerlijke* Majesteit had ter harer eere een *royaal* bal gegeven, hetwelk de *Hertog* VAN NEMOURS met de huisvrouw van den heer LE HON opende. Of de Belgiſche FRANKLIN, als preſident, met *la blonde* of eene andere *orleanſche* prinſes in den rei volgde, wordt niet gemeld.

Eindelijk brak de dag van den 17den aan, waarop de plegtſtatige aanbieding der kroon moest plaats hebben. De Koning zat op den troon en was om-

geven met den ſtoet, die bij dergelijke gelegenheden gewoon is te paraderen. De commisſie werd binnen geleid, met allenman de ſchitterende kroon dragende. Vader SURLET deed eene ſierelijke en behoorlijk gekruide aanſpraak. Zijne Majesteit beantwoordde dezelve op eene regt aandoenlijke wijze, maar wees het aanbod vierkant van de hand. Het ontbrak daarbij echter niet aan de warmſte verzekeringen van vriendſchappelijke belangſtelling, aan ſnikken en tranen, en wat al verder tot dergelijke *tragi-comiſche* voorſtellingen behoort. De heer SURLET ontving den handſlag en de broederneep van den Burger-koning, die hem deze woorden toevoegde: „ Mijnheer SURLET, in u geef ik aan het Belgiſche volk de hand. Zeg aan hetzelve, dat het op mij ſtaat kan maken, maar dat ik hetzelve toch vooral aanraad, om eensgezind te blijven." Daar meê liep de klucht af. De kroon werd weêr in den reiszak geborgen en de commisſie kwam, met de kous op het hoofd, weêr in Brusſels muren terug, alwaar reeds zoetjesaan enkele afgedropen fragmenten derzelve waren aangekomen, niet onbewust, naar men wil, dat men te Brusſel aan het malen was over de benoeming van een' ſtadhouder, of iets dergelijks, en over-

tuigd, dat het menfchelijk zwak van *uit het oog*, *uit het hart*, fomtijds ten hunnen nadeele zou kunnen werken.

Gedurende haar verblijf in Parijs, had de commisfie daar van nabij kunnen zien, hoe ver de Franfchen den Belgen nog in de echte volksvrijheid vooruit waren. De lijkdienst, ter eere van den vermoorden *Hertog* VAN BERRY in de kerk *Saint-Germain l'Auxerrois* gevierd, had aanleiding gegeven, dat een goed gedeelte der bevolking, hetwelk men op 150,000 zielen fchat, het zeer gepast rekende om, door daden, eene geloofsbelijdenis af te leggen, die op de nadrukkelijkfte wijze haren zedelijken toeftand en den hoogen graad harer verlichting doet kennen. Daartoe behoorde het aan ftuk flaan en vernielen in gemelde kerk van hare fraai gefchilderde glazen en kostbare kerkfieraden; het plunderen van het huis van den pastoor, vervolgens van den Aartsbisfchop van Parijs; het om- en afhalen van kruifen; het fchenden en verwoesten van publieke gedenkftukken; het fpottend rondvoeren van gewijde vaten en beelden, onder het beurtelings aanheffen van eene *Mis* en de *Parifienne*. Daar al deze bedrijven moeten worden aangemerkt als het uitvloeifel van de glorierijke omwen-

teling van Julij, die men in de volgende maand te Brusſel op eene kleinere ſchaal nageaapt heeft, kan het niet anders of de leden der bovengemelde commisſie moeten dit zeer ſtichtelijk en zuiveren vrijheids-geest ademend ſpectakel *ad notam* genomen hebben, om, met zoo veel ander patriottisch nieuws, de bijzonderheden van hetzelve aan hunne landslui ter navolging over te brengen. Het ergst is maar, dat een hunner, met name BOUCQUEAU DE VILLERAY, die zich in zijn geestelijk costuum op ſtraat had vertoond, in het rumoer, eenige welgeconditioneerde parijſche ſchoppen en klappen beloopen had, die hem te raauwer op de maag gevallen waren, omdat zijne qualiteit als afgevaardigde van het Belgisch congres even zoo goed een uitvloeiſel was van de zelfde roemrijke omwenteling, waaraan het oppermagtig graauw zijn regt ontleende om te plunderen, te rooven en af te ranſelen, en dat hij derhalve ten minſte de gegrondſte aanſpraak had gehad om op den vrijen Franſchen bodem klapvrij te blijven. Enfin, dat zijn van die kleine abuizen, waarover men geen harnas aantrekken moet, maar, in weêrwil daarvan, en ondanks de pijn aan ooren en *partes posteriores*, als een onwankelbaar voorſtander der *no-*

bele omwentelingsbeginfelen, moet blijven uitfchreeuwen: *vive la liberté!* Wat mij betreft, ik gun den Eerwaarden man in zijne geestelijke en wereldlijke qualiteiten al de fijne genietingen der Franfche en Belgifche vrijheid, met den aankleve van dien, maar het komt mij voor dat het ongelukkig Frankrijk, althans Parijs, op de guillottine na, een fchouwfpel oplevert, overeenkomende met de hartverheffende *profanaties* en de zielverrukkende fchriktooneelen van de vroegere omwenteling. Ik twijfel, of men in Belgie nog wel volkomen rijp is voor die hoogere verlichting in het godsdienftige; maar nademaal men daar te Lande alles, van de baricades en ftraatfteenen af, tot het plunderen en ftelen in cluis, van de Franfchen nageaapt heeft, zou het jammer zijn dat men niet *progresfif* op den heerlijken weg der omwenteling met de bevriende buren bleef voortgaan.

De doorluchtige DE POTTER, die eene fijner lucht heeft, en op de hoogfte fport der vrijheidsladder ftaat (die niet lang geleden voor den grooten republikein tegen de galg ftond), is geheel en al doordrongen van de noodzaaklijkheid, om altijd vooruit en met de naburen meê te gaan. Onder zijn prefidentfchap is te Brusfel reeds een genoot-

fchap opgerigt, ten verklaard *but* hebbende om, door wettige middelen, de onafhankelijkheid van Belgie te helpen handhaven, de uitfluiting der NASSAU's onherroepelijk te maken, en, tot bevordering van dit een en ander, Belgie met eenen gemeenebestgezinden regeringsvorm en een inlandsch en tijdelijk hoofd te begiftigen. Dat genootfchap fchijnt niet in den heerfchenden fmaak te vallen; ook niet eene nieuwe godsdienftige fecte van St. Simonisten, die zich te Brusfel vestigen wil; doch welligt daarover nader.

Hoe komt er nog een einde aan al dat wormen en tobben!

Ontvang den hartelijken groet, met de verzekering der volkomenfte hoogachting, van

Uwen vriend,

FERDINAND MEERMANS.

ACHT EN VEERTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 6 Maart 1831.

Veel geachte Vriend!

Het is een regte konkelboël in het rebellenland. Men wist in Brusſel op de ſtelligſte wijze vooruit, dat de Koning van Frankrijk zijne bewilliging *niet* geven zou aan den *Hertog van Nemours* tot het innemen van den troon van Belgie, en nogtans werd die Hertog door het congres tot Koning verkozen. Zijn vader veranderde, na deze verkiezing, *niet* van gedachten, en nogtans werd de bezending daar vele dagen opgehouden eer haar de bepaalde weigering van een geuſurpeerden troon werd medegedeeld. Deze ſchijnbare tijdvermorſing was in effecte eene belangrijke tijdwinst: alles bleef intusſchen *en ſuspens;* een ieder bleef op den eindelijken afloop *wachten*, behalve degenen, die heime-

lijk in ijver verdubbelden om zich deze *entreacte* te nutte te maken. Dat dit de Franschen waren, loopt genoeg in 't oog; en dat SURLET en eenige zijner collegaas in het geheim waren, valt niet te betwijfelen. Ik hou het er voor, dat in Parijs de benoeming van welgemelden schapenfokker tot Regent van Belgie besloten en voorbereid was, louter om daar den provisionelen stand van zaken te rekken, en intusschen eene nieuwe combinatie te intrigueren.

De stemmen der geestelijkheid hadden, op slechts éóne na, zich vereenigd op den graaf FELIX DE MÉRODE, die haren bijzonderen lieveling schijnt te zijn, maar zijn hooggeboren had niet eens de helft der stemmen van zijnen mededinger bekomen. Een hard gelag voor iemand, die het zoo wel meent met de kerk, en die zoo gaarne den schepter des gezags zou gezwaaid hebben. Maar *bongré malgré* moet nu ook de geestelijke kudde zich scharen onder den herderstaf van den man, die, twijfel er niet aan, het Fransch Ministerie naar de oogen zien en in overeenstemming met deszelfs staatkundige inzigten handelen zal. Welk eene kostelijke aanspraak heeft de goede man gedaan bij het aanvaarden van zijn' post, en welk eene, niet minder

kostelijke en flemerige inzegening uit den mond van den tijdelijken prefident DE GERLACHE is er op gevolgd! Er zijn tranen geſtort van de teederſte aandoening. SURLET, DE GERLACHE, al de mannen van het congres, al het ſentimenteel volkje van de tribunes heeft een chorus gehuild en geſnikt, dat er ſteenen harten van gebroken zouden hebben. De heeren uit den geestelijken hoek manoeuvreerden ook drok aan met de zakdoeken, minder echter om tranen op te vangen of hunne aandoeningen aan te duiden, dan wel om hunne ſpijt te verbergen. Op deze algemeene verteedering volgde een uitbundig geraas, dat den Regent tot toejuiching werd aangerekend. Toen hij de vergaderzaal verliet, om zich in een rijtuig naar zijne nieuwe woning te begeven, had het gepeupel de paarden van hetzelve uitgeſpannen, met oogmerk om hun dienst te vervangen, maar papa SURLET had geen lust om van deze beleefdheid gebruik te maken, en maaide met zijne lange beenen door de zaamgeſchoolde menigte heen en haastte zich naar huis. De Bruſſelſche *Courrier* verwacht „dat voor Belgie de gouden eeuw is aangebroken, omdat het nu eenen vertegenwoordiger bezit, die ruim zoo wettig is als de hoofden van andere vol-

ken; zoodat de Mogendheden thans meer ontzag voor Belgie zullen hebben, en dus de geſchillen met Holland weldra vereffend zullen zijn." Als deze voorſpelling mogt vervuld en de geſchillen met Holland door de Mogendheden, derhalve, nu of later mogten vereffend worden uit *ontzag* voor Belgie, zouden die Mogendheden inderdaad een bewijs van zwakheid geven, dat van de bedenkelijkſte gevolgen voor de rust, de veiligheid en het geluk harer eigen Staten wezen zou.

Onder de eerſte verrigtingen van den Regent behoorde de zamenſtelling van zijn Miniſterie. DE GERLACHE werd benoemd tot Preſident van den Raad der Miniſters; terwijl tot Miniſters werden aangeſteld ALEX. GENDEBIEN voor de justitie, GOBLET voor de zaken van oorlog, CHARLES DE BROUCKÈRE voor de geldmiddelen, TIELEMANS voor de binnenlandſche zaken en S. VAN DE WEIJER voor de buitenlandſche zaken.

Aan de leden van het voorloopig beſtuur van Belgie is, als een blijk van erkentelijkheid voor bewezen dienſten, door het congres een douceur toegelegd van *f* 150,000. Deskundigen beweren, dat die lieden veel meer verdiend hadden, omdat, zonder hunne onbetaalbare ſtandvastigheid en vol-

harding, Belgie federt lang al weder verftoken zou geweest zijn van de voordeelen, welke de omwenteling over al de klasfen der ingezetenen, bijzonder over handel, fabrijken, landbouw en verdere takken van nationale industrie, zoo fpilziek uitgeftort heeft. Menfchen, die bekrompen denken, achten het eene fchaamtelooze verkwisting van 's Lands penningen, die beter befteed zouden zijn aan de kleeding en uitrusting der troepen, die weinig meer dan konkels onder hunne blouzen zouden dragen. De behoeftigen hadden gemeend, dat de omwenteling eigenlijk ten hunnen gevalle was gefabriceerd geworden, en dat derzelver leidslieden, louter uit belanglooze zucht voor het algemeen, hunne tijd en vlijt te koste zouden gelegd hebben om de lasten der burgerij te verligten, in plaats van die te verzwaren door anderhalve ton gouds na zich te ftrijken. Daar alles thans vrij is in Belgie, hebben de bewindsmannen begrepen, dat een ieder volkomen vrijheid had om over het gezegd douceur te denken en te zeggen wat hij wilde, en dat zij de zelfde onbetwistbare vrijheid hadden, om het douceur na zich te nemen.

De potter heeft niet meê mogen deelen van

deze *erkentenis.* Men begreep dat hij daarvoor te kort in dienst was geweest. . . Maar, *à propos!* weetje wel, Ferdinand! dat, volgens SALOMON's voorzegging, zijn logenmond inderdaad met zandfteentjes vervuld is geworden? Men moet hem, onder de flechten zelfs, voor een gevaarlijk mensch gehouden hebben, die van den Belgifchen bodem verdreven behoorde te worden; zoo als dan ook, op hooger wenk, door het fouvereine graauw, met den ftrop in de hand, gedaan is, zoo men wil tot bijzondere fatisfactie van de geestelijkheid. Dat het ventje een deugniet is, wisten wij lang al vóór de fraaije omwenteling; maar men moet, als men regtvaardig zal zijn, bekennen dat hij door zijne medemakkers gemeen behandeld is. Hij had al lang in den weg geloopen. De oprigting van de focieteit der onafhankelijkheid onder zijne voorzitting was een fchrikbarende angel in het oog zijner vijanden. Nu werden de ongerijmdfte fprookjes jegens hem onder de fchamele gemeente uitgeftrooid. Sommigen zeiden, dat hij eene Joodsgezinde priester was, die den Paus den voet had willen ligten, en dat hij, onder voorwendfel van een gemeenebest te vestigen, het Protestantsch geloof in Belgie wilde invoeren; anderen verzeker-

den, dat hij de godsdienst van St. Simon predikt, en dat die leer de veelwijverij veroorloofde; weder anderen verkondigden dat het gemeenebest niets anders was, dan het regt der werkbazen, om aan de arbeidslieden, die zij in dienst nemen, geen loon te betalen. Deze huismiddeltjes hadden eene gewenschte uitwerking. De helft dezer uitſtrooiſelen zou genoeg geweest zijn om hem vogelvrij te verklaren. Hij is dan ook door een half mirakel aan het opgehitst gemeen ontkomen, — welligt aan dezelfde handen, die hem in de vroegere dagen der omwenteling Brusſels muren binnentrokken! *Sic tranſit gloria mundi!* — En de man, die zoo veel ondervinding van de geaardheid des volks verkregen heeft, blijft nog altijd van zijnen republikeinſchen regeringsvorm voortdroomen! Hij is weder naar Frankrijk uitgeweken, om daar die droomerijen, in Belgie voor contrabande verklaard, voort te zetten. Inmiddels ſchelt hij zijne oude vrienden voor niet minder dan ſchelmen, en voorſpelt zijne landgenooten, dat zij nooit het volle genot der omwenteling ongeſtoord zullen kunnen ſmaken, dan nadat Belgie een gemeenebest geworden zal zijn. Zijne Parijſche vrienden, waarvan er reeds eenigen achter de tralies zitten, om op eene

negative wijze van de zaligheid der *abſolute* vrijheid nog inniger doordrongen te worden, vertroosten hem met de hoop op eene betere toekomst, vermanen hem tot volharding in den ſtrijd tegen de domkoppen, die den besten waarborg voor de beſtendigheid van het volksgeluk in eene conſtitutionele monarchie wanen te vinden, en raden hem ten ſterkſten aan om, terwijl hij openlijk voor zijn gevoelen uitkomt, hetzelve tevens door alle mogelijk middelen Belgie in te ſmokkelen.

Laat ons nu eens opletten, Vriend! welke maatregelen verder door FRANKLIN-SURLET zullen genomen worden. Men weet waarlijk niet, of men Belgie beklagen moet van onder zulk een opperhoofd te land gekomen te zijn, of wel dat opperhoofd van zulk een volk te moeten regeren. Dit behaagt mij ondertusſchen in den Regent, dat hij beſcheiden genoeg geweest is, om noch den troon, noch de paleizen van onzen aangebeden Vorst te ontwijden.

De Hemel geve maar, dat er ſpoedig een einde kome aan den benarden toeſtand onzes Lands!

Als van ouds, en beſtendig

Geheel de uwe,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

NEGEN EN VEERTIGSTE BRIEF.

Mejufvrouw CORNELIA VAN KLARENDONK, *aan Mejufvrouw* HENRIETTE VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Rotterdam, 10 Maart 1830.

Lieve Vriendin!

Nog dagelijks herdenk ik met genoegen de gelukkige dagen, die ik onlangs met u en uwe waarde ouders, onder hun gastvrij dak, heb mogen doorbrengen. Bedank hen nogmaals voor de vele beleefdheden, die zij mij bewezen hebben. In een onzer gefprekken heb ik opgemerkt, dat Mijnheer uw vader wel eens eenige bijzonderheden wenschte te vernemen omtrent hetgeen hier ter plaatfe meer dan elders voor de zaak des Vaderlands gedaan is. Na mij deswegens naauwkeurig te hebben doen onderrigten, kan ik thans het vermaak hebben Zijn Edele het navolgende mede te deelen.

Wat het fonds tot onderhoud der huisgezinnen

van uitgetrokken fchutters betreft, dat hier met zulk een algemeenen bijval is tot ftand gebragt geworden, deswegens heb ik u vroeger gemeld al wat er mij van bekend was geworden. In meer plaatfen heeft men dergelijke fondfen bijeen gebragt, meestal, naar ik hoor, met het beste gevolg.

Doch als eenig mag befchouwd worden hetgeen hier ten behoeve der land- en zeemagt verrigt is door eene Commisfie, die zich gevormd had naar aanleiding van het 6de artikel van Zijner Majesteits befluit van den 11den October 1830, inhoudende: „ dat de pogingen van zoodanige perfonen, welke zelven niet kunnen uittrekken, om, hetzij door geldelijke bijdragen, hetzij door het leveren van wapenen, uitrustingftukken, of andere behoeften, hetzij door het bezorgen en equiperen van vrijwilligers, ook het hunne bij te dragen om de vrijwillige wapening te bevorderen, met welgevallen befchouwd, en met erkentenis voor de zaak des Vaderlands door den Koning zouden worden aangenomen.”

Mijne verdienftelijke ftadgenooten G. C. TIELENIUS KRUYTHOFF, H. H. VAN DAM en J. VAN HARDERWIJK, RZ., die deze Commisfie uitmaak-

ten, gaven van derzelver bestaan als zoodanig in de stadscourant kennis. Ik zal u niet behoeven te doen opmerken, dat tot de volvoering dezer taak veel tijd en moeite vereischt werd. Maar welke zwarigheden komt men niet te boven, wanneer men, zoo als hier het geval was, uit belangelooze vaderlandsliefde handelende, zijne belooning alleen zoekt in de bewustheid van de wezenlijkste diensten aan de goede zaak te bewijzen? De Commissie heeft dan ook de voldoening mogen smaken, dat men hare onderneming toegejuicht en zoo onbekrompen ondersteund heeft, dat er zeer aanmerkelijke bezendingen van hemden, sokken en handschoenen, ten behoeve des Legers, naar 's Rijks magazijn van kleeding en uitrusting, te Delft, door haar zijn ten uitvoer gebragt geworden. Bovendien heeft zij meermaals afzendingen van wanten en tabak aan Zijner Majesteits zeemagt voor Antwerpen gedaan; terwijl door hare tusschenkomst bijna 5000 onder- en bovenlakens, ten behoeve der bezetting te Bergen op Zoom, *kosteloos* alhier geconfectioneerd zijn. Verder heeft zij de schepelingen voor Antwerpen ook van eenige lectuur voorzien. Ik sluit hierbij in een lief versje, door een der leden van de Commissie vervaardigd

na het treurig geval met den onverschrokken VAN SPEYK. Van hetzelve is een groot aantal afdrukken aan den Kapitein-luitenant KOOPMAN door haar toegezonden, om onder de vlotelingen uitgedeeld te worden.

Ik moet niet vergeten hier nog bij te voegen, dat het grootste gedeelte der hemden en sokken door de armen *kosteloos* genaaid en gebreid is. Men mag dus zeggen, dat hier ter stede groot en klein, rijk en arm, het zijne bijgedragen heeft om, naar vermogen en middelen, het Vaderland in zijnen nood behulpzaam te zijn.

Gij zult u herinneren, dat ik u gezegd heb, dat de Heer Mr. P. G. J. HOOG, alhier, het plan gevormd had eener Loterij van vrouwelijke handwerken, waaraan ik iets van mijn borduurwerk had toegevoegd. Men berekent dat de ingezonden en nog te verwachten voorwerpen het aanmerkelijk getal van 800 stuks bedragen zal. Daaronder munten uit twee stukken, door Hare K. K. Hoogheid Mevrouw de PRINSESSE VAN ORANJE, en een ander, door Hare K. Hoogheid de PRINSES FREDERIK ingezonden. Het provenu dezer Loterij zal in 's Lands kas worden gestort.

Ik heb hier onlangs met veel genoegen bezocht

eene tentoonſtelling van ongeveer 400 ſtuks ſchilderijen, teekeningen enz., door eene Subcommisſie alhier (*) verzameld vòor de Kunstverloting, die in Amſterdam plaats zal hebben. Gij zult uit de nieuwspapieren gezien hebben, dat dit plan omtrent gelijktijdig ontworpen was, te Nijmegen door de Heeren W. B. E. PARAVICINI DI CAPELLI, Kolonel, C. H. PHAFF en P. STADNITSKI, en te Amſterdam door de Heeren C. VAN DER VLIET, PSZ., J. W. PIENEMAN, E. VAN HARLINGEN, JR., en A. J. VAN EYNDHOVEN, en dat deze Heeren zich vereenigd hebben, om gezamenderhand het voorgeſtelde doel te bereiken. Ook de opbrengst dezer Loterij, waarvan de voorwerpen, naar men wil, de 2000 ſtuks zullen naderen, zal tot ſtijving van 's Lands kas worden aangewend.

Hoe benijde ik op dit oogenblik uw talent in het bloementeekenen! Ik kan mij zoo voorſtellen, met hoe veel ijver gij u bezig houdt om een meesterſtukje voor deze verloting te vervaardigen. Bekend met uwe vurige vaderlandsliefde, ben ik ver-

(*) Deze Subcommisſie beſtaat uit de Heeren C. BAKKER, P. VAN DER DUSSEN VAN BEEFTINGH, H. H. VAN DAM, J. VAN HARDERWIJK, RZ., en G. C. TIELENIUS KRUYTHOFF.

zekerd dat gij ditmaal ongetwijfeld u zelve overtreffen zult. Hoor eens, lieve Jet! ik vind het wel heel galant van die Amſterdamſche en Nijmeegſche Heeren, dat zij ons in de gelegenheid geſteld hebben, om eene behulpzame hand aan ons ongelukkig Vaderland toe te reiken. Daarvoor dank ik hen met geheel mijn hart. Wat wij in ſtaat zijn bij te dragen, beteekent zeker weinig in vergelijking van hetgeen door onze jongelingſchap verrigt wordt; maar het denkbeeld van toch, naar vermogen, den Lande iets nuttigs te offeren, is mij zoet en verkwikkelijk.

Het is wel verdrietig, dat wij niets beſlisſends vernemen. Telkens wordt onze hoop opgewekt, en na verloop van eenige dagen wordt zij weêr volkomen vernietigd. Mijn' broeder verveelt nagenoeg de werkelooze toeſtand van ons Leger uitermate. In elken brief, dien wij van hem ontvangen, is beſtendig het refrain: *mogten wij maar vooruit!* Ik vrees dat dit geroep nog zoo lang duren zal, tot dat wij eindelijk hooren zullen: het Leger is opgerukt . . . en dan! . . met welke doodsangſten zal deze mare ons hart dan niet vervullen! Hopen wij echter nog, en, vordert 's Lands eer en welzijn eenen bloedigen, maar beſlisſenden

flag, vertrouwen wij dan op de dapperheid onzer benden en op de regtvaardigheid onzer zaak!

Groet voor mij uwe geachte Ouders, en geloof mij onveranderlijk

Uwe vriendin,

CORNELIA.

AAN

Zr. Ms. ZEEMAGT VOOR ANTWERPEN,

ONDER BEVEL VAN

DEN KAPITEIN-LUITENANT

J. C. KOOPMAN.

Lof, eer zij U, o Neêrlands Braven!
Die, d'aan uw' Vorst gezworen eed,
Voor 't oog van heel Euroop blijft ſtaven,
Wat helsch ontwerp 't verraad ook ſmeedt.
Laat vrij de muitzucht oproer kraaijen,
's Lands vlag zal ſteeds in eere waaijen,
Zoo lang *gij* voor haar waakt en ſtrijdt;
Dit voorbeeld kon VAN SPEYK ons geven,
Wiens naam bij 't nageſlacht blijft leven,
Wiens roem te hoog ſtaat voor den tijd!

Toont, toont het, dappre Waterleeuwen!
Hoe diep door lafaards ook verguisd,
Dat de eigen moed van vroeger eeuwen
Ook in Uw' heldenboezem huist.
Was Neêrland eens de fchrik van Spanje:
Gij, trouw aan WILLEM VAN ORANJE,
Braveert den felften wederftand;
Geen muiter zal ooit zegepralen,
Of Hollands wimpel nederhalen,
Neen! fiddrend voor dien hoon en fchand,
Acht gij den krijgspligt boven 't leven,
En ftelt uw eer in 't roemrijk fneven
Voor *Koning* en voor *Vaderland.*

J. VAN HARDERWIJK, Rz.

ROTTERDAM,
12 Februarij, 1831.

P. S. Op den 6den en 7den April heeft er te Leeuwarden insgelijks eene verloting plaats gehad van voorwerpen, door vaderlandlievende Vriefche vrouwen ten behoeve des Lands zamengebragt; insgelijks ook te Middelharnis eene verloting van vrouwelijke handwerken.

VIJFTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 15 Mei 1831.

Waarde Vriend!

Wij zijn aangenaam verrast geworden door de herwaartskomst, met verlof, van uwen zoon en den mijnen. Zij hadden er ons niet van verwittigd en ſtonden op het onverwachtst voor onze oogen. Mijne waarde Vrouw en onze lieve Henriette hebben tranen van genoegen geweend. De jongens zien er kapitaal uit. Gij zult er u morgen, als zij u dezen overhandigen, van kunnen overtuigen. De buitenlucht, de beweging, de geregelde levenswijs heeft hun waarlijk goed gedaan. Zij zijn echter maar half te vreden, omdat zij reeds zoo vele maanden onder de wapenen geweest zijn, zonder dat er nog iets van belang is voorgevallen.

Juist daarover mogen wij ons verheugen. Ik hou het wel voor ontwijfelbaar zeker dat, als de muitelingen een' aanval waagden, zij met bebloede koppen op hunnen verwenschten grond zouden terug geworpen worden; maar het is niet minder zeker, dat het aan onze zijde ook bloed zou kosten; en het bloed der onzen is te edel, te kostbaar om, buiten de volſtrektſte noodzakelijkheid, vergoten te worden, al wierd er ook de roemrijkſte overwinning door behaald. Onze brave en verlichte Koning is van deze waarheid derwijze overtuigd, dat hij met de meeste gematigdheid in deze critieke oogenblikken blijft handelen, en zoo veel toegeeft, als met zijne waardigheid en 's Lands eer maar beſtaanbaar is. Zonder deze vaderlijke bezorgdheid, zou hij, buiten kijf, reeds alle gemeenſchap hebben afgeſneden met de gezanten der Mogendheden te Londen, die op zijne uitnoodiging zich met de zaken van Belgie bemoeid hebben en, inderdaad, *niets* voor hem, — *alles* voor de oproermakers gedaan hebben. Bovendien zou hij anders zeker dat onverdraaglijk geſpuis reeds krachtdadig gekastijd hebben voor het aanhoudend ſchenden van ons grondgebied, het tergen onzer braven en het verbreken der wapenſchorſing.

Dit alles zien onze vurige jongelieden niet zoo duidelijk in. Ik heb zelfs moeite gehad om hen te doen begrijpen, dat zij, zonder te vechten, reeds de grootste en onbetaalbaarste diensten aan het Vaderland bewezen hebben, omdat, indien wij niet eene zoo geduchte magt aan de grenzen hadden gehad, onze grond waarschijnlijk reeds overstroomd zou zijn geworden door Belgische en Fransche struikroovers, vagebonden en moordenaars, die het overschot van onzen vroegeren welvaart verslonden en, wat door hunne moordwoede gespaard wierd, onder het onverdraaglijkst juk zouden gebragt hebben. Zij blijven nog steeds hoop voeden, dat de gelegenheid zich zal opdoen om, door eene meer krachtige taal dan woorden, de lasterlijke onbeschoftheid te straffen van het plundertuig, dat de onzen van lafhartigheid durft beschuldigen. Wij, op onze jaren, Ferdinand! zien met een oog van medelijden neêr op de ellendelingen, die zich jegens onze krijgsbenden op eene zoo honende wijze uitlaten; maar de jongelieden trekken zich zulks ernstig aan, en branden van verlangen om onze laaghartige vijanden dien onverdienden hoon betaald te zetten. Intusschen blijft de lucht zwaar betrokken; en ik hou de

uitbersting van een verſchrikkelijk onweêr voor vrij waarſchijnlijk. Wij mogen ons, in dat ongelukkig geval, met het volst vertrouwen verlaten op den goeden geest en de dapperheid onzer krijgsbenden, en op de regtvaardigheid onzer zaak.

Maar gij ſchrijft mij thans zoo weinig, Vriend! Wat mag daarvan de reden zijn? Eilieve, meld dit eens ſpoedig aan

Uwen vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

EEN EN VIJFTIGSTE BRIEF.

De Heer FERDINAND MEERMANS, *aan den Heer* FRANS VAN LEEUWENHORST, *te 's Gravenhage.*

Amfterdam, 14 Junij 1831.

Hoog geachte Vriend!

Toen ik den 18den Mei op uwen aangenamen van den 15den dier maand kortelijk antwoordde, bevond ik mij lusteloos en eenigzins ongefteld. Ik behield mij toen voor, om u fpoedig mijne gedachten breeder omtrent een en ander mede te deelen; maar mijne ongefteldheid werd allengskens eene wezenlijke ziekte, die mij noodzaakte meer dan eene week het bed te houden; en, offchoon de koorts mij federt enkele dagen verlaten heeft, heb ik niet voor heden het durven wagen om mij aan mijn' lesfenaar te zetten. Het fpreekt van zel-

ven, dat mijn eerſte brief aan mijn oudſten en besten vriend gerigt is.

Wel mogt gij in uwen laatſten met alle regt en reden zeggen, dat onze jonge ſnaken wat volle driftig vallen. Ik heb dit ook beſpeurd toen zij onlangs zich hier bevonden. Maar ik heb er toch altijd, met innige tevredenheid, dit beſluit uitgetrokken, dat, als de voet aan 't paaltje moet komen, zij met mannenmoed op den vijand los zullen gaan. Zij hebben mij verzekerd, dat geheel onze land- en zeemagt in hunne geestdrift deelt. Wij mogen derhalve ons wel verzekerd houden dat, als het tot een' oorlog met de Belgen moet komen, hun verwijt van lafhartigheid door de onzen bloedig gelogenſtraft zal worden. Komt er eene ſchikking tot ſtand, beſtaanbaar met 's Vorſten regt en 's Lands eer, dat ik als wenſchelijk beſchouw, nog dan zal de Geſchiedenis de namen bewaren van zoo velen onzer dapperen, als zich door zelfopoffering en onverſchrokkenheid glorierijk onderſcheiden hebben. *Zoo als deze braven handelden, zouden duizenden in hunne plaats insgelijks gedaan hebben.* Hier kunnen wij gerust van de deelen tot het geheel beſluiten.

Ten ſpijt van den venijnigen laster van het Bel-

gisch plundergeboefte, zal de onpartijdige Geſchiedenis de daden in geheugenis houden, niet ſlechts van den *eenigen* VAN SPEYK, maar ook van

Eenen VAN HAREN, Roomsch-Katholijk Pastoor bij het garnizoen te Mons, die, kort na het uitbersten van den opſtand, met levensgevaar, zich van het Hollandſche vaandel des regements, bij hetwelk hij zich bevond, meester maakte, zich hetzelve om het lijf bond, en de trouwloozen verlatende, wien hij zijne herderlijke zorg verder onwaardig keurde, langs omwegen naar Holland ontſnapte en 's Lands geredde vlag aan onzen Koning bragt. *Dit deed een Hollander.*

Eenen Matroos, HOBEIN, die, op de hoogte van Biervliet, in het water ſprong en, onder eene hagelbui van vijandelijke kogels, met de grootſte koelbloedigheid, eene chaloup, behoorende tot de kanonneerboot, voor den Kapitalen Dam geſtationeerd, vlot maakte en met haar 's Lands vlag reddede (*). *Dit deed een Hollander.*

Eenen Koninklijken Jager, J. H. PEEREBOOM,

(*) Den 20ſten Maart.

die, aan het einde van het dorp Esbeek, *alleen* een kwartier uurs lang een levendig geweervuur onderhield tegen acht muiters, tot dat zijne krijgsmakkers ter hulp kwamen aanſnellen (*). *Dit deed een Hollander.*

Eenen Fuſelier, HENDRIK VAN LEUVEN, van de 10de afdeeling infanterie, tot de bezetting der Citadel van Antwerpen behoorende, die van eene caponnière naar beneden ſprong, en, in het gezigt van eenige honderd verſchrikt uiteen ſtuivende muitelingen, het door hen geplant oproervaandel met zijne tanden aan flarden ſcheurde (†). *Dit deed een Hollander.*

Welke heldendaden kunnen de rebellen tegenover ſtellen aan deze onbetwistbare blijken van trouw en moed onzer Landgenooten? Willen zij als zoodanig doen gelden de ſtoutmoedigheid, met welke zij zich tegen de vaderlijke regering van den besten Koning feitelijk verzet hebben? — Maar als men de zedelijkheid van den moed afzonderen mag, men omlauwer' dan den ſchelmenkop der

(*) Den 2den April.

(†) Den 17den Mei.

CARTOUCHES en andere fameufe ftruikroovers. — Neen! verachtelijk is en zal altijd blijven, niet flechts bij de Hollanders, die men *nu* van partijdigheid zou kunnen verdenken, maar bij al wat hier en elders, nu en in volgende jaren, redelijk denkt, AL wat door onze vijanden ftoutmoedigs mag verrigt zijn. Geene eer dus zullen zij ooit inoogften, noch voor het tot ftand brengen van hunne omwenteling, noch voor hunne ontelbare aanvallen op zwakke of luttel bezette punten van ons grondgebied. Wanen zij den geest van het tegenwoordig geflacht te beheerfchen, — de uitfpraak der nakomelingen ten hunnen voordeele te rigten door den wierook, dien zij zich zelven in hunne aanfpraken, redevoeringen, proclamaties en courantartikelen toezwaaijen? Overtollige moeite! — Men rigt de volken, evenmin als de individuus, naar hunne woorden, maar naar hunne werken. Die werken getuigen tegen hen, en logenftraffen al hunne pocherijen.

Om de waardij van hunne, als *glorieus* uitgebazuinde omwenteling te kennen, heeft men flechts met de grootst mogelijke onpartijdigheid tegen elkanderen in vergelijking te brengen, wat Belgie vóór die omwenteling was, en wat het na dezelve

geworden is. Snoeven de mannen des bloeds op hunne bevochten *Vrijheid*, men vindt in hare plaats eene verfchrikkelijke losbandigheid, die, allen wettigen teugel afwerpende, zich allerlei euveldaden veroorlooft; en met afgrijzen wenden onze oogen zich af van hunnen Vrijheidsboom, waaraan men eenen GAILLARD doodmartelen — eenen VOORTMAN gruwelijk pijnigen en verwonden ziet. Durven zij van de *Veiligheid* van perfonen en goederen fpreken, — is er ééne plaats in Belgie, alwaar men geene ingezetenen mishandeld of hen geplunderd en beftolen heeft? Of zal men zeggen, dat dit enkel in de eerfte dagen der herkregen Vrijheid plaats heeft gehad, en dat dergelijke ongeregeldheden onaffcheidelijk zijn van groote ftaatkundige gebeurtenisfen? Maar het was *onder het Regentfchap van* SURLET, dat men te Brusfel de Heeren MATHIEU MOORMANS en JONES, te Antwerpen de Heeren DE CATERS, GEELHAND, DE MOOR en DE COCK heeft uitgeplunderd, en dat men, in Brusfel, Gent en Luik, de perfen en letterkasfen verwoest heeft van journalen, die niet volkomen in den geest der factie gefchreven werden. — Verheffen zij zich op *Verlichting* en *Befchaving?* Maar men heeft alle in-

ſtellingen vernietigd, die haar in de laatſte vijftien jaren in dat Land der domheid bevorderd hebben! — Of hebben zij de onbeſchaamdheid om van *Welvaart* te ſpreken? Adres aan de klaagliederen der kooplieden en fabrikanten uit Gent, Antwerpen en Luik!

Wat moet er eindelijk van dit zwaar bezochte Land worden, dat onzen besten Koning op zoo vele aan deszelfs industrie prijs gegeven ſchatten — op zoo vele tranen der vaderlijkſte bezorgdheid, — ons Vaderland op zoo vele opofferingen van goed en bloed te ſtaan komt? Het heeft zijne onafhankelijkheid gedecreteerd; Frankrijk heeft dezelve *zonder reſerve*, de gevolmagtigden der groote Mogendheden hebben die *voorwaardelijk* erkend. Onder deze voorwaarden behoorde het aannemen der protocollen, maar de Belgen bekreunen zich aan geene protocollen, en hebben, in plaats van naar ſchikkingen, raadgevingen en bedreigingen te luisteren, onafhankelijk, hunnen eigendunkelijken weg blijven bewandelen, en Prins LEOPOLD VAN SAKSEN COBURG tot hunnen Koning verkozen. Eene commisſie van tien congresmannen bevindt zich te Londen, en zet ſedert eenige dagen alle zeilen bij om

de kroon aan hem kwijt te worden. Daar men zich herinnert, dat deze Prins, toen men hem vroeger over die kroon ſprak, te kennen gegeven heeft, dat hij, die dezelve aannam, een dwaas of een bedelaar moest zijn, is er geene waarſchijnlijkheid, dat hij zijn Duitſchen kop in eene kroon ſteken zal, die hij vroeger ſlechts voor een' bedelaar of een' zot begeerlijk rekende. Misſchien heeft hij ook in het Franſche dagblad *le Temps* gelezen, dat zich iemand had opgedaan, welke de weddingſchap wilde aangaan, dat degeen, die den Belgiſchen troon zou mogen beklimmen, eer nog zes maanden verloopen waren, of weggejaagd of opgehangen zou worden. Het denkbeeld van opgehangen te zullen worden, dat den armſten duivel het koude zweet doet uitbreken, moet waarachtig wel ten minſte eene beroerte op het lijf jagen van een' man, als onze LEOPOLD, die een koninklijk inkomen heeft en het vette der aarde in geene geringe mate geniet. Nu is het zeker wel denkelijk, dat VAN DE WEIJER, DE MÉRODE en verder gezelſchap den Prins op *hun* woord verzekeren zullen, dat hij niet alleen volſtrekt in Belgie niet opgehangen zal worden, maar dat ze hem mag-

tig lief zullen hebben en hem als eenen redder en verlosfer op de handen dragen zullen. Maar de Prins, die Fransch verftaat en de Belgifche bladen gezet beftudeert, heeft daarin gevonden, hoe zekere abt DE HEARNE op den 31ften Mei in het congres met zoo vele woorden heeft gezegd: „ Mannen - broeders! het is niet te ontkennen, dat de Katholijke opinie, welke de opinie der volksmasfa is, zich tegen de benoeming van Prins LEOPOLD verzet. Deze opinie, het is waar, berst *tot dus verre* niet luide uit, maar zij beftaat niettemin, en zal, *bij de eerfte gelegenheid*, uitbersten." Zoo fprak, of *ver*fprak zich een geestelijke. En LEOPOLD, al mag hij dan niet van de fnedigften wezen, weet toch heel wel, dat de masfa der Belgen te dom is om voor joost te danfen, en dat zij gedwee aan het lijntje der priesterfchap loopt, die wel niet veel wijzer is, maar haar toch flink onder den duim weet te houden. Kortom! Ik denk, dat, al praat de commisfie als brugman, Prins LEOPOLD het ftilletjes met complimenten, eetpartijtjes enz. zal laten afloopen, en dat de kroon, op nieuw afgewezen, in Brusfel terug komen zal. Wordt zij echter, onder bemiddeling der confe-

rentie, aangenomen, dan mag men hopen dat het zijn zal op eene wijze, die het goed regt van den Koning en van Oud-Nederland niet krenken zal. Mogt de Hemel ons maar zoo genadig zijn, dat er ſpoedig een einde aan onzen benaauwden toeſtand kwame!

Geloof mij ſteeds opregt en volkomen

Uw vriend,

FERDINAND MEERMANS.

TWEE EN VIJFTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 2 Augustus 1831.

Hoog geachte Vriend!

Door hetgeen er voorgevallen is federt het ſchrijven van uwen aangenamen laatſten, is de toeſtand van Belgie, zoowel ten onzen opzigte, als ten aanzien der groote Mogendheden ſchijnbaar, doch ook alleen maar ſchijnbaar van gedaante veranderd. Het bezit nu eenen Koning, die den troon beklommen heeft nadat het Brusſelsch congres de bewuste achttien artikelen, door de Gezanten der evengemelde Mogendheden, met overleg van Prins LEOPOLD, voorgeſchreven, had aangenomen. Men heeft die artikelen vredespreliminairen genoemd; maar om dien naam te verdienen, zouden zij de toetreding van onzen Koning vereischt hebben. En daar deze heeft begrepen, dezelve *niet* te kunnen

aannemen, en Prins LEOPOLD nogtans de kroon op grond derzelve *aangenomen heeft*, hangt Zijn Hoogheid, als 't ware, tusſchen hemel en aarde. Zonder de artikelen toch wilde hij geen Koning zijn, en mogt hij het naar het *bon plaiſir* der conferentie ook niet worden. Doch die artikelen, als baſis der kroonaanneming, beteekenden niets ter wereld zonder de ſanctie van onzen Koning. Die toetreding ontbrekende, zijn de artikelen niets meer dan *verworpen* voorſtellen, van geenerlei nut of waarde voor den Prins, omdat ze van geenerlei verbindende kracht zijn voor onzen Monarch. En derhalve heeft de Prins zich als Koning laten kroonen door de opſtandelingen, zonder dat er met gemeen overleg een' grondſlag is vastgeſteld, op welken eene ordelijke en regtvaardige ſcheiding van Oud-Nederland en Belgie tot ſtand zou kunnen gebragt worden. Onze betrekking tot de opſtandelingen, al hebben die dan nu ook eenen gekroonden chef, is derhalve volſtrekt niet veranderd. Geen een eenig geſchilpunt is nog vereffend; de oude botſende vorderingen blijven beſtaan; en er ſchijnt nu eigenlijk minder uitzigt dan te voren op eene regtvaardige uitkomst langs minnelijke wegen te zijn. Lees, bid ik u, nog eens met aandacht

de bewuste Artikelen en het daarop door onzen Vorst uitgegeven Manifest, die ik beiden hiernevens voeg, opdat gij ze, bij het lezen van dezen brief, dadelijk onder het oog zoudt hebben.

Wanneer ik deze beide ſtukken gadeſla en tevens het oog vestig op hetgeen ik in Belgie zie gebeuren, komen mij deze vragen voor den geest:

Is deze heele historie wel zuiver ſpel?

Zoo neen, wie is dan *dupe*, LEOPOLD, Belgie of Holland?

Zuiver ſpel kan ik niet gelooven dat het is, 1°. omdat de 18 artikelen veel hebben van hetgeen men, in gemeenzame ſpreekwijs, een wasſen neus noemt. Mr. LEBEAU, ex-minister van Buitenlandſche zaken te Brusſel, en inventeur, als men meent, van het projet, heeft in geheime congresvergadering uitleggende toelichtingen gegeven, die den dag niet konden velen, en tot *but* hadden, om de leden het ſublieme zijner combinatie te doen beſeffen en hen tot het aannemen der preliminairen over te halen. Waartoe die geheimzinnige manoeuvres, als de zin der artikelen, in verband met het plan, duidelijk en klaar was? 2°. Omdat LEOPOLD de kroon van Belgie heeft aangenomen zonder naar de toetreding van onzen Koning te wach-

ten, of liever, nadat hij ftellig wist, dat Zijne Majesteit geen genoegen had genomen met de voorgeflagen vredespreliminairen.

Is er dus alle reden om te veronderftellen, dat hier (om nogmaals eene gemeenzame fpreekwijs te bezigen) op flagen om den arm en achterdeuren gerafineerd is, dan komen wij op de tweede vraag, wie hier dan eigenlijk *dupe* is?

Ons Land zeker niet, omdat de Koning zich doodeenvoudig blijft gedragen aan hetgeen in de beruchte protocollen omtrent limieten en fchulden is geftipuleerd, en Hoogstdezelve derhalve niets te maken heeft met de 18 artikelen, noch met alles, wat, federt het aannemen derzelve door het Belgisch congres, is voorgevallen. De Belgen dus blijven te zijnen aanzien hetgeen zij vroeger waren, rebellerende onderdanen, die zich een opperhoofd gekozen hebben, hetwelk Zijne Majesteit verklaart als zijn' vijand te befchouwen.

Zal Belgie *dupe* zijn? — Zou dan de minderheid van het congres, die de 18 artikelen verworpen heeft, lont geroken, — zouden daarom fommigen van deszelfs leden eene koninklijke lijkftaatfie bij het ter aarde beftellen der roemruchtige omwenteling in het verfchiet befpeurd hebben? En zou

mitsdien de zin der gezegde artikelen voor eene zoodanige uitlegging vatbaar zijn, dat onze Koning in het verder onbetwist en onbemoeilijkt bezit blijven zou van Luxemburg, het Limburgſche en den linker oever der Schelde? Maar de integriteit van het grondgebied, in verband met de conſtitutie, is door Prins LEOPOLD bezworen! De antwoorden, door hem aan Gedeputeerden uit die ſtreken gegeven, zijn daarmede in overeenſtemming! — Dit alles verwijdert het denkbeeld van de erkenning onzer regten. Alleen moet ik ten opzigte van 's Prinſen antwoorden nog aanmerken, dat Zijn Hoogheid minder gunſtige reſultaten van vechten, dan van onderhandelingen verwacht. Verder mag men niet voor doelloos houden, dat men van de handlangers der hoofdrebellen eene menigte gevangen gezet, in regten betrokken en naar buitenslands heeft laten ontſnappen; terwijl men verſcheiden der ergſte belhamers naar Londen, Parijs en Weenen in *misſies* afſcheept, misſchien om geen last van hunne tegenwoordigheid in de reſidentie te hebben. Daarbij is de benoeming eener nieuwe repreſentative Landsvergadering door den Prins bevolen. . . Ik weet niet, Ferdinand! maar ik twijfel inderdaad, of de aanleggers van het oproer niet

op het punt zijn om hun ſpel *codille* te verliezen; en — dit mogen wij er bijvoegen — zulks zou een onbetaalbare zegen zijn voor Belgie. Indien dus de aanneming der 18 artikelen en de troonsbeklimming van den Prins dit gevolg mogt hebben, zou men, ja, de factie wel als *dupe* kunnen beſchouwen, maar Belgie geluk mogen wenſchen van, duperender wijze, uit eenen jammerlijken draaikolk gered te zijn geworden.

Is dit waarlijk het geval, en moet de Prins deze gelukkige toekomst aan Belgie beſchikken, dan moet hij leep zijn en wel op zijn tellen pasſen: want wee zijn gebeente als de factie anders zijn toeleg merkt!

Maar is zijne overkomst niet van dubbelzinnige beteekenis, is hij *de bonne foi* het kanaal overgeſtoken, om met hart en ziel de verfocijelijke zaak des oproers en verraads te omhelzen, — dan hou ik hem alleen voor *dupe*. Ik laat in 't midden, of de Engelſchen, die goede financiers zijn, dien duren kostganger niet hebben zoeken te lozen. Maar zeker is het, dat men hem misleid heeft, zoowel omtrent de geſteldheid van zaken in Belgie, als omtrent de bevredigende gevolgen, die uit zijne aanneming der kroon zouden voortvloeijen.

Laten wij voor een oogenblik veronderſtellen, dat zijne ziel uit zoo veel laagheid zij zamengekneed, dat hij, zonder zich te ſchamen, een kroon op het hoofd heeft laten zetten, die niet disponibel was, en waardoor hij zich dus in het gelid geſchaard heeft, en wel vooraan, van de plunder- en roovershorde, die zich gewapenderhand tegen eenen wettigen, regtvaardigen en zachtmoedigen Koning, dien zij gehoorzaamheid ſchuldig was, verzet en hem en zijne Erven eigendunkelijk van den troon vervallen verklaard heeft. Maar de man moet meer dan half zot zijn, om zich in het hoofd te hebben laten brengen, dat zijn onberaden ſtap een volkomen vertrouwen van het Belgiſche volk, eene volkomen ſlaging van zijne vorſtelijke bedoelingen, een ongeſtoord genot der zaligheden van zijnen rang ten gevolge zou hebben. Hij wist toch, wat de overſtemde minderheid in het congres tegen hem ingebragt had; hoe de geestelijkheid jegens eenen Onroomſchen Koning WILLEM gehandeld heeft; wat de fabrikanten en kooplieden van zijne betrekking tot Engeland vreezen; welk een turbulent, onhandelbaar, fanatiek en dom volk de Belgen zijn; hoe zij dit met ondeugende kinderen gemeen hebben, dat ze om te meer dwingen

naarmate ze meer lekkers ontvangen; hoe zij onderling verdeeld zijn in partijen, waarvan de eene de restauratie der wettige dynastie, de andere eene vereeniging met Frankrijk, eene andere weder eenen republikeinſchen regeringsvorm verlangt. Heeft men hem op de mouw geſpeld, dat hij, als een andere ALCIDES, over alle deze zwarigheden triomferen zou, en — heeft hij dit kunnen gelooven!!?

Maar in welk eene benaauwde houding zit hij daar nu op dien, door hem overweldigden troon! Waant hij Oud-Nederland ſchrik aan te jagen, omdat hij tusſchen twee beſchermende bolwerken van Engeland en Frankrijk op dien troon plaats genomen heeft? — Schaapskop! wij lagchen om heel het poppenſpel van uwen zegevierenden intogt, uwe huldiging en al die nietige aperijen, welke er mede gepaard zijn gegaan. *U* en *heel Belgie* te vreezen is een te armzalig idée, dan dat dit één eenig Hollandsch hart zou kunnen beheerſchen. En wat uwe bolwerken betreft, — indien de conferentie niet vaarwel zegt aan den laatſten zweem van regtvaardigheid, zal u, ten koste van Holland, geene tirannieke hand ter hulpe toegereikt worden. Klinkt het woord VOORUIT!

van den troon, dan ligt gij met uw heel gewaand Koningrijk in den modder! . . en dan *sauve que peut!* . . als gij Calais nog halen kunt. . . Kortom, Prins! gij hebt u ſcheep begeven op eene wrakke ſchuit, met eene berooide en trouwlooze equipage; de zee, die gij met geſchal van pauken en trompetten ingezeild zijt, is onſtuimig, en omringd door blinde en zigtbare klippen en rotſen. De lucht hangt zwaar betrokken; er broeit een verſchrikkelijk onweêr; vogelen van ſlechte beduidenis omgieren krasſend uw vaartuig; in dezen nood zoudt gij vooral geen kwaad doen van naar eene ſtevige plank om te zien, ten einde u bij de ophanden vernieling van uw ſcheepje daaraan vast te klemmen, en, bewijst de Hemel u tot uitkomst deze genade, aan eenigen oever door menschlievende redders opgevischt te worden.

Intusſchen wenſchen wij, dat gij in de hand der diplomatie een werktuig moogt zijn om de oproerige Belgen tot redelijke denk- en handelwijze te brengen, en — dat gij heelhuids van deze precaire onderneming moogt afkomen!

Met deze aanſpraak aan Prins LEOPOLD lei ik gisterenavond, tamelijk laat, de pen neder. Van morgen komt mij de Dagorder van den Prins *van*

Oranje, van gisteren, in handen; — ik voeg ze hiernevens; — nu ſtaat die moedige en beproefde Held aan de ſpits onzer krijgsmagt, en heeft aan dezelve het zoo lang gewenschte VOORUIT! toegeſproken. Onze troepen rukken op. God geve eene gelukkige uitkomst! . . Mijn hart ſmelt in aandoeningen. . . tranen ſtaan in mijne oogen. . . mijne hand beeft . . . ik denk aan 't Vaderland, aan den Koning, aan de Aanvoerders onzer heirmagt, aan onze dierbare betrekkingen . . . mijn blik verheft zich tot den Almagtige, — en, ſteunend op de regtvaardigheid onzer zaak, kittelt mij de gedachte, dat HOLLANDS ONTWAAKTE LEEUW op dit oogenblik welligt reeds zijn' klaauw in de ingewanden onzer vijanden geſlagen heeft. Wapenen wij ons intusſchen met moed! God weet of wij onze kinderen wederzien, en zoo al, in welk een toeſtand! . . Ik kan niet meer. . . Vaar ſteeds wel! en geloof mij onveranderlijk en hoogachtend

Uw vriend,

FRANS VAN LEEUWENHORST.

DE ACHTTIEN ARTIKELEN

DER

LONDENSCHE CONFERENTIE.

Aangedreven door het verlangen om de moeijelijkheden te bemiddelen, die alsnog de afdoening der zaken van Belgie weërhouden, heeft de Conferentie gemeend dat de navolgende artikelen, die de preliminairen van een vredesverdrag zouden uitmaken, tot de bereiking van dit doeleinde zouden kunnen leiden. Zij heeft mitsdien besloten, dezelve aan de beide partijen voor te stellen.

Art. I. De grenzen van Holland zullen bevatten al het grondgebied, de steden en plaatsen, die in het jaar 1790 tot het voormalig gemeenebest der Vereenigde Nederlanden behoorden.

II. Belgie zal bestaan uit al het overig grondgebied, hetwelk in de verdragen van 1815 de benaming van het Koningrijk der Nederlanden ontvangen heeft.

III. De vijf Mogendheden zullen hare goede diensten aanwenden, opdat de *status quo* in het Groothertogdom Luxemburg worde gehandhaafd gedurende den loop der afzonderlijke onderhandeling, die de Souverein van Belgie zal openen met den Koning der Nederlanden en met de

Duitſche Confederatie, ten aanzien van gezegd Groothertogdom, — eene onderhandeling, onderſcheiden van het vraagſtuk der grenslijnen tusſchen Holland en Belgie.

Het verſtaat zich dat de vesting van Luxemburg de vrije gemeenſchap met Duitschland behouden zal.

IV. Indien bewezen wordt, dat het Gemeenebest der Vereenigde Nederlanden niet uitſluitend de ſouvereiniteit in de ſtad Maastricht in 1790 uitoefende, zullen de beide partijen trachten zich door eene convenabele ſchikking onderling te verſtaan.

V. Daar uit de grondſlagen, in het 1ſte en 2de artikel gelegd, volgen zou dat Holland en Belgie enclaveringen zouden bezitten op hun wederzijds grondgebied, zullen er tusſchen Holland en Belgie minnelijke ruilingen plaats hebben, die men wederkeerig als geſchikt zou mogen keuren.

VI. De wederzijdſche ontruiming van grondgebied, ſteden en plaatſen zal, onafhankelijk van de ſchikkingen omtrent de ruilingen, plaats hebben.

VII. Men begrijpt, dat de bepalingen van het 108ſte tot het 117de artikel ingeſloten van de generale acte van het Weener congres, betrekkelijk de vrije vaart op de rivieren en vloeden, van toepasſing zullen zijn op de rivieren en vloeden, die door het grondgebied van Holland en van Belgie vloeijen.

De ter uitvoerlegging dezer bepalingen zal in het kortst mogelijk tijdsverloop worden geregeld.

De deelhebbing van Belgie aan de Rijnvaart, door de

binnenwateren tusſchen dien vloed en de Schelde, zal het onderwerp uitmaken eener afzonderlijke onderhandeling tusſchen de belanghebbende partijen, waaraan de vijf Mogendheden hare goede dienſten bewijzen zullen.

Het gebruik van het Kanaal van Gent naar Terneuſe en de Zuid-Willemsvaart, daargeſteld gedurende het beſtaan van het Koningrijk der Nederlanden, zal gemeen zijn aan de ingezetenen der beide Landen; er zal een reglement omtrent deze aangelegenheid worden vastgeſteld.

De loop der Vlaamſche wateren zal op de geſchiktſte wijze geregeld worden, ten einde overſtroomingen te voorkomen.

VIII. Ter uitvoering van de voorgaande 1ſte en 2de artikelen zullen, zoo ſpoedig mogelijk, Hollandſche en Belgiſche commisſarisſen-demarcateurs in de ſtad Maastricht bijeen komen, en overgaan tot de demarcatie der grenzen, die Holland en Belgie moeten ſcheiden, overeenkomſtig de te dezen aanzien in art. 1 en 2 vastgeſtelde beginſelen.

Deze zelfde commisſarisſen zullen zich bezig houden met de ruilingen, door de bevoegde magten der beide Landen achtervolgens art. 5 te doen.

IX. Belgie zal in zijne grenzen, die, overeenkomſtig de beginſelen, in de voorgaande preleminairen vastgeſteld, zullen bepaald worden, ten eeuwigen dage eenen onzijdigen ſtaat uitmaken. Zonder zich te bemoeijen met het inwendig beſtuur van Belgie, waarborgen de vijf Mogendheden deze eeuwigdurende onzijdigheid, gelijk ook de integriteit en de onſchendbaarheid van zijn grondgebied in de grenslijnen, vermeld in het vorig artikel.

X. Door eene regtvaardige wederkeerigheid, zal Belgie gehouden zijn deze zelfde onzijdigheid jegens alle andere Staten te obferveren, en geenerlei ftorenis toe te brengen aan hunne in- of uitwendige rust, behoudens zijn regt om zich altijd te verdedigen tegen alle vreemde aanranding.

XI. De haven van Antwerpen zal, overeenkomftig art. 15 van het verbond van Parijs, dato 30 Mei 1814, bij aanhoudendheid alleen eene handelhaven blijven.

XII. De verdeeling der fchulden zal op eene zoodanige wijze plaats hebben, dat op elke der twee partijen het geheel der fchulden valle, die oorfpronkelijk, vóór de vereeniging, op hare onderfcheiden territoiren drukten, en dat in eene regtvaardige evenredigheid de zoodanige verdeeld worden, die gezamenlijk zijn aangegaan.

XIII. De commisfarisfen-liquidateurs, van wederzijden banoemd, zullen dadelijk bijeen komen.

Het eerfte voorwerp hunner zamenkomst zal zijn het aandeel te bepalen, dat Belgie voorloopig, en behoudens de liquidatie, betalen zal voor de dienst van een aandeel der renten van de in het vorig artikel vermelde fchulden.

XIV. De krijgsgevangenen zullen van wederzijden, veertien dagen na de aanneming dezer artikelen, terug gezonden worden.

XV. De fequesters, op de goederen van particulieren in de beide Landen gelegd, zullen dadelijk opgeheven worden.

XVI. Geen ingezeten van plaatſen, ſteden of grondgebied, wederkeerig ontruimd, zal ter verantwoording geroepen of bemoeijelijkt worden wegens zijn vroeger ſtaatkundig gedrag.

XVII. De vijf Mogendheden behouden zich voor, hare goede dienſten te leenen, wanneer die door de belanghebbende partijen ingeroepen zullen worden.

XVIII. De wederzijds aangenomen artikelen zullen in een definitif verdrag worden veranderd.

(*Get.*) ESTERHAZY, DE TALLEYRAND, PALMERSTON, BULOW, MATUSZEWICZ.

ANTWOORD

DER

NEDERLANDSCHE REGERING.

EXCELLENTIEN!

De Heer Baron VAN WESSENBERG heeft mij den brief ter hand geſteld, welke Uwe Excellentien mij de eer deden, mij, onder dagteekening van den 27ſten Junij laatstleden, toe te zenden. Deze brief ging vergezeld van eene nieuwe reeks voorſtellen, in achttien artikelen ver-

vat, die tot preliminairen zouden ſtrekken van één vredesverdrag tusſchen Holland en Belgie.

De Koning, onder wiens oog ik mij gehaast heb deze mededeeling te brengen, kennis van dezelve genomen, en haar, evenzeer als de conſideratien, aan Zijne Majesteit door den Heer Baron VAN WESSENBERG voorgeſteld, met al die kalmte en beradenheid overwogen hebbende, welke het belang der zaak en het gewigt der omſtandigheden vorderen, heeft mij gelast tot het geven van het volgende antwoord:

De annexe A van het 12de protocol, ſinds het tijdſtip der toetreding Zijner Majesteit, en in verband met het 11de en 12de protocol, waarvan deze annexe de ſlotſom bevat, de onveranderlijke grondſlag der onderhandelingen geworden zijnde, heeft de Koning Hoogstdeszelfs eerſte zorg moeten wijden aan de vergelijking dezer annexe tegen de achttien artikelen, thans voorgeſteld, om te ſtrekken tot preliminairen van een vredesverdrag tusſchen Holland en Belgie. Uit deze vergelijking is het gebleken, dat er een zeer wezenlijk verſchil beſtaat tusſchen de grondſlagen van ſcheiding, door den Koning aangenomen, en de achttien artikelen, en dat al de veranderingen, welke de conferentie in dit oogenblik aan deze grondſlagen voorſtelt te maken, ter gunſte van Belgie, en ten nadeele van Holland zijn. Eene korte ontwikkeling zal genoegzaem wezen, om die beide daadzaken te bewijzen.

Het tweede artikel van de annexe A ſluit het Groothertogdom Luxemburg, „ hetwelk, krachtens verſchillenden „ titel, door de Vorſten van het Huis van Nasſau als ei- „ gendom bezeten, uitmaakt, en zal voortgaan uit te ma- „ ken een beſtanddeel van het Duitſche Verbond," wel

uitdrukkelijk van het Belgisch grondgebied uit. De voorgestelde artikelen nu, de regten des Groothertogs in twijfel latende, zwijgen over deze uitsluiting, waarbij niet slechts het Huis van Nassau, maar ook Holland belang heeft, welks militaire toestand krachtdadig is gewaarborgd door den steun, welke de Souvereiniteit van het Huis van Nassau in het Groothertogdom Luxemburg denzelven aanbiedt, doch door de vereeniging van het Groothertogdom met Belgie verzwakken zou.

Er is meer: in het derde artikel der voorgestelde preliminairen kondigen de vijf Mogendheden aan, dat zij hare goede diensten zullen aanwenden om den *status quo* in het Groothertogdom te doen stand houden gedurende den loop der afzonderlijke onderhandeling, die de Souverein van Belgie met den Koning der Nederlanden, en met het Duitsche Verbond, opzigtelijk het voormelde Groothertogdom, zal openen.

Nu is deze *status quo* juist eene wezenlijke grief, waarvan Zijne Majesteit sinds lang het herstel verlangd heeft.

Wat verder het onbelemmerde verkeer der vesting Luxemburg met Duitschland betreft, deszelfs handhaving uitsluitend aan het Duitsche Verbond behoorende, zou de Koning Groothertog aan zijne verpligtingen jegens dat Verbond te kort doen, indien hij te dien opzigte eene vreemde competentie erkende. Daar bovendien de Belgen tot de annexe A niet zijn toegetreden, bevindt zich het 3de artikel der voorgestelde preliminairen in wederspraak met de nota, op den 7den Junij door de conferentie aan de gevolmagtigden des Konings toegezonden, waarin gezegd wordt: „ dat de vijf Mogendheden de belanghebbende „ partijen het voorstel eener ruiling van het Groothertog-

„ dom niet zouden doen, dan na de toetreding der Bel-
„ gen tot de grondflagen der fcheiding, door de confe-
„ rentie vastgefteld, en bereids door Zijne Majesteit aan-
„ genomen. Het is waar," volgens dezelfde nota, „ zul-
„ len de fchikkingen, die ten oogmerk zouden hebben,
„ het bezit van het Groothertogdom Luxemburg aan Bel-
„ gie te verzekeren, fchikkingen zijn met wederzijdfche
„ goedkeuring aangegaan; dat bezit zal niet kunnen ver-
„ kregen worden dan tegen billijke vergoedingen; deze
„ beginfelen zijn die der vijf Mogendheden, en zullen
„ het altijd blijven; zij belemmeren geenszins de beflui-
„ ten des Konings; verre van inbreuk te doen op zijne
„ regten, getuigen zij van eerbied voor dezelve, en ftrek-
„ ken flechts om, ten gevolge der équivalenten, welke
„ Zijne Majesteit zou meenen te kunnen aannemen, en
„ op den grondflag van wederkeerig nut, fchikkingen te
„ doen geboren worden, waarvan het eenige oogmerk zou
„ zijn, de bevestiging des vredes te verzekeren." Het is
weder waar, dat zoodanige ruiling, zoo dezelve immer op
het tapijt kon worden gebragt, uitfluitend van de com-
petentie des Konings en van het Duitfche Verbond zou
zijn; een beginfel, door de beide magtigfte Staten van het
Verbond, en andere leden van hetzelve luide aangekon-
digd; maar deze befchouwingen vernietigen de daadzaak
niet, dat art. 2 en 3 der voorgeftelde preliminairen eene
wezenlijke en Zijner Majesteit ongunftige verandering van
de annexe A bevatten. Het achterlaten van het 9de arti-
kel der annexe fchijnt weder de vraag ten voordeele van
Belgie voorbeflist te hebben. Men behield zich bij het-
zelve het onderzoek voor, of er mogelijkheid zou zijn,
de weldaad der neutraliteit, aan Belgie gewaarborgd, tot
naburige landen uit te ftrekken; een voorbehoud, dat men

vermoedt op het Groothertogdom Luxemburg toepasfelijk te zijn, maar dat men in de voorgeftelde preliminaire artikelen, uit hoofde der veronderftelde vereeniging van het Groothertogdom met Belgie, overbodig fchijnt geoordeeld te hebben.

Het vierde artikel der ontworpene preliminairen is nieuw. Men betwijfelt in hetzelve de uitfluitende uitoefening der fouvereiniteit binnen de ftad Maastricht door de Republiek der Vereenigde Nederlanden in 1790. Indien deze twijfeling gegrond ware, hetwelk men niet kan erkennen, zou deze omftandigheid niets voor Belgie bewijzen, hetwelk niet meer regten heeft dan Holland op het oude Bisdom van Luik zelf.

Naar luid van art. 4 van annexe A, zullen er door de zorgen der vijf Mogendheden zoodanige ruilingen en fchikkingen tusfchen de beide landen getroffen worden, dat zij dezelve het wederkeerig voordeel van een geheel aan elkander liggend grondgebied, en van een onbelemmerd verkeer tusfchen de fteden en plaatfen, in derzelver grenzen begrepen, zullen verzekeren.

Daar nu Belgie geene enclaveringen in het oude grondgebied der Vereenigde Nederlanden heeft, was deze voorwaarde zigtbaar in het belang van Holland. De voorgeftelde preliminairen fpreken integendeel flechts van ruilingen in der minne tusfchen Holland en Belgie, welke van wederzijdsch gerijf zouden kunnen geoordeeld worden. Er wordt geene melding meer gemaakt van eene geheele aan elkanderligging van grondgebied, noch van een onbelemmerd verkeer, noch van de verbindtenis door de vijf Mogendheden aangegaan, om, door hare bemoeijenisfen, fchikkingen daar te ftellen, die deze voordeelen aan de beide landen zullen verzekeren.

Het zesde artikel der voorgeſtelde preliminairen bevindt zich niet in de annexe A. „ De wederkeerige ontruiming „ der gronden, ſteden en plaatſen," zegt het, „ zal onaf- „ hankelijk van de ſchikkingen, tot de ruilingen betrek- „ kelijk, plaats grijpen." Nu zou deze ontruiming, eer alles zijn beſlag gekregen heeft, Holland berooven van den voornaamſten waarborg, dien het tegen een land in ſtaat van omwenteling bezit, om te zien uitvoeren, wat zal zijn bepaald geworden. Deze waarborg is aan Holland door de conferentie zelve verzekerd geworden, welke, naar luid der annexe A van het protocol n°. 10, aan de gezagvoerders in Belgie heeft doen verklaren, dat, indien de Belgiſche troepen den 20ſten Januarij niet waren teruggekeerd in de ſtellingen, welke zij den 21ſten November hadden, de citadel van Antwerpen niet zou ontruimd worden, en het is bewezen, dat de Belgiſche troepen, den 20ſten Januarij, niet in de gezegde ſtellingen zijn terug getreden.

Volgens artikel 7 der voorgeſtelde preliminairen, zal het doen deelen van Belgie in de ſcheepvaart van den Rijn langs de binnenwateren tusſchen dien ſtroom en de Schelde, het onderwerp eener afzonderlijke onderhandeling tusſchen de belanghebbende partijen worden, aan welke onderhandeling de vijf Mogendheden hare goede dienſten zullen verleenen. Het is belangrijk op te merken, hoezeer dit voorſtel, waarvan niet geſproken wordt in de annexe A, onaannemelijk is. Inderdaad, hoezeer de Koning bereid is, zonder verwijl onderhandelingen te openen, om de vrije vaart op de Schelde, naar luid der akte van het Weener congres te regelen, kan Hoogstdezelve bij deze onderhandelingen de goede dienſten van andere Mogendheden niet aannemen, vooral wanneer deze zelve

belanghebbende partijen bij het onderwerpelijke punt zijn. Deze bedenking raakt 's Konings waardigheid, de onafhankelijkheid van Holland en den eerbied, welken de Mogendheden aan die van alle volkeren toedragen, te zeer van nabij, om hier langer bij ftil te ftaan.

Het gebruik der Hollandfche kanalen ftaat allen natien vrij; even zoo is het in Belgie. Eene bijzondere overeenkomst, welke het gebruik van het kanaal van Gent naar Terneufe, en van de Zuid-Willemsvaart aan de inwoners der beide landen gemeen zou verklaren, zou dienvolgens van het algemeen beginfel afwijken.

Het achtfte artikel der voorgeftelde preliminairen gaat de bepaling van art. 5 der annexe A met ftilzwijgen voorbij, volgens welke bepaling de vijf Hoven, indien er verfchil van gevoelen tusfchen de commisfarisfen ter demarcatie mogt ontftaan, hetwelk niet in der minne zou kunnen gefchikt worden, derzelver bemiddeling zullen aanwenden, en de verfchillen, op de met de vastgeftelde beginfelen meest overeenkomende wijze, zullen verevenen. Eene eenvoudige weigering van de zijde der Belgifche demarcateurs zou mitsdien genoegzaam wezen, om alles tegen te houden.

Het negende artikel, hoewel voor het overige bijna gelijk aan het zesde der annexe A, is niet zoo duidelijk met betrekking tot de uitfluiting van het Groothertogdom Luxemburg, welke niet meer voorkomt in het 2de artikel.

De artikelen 12 en 13 vervangen de negen laatfte artikelen der annexe A, betrekkelijk de verdeeling der fchulden. Zij zijn geheel onvolledig, en ftellen eenen gansch verfchillenden grondflag daar, waarbij men de fchadeloosftelling en de menigvuldige opofferingen van Holland uit het oog fchijnt verloren te hebben; 's Gravenhage is niet

meer tot het vereenigingspunt der commisfarisfen - liquidateurs aangewezen, en er wordt niet meer gefproken van de bemiddeling der vijf Hoven, om, ingevalle van verfchillen, welke niet in der minne zouden kunnen gefchikt worden, deze op de met de aangenomene bepalingen meest overeenkomftige wijs te verevenen; eene uitlating, welke den Belgifchen liquidateurs de gelegenheid zou verleenen om zich aan alle fchikkingen te onttrekken. Naar luid van art. 13 zou het eerfte werk der vereenigde commisfarisfen-liquidateurs zijn het aandeel te bepalen, dat Belgie voorloopig zou hebben te betalen, behoudens de liquidatie, voor de voldoening van een gedeelte der interesfen van de fchulden, in het voorgaande artikel vermeld. Artikel 17 der annexe A, integendeel, maakt deze betaling geheel onafhankelijk van de bijeenkomst der commisfarisfen - liquidateurs, door te bepalen, dat Belgie gehouden zal zijn, voorloopig en behoudens liquidatie, zijn aandeel in de voldoening der renten en de amortifatie der fchulden van het Koningrijk der Nederlanden, naar het prorata van art. 10 en 11 te betalen, tot dat het werk dezer commisfarisfen zal voleindigd zijn. Dit verfchil fchijnt zeer gewigtig, dewijl het, volgens art. 13 der voorgeftelde preliminairen, voor Belgie genoegzaam zou wezen, het zenden van commisfarisfen - liquidateurs op te houden, om te gelijker tijd de betaling van deszelfs aandeel in de voldoening der renten en in de amortifatie der fchulden te verfchuiven. Deze reeds zoo zwaarwigtige bedenkingen verkrijgen nog een hooger gewigt, wanneer men opklimt tot de beginfelen, die de conferentie geleid hebben tot de regeling der fchuld van het Koningrijk der Nederlanden, en welke zoo duidelijk zijn uitgedrukt in de inleiding des protocols van den 27ften Januarij. Onder de overwegin-

gen, om te geraken tot de verdeeling van die fchuld, waren er ongetwijfeld punten, welke alleen van de keuze van Belgie afhankelijk konden zijn, en in dat opzigt had Holland, in de benaming van „ voorftellen," welke de tweede afdeeling der grondflagen van fcheiding verkregen had, geene inbreuk op deszelfs regten gevonden, en wel te minder, daar het 18de artikel aan Holland, ten laatfte en krachtens de bemiddeling der vijf Hoven, de vereevening der finantiële gefchilpunten met Belgie verzekerde in den zin, het meest overeenkomftig met de bepalingen, in de akte van fcheiding vervat, maar hetgeen Holland eenen waarborg gaf, tegen alle onzekerheid beveiligd, en Zijne Majesteit bijzonder heeft doen befluiten om toe te treden niet flechts tot de grondflagen van fchikking, wat de grenzen betreft, maar ook tot die fchikkingen, „ wel- „ ke voorgefteld waren" voor de verdeeling der fchuld, was de verzekering „ dat de toekomftige Souverein van „ Belgie," gelijk zich het flot van het 12de protocol uitdrukt, „ de fchikkingen zou moeten aannemen, in het „ gezegde protocol vervat," dat is te zeggen, die, welke betrekking hebben op de verdeeling der fchuld.

Hoe zou dan, na deze daadzaken, de Koning zich thans kunnen vergenoegen met eene liquidatie, welke die der fchulden zou uitfluiten, alleen ten laste van Holland gekomen als een gevolg der vereeniging, en de waarde van opofferingen, die Holland gedaan heeft om haar te verwerven, en alzoo deel nemen aan een verdrag, dat, wel verre van de billijke verwachting zijner getrouwe onderdanen te vervullen, hunne eigendommen aan eenen onontwijkbaren fchok zou bloot flellen?

Artikel 15 veronderftelt eene daadzaak, die niet in Holland beftaat, waar, ten gevolge van den Belgifchen op-

ſtand, de goederen van niemand geſequestreerd zijn geworden; door het aannemen dezer nieuwe redactie, zou men alzoo erkennen medepligtig te zijn aan eene onregtvaardigheid, door het Belgiſche gouvernement alleen begaan. Het nieuwe artikel is bovendien gebrekkig, en, wanneer men het vergelijkt met het artikel 14 der annexe, wordt het bijna twijfelachtig of de patrimoniële goederen en domeinen van het Huis *van Oranje* niet van de opheffing van het ſequester zouden uitgeſloten zijn.

Uwe Excellentien zullen mij wel willen vergunnen deze parallel met eene algemeene aanmerking te beſluiten, welke op onderſcheidene wezenlijke artikelen der voorgeſtelde preliminairen toepasſelijk is; zij is deze, dat, in ſtede der naauwkeurigheid en duidelijkheid der annexe A, men hier eene wufte en onbepaalde redactie ontmoet, welke dubbel gevaarlijk wordt, wanneer men betrekkingen moet regelen, niet met een gouvernement, op vaste grondſlagen gevestigd, maar met een land in ſtaat van omwenteling, welks eenmaal erkende onzijdigheid de toevlugt tot de wapenen zou kunnen belemmeren, in het geval, dat het zich aan eene billijke verklaring van geſchilpunten zou onttrekken; en ten opzigte van hetwelk de vijf Mogendheden zich in art. 17 vergenoegen met het voorbehoud hunner goede dienſten, wanneer die opgevorderd zullen worden door de belanghebbende partijen, zonder er zich toe te verbinden, zonder uit te drukken, of deze goede dienſten op de vordering van ééne der beide partijen zullen verleend worden, en zonder ſtellig te verklaren, gelijk in de annexe A, dat zij met derzelver bemiddeling zullen tusſchenkomen, en de verſchillen op de met de bepalingen der gezegde annexe meest overeenkomende wijs, zullen verevenen. Alzoo, wel verre van

eenige uitkomst, welke dan ook, voor de verdeeling der fchuld, voor de grenzen, en voor andere onderwerpen, welke geregeld behooren te worden, aan de hand te geven, verleenen integendeel de preliminairen de middelen aan Belgie, om alles weder door eigendunkelijke uitleggingen in problema te brengen. Reeds hebben de beraadflagingen, waartoe deze preliminairen te Brusfel aanleiding gegeven hebben, meer dan te veel deze waarheid bevestigd, en de redevoering, door hem gehouden, die de buitenlandfche zaken in Belgie met de daad beftuurt, bewijst genoeg wat Holland van de toetreding Zijner Majesteit tot de voorgeftelde preliminairen zou te wachten hebben. De ontwikkelingen en verklaringen, in welke hij getreden is, zijn des te merkwaardiger, daar hij het is, die door zijn ftandpunt de onderhandelingen en bemoeijingen der Belgifche commisfarisfen te Londen, noodzakelijk geleid heeft, en geacht moet worden er al de bijzonderheden van te kennen.

Buiten deze aanmerkingen, welke den geest dezer artikelen betreffen, kan men niet afzijn nog te bemerken, dat de nieuwe uitgekozen vorm van preliminairen van een vredesverdrag eene ingewikkelde beflisfing van het punt der fouvereiniteit bevat; welk punt bij het 12de protocol en deszelfs annexe A, waarbij alleen van fcheiding gehandeld wordt, onaangeroerd is gelaten. Doch in de veronderftelling zelfs, dat de Koning kon toegeven, dat de oplosfing van dit gewigtig vraagftuk in de weegfchaal der fchikking tusfchen Holland en Belgie wierd nedergelegd, zou Zijne Majesteit er de hand niet toe vermogen te leenen, zonder billijke equivalenten, dat is te zeggen, tegen voorwaarden, die de regtvaardigheid, en de goede zaak en de belangen van Holland te gelijker tijd vorderen.

Indien bij deze overwegingen de voorgeftelde artikelen eene moeijelijke gewaarwording bij Zijne Majesteit hebben doen ontftaan, heeft Hoogstdezelve met niet geringer leedwezen den gang opgemerkt, welke aan de onderhanling gegeven is.

Toen de uitbreiding van het oproer den fteun van de Geallieerden des Konings noodig had gemaakt, riep Zijne Majesteit, overeenkomftig de tractaten, derzelver medewerking in tot herftel van de wettige orde. Hoewel de conferentie van Londen zich met dat doel vereenigde, nam zij, in plaats van te trachten het te bereiken, gelijk zij er de hoop van had doen voeden, wel ras eene tegenovergeftelde rigting, door de uitkomften en gevolgen van den opftand aan te nemen. Echter verkondigde zij luide, dat, uitgaande van het beginfel der fcheiding van Holland en Belgie, de regten van het eerstgenoemde land geëerbiedigd en gehandhaafd zouden worden. Bij haar 12de protocol ftelde zij grondflagen voor, beftemd om de fcheiding van Belgie en Holland te vestigen. Ondanks gewigtige beweegredenen, om die grondflagen niet te beamen, nam de Koning die aan, met het oogmerk, om zonder verwijl die buitenlandfche veiligheid aan Holland weder te geven, en hetzelve de voortduring dier binnenlandfche rust te waarborgen, welke te eerbiedigen het den Belgen, bij art. 7 der annexe A, uitdrukkelijk is opgelegd. Belgie floeg eenen anderen weg in. Het ging voort met achtervolgens nieuwe niet vol te houden eifchen in het midden te brengen, onttrok zich aan de voorgeftelde fchikking, en ging zich tegen de conferentie met gedragingen te buiten, tot nu toe in de gefchiedrollen der diplomatie onbekend.

Deze ftaat van zaken ettelijke maanden voortdurende,

zag zich de Koning in de verpligting gebragt, aan te dringen op de uitvoering der verbindtenis, door de conferentie aangegaan, van, namelijk, Belgie tot naleving der voorgeſtelde grondſlagen van ſcheiding te noodzaken. De conferentie ſtelde den eerſten Junij als uiterlijken termijn ter aanneming aan de autoriteiten van Belgie. Deze termijn en de eerſte dagen dier maand zonder uitkomst verloopen zijnde, verwittigde de conferentie de gevolmagtigden des Konings, bij eene nota van den 7den Junij: „ dat, ten gevolge van narigten, den vorigen dag uit „ Brusſel ontvangen, de Belgen zich ten opzigte der vijf „ Mogendheden, door aanneming der grondſlagen van „ ſcheiding, niet in het ſtandpunt hadden geplaatst, waar- „ op zich de Koning, die tot deze zelfde grondſlagen „ ten volle toegetreden was, opzigtelijk haar bevond; dat „ lord PONSOMBY bepaaldelijk was terug geroepen; dat de „ generaal BELLIARD, van wege het gouvernement Zijner „ Majesteit den Koning der Franſchen, bevel had ontvan- „ gen Brusſel te verlaten, zoo ras lord PONSOMBY zou „ vertrekken, en dat zich de conferentie met het beramen „ van maatregelen bezig hield, welke de verbindtenisſen „ door de vijf Mogendheden, jegens den Koning aange- „ gaan, zouden kunnen vereiſchen."

Zoo was de ſtand der zaken den 7den Junij, en het gouvernement Zijner Majesteit ging voort met het maken van toebereidſelen, ten einde zijne eigene middelen met die der vijf Mogendheden te vereenigen, om het gewenschte oogmerk te bereiken, toen het vernam, dat de conferentie, in plaats van, ter uitvoering der ſtellige ſchikkingen, door haar jegens den Koning aangegaan, van hare zijde middelen van dwang te beramen, beſloten had, eenen geheel verſchillenden gang te nemen, en dat zij, de wei-

gering der Belgen, om de bepaalde grondflagen aan te nemen, inwilligende, zich met een nieuw ontwerp van fchikkingen bezig hield, lijnregt ftrijdig met het eerfte, bij uitftek nadeelig voor de erkende regten van Holland, en den ftempel dragende van den voordeeligen uitflag der pogingen, van de zijde der Belgen te Londen aangewend, even zoo als van den vurigen wensch, om ter hunner gunfte in alle inwilligingen toe te ftemmen, welke gefchikt konden zijn, om aan deze een gunftig onthaal in Belgie te verzekeren.

De achttien artikelen, welke Uwe Excellentien mij de eer hebben gedaan mij toe te zenden, en welke aan beide partijen zijn voorgefteld, als een ontwerp van preliminairen van een vredesverdrag, zijn deze berigten komen bevestigen. De onverwachte inhoud van dat ftuk heeft Zijne Majesteit des te grievender getroffen, daar, blijkens deszelfs refultaat, de conferentie niet een eenige der veelvuldige aanmerkingen, door de gevolmagtigden der Nederlanden te berde gebragt, heeft vermeend te moeten opnemen. De meeste dezer artikelen fchijnen voort te vloeijen uit eene overeenftemming met hen, die het gezag in Belgie uitoefenen: maar, zonder zich bij den fchijn op te houden, is het eene daadzaak, dat zij aan Belgie en aan Holland te gelijk werden medegedeeld, en dat men het kabinet van 's Gravenhage niet vooraf over derzelver inhoud raadpleegde, gelijk Zijne Majesteit kon verwachten, uit overweging van het ftandpunt, waarop Hoogstdezelve zich, door aanneming van de grondflagen der fcheiding, jegens de conferentie geplaatst had; van het eerfte doel dat aanleiding had gegeven tot de bijeenkomst van de gevolmagtigden der vijf Mogendheden en des Konings, en van dat, wat een wettig Vorst, fteunende op geregtigheid

en verdragen, het regt heeft van te vorderen, wanneer het de onderſteuning van Zijnen perſoon en Zijner getrouwe volkeren tegen de overweldigingen van opſtandelingen gelden moet.

Hoe ernſtig, voor het overige, de criſis wezen moge, in welke een zamenloop van noodlottige omſtandigheden Europa, en Holland meer bijzonder heeft ingewikkeld, zullen de pogingen des Konings, kalm te midden der algemeene beweging, ſteeds ſtrekken om door vereeniging van gematigdheid met vastheid van wil, het onweêr te bezweren. Op het voorbeeld der gematigſte Souvereinen, zal hij voor den nooddwang kunnen wijken, door die zijner onderdanen, welke zich aan zijn gezag onttrokken hebben, aan hun lot over te laten, maar nimmer zal hij aan deze de regten van Holland ten offer brengen. Een bedaard onderzoek nu den Koning overtuigd hebbende, dat de preliminaire artikelen de dierbaarſte belangen des Vaderlands aan den opſtand ten ſpel zouden geven, kan hij deze niet aannemen, en moet hij op nieuw van de zijde der vijf Mogendheden vorderen, gelijk ik zulks, bij deze, de eer hebbe, in Hoogstdeszelfs naam te verrigten, de uitvoering der wederzijdſche verbindtenis tusſchen de Mogendheden en den Koning geſloten, wat de eerſte betreft bij de protocollen n°. 11 en 12, en ten aanzien Zijner Majesteit, door Hoogstderzelver toetreding tot de grondſlagen der ſcheiding, welke de conferentie zelve in haar 19de protocol heeft verklaard te zijn „ onherroe-„ pelijk."

Van ſedert het begin des Belgiſchen opſtands heeft de Koning niet opgehouden bewijzen te geven, hoe zeer hem het medewerken tot behoud van den algemeenen vrede aan het hart lag; maar Zijne Majesteit kan niet

toegeven aan het beginfel, dat deze vrede ten koste der eere en des welzijns van Holland alleen verworven moet worden; een beginfel te gader ftrijdig met het gevoel van zijn goed regt en Zijner waardigheid, en met het belang zelf van het behoud des algemeenen vredes, welke verre van in duurzaamheid te winnen, niet anders dan hevig gefchokt zou kunnen worden door een volk, gehoorzaam aan de wetten, en getrouw aan zijne inftellingen, te gaan opofferen aan eene bevolking, die de maatfchappelijke banden verbroken heeft en de regten van anderen niet eerbiedigt. De Koning rekent te veel op de vriendfchap en de verlichte ftaatkunde zijner Bondgenooten, om zich niet te vleijen, dat zij deze gevoelens met hem deelen zullen. Overbodig zou het zijn hier op te merken, dat het behoud van Europa's vrede niet alleen afhangt van de medewerking van Belgie; dat er alzoo voor dezen vrede niets gewonnen zou zijn door het gefchilpunt van Brusfel naar 's Gravenhage over te brengen, en dat de noodzakelijkheid, waartoe zich de Koning mogt gedwongen zien, om gewapenderhand billijke voorwaarden van fcheiding te trachten te verwerven, juist die crifis zou doen geboren worden, welke de wijze en menschlievende bedoelingen der vijf Mogendheden zoeken voor te komen.

Wat de keuze van een' Souverein vòor Belgie betreft, beroept zich de Koning op de verklaring der vijf Hoven, in het 12de en 19de protocol vervat, dat, namelijk, in hun oog de Souverein van dat land noodwendig aan de beginfelen van het beftaan des lands zelf beantwoorden moet; door deszelfs perfoonlijken toeftand aan de veiligheid der naburige Staten voldoende moet zijn; te dien einde, zonder eenige terughouding of uitzondering, de

ſchikkingen, voorkomende in de protocollen 11 en 12, moet aannemen, en zich in ſtaat bevinden, derzelver vreedzaam genot aan de Belgen te verzekeren.

Ten gevolge dezer verklaring, die door des Konings aanneming der grondſlagen van ſcheiding, in het 12de protocol vervat, eene verbindtenis jegens denzelven geworden is, zou Zijne Majesteit, ingevalle een Prins, tot de ſouvereiniteit van Belgie geroepen, deze ſouvereiniteit aanvaardde en er bezit van nam, zonder vooraf de gezegde ſchikkingen aangenomen te hebben, dien Vorst niet anders kunnen beſchouwen, dan als door deze daad alleen in eene hostile houding tegen haar geplaatst en als haren vijand.

Ik neem deze gelegenheid volijverig te baat, om Uwe Excellentien te verzoeken, de verzekering mijner hoogachting wel te willen aannemen.

's Gravenhage, den 12den Julij 1831.

(*Get.*) VERSTOLK VAN SOELEN.

Aan HH. EE. de Heeren Gevolmagtigden van Oostenrijk, Frankrijk, Groot-Brittanje, Pruisſen en Rusland, in conferentie vereenigd te Londen.

DAGORDER VOOR HET LEGER TE VELDE.

„ Door den wil van mijnen Vader en Koning geroepen, om het bevel over zijn leger te voeren, ſtel ik mij aan het hoofd, op den dag, waarop het woord: VOORWAARTS

door hem is uitgefproken. De bewijzen van liefde en trouw, welke gij reeds aan den Koning en aan het Vaderland hebt gegeven, en die den volkeren van Europa tot het fchoonfte voorbeeld ftrekken, waarborgen mij ook de dapperheid, welke gij zult ten toon fpreiden op het flagveld, dat ons welligt binnen weinige dagen ten ftrijde wacht, voor de ware belangen van het Vaderland en tot verkrijging van voordeelige voorwaarden eener affcheiding van de gewesten, die zich onttrokken hebben aan de regering van dien zelfden Vorst, voor welken wij bereid zijn, ons leven en onze dierbaarfte belangen ten offer te brengen.

„ Maar bij het nemen van toevlugt tot de wapenen, fluit de Koning, die een ware Vader zijner onderdanen is, geenszins den weg der onderhandelingen, hoezeer deze tot dus verre zoo vruchteloos beproefd zijn; zijne gevolmagtigden bij de conferentie te Londen zullen aldaar, bij voortduring, de regten der natie blijven voorftaan.

„ Wat mij betreft, ik gevoel al het gewigt van de eervolle taak, mij door den Koning opgedragen; zij zal ongetwijfeld voor mij verligt worden door uwen moed, waarop ik met vertrouwen rekene, bij de herinnering aan de dapperheid van zoo vele oude wapenbroeders van alle rangen, die ik nog in uwe gelederen zie, en aan de gefchiedenis, welke mij leert, wat het Vaderland van de edele pogingen van deszelfs fchutterijen en vrijwilligers mag verwachten.

„ Na Quatre-Bras en Waterloo hebben wij ons niet meer in gelijke betrekkingen bevonden als die, welke ons thans vereenigen; in dat tijdsverloop hebben er vele gewigtige, meestal gelukkige, doch, federt een jaar, zeer rampfpoedige omftandigheden voor ons Vaderland plaats

gehad; mijne pligten en de wil des Konings hebben mij geroepen, om een werkelijk deel aan de laatste staatkundige gebeurtenissen in Nederland te nemen. Alle mijne daden, woorden en bedoelingen hadden destijds eeniglijk ten oogmerk, om van het Koningrijk die onheilen af te weren, welke het te voorzien was, dat hetzelve konden treffen, en welke wij tegenwoordig allen ondervinden; maar daar de middelen, met zulk een oogmerk door mij aangewend, geene gunstige uitkomst hebben opgeleverd, moet ik zelf gelooven, dat ik mij in de keuze der middelen heb bedrogen.

„ De drijfveren, die mij bezielden, waren intusschen van den zuiversten aard. Thans hoop ik u, met het zwaard in de hand, te overtuigen, dat het bloed der NASSAU's nog in mijne aderen vloeit, en dat geen offer mij te zwaar zal zijn, om het geluk te verzekeren van dien geboortegrond, voor welks onafhankelijkheid onze voorouders zoo dikwerf, met een' gewenschten uitslag, legermagten hebben bestreden, die de hunnen verre in *getal*, maar geenszins in moed te boven gingen.

Hoofdkwartier Breda, den 1sten Augustus 1831.

(*Get.*) WILLEM, *Prins van Oranje.*

DRIE EN VIJFTIGSTE BRIEF.

De Heer FRANS VAN LEEUWENHORST, *aan den Heer* FERDINAND MEERMANS, *te Amſterdam.*

's Gravenhage, 14 Augustus 1831.

Beste Vriend!

Men moet de zaakgelastigden der groote Mogendheden nageven, dat, zoo ze ten onzen opzigte in geſtadige weêrſpraak zijn met zich zelven, zij niettemin *conſequent* blijven handelen ten aanzien van hunne *enfants chéris*, die wij, even *conſequent*, plundergeboefte blijven noemen. Toen zij met den ſterken arm hadden *behooren* tusſchen beiden te komen, om de muitelingen te dwingen zich aan de bepalingen omtrent grenzen en ſchuld te onderwerpen, verzwolgen zij voor de oogen van geheel Europa de ſchande van lafhartig voor

den onwil van een handvol brutale oproermakers terug te deinzen. En nu onze Koning, geen regt van de Londenfche conferentie kunnende verkrijgen, het zwaard heeft uitgetogen om zelf te doen wat zij *gedreigd*, maar *nagelaten had* te verrigten, verleent zij vrijheid aan den Koning van Frankrijk, om hulptroepen in Belgie te zenden, en aan Engeland, om zich van oorlogfchepen te bedienen, ten einde door een en ander ons Leger te noodzaken in deszelfs vorige ftellingen terug te keeren.

Hoe hard het ook valt deze nieuwe verongelijking en dwang te verduwen, kunnen en moeten wij ons dit getroosten, omdat wij zegevierend van flagvelden terug zullen trekken, die getuigen van den leeuwenmoed onzer krijgsbenden geweest zijn. In flechts tien dagen tijds ftond ons Leger in het hart van Belgie, naauwlijks twee uren van deszelfs hoofdftad verwijderd. — Al waar het zich henen wendde, dreef het den vijand uit zijne verfchanfingen en fchuilhoeken. De Studenten en andere Vrijwilligers hebben, benevens de Schutterijen, in dapperheid met de Militie gewedijverd, en zich onvergankelijken roem bevochten. Ook onze Scheepsmagt op de Schelde heeft zich weder

glorierijk door ſtoutmoedigheid onderſcheiden. Alomme waar de onzen zich vertoonden, ſtoven de blafkaken uiteen. Dit zijn ze nu, die zoo lang *en avant!* en *la guerre!* geſchreeuwd hebben. Nu is de mond hen nadrukkelijk geſnoerd. Zal de blinde RODENBACH thans nog zeggen, dat de Hollanders de lafhartigſte ſoldaten van Europa zijn? of zal hij dit nu niet, regtvaardiger, op zijne landslui toepasſen, *die op alle punten geſlagen zijn?*

Deze korte veldtogt is zoo rijk in grootſche trekken van vaderlandsliefde en moed, dat dezelve weder eenige ſchoone bladzijden aan de Geſchiedenis van onzen krijgsroem zal toevoegen. Er is bloed geſtort; er zijn van onze dapperen op het bed van eer geſtorven; het Vaderland beweent hunnen dood, en houdt hunne nagedachtenis in dankbaar en zegenend aandenken. Den gewonden biedt het hulp en troost.

Onze Prinſen hebben zich met eer overladen. Onverſchrokken ſtreden zij mede aan de ſpits onzer braven. Zij hebben op nieuw getoond, dat het bloed der NASSAU's onverbasterd in hunne aderen vloeit.

Die arme LEOPOLD, die een blaauwen maandag

in het rebellenland voor koning ſpeelt, is er dan danig in de knel geraakt. De goede man waadde te Luik nog tot over zijne enkels in de feestvreugde, toen de droevige mare van het aanrukken der Hollanders hem gebragt werd. Men zegt, dat op dien ſtond zijne vorſtelijke ingewanden van de teederſte liefde voor zijne onderdanen rommelden, en hij nog de kracht van ziel had om, offchoon met eene van moed ſidderende hand, zijn' confrater LODEWIJK PHILIPPUS eenen bedelbrief om hulp te ſchrijven. Eene tweede depêche, die eene dergelijke ſtrekking had, werd door een der vlugſte Engelſche harddravers naar Calais gebragt, om *cito cito* per ſtoomboot naar Londen verzonden te worden. De Brabanders houden zich, als of ze zeer verſtoord zijn over de door dit hulpſchreeuwen afgelegde belijdenis van eigen onmagt; maar zij hebben ondertusſchen door hunne *poltronnerie* genoegzaam bewezen, dat hun Koning, hoe *ſusceptibel* van ingewanden en hoe zwak van hoofd dan ook, ten minſte een helder begrip had van hunne nietigheid, wanneer het op regelmatig ſtrijden zou aankomen. Die Koning ſchijnt ondertusſchen wel aanleg te hebben om met er tijd een groot held te worden. Hij heeft van uit den Antwerpſchen to-

ren alreeds kloekmoedig uitgekeken naar eene schermutseling, die in de verte op de Schelde plaats had. Dit was voor het eerst, wil men, dat Z. M. zoo digt bij een gevecht was geweest. Hij kan er nu een levendig denkbeeld van maken. Vervolgens is hij naar Mechelen getrokken, om zich met de oorlogstheorien bezig te houden. Laat hem maar begaan, dien dapperen LEOPOLD; hij zal er wel komen. Tegen dat wij eens in Belgie terug keeren, zal hij misschien reeds snorren hebben, en den *Prins van Oranje* onder de oogen durven zien, dien hij nu met schuldig respect uit den weg geloopen is.

Dit zal, denk ik, intusschen het gevolg van ons kloekhartig bedrijf zijn, dat de vijand niet zal nalaten onverwijld gedeputeerden naar Londen te zenden, om er een definitief vredestractaat te sluiten, daar de conferentie zulks nu op stelligen toon in verband gebragt heeft met zijn staatkundig aanwezen.

Met vriendschap en hartelijkheid,

T. T.

FRANS VAN LEEUWENHORST.

P. S. Daar kondigt het gebulder van het geſchut eene luisterrijke zegepraal aan! Smeekend is Belgie den Overwinnaar te voet gevallen, om eene kapitulatie voor Leuven te bedingen!! Met diepgewonde gemoederen ſtroomen wij henen naar de bedehuizen, om den Almagtige te danken voor eene overwinning, die voor beſlisſend mag gehouden worden, en die van nabij door eene regtvaardige ſchikking ſtaat gevolgd te worden.

NASCHRIFT.

Onder het afdrukken van het laatſte blad van dit werk, een Rapport en Dagorder van Z. K. H. den Prins *van Oranje*, in dato 13 dezer ontvangende, haast de uitgever zich, deze belangrijke ſtukken nog aan hetzelve toe te voegen.

Aan den KONING.

Leuven, 13 Augustus 1831,
ten 3 ure na den middag.

Ik heb de eer Uwer Majesteit te berigten, dat heden, volgens de geſloten overeenkomst van gisteren, de ſtad Leuven om 12 ure door de troepen, onder bevel van NIELLON, aan de 1ſte brigade, 3de diviſie, overgegeven is. De troepen Uwer Majesteit zijn in de ſtad wel ontvangen. Van Thienen naar Leuven rijdende, ontmoette ik den Franſchen afgevaardigde Graaf BELLIARD en den Generaal LAWOËSTINE, die het bevel voert over de voorhoede van het Franſche leger onder den Maarſchalk GÉRARD, en

aan mij door den Maarſchalk gezonden was, om mij te boodſchappen, dat het Franſche leger nu reeds te Grez, voorwaarts van Wavre, op mijn linker-flank voortgerukt was. Beide deze Heeren deelden mij het officieel berigt mede van de ſchikkingen tusſchen Uwe Majesteit en Frankrijk, door welke de vrede van Holland met Frankrijk verzekerd blijft. Ik ben met hen overeen gekomen, dat ik morgen met mijne terugwaartſche beweging naar de Noord-brabandſche grenzen een begin zou maken.

Ik wil, ten gevolge daarvan, morgen, den 14den, om tien ure, Leuven doen verlaten.

De 2de diviſie zal Thienen en omſtreken bezetten. De 3de diviſie zich tusſchen twee uren afſtands van Leuven en de omliggende dorpen vestigen. De 1ſte diviſie bezet heden Diest, en hare achterhoede ſtaat te St. Joris Winghe. De kavallerie volgt deze bewegingen, en de reſerve-batterijen artillerie blijven onder bedekking van de zware kavallerie.

Ik mag dit berigt niet ſluiten, zonder aan Uwe Majesteit nog een bijzonder voordeelig getuigenis af te leggen van het uitmuntend gedrag van het ganſche corps artillerie, dat in het gevecht bij Leuven in het vuur is geweest; met name moet ik vermelden de batterij van den Kapitein VAN DE WAL, die de 3de diviſie vergezelt, en de batterij houwitſers, door den Kapitein COEHOORN gekommandeerd. Ik heb ook alle reden, in Uwer Majesteits gunst aan te bevelen, alle de Officieren van de algemeene zoowel als bijzondere ſtaven, die met veel ijver

en koelbloedigheid hunnen pligt onder het vijandelijk vuur volbragt hebben.

Ik verwacht de voordragten van de Generaals der divisien en van de Chefs van corpsen, over die Officieren, Onderofficieren en Soldaten, die door dapperheid en beleid uitgemunt hebben, ten einde hen nader aan te bevelen aan de welwillendheid van Uwe Majesteit.

De Opperbevelhebber van het leger,

(Get.) WILLEM, *Prins van Oranje.*

DAGORDER.

Leuven, den 13den Augustus 1831.

WAPENBROEDERS!

Gij hebt aan mijne verwachting voldaan. Ik vertrouwde op uwe dapperheid en onwankelbaren moed. Ik waardeer de lijdzaamheid, waarmede gij alle de vermoeijenissen hebt doorgestaan, en u al dat gemis hebt getroost, dat de krijgsmarschen in de nabijheid des vijands altijd vergezelt.

Groot is uwe belooning. De zege onzer wapenen is volkomen.

Na eenen veldtogt van naauwlijks tien dagen staan wij in het hart van Belgie.

Tweemalen ontmoetten wij den vijand, eerst te Hasſelt, toen bij Leuven, en dit was genoeg, om de twee Belgiſche legers uiteen te ſlaan, en in wanorde op de vlugt te jagen.

Gisteren en heden ſtonden onze voorposten op twee uren afſtands van Brusſel, en geen Belgisch leger is er meer, om den intogt zijner hoofdſtad te beletten.

De Koning, mijn Vader, heeft onze behaalde overwinning bij Hasſelt met blijdſchap vernomen. Door mij betuigt hij Zijne innige tevredenheid aan u, en alle de troepen van alle wapenen, die aan deze en de vorige gevechten deel namen, en hunne pogingen vereenigden, om dat leger te vernietigen, dat, onder den naam van het leger van de Maas, zich onverwinnelijk waande.

Wij hebben nu onze taak volbragt. Wij hebben gedaan, wat Koning en Vaderland van ons eischten. Wij hebben gezegevierd over den vijand, tegen wien wij ten ſtrijde zijn gegaan.

Met eere keeren wij terug naar onze oude grenzen. Een talrijk leger uit Frankrijk rukt Belgie in. Zijne voorposten raken de onzen.

Wij keeren terug ten gevolge van eene ſchikking, die onze Souverein heeft gemaakt met den Koning der Franſchen.

De Opperbevelhebber van het leger,

(Get.) WILLEM, *Prins van Oranje.*